

EGRI *FEHÉR/FEKETE*

a Ciszterci Diákszövetség Egeri Osztályának hírei
és a Gárdonyi Gimnázium és Szakközépiskola „színes” lapja

TAVASZ

tavasz te
csupa zöld
a föld
magot ölelve várja a nyarat

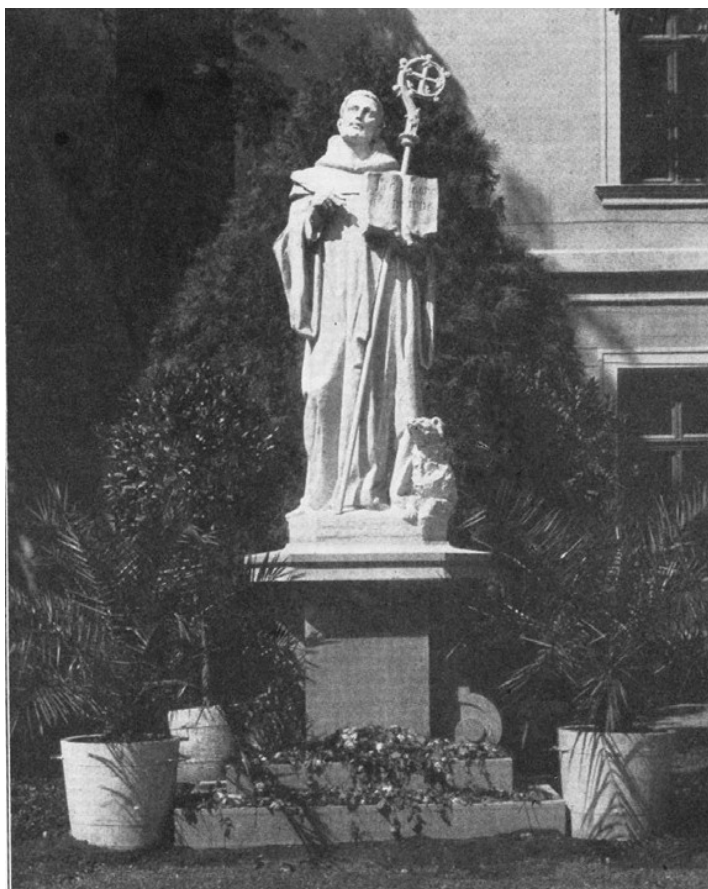
tavasz te
csupa ének
élet
már érnek a napsugarak

tavasz te
csupa fény
remény
a rügytől-rügyig rohanó ének

tavasz te
csupa mámor
a fákon
az égen a réten s bennem Te
élet

Ágoston Julián

Hetven éve áll Szent Bernát szobra

1931. május 14-én avatták fel az Szent Bernát szobrát, melyet dr. Vargha Damján egyetemi tanár, iskolánk volt növendéke és tanára ajándékozott az intézetnek.

Az 1930–31 évi értesítőben részletes leírást olvashatunk az emlékünnepekről. „Szentmise után valamennyien, hívők, szülők, s növendékek, az intézet kertjében felállított szoborhoz vonultunk. A szoborleplező ünnepséget az intézeti énekhar vezette be Beethoven: Dicsőít Téged énekével, majd a donátor, *Vargha Damján dr.* egyetemi tanár új nevében, akit családi gyásza akadályozott meg a megjelenésében, *László Vincze dr.* tanár lépett az emelvényre s felolvasta a nagylelkű ajándékozó átadó beszédét.” Ezután Kürti Menyhért dr. a gimnázium igazgatója mondott köszönő szavakat. A mai szemmel érdekességnek számít, hogy az ünnepélyen egy VI-os diák szavalt Várkonyi Zoltán – később ismert Kossuth-díjas színész, rendező, a budai Szent Imre Gimnáziumban akkoriban végzett ciszterci diák – Szent Bernátról írt alkalmi költeményét.

A később minden év májusában e szobor előtt emlékeztünk meg Szent Bernátról, iskolánk névadójáról.

Szétszóratás után a szobrot templomunk előcsarnokában láthatjuk. Mójzes atya a régi helyén, a szépen rendbe hozott kert-udvarban szeretné újból felállítani, tervei szerint bronzba öntve.

Köszöntjük aranymisés dr. Kovács Endre Gergely OCist elnökünket!

A kerek évfordulók is jelzik az évek múlását. Most egy ilyenhez értünk a jó Isten segítségével: Dr. Kovács Endre Gergely OCist, médiái c. püspök, általános érseki helynök, templomigazgató, ciszterci diáktestvérünk 2001. április 15-én tartja aranymiséjét.

Szeretett diáktársunk középiskolai tanulmányait a Ciszterci Rend egri Szent Bernát Gimnáziumában, teológiai tanulmányait a Zirci Hittudományi Főiskolán, majd a Budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem Hittudományi Karán végezte, ahol teológiai doktorátust szerzett. 1946-ban lépett a Ciszterci Rendbe, ünnepélyes fogadalmát a magyar szerzetesek deportálásának napjaiban, 1950-ben tette. Pappá, mint az Egri Főegyházmegeye klerikusát 1951. április 8-án szentelték. VI. Pál pápa 1975. január 7-én püspökké nevezte ki, február 7-én volt a szentelése.

Hétéves kápláni szolgálat után az egri Teológiai Főiskolán lett tanár és spirituális. Már mint segédpüspök vállalta 1980-ban a Miskolc-Mindszent-i plébánia vezetését, míg a Főegyházmegeye mai Főpásztora vissza nem hívta őt Egerbe általános helynökévé. Emellett a Szent Bernát ciszterci templom templomigazgatói szolgálatát is ellátja.

Mi egri ciszterci öregdiákok, szövetségünk újralakulása óta, mint elnökünket köszönhetjük. Szövetségünk életét különösen Egerbe visszatérése óta nagy szeretettel, figyelemmel, gondossággal irányítja. Fáradtságot nem ismerve munkálkodott, hogy iskolánk ismét a Ciszterci Rend irányítása alá kerüljön. Neki köszönhetően is újra elindult a 8 évfolyamos oktatás gimnáziumunkban. Hívásából eredő nehéz munkája mellett segíti és irányítja szövetségünk mindennapi munkáját.

Az egri ciszterci diákközösség, osztálytársai köszöntjük e szép évfordulón. Isten segítse továbbra is hivatása gyakorlásában! Kérjük, hogy továbbra is támogassa és irányítsa Diákszövetségünket. (Sz. J.)

ÚJ UTAKAT KERESVE...

Lelkigyakorlatok a gimnáziumban

Loyolai Szent Ignác lelkigyakorlatai minden téren emlékeztetnek a hivatásos katona életére és az ahhoz kapcsolódó testi gyakorlatokra. Megtérése után Szent Ignác meggyőződött róla, hogy a léleknek is meg kell adni azokat a felfrissülési lehetőségeket, amelyeket a testnek megadunk a testi gyakorlatokban. Mindkét gyakorlat azonos célt szolgál: meg kell erősítenünk mind testünket, mind lelkünket, hogy hivatásunkat és feladatainkat hatékonyan teljesíthessük.

Mit várjunk a mai világban egy lelkigyakorlattól? És milyen legyen a lelkigyakorlat ahhoz, hogy valamilyen eredményt fel is tudjon mutatni?

Nekem az a meggyőződésem, hogy a mai fiatal gimnazista elfordul minden olyan „lelki gyakorlattól”, amely elsősorban fegyelmezett életet kíván. Ugyanakkor azonban, mint a mindenkori fiatal – ne felejtjük el! – a mai fiatalember sem szívesen keresi az élet értelmének mélységeit, ahogyan a magasba szárnyaló filozófiai gondolkodás sem vonzza. A „meditáció”, vagyis elmélkedés soha sem volt az ifjúság elsőrendű ambíciója. Hanem mindezek ellenére meg kell próbálnunk az ifjú lelket felemelni. A fiatalságnak vannak kulturális és esztétikai igényei, tud lelkesedni szellemi javak iránt, tiszteli a lélek vágyait

és azokra hallgat is. Gyakran tapasztaljuk, hogy szeretné szeretni Istent.

Hogy közelíthetjük meg tehát a fiatalok világát, lelkét, fantáziáját, erkölcsi nosztalgiáját? Magam részéről már évek óta hangsúlyozom, hogy a középiskolában nem érdemes „apologetikát” tanítani – ami különben mindig nagyon kísérti a hittanítót a fiatalok vallásos nevelésében – amikor a hitnek a legalapvetőbb elemeit is alig ismerik, s amikor szívesebben gondolkodnak azon, hogyan lehetne lerombolni azt, amit mi idősek építettünk, s építeni és építtetni szeretnénk.

A lelkigyakorlat legyen, először is egyetemes, beszéljen a fiatal minden nemesebb érzékéhez, szellemi és lelki életének minden rétegéhez: kezdjük a gondolattal, folytassuk a zenével, fejezzük be s Szép örök értékeivel. Pascalnak a gondolata nem szűnik meg aktuális lenni: „C'est le coeur qui sent Dieu, et non la raison. Voilà ce que c'est que la foi: Dieu sensible au coeur, non à la raison.” (Pensées, 481 [8.]) [Igazában a szív az, amely megérzi Istent, és nem az ész. Íme a hit (lényege): az Istenre érzékeny szív, és nem az ész.]

Az Adventi lelkigyakorlat az Egri Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnáziumban (december 11–14), sokak szerint nagy sikert hozott. Az egyetlen eltérő véleményt egy szomszédos plébános fejezte ki, aki szerint Mózes atya nagy hibát követett el, amikor a gyónást nem tette kötelezővé. Az igaz, hogy én azt mondtam, hogy van gyónási lehetőség, de nekem eszembe sem jutott volna, hogy a gyónást kötelezővé tegyem. Azt szoktam mondani, hogy amikor úgyis magas a „kötelező dolgok száma”, ritkán gondolunk arra, hogy keveset tartunk meg azokból. Ha Szent Benedek gondolatát követném, azt mondanám, hogy a lelkigyakorlat nem „megérkezés”; az is egyfajta „conversio”: amíg a fiatalság Istent keresi, addig a szentségek bevezetését a reményre bizzuk, később azokra is sor kerül.

A lelkigyakorlat programjának a felépítésében vezérgondolatom a következő volt: a teremtés és a megváltás igazságát úgy kellene feltárni, hogy azt a fiatalok el is tudják fogadni. Azt mindenki tudja, hogy a fiatalok szívesebben meghallgatják a „fiatal papot”, mint azt, aki ugyan „tudósabb”, de már benne van a korban. Mert nem szükségképpen a gondolat vagy az „igazság” az, ami a lelket az Isten felé vezeti. Ezért a szentbeszéd megtartására fiatal papokat kértem meg.

Amint már említettem, az volt a vágyam, hogy a lelkigyakorlat legyen egyetemes (univerzális) gondolatában és egy áttekinthető megfontolása hitünknek és Isten közelségének. A teológiának megvan a maga sajátos metódusa Istent megismertetni, az Ő létét tanulmányozni; a Szentírásnak is van egy bizonyos „teológiai” magyarázata. De a felnőtt teológusnak a szempontját sok esetben a fiatal elméje nem tudja elérni. A teremtés és megváltás történetét könnyebb elfogadni, ha azt a művészetek és a tudományok világa kíséretében igyekszünk prezentálni. Természetesen, a tudományos kérdésekre az iskolai tanítás alatt sor kerül; majdnem lehetetlen azoknak helyet biztosítani a „prédikációk”-ban. A lelkigyakorlatos szentbeszéd csak néha enged meg ezt a „luxust”.

Hanem, marad a zene és az irodalom, aminek egy-két dimenzióját meg lehet ismertetni, s aminek az újdonsága oda vezetheti a fiatal lelket, ahová a lelkigyakorlat irányul: Isten felé. Az építészet, például, valamilyen isteni igazságot minden bizonnal kifejez, de ilyen kérdésekre – azt mondanám – az iskolai tanítás tér ki ritkán. Pedig, pont a legkeresztényibb építészeti stílusok, mint a gótika és a barokk sokat mondanak az „Isten tisztelet” természetéről, a mennyország milyenségéről és szépségéről. Egy-két megjegyzés elégségesnek bizonyul ahhoz, hogy a fiatal körülnézzen abban a templomban, ahol éppen van; körülnézzen és egy kicsikét elgondolkodjék a kérdésben.

De mindennél hatékonyabbnak bizonyult a klasszikus orgona zenének a beiktatása a lelkigyakorlatunkba. A tény az, hogy a mai világban a zene is globális méreteket ölt: sokak számára a zene birodalma a „diszkó muzsikával” kezdődik, s azzal is fejeződik be. Nem is olyan rossz gondolat tehát olyan zenét is bemutatni, mint a barokk muzsika, amely szépségében és harmóniájában messze felülmúlja korunk nagyon népszerű muzsikáját. Nem hiszem, hogy

degradáló megjegyzés volt részemről, amikor azt mondtam a diákoknak, hogy a muzsika alatt nem kellett „meditálni”, vagyis „elmélkedni”, hanem csak „gondolkodni” azon, amit a prédikátor mondott a teremtésről és a megváltásról, s amit az építészet is kifejez a maga módján.

Az orgonistával előre megegyeztünk abban, hogy ő ugyan orgonán fog játszani, de érzelmeket fog kifejezni: a lelkiismeretet felébresztő „toccata” muzsikát, vagy a „fugát” hadd kövesse egy lelket elringató, megnyugtató és felemelő, békét teremtő zene, amely mindenkit „gondolkodásra” készítet.

A körülményekből ítélve, a két esemény (a szentbeszéd és a zene) olyan sikeresen megtette hatását, hogy a zene programot az egész diáksereg mély csenddel és áhítattal fogadta és hallgatta. Nem tartom kizártnak, hogy a legtöbben nem elmélkedtek, de biztos vagyok, hogy a zene újdonsága és szépsége sokakat „elgondolkodtatott”. Ha valaki panaszkodott, panaszának oka nem a klasszikus (barokk) zene volt, hanem a téli hideg, amely az év ezen szakaszában gyorsan lehűti az emberi testet.

Mindenképpen meg kell említenünk a lelkigyakorlat irodalmi dimenzióját is. A világirodalom remekművei nagyon szépen összeférnek a vallásos gondolattal; sok irodalmi remekmű határozottan vallásos ihletű. Mindenki ismeri a középkori Passiók irodalmi és teológiai értékét. A „keresztút” megismétli a Passiók történetét, s az egészet átviszi az irodalom területéről a keresztény ájtatosság világába. Paul Claudel „Chemin de la Croix” (Keresztút) című költemény sorozata valóban egy irodalmi remekmű, de egyben a keresztény számára egy csodálatos imádság is. Ennek a mestermunkának három állomását (a tizennégyből) hallgattuk meg, amelynek a felolvasását szintén klasszikus zene követte, illetve előzte meg. Igaz, hogy diákjaink nagy többsége soha nem hallott J. S. Bach Máté Passiójáról, de csodálatos volt Paul Claudel Bach Máté Passiójával bevezetni, és Liszt Ferenc „Via Crucis”-ával befejezni.

Mennyiben volt lelkigyakorlatunk igazi lelkigyakorlat? Mi az, amit másképp csinálnánk ma? – Talán sok mindent. Az adott helyzetben azonban, úgy érzem, hogy minden úgy történt, ahogyan történhetett és ahogyan történnie kellett, mert sikeres volt... Az biztos, hogy egy másik alkalommal igyekezni fogunk a lelkigyakorlat természetéhez még hűségesebben ragaszkodni. Egy lelkigyakorlatban talán több helyet és szerepet kellene biztosítani a Szentírásnak! Vannak a Szentírásban olyan történetek, amelyeket a lelkigyakorlat rövid ideje alatt is meg lehetne és kellene ismertetni. Istenismeretünk felé vezető útnak egyik legszebb állomása a Szentírás, amelyen át vezet Isten élő Igéje.

Dr. Nagy Menyhért Mózes

ÉVFORDULÓK JUBILEUMOK a 2001. esztendőben

225 éve 1776-ban vette át a Ciszterci Rend az egri gimnázium fenntartását.

Az iskolát alapító és fenntartó jezsuiták rendjét 1773-ban XIV. Kelemen pápa eltörölte. Eszterházy Károly egri püspöknek köszönhetően az iskola nem szűnt meg, mivel az egyházmegyei papjai vették át a jezsuita tanárok munkáját. A kormány új fenntartókat keresett és talált is: a pásztói és pilisi apátság előljárójának, Beitler Metódnak Vörös Antal főigazgató 1776. november 8-án adta át az egri kollégiumot és gimnáziumot. Beitler Metódot 261 ciszterci szerzetes követte Egerben. Isten adja, hogy még sok követőjük támadjon!

100 éve 1901-ben épült fel a Rendház – a mai Szent Erzsébet Kollégium –, és alakították ki a gimnázium jelenlegi formáját.

Vajda Ödön zirci apátúr volt iskolánk újjáépíttetője. Hosszú előkészületek után Alpár Ignác ismert építész tervei alapján 1900. március 18-án kezdődött az építkezés. Az 1900/01 tanévben a tanulók a Liceumba jártak. Az 1991. szeptember 5-i Veni Sancte után az új tanévet már a felépített és teljesen megújított iskolában kezdték el. Ezek között a falak között tanultunk mi öregdiákok és ezeket látja a Gárdonyi Gimnáziumba járó mai ciszterci diák is.

150 éve született...

1851. augusztus 13-án Gyöngyösön **Kassuba János Domokos** OCist. Egerben érettségizett 1871-ben. 1879–1917 között tanított a gimnáziumban, 1892–1917 között igazgatója volt.

100 éve született...

1901. február 19-én Pécsen **Pataki János Vidor** OCist. Egerben érettségizett és 1925–38 között tanított az iskolában.

1901. május 7-én az Abaúj vármegyei Nagyidán **Tobákos Pál Kilit** OCist. A gimnáziumot Egerben végezte, 1930–1943 között Egerben volt tanár.

1901. november 11-én Egerben született **Rajeczky Ferenc Béni** OCist, aki a középiskolát végezte Egerben.

Érettségi találkozót terveznek 2001-ben:

- a **60** éve 1941-ben érettségizettek **május 19-én**
- az **55** éve 1946-ban érettségizettek **június 8–9-én**
- az **50** éve 1951-ben érettségizettek **június 16–17-én**

- az **59** éve 1942-ben érettségizettek **június 9-én**
- az **57** éve 1944-ben érettségizettek **június 23-án**

Köszöntjük aranymisés KESZTHELYI FERENC JEROMOS OCist váci püspök diáktársunkat!

A Ciszterci Rendben kezdte hivatására való felkészülését, Zircen tett örök fogadalmat, de pappá szentelése már a szétszóratás után, **1951. április 2-án** volt Székesfehérvárott.

Püspöki jelmondata: Krisztusban barátok – melynek valóságát mi ciszterci öregdiákok is állandóan tapasztalhatjuk. Baráti, szerető, kedves egyénisége nemcsak a korban hasonló diáktársait, hanem az idősebb és fiatalabbakat is magával ragadja. A váci látogatásaink varázsa mindnyájunkban elmélyítette az együvé tartozás érzését.

Isten segítse továbbra is szép és magasztos hivatásának gyakorlásában. Adjon jó egészséget áldozatos munkája folytatásához. Kívánjuk, hogy továbbra is tudjon munkálkodni egyházmegyéje újjáalakításában.

Köszönjük a szép barátságot, kedves vendéglátást, amit oly sokszor kaptunk tőle.

MAGYARORSZÁG NEMZETISÉGI VISZONYAI A XIX. SZÁZADBAN

Dr. Für Lajos előadása

Kedves, mélyen tisztelt hallgatóim!

A címben szereplő téma, mint minden történelmi téma igen nagy. Mondhatnám se vége, se hossza. A cím tartalmaz három nagyon fontos fogalmat, amit jó lenne, ha az ember pontosan ismerne. Mielőtt a téma lényegéről szólnék, megpróbálom e három fogalmat meghatározni.

Az előadás tárgya a nemzetiség, az etnikum, kerete térben Magyarország, időben pedig a XIX. század. Ezek keretek, de fontos fogalmak is. Mit értünk a nemzetiség fogalmán? Én magyar nemzetiségű vagyok. Én román vagy német nemzetiségű vagyok. Ez azt jelenti-e, hogy valaki minek vallja magát? Van mögötte még valami más is. Általában magyar, román vagy német nemzetiségűnek az szokta magát vallani, aki azon a nyelven beszél, akinek az az anyanyelve. Nemzetiségi fogalomba tehát meghatározó elem az anyanyelv. De vallhatom magamat magyar nemzetiségűnek is anélkül, hogy az én anyanyelvem a magyar lenne. Gyerekoromban nem ezt a nyelvet tanultam meg, csak később tanultam meg, de felnőtt korban én magyar akarok lenni, s magyarnak vallom magam. A nemzetiségnek van még egy harmadik összetevője is. Ez pedig a származás. Ez a legkülönösebb valami, mert származása a magyar embernek nagyon sokféle lehet. Annak ellenére lehetséges ez, hogy az anyanyelve magyar. Mivel a nagyanyja, a nagyapja, a dédapja nem biztos, hogy magyar volt. Tehát származásomat illetően lehetek igen különböző. Különösen így van ez itt, a Kárpát-medencében. Én most itt végigkérdezhetnék mindenkit, hogy hogyan hívják, mi a családi neve, mert a származásra leginkább az ember családi neve utal. A családi neve kicsit magába foglalja, hogy kik voltak az ősei. Milyen nemzetiséghez tartoztak, milyen anyanyelvűek lehettek. Biztos vagyok benne, hogy a jelenlevőknek a fele nem magyar családnevű lenne. Itt aztán még tovább bonyolódik a helyzet a származást illetően, mert az anyja származását illetően újabb kérdések merülnek fel. Aztán a dédszülőknél újabb problémákkal találkozunk. Nem folytatom, mert könnyű belátni, hogy a Kárpát-medencében annak alapján megítélni valakinek a nemzetiségét, hogy milyen a származása, az egyenlő a lehetetlennel. Ez képtelenség. Ennyit a nemzetiségről.

Van a címnek egy másik eleme: Magyarország. Ez a hely. Ha én azt mondom, hogy Magyarország, milyen kép ugrik be képzetünkbe? Nyilván, először az, amit mi naponta látunk, amelyben élünk, amelyben ma vagyunk. Igen ám, de nekem nem erről a Magyarországról kell beszélnem, nekem a XIX. századi Magyarországról. A két Magyarország semmiképpen nem azonos, mert a mai Magyarország egy XX. századi drasztikus békediktátumnak az eredménye. Ezt a békediktátumot úgy hívják, hogy Trianon. A XIX. századi Magyarország egészen más volt, nemcsak valóságosan. A XIX. századi ember képzetében egészen másfajta Magyarország létezett. Azt gondolhatnánk, hogy a XIX. századi Magyarország azonos azzal, amit Trianonban szétdaraboltak. Nem ez volt. A valóságban a XIX. századi Magyarország, amelynek a területe 325 000 négyzetkilométer volt, a többféle fázisban és többféle formában létezett. A század első felében, 1848-ig nem volt része az un. Erdélyi Nagyfejedelemség, nem volt része a Dráva – Száva közti ún. Horvát-Szlavónország, ráadásul volt még egy Határőrvidék is, tehát több darabból tevődik össze az a rész, amit akkor mégis csak Magyarországnak gondoltak. Jött 1848, megvalósult Erdély és Magyarország uniója. Elbukott a szabadságharc, Magyarországot újra szétdarabolták. Erdély és Horvát-Szlavónországot újból leválasztották, sőt létrehoztak egy új földrajzi tájat, amit közvetlenül Bécs alá rendelték, és amit úgy hívtak, hogy Szerb Vajdaság és Temesi Bánság. 1867-ben a kiegyezésnél újra megtörtént az egyesülés Erdéllyel, Horvát-Szlavónország is újra része lett a Magyar Királyságnak, társországi minőségben. Ez a Magyarország létezett aztán egészen 1918-ig, az I. világháború végéig. Tehát a XIX. századi Magyarországnak legalább három – négy változata volt.

A történészek azt szokták csinálni, hogy a századokat egyetlen fogalommal, a századra legjellemzőbb fogalommal megpróbálják megjelölni. Így kapta a XV. század a „humanizmus” jelzőjét, a XVI. század lett a „reformáció százada”, a XVII. század az „ellenreformáció százada”, amit újabban a „katolikus megújulás” századának is neveznek. A XVIII. század a „fény százada”, azaz felvilágosodás százada, míg a XIX. század a „liberalizmus”, hogy szebben mondjam a „szabadság” százada lett.

A „szabadelvűség százada”, ha le akarom fordítani magyarra a liberális szót. Tehát a XIX. század minden fontos eseménye valamilyen módon tehát kapcsolódik a szabadság fogalmához, a liberális eszmék rendszeréhez. Ez a kapcsolódás megtörténhet háromféleképpen. Az egyik az volt, amikor a szabadság alatt azt értem, hogy az egyénnek legyen szabadsága. Az ember egyéni szabadságjogait

ez a század fogalmazta meg, s ez a század próbálta a valóságba is átültetni. A szabadság azonban nemcsak az egyén szabadságát jelentette a XIX. században, hanem a társadalmi szabadságot is, a társadalmi esélyegyenlőséget is. Nemcsak az egyén nem lehetett alávetett, nemcsak az egyénnek vannak jogai, emberi jogai, hanem a társadalomban sem lehet alárendelt és fölrendelt, uralkodó és szolga állapotú ember. Ezért a társadalomban is azokat a rétegeket és csoportokat, akik valamilyen módon alávetett részei az ország vagy állam társadalmának, meg kell szüntetni, magyarul szólva fel kell szabadítani. Ezért kerül napirendre egész Közép – és Kelet-Európában, de még Nyugat-Európa nagy részében is a jobbágyság felszabadítása, mert liberalizmus nem tűrte el, hogy az egyik emberre nem vonatkozik a törvény, a másikra pedig vonatkozik. Azt mondta, hogy az embernek nemcsak esélyegyenlősége, hanem törvény előtti egyenlősége is van. De nemcsak a törvény előtt egyenlő, hanem a terhek vállalásában is egyenlőnek kell lenni az embernek, anyagi ereje szerint., vagyis közteherviselés kell. Magyarán szólva le kell bontani azt a társadalmi világot, amely másképp osztályozta az embereket, másképp rendezte a társadalmat, és az egyének sorsát és helyzetét. Le kell bontani a rendi társadalmat, azaz a feudális társadalmat. (Ma, amikor hangoztatják a liberalizmust, csak arra gondolnak, hogy az egyénnek legyen meg minden szabadsága, már-már szinte korlátlan legyen ez a szabadsága.) A XIX. század és az igazi klasszikus liberális eszme azonban vallotta az egyén, vallotta a társadalom, és vallotta a másfajta emberi közösség szabadságát is, mert az ember nemcsak társadalmi állapota szerint tartozik bele valamilyen embercsoportba, hanem az előbb emlegetett nemzetisége, az előbb emlegetett anyanyelve szerint is. Tehát úgy is része vagyok egy embercsoportnak, hogy magyar vagyok. A szabadság tehát azt jelentette, hogy nemcsak az egyénnek vannak jogai, nemcsak egy társadalmi csoportnak kell, hogy legyenek jogai, hanem kell, hogy legyen joga egy másfajta emberi közösségnek, a nemzetiségnek, a nemzetnek is. A nemzeti közösségeket ugyanúgy megilleti a szabadság, mint az egyént, vagy a többi embert is.

S máris belekerültünk abba a világba, amit a XIX. században eleinknek; – derék, kiváló eleinknek, olyan nemzedékeknek, amely addig talán soha nem volt a magyar történelemben, és sajnos talán azóta sem volt, – a XIX. század nagy nemzedékének meg kellett oldania. Meg kellett oldani, hogy lebontsa azt a rendi világot, amely megkötötte az embert társadalmilag is, meg egyénileg is. Létre kellett hozni valami olyasmit, amiben a nemzet szabadsága biztosítva van.

Csakhogy a gond mindjárt itt adódott. Abban a legkiválóbbak még többé-kevésbé egyetértettek, hogy meg kell szüntetni a rendi kötöttségeket, jobbágyság alávetettségét, stb. De abban, hogy hogyan lehet megteremteni a nemzet szabadságát, már sokféle érdek és sokféle nézet ütközött össze. Először is azért, mert ez a Magyarország a XIX. században olyan volt, amilyen volt. Több részből állt, és ezeket a részeket váltogatták, hol idecsatolták, hol odacsatolták. Miért tehették, tették ezt? Mert Magyarország be volt tagolódva egy nagy birodalomba. Ezt a birodalmat úgy hívták, hogy Habsburg Monarchia vagy Habsburg-birodalom. Tehát szembe kellett kerülni mindjárt azzal, hogy a nemzeti szabadság megvalósításához rendezni kellett az ország helyzetét ebben a hatalmas birodalomban, amelynek egyik tagországa volt Csehország, Észak-Itália és több más ország, országrész. Rendezni kellett tehát a viszonyt ezzel a birodalommal. Volt, aki azt mondta, ki kell békülni a Habsburgokkal, valahogy a birodalmon belül kell nagyobb szabadságot teremteni a nemzetnek. Volt, aki azt mondta, szembe kell szállni vele, el kell szakadni tőle, és biztosítani kell a teljes nemzeti szabadságot.

A gond azonban nemcsak ez volt, hogy a nemzet szabadságának ügyében nem volt egyetértés teljesen a korabeli nemzedékek között. Az is gond volt, hogy ezt az országot a XIX. században valóban lehetett darabolni, mert nemcsak magyarok éltek ebben az országban. Ebben az országban a XIX. század elején nagyon sok nem magyar élt. Mit gondoltok, mennyi lehetett a magyarok és nem magyarok aránya? Az ország népessége még csak 11–12 millió körül járt. Ezen belül a magyarok aránya a valóságban 40 % volt, azaz kb. 5 millió magyar lélek. A többi 60 % nem magyar volt. Hét nagylélekszámú és tizenegy kislélekszámú népcsoportja volt az országnak, tehát összesen tizennyolc népcsoport élt ebben a Kárpát-medencében. Persze, a 40 %-os részarány nagyon magas volt, mert ez – még egyszer mondom – 5 millió magyar lelket jelentett.

Hogyan lett ez így? Miért élhetett akkor a kortársak gondolkozásában, hogy mégis az a Magyarország a Magyarország, az a királyi Magyarország az egész Magyarország, noha csak 40 %-a volt magyar. Jogos volt, akkor hogy így gondolkodott Kossuth, Deák, Széchenyi vagy Eötvös, ha az egyszerű többséget sem érte el a magyarság? Miért lett ez így?

Hát, erről egy külön kis órát tudnék tartani, de azért annyit el kell mondani, hogy ez – bizony – nem volt mindig így. Hogy ez nagyon is a késői korszakban történt meg. Hogy a Kárpát-medencének, amit akkor Magyarország fogalma alatt értettek Bécsben is, meg Pesten is, az – sajnos – a török világ alatt vált olyanná, hogy ilyen kicsi arányúvá zsugorodott benne össze a magyaroknak a száma és

részaránya. Mert a honfoglalástól, 896-tól egészen 1526-ig, a mohács csatáig és az azt követő százötven éves török uralom idejéig ennek a Kárpát-medencének 70 – 80 százaléka mindig magyar volt. Magyar anyanyelvű és magyarul beszélt, s mindössze 20 – 25 % - a tartozott a nem magyarok közé. A török világ alatt azonban az történt, hogy a török hódoltság az ország középső részét szállta meg, ék alakban nyomult be, és ott maradt százötven éven keresztül. Tehát Magyarország százötven éven keresztül hadszínterré változott. Mivel a Kárpát-medencének már a honfoglalás óta elsősorban a középső zónáját szállta meg a magyarság, színen magyar vidékeken állt a harc, a háború százötven éven keresztül. Ott pusztult el legjobban a népesség! És amikor vége lett a török világnak, és lezárult a Rákóczi-szabadságharc is, tehát a XVIII. század elején ugyanannyi volt ennek a területnek a lakossága csak, mint a mennyi Mohács előtt volt. Kétszáz év alatt egyetlen lélekkel sem nőtt az ország lakossága! Sőt, a középkori négy- milliós népességnek már csak a fele volt magyar! Míg Mohács előtt a négymillióból 80 %, azaz hárommillió volt magyar, most a török után csak kétmillióyan voltak a magyarok! Nem volt semmi népszaporulat kétszáz év alatt! A magyarság nem tudta megtartani lélekszámának a szintjét, sőt egymillióval csökkent! Egyharmadával csökkent!

És még itt sincs vége a nemzeti katasztrófának, mert ezután következett a XVIII. század! Hatalmas arányú külső betelepítések indultak meg: németeket, románokat, ruszinokat telepítettek le, vagy települtek le maguktól az országba. A XVIII. század végére az ország népességében a magyarság aránya a 40 %-ra esett vissza! Tehát valójában a XIX. század, amelyről nekem itt még beszélnem kellene, úgy indult meg a magyarság számára, hogy háromszáz év alatt, 1526-tól a XVIII. század végéig részarány az országban 80 %-ról a felére zuhant vissza! A lakosság 60 %-a nem magyarul beszélt! Ennek oka volt az is, hogy a nemzetiségek már a középkorban a határnak a külső zónájában helyezkedtek el, amelyet a török világ nem igazán érintett, ott kevésbé voltak harcok. Az ott lévők természetes népszaporulata is növelte azt ott élő nem magyarok lélekszámát, és állandó volt a betelepülésük és beszivárgásuk. S így állt elő az a tragikus helyzet, hogy amikor megindult Európa-szerte és Magyarországon is a nemzeti újjászületés ügye a szabadság jegyében a nemzeti önállóságnak, a szabadságjogoknak a megszerzése, akkor az a Magyarország, amelyben a magyarok megpróbálták ezt a jogukat megszerezni, nagy részében nem volt magyar. Tehát itt a másik nagy gond – tisztelt hallgatóim –, hogy a korabeli Magyarországnak és magyar politikusnak, a szellem valamennyi emberének, íróknak, költőknek, tudósoknak egyaránt nemcsak azzal kellett szembenézni, hogy hogyan lehet az ország nemzeti önállóságát a Habsburg hatalommal szemben biztosítani, hanem azzal is, hogyan lehet a saját országában egy ugyancsak meginduló nemzeti újjászületésen keresztül eső nem magyarokkal szemben az országot egyben tartani. Megtartani azt az államiséget, amelyre joggal lehetnek büszkéek, s amely így volt egészen a XIX. század elejéig, akkor is ha időnként ide-oda darabolták az egyes részeit. Tehát szembe kellett nézni két nagyon fontos dologgal, a fölöttük álló birodalmi hatalommal, és egy mögöttük álló, de velünk szemben egyre inkább fölhangoló, egyre inkább ők is a nemzeti önállóságukért küzdeni akaró nem magyarok törekvéseivel. Így indult a XIX. század.

Valamit azonban el kell mondani. A magyarok, noha a súlyuk, a lélekszámuk a Kárpát-medencében nagyon lecsökkent, még mindig viszonylagos többségben voltak. Mert az a 60 %, amely nem magyar volt, hat nagy népcsoport és tizenegy kis népcsoport között oszlott szét. Az utánunk következő legnagyobb népcsoport a román volt, amely mindössze 16 %-át alkotta ennek a Kárpát-medencei Magyarországnak, kétmillió volt mindössze a lélekszámuk akkor. A többi pedig még kisebb volt. Nyolc-tíz-tizenkét %-ot képviseltek csak a Kárpát-medencében, de itt voltak. S ami még súlyosabbá tette a helyzetet, hogy az itt élő népcsoportok nagy részének a határon kívül volt egy hatalmas nagy nemzeti törzse. Az erdélyi románoknak Moldvában és Havasalföldön, a Délvidéken élő szerbeknek Szerbiában, a horvátok a szlovénekkal és a szerbekkel mint délszlávok gondoltak egy államot. A ruszinoknak, más néven ruténeknek ott voltak a Kárpátokon túl a nyelvtestvéreik, az ukránok. A szlovákok pedig egyre inkább a csehek felé és az oroszok felé kezdtek kacsingatni a pánszlávizmus jegyében. Tehát mindenkinek, kivéve talán a németeket, akiknek persze máshol voltak tartalékaik, a határon túl erős bázisuk volt. Nemcsak azzal kellett szembenézni tehát a korabeli magyar politikának, hogy a határokon belül hogyan lehet egybetartani ezt a sokféle nációból összeálló Kárpát-medencét, hanem azzal is, hogy egyre inkább erősödtek a külső biztatások, bátorítások, hogy szakadni, elszakadni. Előbb csak egy iskolát kívánni, előbb csak is autonómiát kívánni, majd önállóságot kívánni, s majd azt követelni, hogy egyesüljünk Romániával. S ez aztán 1918 végén, 1919-ben valamennyi előbb említett népcsoport esetében be is következik.

A XIX. század első fele azonban úgy telt el, hogy ezek az eszmék éppen csak csirázni kezdtek. Nem voltak igazán ható tényezők. A XIX. század első felében a nemzeti újjászületés a legerőteljesebben a legnagyobb népcsoportot, a magyart hatotta át. A 40 % volt a legerősebb, s azért is erős volt a

magyarság, mert az elhelyezkedése továbbra is, s – hála Istennek – mind a mai napig még a medence középső részére esik. A magyar népcsoport ugyanis a Kárpát-medence középső részeit tartja megülve vagy megszállva, nemcsak a mai Magyarország területén, hanem a szomszédos országokban élő magyarok nagy része is. Így a magyar népcsoport elhelyezkedése előnyösebb, mert aki a központokban ül – szokták mondani –, uralja a környéket is. A város és a vidék kapcsolatában soha nem a vidék a meghatározó, hanem a város, ami mindig meghatározza a környékét is. De ez gyenge vigasz! A XIX. század első felében azonban az is fontos volt, hogy nemcsak ez volt a legerősebb és legnagyobb lélekszámú népcsoport, nemcsak az, hogy a medence közepén foglalt helyet, hanem hogy a magyar teljes társadalmat alkotott. Minden rétegével rendelkezett a korabeli társadalmi szerkezetnek. Voltak főnemesei, voltak köznemesei, voltak kisenemesei, voltak gazdagabb és szegényebb jobbágyai, voltak városi polgárai. Ez a többi népcsoportnál, a horvátok kivételével, egyiknél sem volt meg. Egyiknek sem volt például nemessége, a horvát kivételével. Náluk ez azért alakulhatott így, mert Horvátország évszázadokon át társországa volt Magyarországnak. Része a Magyar Királyságnak, de állandó belső autonómiával, önkormányzattal rendelkeztek.

Gyökeres változás állt be a XIX. század közepén, jött a forradalom, annak minden tanulsága. Tanulság a Habsburgoknak, tanulság a magyaroknak és tanulság a nemzetiségieknek is, aki fegyvert fogtak a magyar forradalom ellen, – Bécs uszítására és biztatására nem utolsó sorban. Levonta mindenki nagyjából a tanulságait is, és így született meg 1867-ben a kiegyezés, amely új államszerkezetet hozott létre. Megszületett a kiegyezés a magyarok és a Habsburg család között, és megszületett egy másik kiegyezés a magyarok és a horvátok között is.

Valójában a Kárpát-medence országában egy új korszak vette kezdetét azért is, mert közben óriási erővel megindult a medence iparosodása, gyökeresen átalakult a mezőgazdaság, ami azonban sokkal fontosabb a témánk szempontjából, hogy városiasodás indul meg. Elkezd mozogni a társadalom hatalmas mértékben, megindul egy társadalmi mobilizáció. A városokban egyre inkább kialakulnak azok a „műhelyek”, amelyeket inkább „olvasztó tégelyek”-nek nevezhetnénk, ahol a különböző nyelvű népcsoportok összeolvadnak. És így ebben a korszakban megindul a magyarság számarányának növekedése. És ezért szokták állandóan azt mondani a szomszédaink, hogy erőszakkal elkezdtük őket asszimilálni. De ez nem igaz! Ez nemcsak azért nem igaz, mert ők mondják, hanem azért, mert a valóság minden ténye ezzel ellentétes. A magyarság számaránya ugyan nő, de főként a városokban. A városok azok, amelyek az oda beköltöző népek beolvasztását elvégzik. Ha valaki kiszakad egy hagyományos környezetből, s bekerül egy teljesen vadidegen világba, nyilvánvalóan minél előbb igyekszik hasonlítani az új környezetéhez, mert különben a levegőben lógó ember talajtalanná válik. A város ezért is asszimilál, erőszak nélkül, a puszta létezésével. Így indult meg a magyarság növekedése, és ebben a lélekszám arányú növekedésében szerepet játszott az asszimiláció is. De az asszimiláció csak két népcsoportra terjed ki a Kárpát – medencében: a városban lakó németekre és a zsidóságra. Róluk külön kellene beszélni, mert külön nagy kérdése a XIX. századnak. Hihetetlen mértékben megnőtt a lélekszámuk, óriási bevándorlás indult meg keletről, Galíciából, amelyet a XVIII. században a Habsburg-birodalomhoz csatoltak, és Oroszországból, ahol kegyetlen pogromoknak voltak kitéve. Ezért indul meg a bevándorlásuk a Kárpát-medencébe, s egy évszázad alatt 80 000-ről 900 000-re nőtt a zsidóság száma. A zsidóság bejött, s ugyanúgy elkezdte magát magyarnak vallani, noha még csak törve beszéli a magyart, de nemzetiségét tekintve azt mondja, hogy én magyar vagyok. Mint ahogy a városlakó német sem tudott tökéletesen magyarul, de azt mondta, hogy nemzetiségemet illetően magyar vagyok. Tehát a két nagy népelem, amely a magyarság sorait erősítette, a zsidóság és a magyarországi németesség volt. Nem igaz tehát az a vád, hogy azt itt élő szlovák, ruszin, román, szerb és horvát népcsoportokat asszimilálták! Pláne erőszakkal, iskolával. Az iskola önmagában sose lesz az asszimiláció eszköze!

Ezen kívül azért is nőtt meg a magyarság részaránya, mert nagy volt a természetes népszaporulata, szemben a mostani tragikus helyzettel. Akkor – mint az itt élő többi népcsoportban is – jóval több volt a gyermek. Ezer lélekre akkor a magyarok körében tizenegy-tizenkét gyermek esett évente. Tizenegy – tizenkét gyermek! Ez volt az ezrelékes népszaporulat.

A másik pedig, hogy megindult a nagyarányú kivándorlás, de ez az ország középső részét, ahol a magyarság leginkább élt, a legkevésbé érintette. A kivándorlás a permvidékeken élő szlovákokat, ruszinokat és románokat érintette leginkább. Az ő népességük tehát nem az asszimilációval csökkent, hanem a nagyobb méretű kivándorlással. Így állt elő az a helyzet, hogy a magyarság a Kárpát-medencében a XX. század közepére újra 50 % fölé tornázza magát. 1910-ben Horvátország nélkül 54,5 % vallotta magát magyarnak a Kárpát-medence húszmillió lakójából. Ezért lehetett a ma-

gyarság száma 10.100.000, a legmagasabb, amit Mohács után elérhetett, de messze alacsonyabb volt, mint amit Mohács előtt magáénak mondhatott.

Aztán jött a XX. század minden borzalmával. Soha olyan mélypontra a magyarság a Kárpát-medencében 1100 éves történelmében nem állt még, mint ahol most áll. Tudjátok, hogy mennyi a részaránya? Én pontosan kiszámítottam, mert az utóbbi időben demográfiát tanítok itt a főiskolán: 33 – 34 %. Az egész Kárpát-medence lakosságának alig egyharmada! Annak a Kárpát-medencének, amely népességének a XVI. század végén még több, mint háromnegyed része magyar volt. És ha így haladunk tovább, ha így csökken tovább a népesség, évi 50 000 lélekkel, ahogy mostanában csökken; és még jobban, ha fogy tovább, – már pedig fogyni fog – a határon túli kisebbségeink lélekszáma, akkor 2010-re újra odaküzdheti magát vissza, ahol 1910-ben volt, mert legfeljebb 10 millió lesz a Kárpát-medencében, miközben 40 millió lesz a medence egész népessége. Egynegyede! – Barátaim. Egynegyede! Ezen kell elgondolkozni! És azon, hogy mi történt akkor a múlt században, amikor a magyarságnak volt államalkotó ereje, volt természetes biológiai ereje, és volt politikai ereje is. Rajtatok a sor, hogy újból legyen! De ne csak erőtök legyen, hanem hitetek is!

„A MAGYARSÁG MÁR 1000 ÉVE TAGJA EURÓPÁNAK...”

Beszélgetés Homa János képviselő úrral

A diáknapi egyik rendezvénye volt az a beszélgetés, amelyet Nagy Katalin és Tábi Annamária 11. D osztályos tanulók folytattak Homa János képviselő úrral, Eger város, Felsőtárkány és Noszvaj községek országgyűlési képviselőjével. Úgy gondoljuk érdemes a beszélgetés szövegét közzétenni, s ezzel olyanok is részesei lehetnek a találkozásnak, akik más programokon vettek részt.

Szeretettel köszöntjük iskolánkban Homa János urat, Eger városának országgyűlési képviselőjét, aki a meghívásunkat elfogadta, és vállalta, hogy válaszol kérdéseinkre. Tisztelettel köszönjük körünkben dr. Pisákné Balogh Éva igazgatónőnk, dr. Nagy Menyhért Mojzes atyát, tanárainkat, és diákjainkat. Beszélgetésünknek az a célja, hogy diákjaink jobban megismerhessék a mai politikai életet, megismerjék az országgyűlés munkáját, egy politikus mindennapjait.

Tisztelettel kérem tehát képviselő urat, hogy pár mondatban mutakozzon be.

Szeretettel köszöntök én is minden kedves jelenlévőt. Örömmel fogadtam el a meghívást, mert én is egyházi középiskolába jártam. 1970-től 1974-ig az esztergomi Temesvári Pelbárt Ferences Gimnázium tanulója voltam. Így talán lelkiekben jobban rá tudok hangolódni arra, ami itt a ciszterci gimnáziumba történik.

Magamról pedig annyit érdemes elmondani, hogy négy gyerekem van, ebből kettő középiskolás, kettő általános iskolás; a négy gyerekből három egri iskolába jár, egy pedig Pestre. Az egri iskolás a II. számú gyakorlóba jár, ének tagozatra, orgonálni és zongorálni tanul. Feleségem is, és én is tanári diplomával rendelkezünk. Én jelenleg a Pázmány Péter Tudományegyetemen egy posztgraduális képzésen veszek részt történelemből, de itt a főiskolán a kommunikációs szakon tanítok belpolitikai újságírást.

1998-tól vagyok országgyűlési képviselő, előtte pedig tizenkilenc éven keresztül újságíróként dolgoztam.

Előjáróban talán ezeket tudnám elmondani magamról.

Szeretnénk néhány mondatot hallani a politikai pályafutásáról is!

Újságíróként 1989 idején, a rendszerváltáskor azon dolgoztam, hogy az újjáalakuló pártok valamilyen nyilvánosságot kapjanak. Nem volt könnyű, mert az akkori megyei lapnál nem sok fogékonyság mutatkozott arra – sajnos azóta sem sokat változott a helyzet –, hogy ezekről a pártokról írjanak, vagy ezek a pártok a saját programjukat, arcukat megmutathassák. Ezért új újságokat kellett alapítani. Itt,

Észak – Magyarországon a Heti Hírnök című újság jelent meg Miskolc központtal, és ennek az újságnak én voltam a helyi, regionális vezetője, és később az észak-magyarországi vezetője is. Az új politikai szervezetek tehát ebben az újságban jelenhettek meg. Itt kezdődhetett tehát az én politikusi pályám is. Egyébként úgy gondoltam, amikor lezajlottak az 1990. évi parlamenti választások, és megalakult az első szabad parlament és kormány, hogy az én politikusi pályám véget is ér, mert én újságírónak képzeltem magamat. De rosszul ítélt meg mind a magam, mind a politika és a politikusok szerepét. A nehézségeket látva pár év múlva azon vettem észre magam, hogy már ismét politizáltam. Ekkor már 1995-öt irtunk. Ekkor kristályosodott ki számomra, hogy mely politikai irányvonalak állnak hozzám közel. Neveltetésem és iskolám miatt elsősorban a Kereszténydemokrata Párthoz vonzódtam, azonban láttam, hogy óriási belső harcokat vívott a párt, és a párt vezetői közül sokan átmentek a Fideszbe, így egyre többször jelentem meg a Fidesz rendezvényein. Megismertem a párt 1998-as választási programját, és végül képviselőjelölt lettem, majd a sikeres választás után képviselő.

Ön, mint Fidesz képviselő a párt minden tevékenységével, véleményével egyetért-e?

Ezt sokan úgy gondolják, hogy ha valaki egy pártnak a tagja, akkor minden ízében azonosul a pártjával. Ez nem ilyen egyszerű. Van egyfelől a pártfegyelem, amelynek lényege ott keresendő, hogy ha kormányon van egy párt, ill. a koalícióban kormányzó pártok, amelyek kialakítanak egy kormányprogramot, és azt igyekeznek végre is hajtani, akkor a képviselőnek is alkalmazkodnia kell a közös véleményhez. Így tett ez a mostani koalíció is, amelynek tagjai a Fideszen kívül az MDF és a Kisgazdapárt, és erre szervezik a törvényhozás munkáját is. A képviselőnek végig kell gondolnia, hogy mennyire enged a személyes szabadságából, és mennyire kell magáénak vallania a pártjának a programját, és aszerint politizálnia.

Minden évben készül Politikai évkönyv című kiadvány, amelyben feltüntetik minden képviselő neve mellett, hogy ki hány alkalommal szavazott a pártjával, vagy a pártjával ellentétesen. Kiszámoltam, hogy én vagyok a 15. a Fideszben, aki a Fidesz programja ellen szavazott. Ugyanakkor a szavazataimnak csupán 2,15%-a az, amit a kormányprogram ellen tettem. Ezek általában lelkiismeretei ügyekkel kapcsolatos szavazatok voltak.

Mielőtt bekerültem volna a parlamentbe, én is úgy gondoltam, hogy az egyénnek nagyobb szabadsága van döntésekben, de az a nyomás, amely egy parlamenti képviselőre nehezedik, adott döntéseknél sokkal nagyobb, és a döntés kötelezettsége sokkal keményebb, mint az ember saját elgondolása, pillanatnyi érzése vagy gondolata.

Az, hogy mi hogyan szavazunk egy-egy kérdésben, nem ott a parlamenti ülésen, abban a két-három másodpercben dől el, amikor felteszik a kérdést. A törvény-előkészítés hosszú munkája, vitája után az Igazságügyi Minisztériumban megszövegezik a törvényjavaslatokat, majd a parlamenti bizottságok elé kerülnek a javaslatok, ahol pro és kontra hangzanak el vélemények. Sokszor ezek a viták és álláspontok alakítják az egyén véleményét is, mert általában a szombati futárpostával megkapott több kilónyi anyagot átnézni sokszor lehetetlen. Általában az emberhez közelálló ügyekbe ássa be magát a képviselő, azaz azokba az ügyekbe, amelyekben az a bizottság illetékes, amelynek ő is tagja. A bizottsági ülések döntései mellett még a pártok frakciói is kialakítják a véleményeiket, álláspontjaikat, amit a szavazásnál képviselni kell.

Mivel a pártban egységes világnézetű, elkötelezettségű emberek foglalnak helyet, a közös gondolkodás a törvények megalkotásában is megjelenik. Így az elvi egység az alapja az egyes döntéseknek, ami biztosítja az egyén meggyőződésének az érvényesülését is. Ritkán fordulhat elő tehát az a helyzet, hogy az ember a saját lelkiismerete ellen szavaz. Az esetek nagy többségében az ember nem is tekinti erőszaknak, ha a párt álláspontja szerint szavaz.

Mint parlamenti képviselő hogyan tudja a képviselői körzetének az érdekképviseletét is ellátni?

Az elején azt mondhattam, mint civil módon gondolkozó ember, hogy az én dolgom, hogy a törvényhozásban képviseljem azokat az értékeket, amelyek az én személyemhez fűződnek. Én az értékek közül az első helyre a keresztény értékeket tenném, második helyre a nemzeti gondolatokat. Azonban menet közben kiderült, hogy nemcsak a parlamenti törvényhozói munka fontos egy képviselő életében, hanem nagyon erősen kell azért a választókerületért lobbiznia, amelyikbe megválasztották. Tehát nemcsak a törvényhozói munka fontos, ami ráadásul még egy kicsit személytelen is, hanem a helyi ügyekben való érdekképviselet ugyanilyen, vagy talán még fontosabb munka. Előfordult a helyi ügyek képviseletében az is, hogy más pártok képviselőivel közösen és sikeresen tudunk fellépni. Kü-

lönösen az elmúlt időszakban lezajlott millenniumi ünnepekkel kapcsolatban történtek ilyen közös fellépések, például egy-egy kastély vagy templom felújítás kapcsán.

Ha már szóba került a Millennium el szeretném mondani, hogy a bizottságokban – amikor az ünneplés-sorozat tervezésével foglalkoztunk – komoly vitákat kellett folytatni a baloldalhoz tartozó képviselőkkel, akik váltig azt hangsúlyozták, hogy az Európai Unióba igyekvő Magyarországnak nem kellene ennyi időt és pénzt áldoznia a múltjára, nem kelt-e ez visszatetszést egyrészt az Unióban, másrészt a környező országokban. Én is és a jobboldali pártok is úgy gondoltuk és mondtuk, hogy egyrészt az Unióban lévő franciáknál és olaszoknál sincs ez másképpen, másrészt nem ártunk mi azzal egyetlen népnek sem, ha összegyűjtjük mindazt az értéket, szellemi kincset, amit ez a nép az elmúlt ezer éven át előállított és felhalmozott. A kereszténység felvételével a magyarság már 1000 éve tagja Európának, minket nem most kell felvenni. Mi nem a saját akaratunkból hagytuk el Európát 1945 után, és mi most legfeljebb visszatérünk Európába.

Térjünk át a mai politikai helyzetre. Mi az Ön véleménye arról, ami a Kisgazdapártban manapság zajlik?

Amikor Torgyán Józsefet elkezdtek piszkálni, az jutott eszembe, hogy amikor Horn Gyula építette a házát, nem csinált ekkora patáliát a sajtó. Ez azért van, mert a média egy része szimpatizál a baloldallal. Bántott, hogy ennyire felfújták ezt az egész ügyet, és bántott az is, hogy azok a problémák, amelyek a Kisgazdapárton belül voltak, egy ilyen ügy kapcsán jöttek elő. Szerencsésebbnek tartottam volna azt, hogy ha azok az elitek, akik a Torgyán hibáját régóta látták, nem a sajtó és nem az ellenzék által összehozott ösztűz során léptek volna elő, hanem egy belső, szervezettebb folyamat eredményeként. Ahogy mentünk előre az eseményekben, mégis csak fájdalmas elismerni azt, hogy sok esetben nagyon rosszul reagált Torgyán József azokra a dolgokra, amelyek az ő közvetlen környezetében történtek. Tehát valahol mégis az őt támadókat igazolta az élet. Amit így utólag most már meg tudok fogalmazni, az az, hogy elég sok olyan hiba történt a Kisgazdapártban is, a kormányon belül is, a Földművelési és Vidékfejlesztési Minisztériumon belül is, aminek nem lett volna szabad megtörténnie. Nem szabad lett volna megcsinálni azt, amit a kisgazdák csináltak, például azt, hogy futball-klubokat patronáltak. Ez - mint kiderült - a visszaéléseknek a lehetőségét hordozta. Visszatetsző volt az is, hogy a minisztérium tagjai költséges és talán felesleges külföldi utakra vállalkoztak, míg más minisztériumok, mint a Külügyminisztérium, nagyon visszafogott volt.

Most tehát én is úgy látom, és talán összességében azt mondhatom el, hogy a kisgazdákon belül van egy óriási belső harc, a párt frakcióvezetői posztjáért, a különböző hatalmi pozíciók elnyeréséért. Az egy külön kérdés, hogy az a három minisztérium, amelyben tisztességesen dolgozó kisgazda politikusok vezetnek, milyen helyzetbe kerülnek, ha nem az általuk félmjelzett csoport kerül ki győztesen ezekből a belső küzdelmekből. Talán az lenne a szerencsés, ha a fiatalabb generáció kerülne ki győztesen, mert úgy ítélem meg, hogy nekik talán több a veszíteni valójuk. Úgy érzem, hogy ők talán felelősségteljesebb politikát folytattak az elmúlt két, két és fél évben. Bízom abban is, hogy a kormánykoalíció ki fogja tölteni még a hátra lévő másfél évet, ami még a választásokig hátra van.

Annyit még érdemes a kérdéstről elmondani, hogy a Kisgazdapárt mindkét fele támogatja a kormányt. Tehát a kormány egészen biztosan el tudja látni a feladatát a következő választásokig. Ez azért is fontos, mert a következő időszak legfontosabb kérdései az Európa Unió csatlakozási tárgyalások törvényei lesznek a parlament napirendjén. Ezeknek a törvényeknek a nagy része olyan, amelyeknek megszavazása az ellenzéknek is érdeke.

És végül azt kérdeznénk meg, hogy hogyan látja személyes jövőjét, meddig kíván képviselő maradni?

Készült itt Egerben egy felmérés, amely olyan eredményt hozott, hogy az MSZP támogatottsága valahol 60 % körül volt, a Fideszé pedig 23%. Ez azt jelzi, hogy az én politikai pályafutásom eléggé bizonytalan. Természetesen én igyekszem ezt a felmérést komolyan venni, remélem korrekt volt a felmérés, és nagy erővel kell dolgoznom azért az elkövetkező időszakban, hogy megnyerjem a választást. Ez a felmérés az elmúlt év decemberében készült, de akkor országos szinten jobb volt a helyzet a Fidesz oldaláról nézve az adatokat. A februári országos adatok pedig már arról szóltak, hogy bizonyos szempontból a Fidesz már befogta az MSZP-t. A politológusok szerint ez a legutóbbi kormányzati döntéseknek a kedvező lakossági fogadtatása. Én bízom abban, hogy az országos tendencia itt Egerben is érvényesül, de úgy ítélem meg e városban talán még az MSZP vezet. Ennek több oka van, s ezek közül az egyik az, hogy mi a helyi médiában nem tudunk megjelenni. Az, hogy a városban

64 szociális bérlakás alapjait fogják márciusban lerakni, elhangzik, de az már nem kerül annyira nyilvánosságra, hogy erre a pénzt a kormány adja. Mint a hogy az sem hangzik el eléggé, hogy ennek eléréséhez volt némi közöm.

Mindennek az is a következménye, hogy az állampolgároknak fogalmuk sincs arról, mit csinálnak a kormánypártok, és mit csinál az ellenzék. Ugyanakkor Magyarországon járt a Nemzetközi Újságíró Szövetség elnöke, mert veszélyben van a közszolgálati média. Azonban Magyarországon a közszolgálati médiában reggel, délben, este be lehet mondani, hogy veszélyben a közszolgálati média. A március 15-i megemlékezést közvetíti a televízió, de az SZDSZ elnöke elmondja a közvetítésben, hogy a mai megemlékezést nem közvetíti a televízió. Amíg ezek és az ezekhez hasonló jelenségek előfordulhatnak, addig nincs azonos lehetősége a különböző pártoknak és politikusoknak. Amíg a média szelektálni tud a hírek összeállításánál, más mércével mérhet a különböző oldalak esetében, esetleg megpróbálja elhitetni, hogy ne menjenek el az emberek szavazni, vagy azt sugallja, hogy minden jobb volt 1989 előtt; addig nehéz dolga van annak a politikusnak, aki új gondolkodás megfogalmazója, megjelenítője.

Ugyanakkor én bízom abban, hogy azok a dolgok, amelyek történtek Magyarországon a rendszerváltás óta, szép lassan be fognak érni, és az emberek látni és tudni fogják, hogy milyen előnyei vannak a polgári demokraciának a proletárdiktatúrával szemben. S tudni fognak majd választani is.

Köszönjük szépen a válaszokat. Ha valakinek még van kérdése a képviselő úrhoz, kérem tegye fel!

Ettől az tanévtől az iskolákban megemlékezünk a kommunista diktatúra áldozatairól is. Ez valahol azt jelenti, hogy elindult egy olyan folyamat, amely értékeli a kommunista diktatúrákat. Én azonban úgy érzem, hogy ez társadalmi szinten nem történt meg. Ön szerint mi lehet ennek az oka?

Ez nagyon nehéz kérdés. Én úgy látom, hogy a rendszerváltás nem történt meg tökéletesen, mert amikor világossá vált 1989-ben, hogy fordulat lesz, az akkori politikai elit jelentős része átvándorolt a gazdasági életbe, ahonnan nagymértékben tudta és tudja mind a mai napig befolyásolni a politikát.

Mindezek mellett a kommunista diktatúra áldozatairól való megemlékezés nagyon fontos, és jelképes dolog. Országos megemlékezés kettő lesz, az egyik Budapesten, a másik itt Egerben. Tudom nagyon jól, hogy azoknak az embereknek az életét visszahozni, akiket meggyilkoltak, akiket megkínóztak, nyomorékká tették, már nem lehet. Akiket üldöztek, akiket emberségükben gyaláztak, most jelképesen elégtételt kapnak, de tudom, hogy az elvett, megnyomorított életüket megváltoztatni már nem lehet. Teljes igazságot tenni ebben a kérdésben már nem lehet.

Elégedett-e a parlament munkájával?

A kérdésben benne van, hogy a televízió közvetítéseiből az is látszik, hogy a parlamentben a képviselők sokan és sokszor újságot olvasnak, beszélgetnek, vagy éppen üresek a székek. A képviselők is emberek, és a parlamenti munkának is megvannak a nehézségei. Az ülések rendszerint reggel nyolc órakor kezdődnek, és a legtöbb esetben éjjel tizenegy órakor fejeződnek be. A képviselők is belefáradnak ebbe, nekik is tájékozódniuk kell az újságokból, szót kell váltaniuk egymással, vagy éppen a parlamenti bizottságokban is meg kell jelenniük. Lehet, hogy mindezt a televízióban visszatetszést kelthet.

Az elmúlt hetekben felmerült, hogy a parlament létszámát csökkenteni kellene. Ön szerint lehetséges ez?

Ennek a kérdésnek a napirendre kerülése már a választási küzdelem része, de úgy is mondhatom, hogy színjáték, mert a különböző pártok megfogalmazzák a különböző, lehetőleg radikális csökkentéseiket, noha tudják jól, hogy ennek rövid távon, tehát a következő választásokra nincs meg az esélye. Hosszú távon, tehát évtizedekre előre megállapítani a parlament létszámát elviekben racionális és talán meg is valósítható elképzelés. Ugyanis ma az a helyzet, hogy az MSZP a pártlistán, a Fidesz pedig az egyéni képviselőket számít erősebbnek, tehát a csökkentés mikéntjéről nem tudnak megegyezni, ezért mondtam, hogy mindez már a választási küzdelem előjátéka.

Köszönjük szépen, hogy elfogadta a meghívásunkat, és válaszolt a kérdéseinkre.

Én is köszönöm a meghívást, örömmel jöttem, és válaszoltam a kérdésekre.

HÍREK, ESEMÉNYEK

DDr. Zakar Ferenc Polikárp főapát úr látogatása Egerben

2001. március 1-én Egerbe látogatott DDr. Zakar Ferenc Polikárp főapát úr. Zsúfolt programjából két eseményt emelnénk ki. Vendége volt a Magyar Katolikus Rádió szerkesztőségének, s ez alkalmából Juhász Ferenc atyával, a MKR igazgatójával beszélgetett a rádió mikrofonja előtt. A főapát úr szakított időt arra is, hogy az iskolában rövid tantestületi értekezletet tartson.

Az értekezleten elmondott gondolataiból és a rádióban elhangzott beszélgetésből idézünk.

„...Régen jártam már itt, már majdnem egy éve. Örömmel látom, hogy az iskola tovább szépült. És ígérem, hogy tovább fog szépülni, ha lesz is ebben most talán egy kis lelassulás. Mint tudjuk, a pedagógusok bérét emelnünk kell, ami egy nagyon jó dolog, de emiatt nem tudjuk ugyanolyan ütemben folytatni az épület helyreállítását. Örülünk annak, hogy a pedagógusok munkáját most már az egész világon kezdik jobban honorálni.

Olvastam a félévi beszámolót, és nagyon szépen köszönöm azt a sok munkát, amit végeztek. Tudom azt, hogy igazából hivatásból teszik mindazt, amit tesznek, nem azért a csekély fizetésért; nem azért lettünk valamennyien pedagógusok, hogy milyen jól menjen a dolgunk; hanem hogy szolgáljuk az ifjúságot. Amikor Mojzes atyával annak idején fogadalmat tettünk, akkor arra tettünk fogadalmat, hogy az ifjúság nevelését fogjuk szolgálni. Azt hiszem, hogy azóta csináljuk is ezt. Csináltuk akkor is, amikor azzal fenyegettek bennünket, hogy nem sokáig fogjuk mi ezt csinálni. Éppen a napokban mosolyogva olvastam a dallasi apátnak 1970-ben nekem írt levelét, hogy Magyarországon már senki nem számít arra, hogy mi valamit is tegyünk Magyarországon, legfeljebb valami anyagi segítséget fognak tőlünk várni. S néhány évtized múlva mint zirci főapát olvastam e levelet.

A jelentésből látszik, hogy mindannyian igyekeznek munkájukat maradéktalanul elvégezni, és ezt tovább is kell csinálni, az életben sok mindent minden nap újra kell kezdeni. Minden nap újra kell indulni, mint keresztényeknek, minden nap újra kell mondani, hogy mi keresztény iskolát akarunk. ... Én azt szeretném mondani, hogy az Isten megáldott azzal, hogy már a gimnáziumban is jó tanítók és tanárok közé kerültem. Jó tanárok voltak, mert hatottak rám. ...

Ha a tanár átlátja és tudja az anyagát, akkor azt úgy tudja előadni, hogy azt sokan megértik. Még azt szeretném ehhez hozzáfűzni, hogy ha a tanár érzi, hogy az osztály vele együtt jön, az új erőt ad neki, és sikeresebb lesz a tanítás.

Ugyanakkor azt is hozzáteszem, hogy ne csak tudást közvetítsünk, mert a lényeg, hogy példát adjunk a diákoknak, hogy hogyan éljük az életünket, hogy mire is való ez a földi élet, és hogy hogyan is állunk a legfőbb kérdésekben. Nem azt mondom, hogy a matematikus hittan órát tartson, vagy a nyelvtanár valamilyen kitérést tegyen, de a diák megérzi, hogy a tanár mögött mi van. Nem a hit tanáraink gyakorolták ránk a legfontosabb hatást - ezt Mojzes atya is megerősítheti -, hanem azok, akinek az élete mutatta meg azt, hogy tényleg hivatásuknak tekintik a foglalkozásukat.

Nagyon köszönöm tehát a munkájukat, én amennyire lehet, és amennyire tudok, igyekszem önöket segíteni. ... ismételtelen mondom, hogy én nagyon meg vagyok elégedve az iskolának a fejlődésével. Tudom, hogy nem volt gyerekjáték önöknek sem 1997-ben elfogadni a Ciszterci Rendet, mint fenntartót, de nekünk se volt egyszerű azt mondani, hogy vágjunk bele ebbe a problematikába. Állíthatom azonban, hogy intézményeink szépen fejlődnek, nemcsak olyan értelemben, hogy szépülnek, hanem a tudományok közvetítésében is. Látszik ez az egyetemi felvételik eredményein; és látszik azon is, hogy megfelelő az iskoláink iránti érdeklődés.

Köszönöm a meghívást, kívánok további jó munkát, és szeretném azt ígérni, hogy nem telik el egy újabb egész esztendő, hogy újra itt legyek.”

Elég sok feladatom van a mai nap folyamán. Egerben két intézményünk működik, a Gárdonyi Géza Gimnázium és Szakközépiskola, és ezen kívül a Szent Erzsébet Leánykollégium. Mind a kettőnek a zirci főapát a fenntartója. Mindegyikben volt néhány megbeszélendő ügy. Ezért jöttem fel, és természet-

tesen ezzel kapcsolatban szeretnék beszámolni az egri érsek úrnak is, hogyan látom a két intézményünk működését.

...1948-ban öt gimnáziumunkat oszlatták fel, jelenleg visszakaptuk mind az ötöt, még ha a bajait nem is mi működtetjük. Ugyanakkor van két kollégiumunk is, az egyik egy fiú kollégium Pécssett, és a másik - a már említett- egri leánykollégium.

Ebben az öt intézményben a rendnek körülbelül százhusz pedagógusa dolgozott 1950 előtt, és ennek messze menő többsége ciszterci rendtag volt. Ma háromszázharminc tanárral dolgozunk, ebből mindössze tíz a szerzetes.

Az intézménynek így is ciszterci intézménynek kell lennie nemcsak abban, hogy a fenntartó ciszterci, hanem minden részletében. A ciszterci iskola katolikus iskola, amivel azt akarom mondani, hogy keresztény, ami azt jelenti, hogy krisztusi iskola. Ez nagyon is lehetséges, sőt a tények azt igazolják, hogy nagyon is jól el tudják látni az ilyen intézményeink a maguk feladatát a laikusokkal is, tehát nem felszentelt papokkal és szerzetesekkel, ha megfelelő módon történik a tanárok megválogatása. Két alapvető szempont van: az első, hogy az illetőnek mi az erkölcsi, hitbéli beállítottsága. Nem mondom mindenképpen azt, hogy máris minden tanárunk nem tudom én mennyire hitvalló ember, de azt igenis mindenkitől elvárjuk, hogy, semmiképpen se támadjon alapvető hitbéli igazságokat. Azonkívül legyen meg a szakmai felkészültség, mert világos, hogy a katolikus iskolának a tudás közvetítésében is igen kiváló iskolának kell lenni....

Most a Nagyböjt időszakában vagyunk. Nem a böjt gyakorlatán van a hangsúly, hanem azon, hogy készülünk Húsvét nagy ünnepére. Én azt hiszem, hogy ez az egyház szóhasználatában is így van, hiszen a hivatalos neve Quadragesima, ami annyit jelent, hogy „negyven nap”, amikor készülünk a Feltámadásra. Arra kell felkészülnünk, hogy azt méltóképpen ünnepeljük meg. Maga az, hogy kevesebbet eszem, vagy nem eszem, vagy húst nem eszem, az önmagában nagyon kevés. Tehát az egész egy készülés valamire, és azt kell a böjtnek és sok minden egyébnek előkészíteni. Szent Benedek Regulájában van egy külön fejezet arról, hogyan kell ezt a negyven napot tölteni. Természetesen nemcsak arról van szó, hogy az étkezések rendje változik. Tudjuk, hogy az őskeresztényeknél a böjt nem annyira abban állt, hogy kevesebbet ettek, hanem késő délután és valamivel kevesebbet étkeztek. Tudjuk, hogy a kartauziaknál ma is sok esetben naponta csak egyszer esznek. Hogy ez orvosilag mennyire helytálló, nem tartozik ránk. Mindenesetre ez a tradíció és Szent Benedek Regulája két étkezést enged meg, míg Nagyböjt idején csak egyet. Van valami reggeliszerűség ugyan, de az illető igenis érzi az éhséget. De a Regulában sem ez a Nagyböjt lényege. A lényeg az, hogy mindenben készüljön a nagy ünnepre a szerzetes, azaz jobban tartsa meg a csend idejét, tudjon hallgatni, mikor hallgatni kell. Azonkívül minden érzékével készüljön Húsvét szent ünnepére. Vigyázzon a szemére, ne aludjon túl sokat. Itt se az a fontos, hogy magamat minél jobban kínozzam, mindig álmos legyek. Nem erről van szó, hanem arról, hogy a testemet hozzam olyan állapotba, hogy az érzékenyebb legyen az Isten igéjének a hallására. Tehát minden cselekedetem, amivel változtatok valamit a természetnek a rendjén, arra szolgál, hogy lelkiállapotom jobban be tudja fogadni az Isten igéjét, s így jobban tudjon készülni Húsvét ünnepére...

...Visszatérve az intézményeinkre.... örömem telik abban, hogy egyre inkább látom, hogy sikerül ezekbe az intézményekbe krisztusi, keresztény szellemet belevinni. Sikerül az iskoláinkban egy harmonikus együttlétet kialakítani, ahol az emberek kezdik megérteni, hogy miért is vannak ezen a világon, hogy mik az életnek a nagy kérdései. Abban is nagy örömem van, hogy látom, amint épületeink szépülnek, és minden remény megvan arra, hogy ezen a vonalon tovább tudunk lépni. Ebben az évben vissza fogjuk kapni a teljes zirci apátságot, amelyiknek csak kétötöde van jelenleg a mi birtokunkban. Ez lehetővé fogja tenni, hogy Zirc kifejtse a maga teljes hivatását. Én nagyon remélem azt is, hogy ezzel a hivatások száma is növekedni fog. Világviszonylatban nem állunk nagyon rosszul, ugyanakkor ha arra gondolok, hogy mekkora feladatok állnak előttünk Magyarországon, akkor azt kell mondanom, hogy bizony sokkal több hivatásra volna szükség ... A problémánk az, hogy van egy harminchárom éves hiány az öregek és a fiatalok között, tehát azok között, akik 1950 előtt, és akik 1989 után léptek be. Ez annyit jelent, hogy öregjeinknek még mindig igen-igen sok munkát kell végezniük, és kevés az a fiatal, aki most készül vagy már felkészült a jövődi hivatására. Ez jelent komoly kihívást, de én hiszem azt, hogy a hiányt az ifjúság érzékeli, és majd pótolja.

Történelmi előadás

2000. december 12-én iskolánkban Dr. Für Lajos, az ELTE professzora előadást tartott „Magyarország nemzetiségi viszonyai A XIX. században” címmel.

Továbbképzés biológia és földrajz szakos tanároknak

Iskolánkban 2000. december 12-én a Nemzeti Tankönyvkiadó - referencia iskolájaként - biológia és földrajz tantárgyakból továbbképzést tartott.

Koszorúzás

Iskolánk tanulói közül a kollégisták és az egri tanulók vettek részt a kollégium előtti téren az 1956. december 12-i egri sortűz áldozatainak emlékére rendezett ünnepi megemlékezésen és koszorúzáson.

Gombavató

2000. december 15-én tartották a 12. évfolyam tanulói a gombavatót. 121 gimnazista és 38 szakközepes tanuló több héten keresztül készült műsorral és ünnepélyes vacsorával e napra.

Az osztályok műsorai – természetesen – az elmúlt évek „történelmi” jeleneteit, és az elkövetkező hónapok, főleg az érettségi félelmeit jelenítették meg. A 12. A osztály a jövőt a kozmoszból jött idegenek segítségével akarta biztosítani, a 12. B-ek hangulatos előadáson mutatták be, hogyan látják Rómeó és Júlia történetét, a 12. D szenzációs órákat mutatott be az elmúlt évek forгатagából, a 12. E nagyszerű énekes előadással jellemezett tanárokat, a 12. C osztály a jövőt egy jósnőtől szeretne volna megtudni. Lássuk hogyan.

„Jósnő: Íjjjjjjjj! Ezek a naív „gádzsók” egy csomó pénzt fizetnek az óriási jóstehetségemért. Tisztára bolond az agyuk!

Zsolti: Jó estét öreganyám!

Jósnő: Nektek is kedveskéim! Szerencsétek, hogy öreganyátoknak szólítottatok! Miféle bolond szél fútt ide tégedötöket? Csak nem tele van a hócipellő az érettségi miatt? Hát igen, már a jövőnk sem a régi!

Attila: Na néne, vállalja, vagy nem?

Norbi: Tessék ide vetni szemének bájos pillantását! Benne van a néni egy kis pénzszerzési akcióban?

Jósnő: Ha ennyire sürgős, vágjunk bele! Csak tegyétek azt, amit mondok! Álljatok körbe, emeljétek fel a bal lábatokat és a jobb kezeteiket. A bal kezetekkel vakarjátok meg a fejeteiket!

Laci: Mi a francnak ez a hűhó?

Jósnő: Nem beleszólós a parti! Tedd, amit mondtam, különben kilövöm az agyadat a Holdra!

Laci: Jó, jó! Maga tudja, mit csinál. Legalább is remélem.

Jósnő: Látom, látom a jövőt: Látom a termet, amiben az érettségitek fog történni.

Judit: Melyik érettségit tárgyat látja, nénikém?

Jósnő: Hát ... a magyart!

Tanárnő: Halljunk egy kis irodalmat! Judit! Kiről szeretnél beszélni?

Judit: József Attiláról!

Tanárnő: Nagyon jó. Akkor beszéljünk Csokonairól!

Judit: Csokonai nagy költő volt, legalább olyan nagy, mint Radnóti, akinek legkedvesebb verse a Nem tudhatom...Tanárnő, én ezt nem tudhatom!

Tanárnő: Gyere, Attila! Mi a kedvenc témád?

Attila: A pénzversek, a bordalok? Vörösmarty Mihály: Bordal.

Tanárnő: És József Attilától mi a kedvenc versed?

Attila: Karóval jöttél.

Tanárnő: Attila, fiam! Karóval is mész!”

Voltak táncos produkciók, a közönség az A osztály előadásában a németek, a spanyolok táncát láthatta, a C-ek pedig gyimesi csángó néptáncokat adtak elő.

Sűrűn kattogtak a fényképezőgépek, működtek a videokamerák, hogy megörökítsék a felejthetetlen és talán gondtalan percekét.

A sok bajjal és gonddal járó műsorok után az osztálytermekben folytatódott az ünnepség, ahol az osztályfőnökök köszöntötték az osztály tanulóit, feltűzték – az összetartozást, az iskolához kötődést és a felnőtté válást is jelképező – „gombokat”.

A vacsora után tovább folyt a beszélgetés; az iskolavezetés, a tanári kar tagjai felkeresték az egyes osztályok termeit, a kötetlen beszélgetésekben belemerültek az emlékek felidézésébe. Majd az osztályok tanulói keresték fel egymás termeit, és közös táncolásba kezdtek. Az ünnepség fergeteges hangulatban ért véget, késő éjszakába nyúlóan.

Ajándék

2001. január 16-án gimnáziumunk hajdani diákja, *Pataki József* művésztanár és tűzzománckészítő, iskolánkat három alkotásával ajándékozta meg: egy tűzzománc technikával készített állami címerrel, mely ezek után a tanári szobát díszíti. A szintén tűzzománc „Eger csillaga” kép az igazgatói szobába került. A porcelán technikával készült „Az egri remete” című alkotás pedig az emléktáblákkal ékesített folyosón kapott helyet.

2001. február 27-én *Fodor János* igazgatóhelyettes úr iskolánknak ajándékozta *Molnár József* fafaragóművész Szent Bernátot ábrázoló alkotását, amely a régi épület lépcsőfordulójában került kihelyezésre.

Diáknapok

2001. február 21–22-én tartottuk meg iskolánkban az évenként ismétlődő diáknapokat. Az is évente ismétlődő szokás, hogy e napok szervezésében a tizenegyedik évfolyamos osztályok tanulói jeleskednek. Ezen osztályokból indulnak a diákigazgató-jelöltek is, akik programokkal töltik meg e két napot, s egymással „versenyezve” szerzik meg társaik szavazatait. A legtöbb szavazatot kapó jelöltből válhat diákigazgató.

Ebben az évben minden tizenegyedik osztály indított jelöltet, tehát öt diákigazgató-jelölt közül választhatott az iskola polgársága. A 11. A osztályt *Hajdú Gábor*, a 11.B osztályt *Oláh Péter* képviselte. A 11. C osztályból *Math Dániel*, a 11.D osztályból *Berta Dávid* indult, míg a 11.E osztály *Gál Gábort* indította.

A jelöltek már a diáknapok előtt hangsúlyozták, hogy nem a versengés, hanem a két nap tartalmas eltöltése a céljuk, és hogy barátságukat hangsúlyozzák, több programot közösen szerveztek. Ilyen volt a közös büfé, a nyitó tánc és a diák-tanár foci, ahol a tanárok csapata 2 : 0-s félidő után 3 : 2-re legyőzte a diákigazgatók csapatát. A győztes csapatban *Mr. Andrew Currie* két gólt, míg *Mogyorósi Zsolt* tanár úr egyet szerzett. A diákigazgató-jelöltek csapatának mindkét gólját *Berta Dávid* szerezte. (Egyébként kemény meccs volt. A csapatok nem kímélték önmagukat és egymást.)

Hajdú Gábor programjából kiemelést érdemel a mezőkövesdi Matyó Néptánc bemutatója, a majorette-bemutató, az angol vetélkedő, a jódsda, a Top Dance Company valamint az okkultizmusról szóló előadás.

Oláh Péter programjában akrobatikus rock-n-roll, braek-párbaj, extreme sportbemutató, rock koncert, és a látványos kémiai kísérletek említhetők.

Math Dániel korongozást, kutyás bemutatót, vetélkedőt, autós vezetést szervezett.

Berta Dávid vidám vetélkedőt szervezett az ötödik évfolyamosoknak, bemutatót tartottak a latin-amerikai táncokból, íjászatból, de volt komolyzenei és AIDS -előadás, az iskola vendége volt Halász Péter, a Duna Televízió főszerkesztője, aki a csángókról tartott előadást; és Homa János, Eger város országgyűlési képviselője. Az egri Gárdonyi Géza Színház három fiatal színésze Vásári komédiák címen rövid, vidám jeleneteket mutatott be.

Gál Gábor kézműves, fodrászati, sminkelési és graffiti bemutatót, house partyt szervezett, de vendégül látták a főleg csángó népzenei játszó Kerekes népzenei együttest is.

Csütörtök este a két nap zárásaként nyitó tánccal vette kezdetét a diáknapokat záró disco. Érezhető volt az izgalom akkor, mikor *Dr. Pisákné Balogh Éva* igazgatónő kihirdette a diákigazgató-választás eredményét: *Berta Dávid* lett a diákigazgató. Aztán volt éljenzés, öröm és tánc éjfélig.

Interjú a 2000/2001-es tanév diákigazgatójával.

Hogyan készült a 11. D osztály a diáknapokra?

Már novemberben elkezdtük a készülést, támogatókat kerestünk, pólót és újságot terveztünk. Az egész osztály benne volt ebben a munkában, szinte az elejétől a végéig. Sokat gondolkodtunk, és nagy vitákat folytattunk főleg az osztályfőnökkel, de az osztályon belül is parázs volt olykor a légkör.

Hogyan döntött el, hogy ki lesz a diákigazgató-jelölt?

Az év első osztályfőnöki óráinak egyikén eldöntöttük a részvételt. Az iskola hagyományait figyelembe véve, s az én széles ismeretségi köröm alapján a lányok úgy döntöttek, hogy én leszek a legalkalmasabb jelölt. S igazuk lett.

Milyenek voltak a diáknapok rendezvényei?

Míg a diákok a programokon szórakoztak, addig a diákigazgató-jelöltek azon dolgoztak, hogy a programok rendben, a megadott formában és módon történjenek. Természetesen az osztályoknak is keményen kellett dolgozniuk ezen a két napon is. De úgy láttam és úgy éreztem, hogy a rendezvények rendben lezajlottak.

Milyen volt a viszony a diákigazgató-jelöltek között?

Természetesen már korábbról ismertük egymást, s minden diákigazgató-jelölt úgy állt a diáknapok rendezvényeihez, hogy a tanulók jól szórakozzanak, s mellékes volt számunkra, hogy ki lesz a diákigazgató. Így fordulhatott elő, hogy segítettük egymást, és hogy közös programokat is szerveztünk.

Ezzel azt akarod mondani Dávid, hogy nem örültél a megválasztásodnak?

Természetesen nagyon boldog voltam, és nagyon örültek az osztálytársaim is, de nem igazán erről szóltak a diáknapok.

Milyen tanulságot hagy örökölni a következő évfolyamoknak a 2000/2001-es tanév diákigazgatója?

A siker csak akkor születhet meg, ha az osztály minden egyes tanulója akarja, s teszi a dolgát. Csak az összefogásnak és a kitartó munkának van értelme és eredménye. De én úgy látom, hogy ez így van az élet többi területén is.

A diáknapok művészeti bemutatóján sok színvonalas műsorszámot hallgathattak meg az érdeklődők. Diákjaink sokszínűségről, eredeti előadásmódról, alapos felkészültségről tettek tanú bizonyosságot. Nehéz dolga volt a zsűrinek az értékelésben. Két korcsoportra bontva jutalmaztuk a résztvevőket. A kicsik és a nagy gimnazisták is könyvjutalmakban részesültek. Az ötödik osztályosok lelkesedésükért külön jutalmat is kaptak. A kilencedik évfolyamosoktól kezdve három művészeti ágban a következőhelyezések születtek:

Versmondás:	I. hely	Pázmándi László	11.C	Arany János: Pázmán lovag
	II. hely	Szepesi Adrienn	12.E	József Attila: A Dunánál
	III. hely	Ludányi Katalin	9.K	Dsida Jenő: Psalmus Hungaricus
Vokális zene	I. hely	Antal Anett	10.A	Egri népdalok
	II. hely	Prokai Krisztina	11.D	Egy rózsaszál
	III. hely	Kormos Zsanett	12.B	Palóc kendős leánytánc
Instrumenrális zene	I. hely	Boros Halnalka	11.B	Rubinstein. Melódia
	II. hely	Budai Ferenc	9.B	Gulyás László: Széki muzsika IV. tétel
	III. hely	Szajkó Enikő	10.C	Martin : Tarantella

Köszönjük mindannyiuknak a közreműködését és további munkájukhoz sok sikert kívánunk.

A zsűri tagjai *Ballagóné Csernyák Éva, Kovács Beáta és Lénárt Veronika* tanárnők voltak, a diákokat pedig *Koncz Edina* 12. A és *Tóth Barbara* 12.E osztályos tanulók képviselték.

A művészeti bemutatóról a beszámolót *Kovács Beáta* tanárnő készítette.

VERSENYEREDMÉNYEK 2000/2001. TANÉVBEN

II. rész

Táncverseny

2000. szeptember 23-án rendezték meg Székesfehérvárott az E Junior II. standard kategória országos táncversenyét, ahol iskolánk diákja, *Pásztor Adrienn* 9. E osztályos tanuló Rajna Ádámnak az oldalán I. helyezést szerzett.

Sport

2001. január 31-én Eger megyei jogú város önkormányzata sport- és létesítményigazgatósága által megrendezett fedettpályás atlétikai versenyen a *Németh Klára* 10. A, *Szarvas Zsófia* 9. K, *Horti Vivien* 10. K, *Papp Krisztina* 9. D és *Pelyhe Edina* 10. D osztályos tanulókból álló leány csapat II. helyezést ért el. Ugyanakkor egyéni összetettben *Németh Klára* II., *Szarvas Zsófia* III. helyet szerzett. Felkészítő tanáruk *Némedy László*.

A megyei Diákolimpia úszás számaiban iskolánk tanulói közül a következő tanulók értek el kiemelkedő eredményt:

50 m-es női pillangó	<i>Gledura Bianka</i>	5. C oszt.	I. hely
50 m-es női hát	<i>Jakab Dániel</i>	5. C oszt.	II. hely
50 m-es női gyors	<i>Gledura Bianka</i>	5. C oszt.	III. hely

Országos Diákolimpia sí versenyének alpesi lesiklásán iskolánk tanulója

Kerekes Anna 10. A osztályos tanuló II. helyezést szerzett.

Az Országos Diákolimpia úszás számai közül iskolánk tanulói a következő számokban értek el helyezéseket.

100 m-es férfi mell úszás	<i>Flaskay Mihály</i>	12. K oszt.	I. hely
4x50m-es férfi gyors váltó	<i>Flaskay Mihály</i>	12. K oszt.	
	<i>Hegedűs Gábor</i>	11. C oszt.	
	<i>Bocsi Gergő</i>	10. A oszt.	
	<i>Szabolcsi Márton</i>	9. K oszt.	IV. hely

Irodalmi alkotás

A MKPK Titkárságának versenyfelhívására iskolánkban

Fábri Mónika 12. E osztályos tanuló

„A keresztény család mint közösség” címmel készített irodalmi dolgozatot. A pályaművek értékelésekor munkája az V. helyezést kapta meg. Felkészítő tanára *Dr. Nagy Andorné*.

Eger Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala és a Megyei Művelődési Központ által a Magyar Kultúra Napja alkalmára kiírt pályázaton a II. kategóriában

Fábri Mónika 12. E osztályos tanuló az I. helyet,

Kápolnai Dóra 12. E osztályos tanuló pedig a III. helyet szerezte meg pályamunkájával.

Felkészítő tanára: *Dr. Nagy Andorné*.

Népmese- és népballadamondó verseny

Városi népmese- és népballadamondó versenyen iskolánk diákja,

Pogány Balázs 10.C osztályos tanuló a IV. helyezést szerezte meg.

Felkészítő tanára: *Köves Eszter*.

Kitaibel Pál Biológia verseny

A Kitaibel Pál Biológia verseny megyei fordulójába jutott *Lakatos Éva* 10. B osztályos tanulónk. Felkészítő tanára: *Horváth Sándorné*.

Dr Árokszállás Zoltán Biológia verseny

Dr Árokszállás Zoltán Biológia verseny megyei fordulójában iskolánkat *Lengyel Adrienn* 10. B osztályos tanuló képviselte.

Felkészítő tanára: *Horváth Sándorné*.

Írinyi János Középiskolai Kémia verseny

A Írinyi János Középiskolai Kémia verseny első kategóriájában megyei fordulójába jutott iskolánkból *Nagy Zsolt* 9. B osztályos tanuló.

Felkészítő tanára: *Dr. Andó Jánosné*.

A „Szép magyar beszéd” verseny

2001.február 26-án tartottuk meg A „Szép magyar beszéd” verseny iskolai fordulóját, ahol a következő eredmények születtek:

Gimnáziumi kategória:

1. <i>Koncz Edina</i>	2. A oszt.	Felkészítő tanár: <i>Lapinskasné Máté Erika</i>
2. <i>Ludányi Katalin</i>	9. K oszt.	<i>Lapinskasné Máté Erika</i>
3. <i>Lázár Anett</i>	10. K oszt.	<i>Tóthné Török Anna</i>
<i>Lenkey Judit</i>	10. A oszt.	<i>Polgár Anita</i>

Szakközépiskolai kategória:

1. <i>Szepesi Adrienn</i>	12. E oszt.	<i>Dr. Nagy Andorné</i>
2. <i>Szabó Marianna</i>	10. E oszt.	<i>Dr. Loboczkyné Hársasi Ibolya</i>
3. <i>Jaskó Ildikó</i>	10. E oszt.	<i>Dr. Loboczkyné Hársasi Ibolya</i>

Mindkét kategóriában az első és a második helyezett képviseli iskolánkat a megyei fordulón.

Angol verseny

A városi angol nyelvi előadói versenyen iskolánkat 18 tanuló képviselte. *Koncz Edina* 13. A osztályos tanuló *Csákváriné Veréb Valéria* tanárnő felkészítésével II. helyet szerzett.

Számítógépes verseny

Bessenyei András 12. C osztályos tanuló a Berzsenyi Dániel Kollégium által meghirdetett Felhasználói és Információ keresési Versenyen országos döntőbe jutott. Szombathelyen 2001.február 22-én megtartott döntőben a 4. helyezést szerezte meg, és megkapta a helyezéssel járó 30 000 forintot is.

A felkészítő tanára: *Molnár Attila*.

Német verseny

A Goethe Intézet országos német nyelvi versenyére iskolánkból 8 tanuló készített pályadolgozatot, és a szóbeli forduló után 3 tanuló jutott tovább:

1. <i>Koncsik Anita</i>	11.D	Felkészítő tanára: <i>Dr. Rák Sándorné</i>
2. <i>Szlávics Noémi</i>	11.C	<i>Dr. Szabóné Kállay Ágota</i>
3. <i>Tóth Laura</i>	11.C	<i>Dr. Szabóné Kállay Ágota</i>

A verseny végeredményeként *Koncsik Anita* kiemelt ösztöndíjat kapott, és bekerült azon nyolc tanuló közé, akik 2001. június 28 - július 27 között tanulmányúton vehet részt Németországban.

Szlávics Noémi és *Tóth Laura* pedig 3 hetes németországi tanulmányutat nyert.

Angol nyelv- és irodalom verseny

Tóth Eszter 12. A osztályos tanuló a Pázmány Péter Katolikus Egyetem által hirdetett angol nyelvi versenyen I. helyezett lett, s így felvételt nyert az egyetem angol szakára.

OKTV

2001. január végére lezajlottak az Országos Középiskolai Verseny első fordulói, és az elévzett értékelések alapján iskolánkból az OKTV II. fordulójába jutott tanulók a következők:

Matematika	<i>Rakamazi Richárd</i> 12.C	Felkészítő tanára:	<i>Csák György</i>
Angol nyelv	<i>Kiss Virág</i> 12.A		<i>Gerjákné Csibrány Éva</i>
Földrajz	<i>Juhász Tamás</i> 12.C		<i>Halász Barnabás</i>
Német nyelv	<i>Koncsik Anita</i> 11.D		<i>Dr Rák Sándorné</i>
Spanyol nyelv	<i>Püspöki Nóra</i> 12.A		<i>Szammer Ernő</i>

Rakamazi Richárd az országos döntőbe jutott.

Koncsik Anita a 2001. február 26-án Cegléden megtartott kelet-magyarországi elődöntőn a 11. helyet szerezte meg.

Püspöki Nóra a Budapesten megtartott elődöntőben a 28. helyen végzett.

Lyka Károly művészettörténeti verseny

Gyuris Boglárka 12. C osztályos tanuló „A váci székesegyház” –ról készített dolgozatával bejutott a verseny II. fordulójába. Felkészítő tanára *Fodor Jánosné*.

ÍGY ÍRUNK MI...

„Ne a külsőt nézd!”

Sokat gondolkodtam azon, megírom-e ezt a cikket, de úgy vélem, nem bántok meg vele senkit. Sajnos, én is sokat szenvedtem már kiskoromban is. Szörnyű érzés, mikor összekuncognak a hátad mögött, utána kiabálnak, vagy jól megbámulnak.

Én személy szerint nem bántottam meg senkit, mégis megvetettek. Vannak hasonló helyzetű barátnőim, akik már öngyilkosságra is gondoltak.

A mai világ csupa külsőségekre épül, és éppen a legfontosabbat, a belsőt nézik nagyon kevesen. Hogy miért? Erről egy egész estés vitaműsort lehetne rendezni. Tavaly az egyik barátnőm beleszeretett egy vele egyidős fiúba. Reménykedett, és közben idegileg szinte tönkre tette magát, mert az a fiú nem akarta őt igazán megismerni. Sajnos, nem csak Ő van ezzel így! Szerintem, ha a szemléletmód megváltozna, és több figyelmet fordítanának a belsőre a fiatalok is, sokkal boldogabb kapcsolatok születnének, mert ha valaki teljes szívéből szereti a másikat, annak a párja a legtökéletesebb teremtés a világon.

Pedig valójában senki sem tökéletes! Még azok sem, akik tökéletesnek gondolják magukat. Sorolhatnék híres énekeseket, sportolókat, színésznőket, akik éveket tagadtak le, vagy boldogtalanok voltak, pedig látószólag mindenük megvolt.

Az édesanyám mindig azt szokta mondani, hogy mindenki és mindenben csak a jót keressem, és ne a külső rossz alapján ítéljek meg valakit.

Szerencsére az utóbbi időben – a középiskola kezdete óta – úgy fogadnak el az új osztálytársaim és a szobatársaim, amilyen vagyok. Tudom, itt is vannak kivételek, de a többség szerencsére mellettem áll, és ez elfeledtetni velem korábbi szenvedéseimet.

Véleményem szerint minden ember olyan, mint egy elásott kincs, amit csak akkor találsz meg, ha van akaraterőd és türelmed a keresésére, viszont hogyha megtalálod, nem fogsz csalódní!

Hát, csak ennyit szerettem volna közölni veletek, és arra kérnélek titeket, hogy vegyetek minket ember-számba. Köszönöm, hogy elolvastad cikkemet, remélem tetszett, és ne felejtsetd: Nem a külső a lényeg!

Csík Viktória 10. A

EGY ÖREGDIÁK EMLÉKEI A 10-ES ÉVEKRŐL

Dr. Kádár László 1911–20-ban végezte középiskolai tanulmányait a Ciszterci Rend egri Kath. Főgimnáziumában, ahol 1920-ban érettségizett. Iskolai emlékeit 87 éves korában, 1987 májusában Vajk Atanáz kérésére írta meg, aki fiának, Emilnek volt az osztályfőnöke. 1944/45 tanévben 5 Kádár fiú: László, Emil, István Tamás, János járt a Szent Bernát gimnáziumba. A kéziratot Kádár Emil bocsátotta rendelkezésünkre.

Az V. osztály ismétlése miatt két kedves osztályfőnököm is volt: *Bartók Egyed* és *Braun Jácint*, igazgatóim pedig *Kassuba Domokos* és *Werner Adolf*. Mind a négyükre hálás szeretettel gondolok, akik diákszerető, meleg szívű emberek és jó pedagógusok voltak. A jó Isten adjon nekik örök nyugodalmat.

Úgy emlékszem, hogy első osztályos koromban hunyt el Vajda Ödön apátúr. Az egész iskola a fekete lepellel borított templomban gyászmisén imádkozott lelkiüdvéért. Későbbi hónapokban látogatásra osztályunkba jött az új apátúr *Békefi Remig*. Imponáló egyénisége nagy hatással volt ránk, kis diákokra. Tetszett nekünk ciszterci reverendája, apáti keresztje és kis fejfedője.

Most megemlékeznek kedves tanárainról és a velük és hozzájuk kapcsolódó epizódokról.

Bartók Egyed első osztályfőnököm volt. Szeretettel foglalkozott velünk, a középiskolát kezdő diákokkal. Emlékszem, egyik órán elmesélte, hogy mielőtt Egerbe jött, valahol Dunántúlon lelkészkedett egy községben, melyhez több tanya is tartozott. Egyik tanyai látogatása alkalmával megrohanták a kutyák. Csak úgy tudott tőlük megszabadulni, hogy négykézlábra ereszkedett. A kutyák szétszaladtak. Komolyra fordítva, Bartók tanár úr nagyon tartalmas ember volt. Felső osztályban nekünk a történelmet tanította.

Braun Jácint felső osztályban volt osztályfőnököm. Az ifjúságot szerető, jó lelkű embernek ismertük. Minket tegezett, ha magázni kezdett, akkor már valami baj volt a kréta körül. Egyszer, azokban a nehéz években, Vigh Tibor barátommal egy acetilénrel töltött bicikli lámpával róttuk az utcákat, mivel nem voltak kivilágítva. Szembe találkoztunk osztályfőnökünkkel a Széchenyi utcában, pont rávilágítottunk. Másnap jött a számonkérés: „Fiatalurak, hol jártunk a sötétben?” – Munkaszerető ember volt. 1920-ban vele hoztuk össze az iskola zenekarát. Herovics Tóni civil tanárunk volt a karmester.

Braun tanár úr latin mellett németet is tanított. Színészkedve szépen olvasta fel nekünk Schiller Minna von Barhelm-ét. Nagyon élveztük.

Grész Leó volt a számtan tanárunk. Abban az időben írta a „kis Grész”-t. Ha nem akartunk felelni, érdeklődtünk a

könyvének kiadása felől. Különben nagyon közvetlen, barátságos ember volt. Szerettük mint tanárt is. – Az alsó osztályokban társunk volt az iker testvérpár: Tobákos Péter és Pál. Egy ízben Bartók tanár úr az osztályba jöve felszólította őket, hogy számtan órán cseréljenek helyet. Mikor azután Grész tanár úr számtan órára jöve megkérdezte az egyiktől: „Péter, mi volt mára feladva?” – a kérdezett kijelentette, hogy ő nem Péter, hanem Pál. – Így vesztette el a Bartók tanár úrral kötött fogadást.

Szalay Gábor kicsi, testben gyenge, vallásos lélek, valóságos földi szent. Édesanyját nagyon szerette, délutánonként kis fekete cilinderét feltéve látogatta. A délutáni litániákon tömjén illata mellett ministráltunk neki. Mikor drága Gábor fiam a novíciátusa után fogadalmat tett, én is Zircen voltam. Unger Barna tanár úrral mentünk ki sírjához a zirci temetőbe. Imát mondtunk sírjánál. Örültem, hogy fiam az Ő nevét kapta rendi nevének.

Tordai Ányos Gárdonyi Géza barátja, költői tehetségű irodalmár. Óráin élvezettel hallgattuk előadásait. Jegyzete szerint tanultuk az irodalmat. Diákéveim alatt írta és rendezte a Mikes c. színdarabot. Előadásán a színpalak mögött szép meleg hangján a török pap imáit énekelte. VIII-os koromban önképzőkörben Végvári: „Eredj, ha tudsz” c. versét mondtam el. Mint az önképzőkör tanárelnöke felhívott szobájába és a verset még egyszer el kellett mondanom. A legközelebbi nyilvános ünnepségen a szülők előtt is elszavaltam. – Érettségi előtti este, vacsora után barátommal sétáltunk. Összetalálkozva vele, megkérdezte: „Laci, mit szeretnél felelni?” „Petőfi szerelmes líráját” – mondtam. Másnap tényleg ezt a tételt kaptam. Nagyon szerettem őt. Sajnáltam, mikor elkerült Egerből igazgatónak Bajára.

Kovách Demjén a természetet szerető tanárunk, a diákokkal mindig komolyan beszélt. Elhittük neki, hogy a szobája ablakából látja az Eged aljában dohányzó fiúkat. *Cséplő Páltól* szívesen hallgattuk Homéroszt és a görög filozófiát. Figyelmeztetett bennünket, hogy ennek nagy hasznát látjuk majd az életben.

Perényi Kándid geometria- és rajztanárunkat is nagyon szerettük. (Emil bátyámnak volt barátja) Ő rendezte a kirándulásokat. Mikor II-os koromban Budapestre utaztunk az állatkertet megnézni, Füzesabony után egyik társunk – Tanyi János – meghúzta a vészféket. Kapott is tőle egy nyaklevest.

Kalovits Alajos és *Szabó Franci* mindketten a Rendet tisztelő civil tanárok voltak. Lojzi bácsi, mikor a nehéz évek jöttek, elbúcsúzott tőlünk. Akkor a zeneteremben én gyakoroltam az énekkarral, ahol felügyelő tanárként *Módly Dezső* hittanárunk volt jelen.

Pataki Vidor és *Rajeczky Béni* kedves osztálytársaim voltak. Mindketten sok érdemet szereztek a Rendnek: Vidor az egri vár kutatója, Béni pedig Kodály barátjaként a Tudományos Akadémia Intézetében. Mindkettő híres ember lett szegény kicsi hazánkban.

A Ciszterci Rend tevékenységét és eredményeit mindig csodáltam. Sok tekintélyes, képzett embert adtak drága

hazánknak. Ha a Rend valakiben tehetséget látott, mindent megadott, hogy a legmagasabb fokon fejleszthesse tudását.

Befejezve gondolataimat – mint öreg ciszterbarát – a még élő kedves rendtagoktól magam és enyéim részére kérem segítő imáikat.

Dr. Kádár László ciszterci öregdiák

MAGYAR DALLAMOT ÉNEKELTÜNK

Egri iskolánkban, hosszú idők hagyománya szerint, a ballagó nyolcadikosok végig mentek a „primusz”-on, ki az iskolaépület elé, közben az iskola fűvös zenekara a „Ballag már a vén diák”-ot játszotta.

Ám hatvan évvel ezelőtt, 1941-ben, változás történt. A zenekar tagjainak a fele a búcsúzó osztályból került ki, így az együttes működésképtelenné vált. A búcsúdalt ugyan lehetett volna hangszer kíséret nélkül énekelni, de... A készülődés idején történt, hogy Kodály Zoltán szégyendalnak nevezte a ballagási nótát. Való igaz, hogy a német érzelmesség szülőtte volt, de nem Schubert vagy Mendelssohn kultúrált romantikus érzelmességének regiszterén szólt. Vajon rá voltunk utalva olyan országban, amely – a miénk – Európa egyik leggazdagabb kultúrkinccsel rendelkezett? Kodály érvelt azzal is, logikusan, hogy a németek sem a franciáktól kölcsönöztek diákdalt, gondoskodtak róla a magukéból.

Az iskola igazgatója megfogadta a nagy zeneszerző intését, a szégyendal éneklését a tanári testület megtiltotta. A ballagók és a maradék a magyar paraszti örökségtől kértek dallamot, azt énekeltek: „Elmegyek, elmegyek, hosszú útra megyek” meg „Elindultam szép hazámból”, ezt a csodálatosan szép magyar keservest, amely a nagyvilágba menekült Bartók Béla sors szimbóluma lett.

Hatvan év múltán is hálás vagyok érte; magyar ének kísért erre a rövid, de fontos útra. Úgy látszik a kodályi szónak volt tartós hatása is, a mai ballagók mostanában országszerte éneklék azt a két dalt. Igaz, hozzá a régit is, sőt, a Ballag már...-hoz egy-két szörnyen csúf idegen nóta „csatlakozott”, olyanok, amelyeket az én iskolámban soha nem énekeltek, de akkoriban nem hallottam másutt sem. Így énekelnek egy ideje az én ballagó tanítványaim is. Rossz egyveleg.

Dr. Bán Ervin

KALOVITS LOJZI BÁCSIRÓL...

Az Új Ember katolikus hetilap egyik számában „Ki tud róluk?” – címen szerepelt Kalovits Alajos neve is. A Magyar Katolikus Lexikon szerkesztője írta a felhívást: a soron következő „K” betűs kötethez kért adatokat.

Tisztelve iskolánk tanárának emlékét, Diákszövetségünk kötelességének érezte, hogy az általunk hozzáférhető adatokat összegyűjtse és a Magyar Katolikus Lexikon szerkesztőjéhez eljuttassa.

Emlékét már csak azok őrizhetik, akik még a 30-as években voltak gimnazisták, és amellet valamiféle zeneszerszámmal is tudtak bánni. Ugyanis 1939-ben még ő volt az iskola vonós zenekarának karmestere. Utoljára 1939. novemberében, a Szent Imre ünnepélyen állt a zenekar élén. Flotow: Nyitány a Martha c. operából szerepelt a műsoron.

Visszaemlékezve, de főleg a régi Értesítőket lapozva gyűjtöttük össze az adatokat.

Magántanulóként 1903/04-ben végezte el a VIII. osztályt, és 1904 júniusában érettségizett jó eredménnyel.

1910/11. tanévtől a tanári testület tagja, folyamatosan 1917/18-ig. „*Kalovits Alajos dr., világi, államtudományi doktor, Heves vármegye kir. tanfelügyelőségéhez szolgálat-tételre beosztott áll. elemi iskolai tanító, a Szent István Tár-*

sulat tankönyvbíráló bizottságának tagja, az Egri Dalkör alkarnagya, az ifjúság orgonistája és énekkarának vezetője, az ének rk. tanára (Tr. é. 1.)” – olvashatjuk az 1910–1911. évi Értesítőben.

„1919-es kommunista forradalom alatt a kultúr-szakosztály vezetőjeként művelődési megbízott jóakaratián megengedte, hogy a hittan helyett bevezetett tárgyakat ciszterci tanárok tanítsák, mindent elkövetett, hogy a tanácsköztársaság által megkövetelt nyilatkozat megtételét a ciszterci tanárok elhalasszák.” ...Az iskola átadásával kapcsolatban „mikor az rá nézve veszedelemmel járt, mindent elkövetett, hogy a döntő pillanat elhalasztassék, mindaddig, amíg bekövetkezett a rendszer bukása” – olvashatjuk róla az 1919/20. évi Értesítőben.

Majd az 1925-től 1939-ig az iskola vonós zenekarát vezette heti 2 órában.

Mint zeneszerzőt is tiszteltük. Több, intézetünkben sikerrel előadott ifjúsági színdarab zenéjét is ő szerezte: Hunyadiak, A kereszt diadala, Szent Imre látomása.

1959-ben, életének 78. évében halt meg Egerben.

(O. Gy.)

GIMNÁZIUM TANÁRI TESTÜLETE AZ 1947/48 TANÉVBEN

Ócsvár Géza tanár úr karikatúrája

A rajzon látható tanárok balról jobbra (Póta Béla felismerése szerint): **Bánlaki László** (világi pap, fekete reverendában), fölötté **Kereks Károly**, **Ócsvár Géza**, alatta **Mikó Sándor**, **Révész Amadé**, háttal **Károly Asztrik**, jobbján **Mészáros Ervin**, szemben **Rassy Paulin**, alul ülve **Habis György**, bilincsben **Rédey Rezső**, felette **Kalász Elek**, öfelette **Ágoston Julián**, mellette **Hegyi Kapisztrán**, karolja **Maróti Jenő**, H. Kapisztrán mögött **Kádár Antal**, mögötte **Vajk Atanáz**. Előtte levő civil: Hajjas Bandi iskolatitkár (Hölvényi O. közlése alapján)

Többen az akkori tanári karból nem láthatók a képen: Baghy Osvát, Varga Bennó, Hervay Levente, Szabó Tihamér.

(A képet Ócsvár tanár úr özvegye, Elvike őrizte, majd dr. Hölvényi György az iskolánk egykori tanárjának köszönhetően Póta Béla diáktársunk adta át közlésre.)

hírek...hírek...hírek...

- **MÓJZES ATYÁT** fertálmesterré avatták! Örülünk e hír hallatán, hiszen azt jelenti, hogy a Szent Erzsébet kollégium mellett már Eger városához is erősebb kötelékek fűzik. Folytatódik a szép hagyomány: hiszen dr. Kürti Menyhért, dr. Palos Bernardin és dr. Hegyi Kapisztrán után most már újabb ciszterci, dr. Nagy Mójzes egri házfőnök, „barátom-uram” – a fertálmesterek egymásközi hivatalos megszólítása – is viseli e „mesterség” jelvényét. Gratulálunk e megtiszteltetésnek!

- **KÖSZÖNTJÜK DR. SEREGÉLY ISTVÁN** egri érsek urat, a Ciszterci Diákszövetség Egri Osztályának örökös tiszteletbeli elnökét 70 éves születésnapja alkalmából. Isten sokáig éltesse!
- **KOSSUTH-DÍJJAL TÜNTETTÉK KI BÁNFFY GYÖRGY** színművész diáktársunkat. „Nélküle szinte el sem képzelhető az anyanyelv ápolása” – olvashatjuk a róla szóló méltatásokban. Sokunk számára igen emlékeztetéseink színpadi alakításai. Szívesen, s egy kis büszkeséggel halljuk versmondását a rádióban, TV-ben. Emlékezőnk az újrainduláskor, 1989-ben Egerben mondott beszédére. A Jászai Mari- és Kazinczy-díjas, érdemes és kiváló művész, a Magyar Örökség-díj után méltán kapta a nemzet megbecsülését jelentő Kossuth-díjat. Szeretettel gratulálunk diáktársunknak és sok sikeres szereplést kívánunk!
- **DR. BESZNYÁK ISTVÁN** egyetemi tanár diáktársunkat *Szent-Györgyi Albert*-díjjal tüntették ki ez év januárjában a Magyar Kultúra napján. Szeretettel gratulálunk!

- **A PRIMUSZRÓL** kértünk fényképet tavaly több alkalommal is. Az iskola távolabbi terveiben szerepel e területnek visszaállítása. a műemlék jelleg eredeti kialakításának figyelembevételével.

A fényképet a hatvanas évek elején Pataki Vidor tanár úr készítette. Mint képeslapot küldte el Homonnay József 1934-ben érettségizett tanítványának, amelyet az elhunyt diáktársunk fia H.József bocsátott rendelkezésünkre.

A fényképről, egy kis fantáziával visszaidézhetjük a Rendház kapujához hasonlóan kialakított bejáratot. Talán a mai diákok számára is jelent majd valamit, ha a primuszról hallanak.

H A L O T T A I N K

Kovács György diáktársunkat március 28-én temettük Budapesten a Farkasréti temetőben. A szentmisét és a temetési szertartást *Keszthelyi Ferenc* váci megyéspüspök végezte. Kedves diáktársunk sokunk által ismert és szeretett tagja volt az egri ciszterci öregdiákok társaságának. A budai Bartók Béla úti órásműhelyében hosszú évtizedeken keresztül volt tanárai és diáktársai szívesen keresték fel. Gondos és pontos munkájáról messze ismert volt és a baráti beszélgetéseken – amikor más kapcsolattartásra alig volt lehetőség – sok mindenről tájékozódhattunk. Az újjászerveződött Diákszövetséghez is lelkesen csatlakozott. Emlékét szeretettel őrizzük.

Szürbek Hugó Ferenc OCist zirci plébánoshelyettes életének 75. évében meghalt. Zircen temették március 9-én a Ciszterciek Sírkertjében.

Diáktársaink, akiknek halálhíréről értesültünk:

Szoboszlai Lajos (1941) – Miskolc
Szabari László (1939) – Nyíregyháza -Kál

Cserhádi Ferenc (1948) – Bern (Svájc)
Bányi László (1943)

Requiescant in pace!

Ha közölnivalód lenne, légy szíves írd meg vagy telefonáljál Tóth Kamill, 3300 Eger, Vallon u. 33. tel.:(36) 429 642 ill. Oláh Gyula, 1114 Budapest, Bartók Béla út 25. III. 5/A tel.:(1) 386 2295 vagy E-mail: olah@hcbc.hu – címére.

Az Egri FEHÉR/FEKETE 2001. húsvéti számát Oláh Gyula, a „Színes”-et Kovács Ottó állította össze.

EGRI *FEHÉR/FEKETE*

a Ciszterci Diákszövetség Egri Osztályának hírei
és a Gárdonyi Gimnázium és Szakközépiskola „színes” lapja

KORA REGGEL

Ébred a nap már. Pirkad az ég,
napkelet alján szín-habarék,
villog a Vénusz, szökken az éj,

Sorra fakadnak s napsugarak,
és a nyomukban az ég leszakad,
kél keletlen ragyogóan a nap.

Indul az élet. A reggeli fény
végig ömöl az égnek ívén,
surran a kerge Körös tükörén.

Indul az élet: fű, fa, virág
csókjait frissen küldözi át,
fénybe borul a nyári világ

Indul a munka, indul az élet,
konganak mélyen az óraütések,
mind csupa dallam, mind csupa ének.

Ébred az Alföld, éled a táj,
ballag a konda, ballag a nyáj,
mindre az Isten napja vigyáz.

Munka után – ha érik az alkony –
csillagok gyúlnak a vén Körös-parton
s dalt dudorásznak mennyei hangon.

Alszik a táj, majd alszik az élet,
helyt ad a nap a kékszemű éjnek,
alszik a föld, – de ébred a lélek.

Ágoston Julián

EMLÉKEIM ÁGOSTON JULIÁNRRÓL

Kilián Istvánnak 1951-ben kellett volna érettségiznie Egerben, de csak 1953-ban sikerült érettségi bizonyítványt szereznie.

1957-től gimnáziumi tanár volt Miskolcon, majd muzeológus Miskolcon és Debrecenben. Itt az egyetem Bölcsész tudományi Karán kezdett tanítani régi magyar irodalmat. 1979-től a budapesti ELTE-n másodállásban, majd a Tanárképző Főiskolán lett tanszékvezető főiskolai tanár. Jelenleg a Miskolci Egyetem Bölcsész tudományi Karán egyetemi tanár.

Első találkozásunk vele, különös volt. Rettegve vártuk, hogy belépjen az osztályba, s helyette előbb egy széles karimájú fekete kalap repült be egyenesen a katedra előtt álló hetes hátára landolt. Majd belépett ő frissen, fiatalosan, fehér-feketében. Nevezzünk vagy féljünk? Akkor még nem tudtuk, de már nem rettegünk. Felálltunk mereven, vigyázállásban, s köszöntöttük:

– Laudetur Jesus Christus!

– In aeternum. – felelt. Majd kérdezte:

– Mért nem kaptátok el kalapomat?

Mi pedig azonnal otthon éreztük magunkat. Otthon a kemény fegyelméről híres egri ciszterci gimnáziumban. Kicsengetéskor kijött a nagyudvarra, s fogócskázott velünk. Pedig ő huszonnégy évvel volt idősebb nálunk. Reverendáját cingulusa segítségével térde tájékára húzta fel, s úgy szaladgált velünk és utánunk. Lehetett-e ezek után őt nem szeretni? Nem lehetett nem szeretni. Valamennyi órája élvezet volt. Jegyeket nem adott, tanári notesze nem volt, s mindig emlé-

kezett mindegyikünk teljesítményére. Nem emlékszem, hogy bárki csak egyszer is félévi vagy év végi jegyét igazságtalannak érezte volna.

Ágoston Imre Julián Kalocsán született 1909. augusztus 29-én. 1927-ban öltötte magára a ciszterci novíciusok fehér reverendáját. Első, ideiglenes fogadalmát egy évvel később tette le. 1933-ban kötelezte el magát egy teljes életre a rendben, s két héttel később szentelték pappá. 1933-tól 1935-ig bölcsész tudományi tanulmányokat folytatott a magyar és latin szakon a Pázmány Péter Tudományegyetemen. 1935-től 1936-ig Előszálláson segédlelkész volt, majd 1936-ban Egerbe helyezte rendi előljárója, s itt tanított a szerzetesrendek felosztásáig. Végig vezetett nyolc osztályt, majd a következő évben kezdte újból az osztályfőnökséget velünk. 1946-47-ben az egri ciszterci gimnáziumban alakult általános iskola igazgatója lett.

Pedagógiai érzéke utolérhetetlen volt. Először nála tanultuk a latint. Mindennap volt latin óránk. S amikor már az igeragozással is kezdtünk ismerkedni, akkor a Laudetur köszönről áttértünk a latin cselekvő ige személyragjaira: -o, -es, -t, -mus, -tis, -nt, amely elhadarva és együttesen mondvá valahogyan így hangozhatott *óesztémuszisztiszenté*. Ő ugyanígy válaszolt. S amikor megtanultuk a praesens perfectum ragozását, akkor a köszönesi mód megváltozott: -i, isti, -it, -imus, -istis -erunt. Tehát így üdvözlöttük: *üsttiüstimuszisztiszérunt*. Nekünk mindig az újonnan ismert személyragokkal kellett üdvözlőnünk, ő pedig a régebben tanulttal válaszolt. A szenvedő igeragozás személyragjaival köszöntöttük később: *erriszturnurminientur*.

Magyar óráink mindig izgalmasabbaknál izgalmasabbak voltak. Előbb csak sejtettük, majd az iskolai karácsonyi vásáron már meg is pillanhattuk verses kötetét, amely 1938-ban Egerben jelent meg. A címlapon izmos félmeztelen férfi alak korbáccsal veri magát. Tervezője a gimnázium egykori híres rajztanára Ócsvár Géza volt. Én akkor, amikor karácsonyi vásárok alkalmával nem tudtam megvenni, s nem is nagyon éreztem erre különösebb vágyódást, később azonban az életem során Vajk Atanáz hagyatékából hozzá jutottam.

1944-ben egyszer, amikor mentem az iskolánk felé, a reggeli órákban Preszler nénit, Preszler Árminnét, a patikust pillantottam meg, blúzán tenyéryei nagy sárgacsillag éktelenkedett. Gyerekember voltam, de megsejtettem, hogy valami szörnyű embertelenség történt vele, velük a zsidókkal. Akkor már lángolt a második világháború pokla, s Ágoston Julián akkor már bizonyosan nem kalapja után, hanem azzal együtt érkezett az osztályterembe. Máig emlékszem felháborodott szavaira:

– Szörnyű igazságtalanság! Akár kiválogathatnák lábuk mérete szerint is az embereket. Hordjanak sárga csillagot például a 43-as lábúak! Keresztény ember nem hozhat ilyen rendeletet. A zsidók ugyanolyan emberek, mint mi vagyunk.

Akkortájt ilyeneket nem volt veszélytelen mondani, de mondott ő mást is. Amikor már a rádió győzelméről harsonázott hazug híreket, ő azt suttogta egyik egri ismerőse fülébe:

– Hallom, hogy este a zsidó templom pincéjéből Hitler fog rádióbeszédet mondani. De el ne mondd senkinek! Abszolút bizalmas közlés ez. Csak neked mondtam el.

Másnap mosolyogva mondta el a történetet a következőkkel együtt, hogy tudniillik ugyanaznap este már a rendház ebédlőjében hallotta vissza a képtelen történetet. Hitler nem járt ott, csak magyar pribékjei kószáltak akkor már szerteszét a városban. Sokszor, nagyon sokszor felvetődött az órákon Trianon problémája is. Válasza máig megállja helyét: Közép-Európa problémáját csak egy közép-európai köztársaság szervezésével lehet megoldani. S mostanában mintha ez az álom kezdene megvalósulni azzal a különbséggel, hogy egy európai unióba kerülés terveit szövögetjük.

Évekkel később, már Julián sem lakott akkor Egerben, hallotta feleségem a templom karnagyától Etus nénitől, azaz az egykori Mater Wébertől, hogy a legveszélyesebb napokban a rendház felé eső toronyban zsidók rejtőztek, akik veszély esetén a templomi orgona szekrényébe kerestek biztonságosabb menedéket. Igaz volt-e? Nem tudom, az azonban

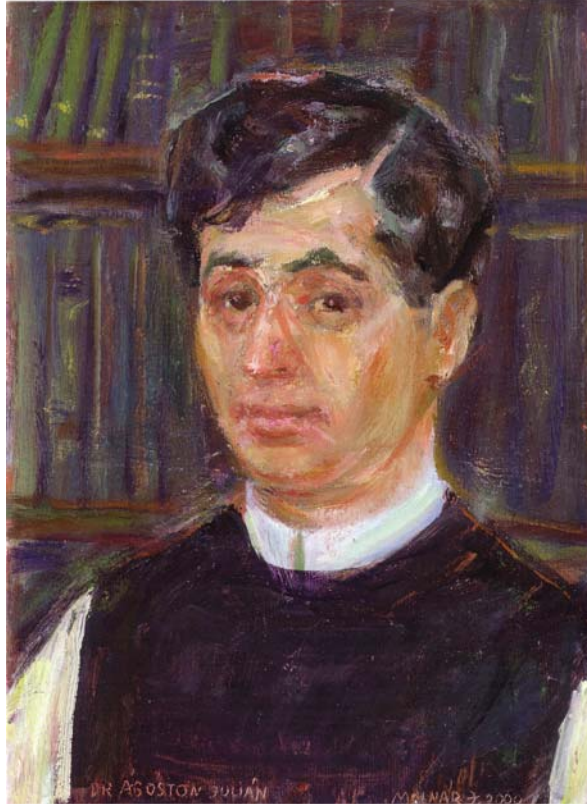
ismeretes, hogy Zircen Endrédy apátúr zsidókat rejtegetett. Az egri történetet próbáltam felderíteni. Nem sikerült, de ha igaz volt, ezt a veszélyt csak Ágoston Julián vállalhatta.

Családját, édesanyját, Anyikát, öccsét, öccsének a fiát, Imrét mindannyian ismertük. Hol ezért, hol azért küldött el hozzájuk az Érsek utcába. S mi boldogok voltunk, ha kérését teljesíthettük. A rendházban a Csiky Sándor utcai szárnyban lakott. Két szobája volt. A belső szobában volt ágya és néhány szekrénye, a külső nagyobb szobában óriási íróasztala, s mögötte hatalmas könyvespolca. Itt ebben a szobában mindig minden az intenzív munkáról árulkodott. Ha bekopogtattunk hozzá ott kopogott az írógépén. Tankönyvet írt. Hogy megjelent-e, nem tudom. Az azonban bizonyos, hogy volt egy Esteván című regénye is, meg doktori dolgozata Kaffka Margitról is, amely megjelent. De szerkesztett egri kalendáriumot, ő indította el Egerben az Igazság című lapot, s ami szinte hihetetlen, ő lett Egerben az igazoló bizottság elnöke. Máig őrzöm Julián nagyon szép aláírásával édesapám igazolásáról szóló igazoló bizottsági okmányt. Lehet, hogy ezzel pecsételte meg sorsát. Nincs kizárva, hogy emiatt helyezte előljárója Pécsre, ahol a Maurinum igazgatója lett, egyik pécsi tanítványa a velem egy idős Kalász Márton, a neves költő még néhány nappal ezelőtt is tisztelettel vegyes szeretettel beszélt róla.

A rend feloszlatása előtt, amikor már mindannyian tudták, hogy nemcsak az iskolákat veszi

el tőlük az igazságtalan rendszer, hanem otthonukat is, 1950-ben az egyik éjjel megjelentek a pécsi rendházban ennek az új rendszernek a pribékjei, s valamennyiüket tehervagonba tuszkolták és ismeretlen helyre szállították. Csak a kiszálláskor tudták meg, hogy Kunszentmártonban vannak, s ott a magyar pusztaság közepén a kármelita kolostorba helyezték el őket. Julián csak tisztálkodó szereket és elmaradhatatlan breviáriumát vitte magával. Több rendházból idevitték a ciszterciek legtöbbszörét.

Rendtársa, Sulyok Ignác így emlékezett vissza az itt töltött hetekre: „Hárman, a költő Ágoston Julián, a hatalmas műveltségű Kelecsényi Ákos, és a nagy technikai készségű Maróti Arnold a pécsi rendház tagjai magukra vállalták a konyhai favágást, a vízszivattyú üzemeltetését és az emésztőgödör gyakori szippantását. Amellett – amatőr kertészként – a rendház tenyéryei kertjében csodálatos paprikatermést sikerült produkálniuk.” Később így folytatja írását Sulyok tanár úr: „A Múzsák egyébként sem némultak el az internáló táborban. Ágoston Juliánnak kötetnyi, irodalmilag is értékes verse született a nagykunsági Kármelben.” Majd idézi

Molnár József diáktársunk festménye

Kelecsényi Ákos visszaemlékezését: „Jöttek az esték. A déli égbolt szikrázó csillagai alatt a terasz korlátján belekönyököltünk a kunsági éjszakába. Közbe Julián ujaival, a korláton játszadozott. Csakhamar kiderült, hogy verseket skandál magában, melyek aztán napvilágnál papírra kerültek.”

Amikor megszabadult a sok embernek a szinte elviselhetetlen nyűgéből, visszautazott Egerbe. Ott élt még édesanyja, ott dolgozott öccse, öccsének felesége, s ott volt unokaöccse, Imre is, aki az ő civil nevét viselte s viseli mind a mai napig. Tanítania nem volt szabad. Pedig nem hiszem, hogy akkor lett volna bárki is Egerben, aki inkább katedrara termett ember lett volna, mint volt ő. Segédmunkás volt több könyvvel, tanulmánnyal s másfél évtizedes pedagógiai gyakorlattal a háta mögött a csemetekertben. Majd sikerült elintéznie, hogy segédlelkész lehetett Kistályán. 1950-ben vagy 1951-ben letartóztatták s 1952-ben még börtönben volt. Egri hozzártartozóit közben 1953-ban kitelepítették. Hogy hova, nem tudni. Miért? Azt sem lehet tudni. Amikor a börtönből kiszabadult Óbudára, az öccséhez költözött, s innen utazott napon-ta Bicskére tanítani, s innen ostromolta a szerkesztőségeket. Sikerei voltak, hol saját nevén, hol Pór Bernát álnéven közölte verseit. Kötete azonban soha nem, jelent meg.

Már nős voltam, tehát 1959 után láttam őt utoljára. A Bartakovics utcából igyekeztem a Vörösmarty utcai, városi buszmegállóhoz, amely a Csiky Sándor és a Bartakovics utca

között volt. Ott láttam megöregedve, pedig még akkor is legfeljebb ötvenéves lehetett, már hidegedett az idő egy ócska balon kabát volt rajta, s arcáról eltűnt a mosoly, csak akkor villant meg szeme, amikor ráköszöntem. Megismert, s azalatt a rövid idő alatt, amíg az én buszom nem érkezett, beszámoltam neki sorsomról. Tanár lettem én is, méghozzá ugyanolyan szakos, mint ő. S én a kezdő tanár akkor egy híres miskolci gimnáziumban tanítottam, ő pedig Biatorbágyon egy általános iskolában. Én éreztem lelkiismeret furdalást emiatt. Óbudán egy nedves, félig romos lakásban lakott. Unokaöccse mesélte el, hogy lakásigénylésére a kiutalást halála napján kapta meg, s helyette az azonos nevű unokaöccse költözött a lakásba. A Bajcsy-Zsilinszky kórházban halt meg nem egészen hatvan éves korában, 1969. március 18-án. Farkasréten temették el, Halálának oka tüdőembólia, szívinfarktus és rák. Évekkel később exhumálták holttestét, hogy édesanyja, Anyika mellé kerülhessen a Jó Pásztor templom kolumbáriumába. A csoda akkor az exhumáláskor vált nyilvánvalóvá: Teste elporladt, csak csontjai maradtak meg, jobb keze azonban ép és szinte sértetlen volt. Magyarázatot nem lehet rá találni. Nem csoda, hogy az a munkás kéz, amely annyiszor kopogott az írógépen, amely szeretetet osztott, amely annyiszor áldást adott, épen maradt, mint emléke tanítványai szívében?

Kilián István

Szívem csücske, atyai barátom volt...

Rónay László beszél Ágoston Juliánról

Rónay László 1937-ben született Budapesten. Középiskoláját a budapesti piaristáknál végezte, 1962-ben az ELTE-n magyar-latin szakon szerzett oklevelet. 1962-től Bicskén az általános iskolában tanít, majd 1970-től a Petőfi Irodalmi Múzeumban, 1973-tól a MTA Irodalomtudományi Intézetében dolgozik. 1991-től az Új Ember főszerkesztője. Jelenleg az ELTE BTK egyetemi tanára. – Ágoston Juliánról több meleg hangú írását olvashattuk az Új Emberben.

– Tanítványai szerették, becsülték, mi több, rajongtak a lobogó, mindig cselekvő, szervező fiatal tanárért. 1936-ban került Egerbe, ahol 1948-ig tanított. Professzor úr is érezte ezt a lobogást? – de hát a körülmények akkor már egészen mások voltak.

1962-ben kerültem Bicskére. és ha jól emlékszem, ő pedig 63-ban Biatorbágyra. Mindketten az általános iskolában tanítottunk magyart. Mindig egy vonaton utaztunk reggel, és ha én délben végeztem, akkor egy vonaton jöttünk vissza Budapestre. Ha jól emlékszem 7 óra után 7 perckor indult az a személyvonat Kelenföldről. Ő Óbudáról jött Kelenföldre, én pedig a Déliből egy másik vonattal. Fél 8 körül szállt le Biatorbágyon.

Ezek „haláli” utazások voltak. Őt aztán nem törte le semmi. Jó kedvű volt. Vidám. Volt rajta egy szörnyű bőrkabát. – talán még abba is temették el, mert azt le nem vette magáról.

Nagyon szerény volt. Sohasem érezte, mennyivel okosabb és mennyivel rátermettebb.

Szívélyes és aranyos volt. Soha nem láttam komornak.

Egyszer látogattam meg őt óbudai lakásán, Azóta lebontották. Szörnyű hely volt.

Semmit nem tudok arról, hogy miért zárták börtönbe, és mikor engedték ki. Erről soha nem beszélt. A vonat – ahol rendszeresen együtt utaztunk – nem volt alkalmas arra, hogy börtönélményekről csevegjünk. Egyszer elmesélte, hogy amikor kiszabadult, valamelyik büntetéséből, H. Richárdhoz, volt rendtársához ment. Richárd azt mondta neki: bünt követtél el, és jóvátétellel tartozol. Miféle jóvá tétellel, – fogalma sem volt róla. Richárd akkor úgy segített rajta, hogy adott neki egy molyrágta télikabátot. Ez volt az összes segítsége. Teljesen magára volt utalva. Mikor elmesélte ezt az ügyet, akkor is nagyokat nevetett rajta. Csodálatos jelenség volt. Valahogy vele volt a Lélek.

Zseniális tanár lehetett, mert a kisgyerekek – általános iskolában tanított – rajongtak érte. Eljötték a vonathoz, amikor reggel megérkezett, ott várták.

Arra emlékszem még hogy annyi gyereket soha nem láttam temetésen, mint Farkasréten az ő temetésén. Zokogó gyerekek, – igen megrendítő volt. Mennyire szerették...

– Tudjuk, hogy Ágoston tanár úrnak bensőséges kapcsolata volt édesapjával, Rónay Györggyel. Milyen emlékei vannak erről?

Kapcsolatuk az egyetemi éveikből ered. Mindketten Horváth Jánosnak voltak tanítványai. Julián később is évente látogatta meg apámat.

Arra emlékszem, hogy amikor 1947-ben a Barankovics párt a választásokra készülődött, az édesapámat jelölték a lista 4. vagy 5. helyén. Apámnak annyi érzéke volt a politikához, mint hajdúnak a harangöntéshez, de vállalta ezt a feladatot. Az egri kerületbe kellett lemennie beszédet tartani. Julián biztatta, hogy ő majd mindent megszervez, legyen nyugodt, lesz ott egy pár ember. Apám Egerbe engem is magával vitt. Beszédét hatalmas tömeg hallgatta. Julián mozgósította őket. Különleges dinamikájú ember volt! – Az egri kerületben a Barankovics párt győzött.

Mikor már nagy beteg volt, a Bajcsy-Zsilinszky kórházban feküdt. Ott látogattuk meg apámmal kettesben. Már igen rossz állapotban volt. Azt is mondta, hogy nincs pénze kórházra. Apámmal megbeszéltük, hogy miután nem tud írni, írunk helyette az Új Emberben, az ő nevével – akkoriban Poór Bernát néven jelentek meg írásai – és ő kapja a honoráriumot. Mikor újból meglátogattuk, megfenyegetett: majd adok én neked Poór Bernátot! – Ráismert, ki írta helyette a cikket.

– *Utazásaik közben nyilván beszéltek az irodalomról is.*

Mindig és egyfolytában szeretett volna visszajutni az irodalomba. A Pestmegyei Hírlapban jelentek meg versei. Mindig mutogatta, büszke volt. Ezenkívül a Vigiliában és az Új Emberben, de itt nagyon kevés. Ennek meg nem tudnám mondani a magyarázatát. Valamilyen ellentét lehetett a főszerkesztő Péntes Balduin és közte, pedig egyetemen társak lehettek. Nem is nagyon közölte verseit. Ez fájt neki. Mondogatta, legalább annyit megérdeemelne, hogy az Új Ember főszerkesztője – aki maga is pap –, támogassa.

Egy beszélgetésünkön mondta – ezen többször is elgondolkoztam már azóta –, egy intézetet kellene felállítani, mely a katolikus múlttal és kultúrával foglalkozik. Kérdeztem – kivel? Például velünk – mondotta. Kik azok a velünk? – kérdeztem. Például Zimándi Pius, Magyar István, piarista, Tiborc Lajos. (Ő is piarista volt, megírta az Élet történetét). És mondott még neveket. Hogyan képzeled el egy ilyen kultúrcentrum munkáját? – Össze kellene gyűjteni azt ami elenyészőben van – mondotta.

Bizony ez ma is aktuális. Egyszer ezt felvettem Serregy érsek úrnak, aki nem mutatott különösebb érdeklődést, és azóta sem találkoztam senkivel az egyházvezetők közül, akit ez különösebben érdekelt volna. Azt mondták, hogy a napi feladatok ellátására sincs elég ember. Ami nem olyan biztos, mert ha Egerben működtetnek egy rádiót, akkor nyugodtan működtethetnének egy kultúrközpontot is.

– *Professzor úr ma szinte egyedül foglalkozik katolikus költőkkel. Sokat tett azért, hogy Mécs László, Sik Sándor újból „visszakerüljenek” az irodalomba. Mi Ágoston Juliánt úgy ismertük, aki „benne van az irodalomban”.*

Verses kötetét forgattuk, olvastuk regényét az Estevánt. Szemünkben ő „költő” volt. Viszont ma alig említik nevét. Csak a Katolikus Lexikonban olvasható róla pár sor. Hogyan látja Ágoston Julián munkáját. Érdemes lenne „feltámasztani”, összegyűjteni verseit, írásait?

Feltétlenül! Meggyőződésem, hogy rendkívül tehetséges volt irodalmárnak is. Ágoston Julián a ciszterci rendnek olyan ékessége, hogy érdemes vele foglalkozni. Ez nem egy hálás dolog, de talán lesznek olyanok, akik vállalják ezt az áldozatos munkát. Ezzel a témakörrel, az egyházi irodalommal foglalkozni nem hálás dolog. Senki sem kap érte jutalmat, vagy elismerést. Rengeteget kell utánajárni és nagyon kevés segítséget kap az ember.

Első feladat: összegyűjteni írásait. A *Fekete remetesség* és az *Esteván* könyvei hozzáférhetők. A *Tiszta kút* – amely Julián válogatott verseit tartalmazza – az Ecclesia kiadásában, 1969-ben megjelent összeállítás. A verseket Balássy László válogatta. De ezek a versek nem igazán jellemzők. Az antológiába eleve óvatosan válogatták akkoriban. Ágoston Julián jobb költő volt, mint amit ez a kötet mutat.

Az összegyűjtött verseit, melyeket ő gyűjtött kötetbe, hosszú ideig egy társaságban őrizték, melynek ő is tagja volt. Ki volt ennek a vezetője, már nem tudom. A kötetet, úgy ahogy volt, átadta az Új Embernek. – Akkor én még ott voltam. Föl kellene deríteni azt a társaságot, akikkel együtt, akiknél a versei voltak. Az Új Embernél meg kell lennie ennek a dossziének...

De át kell nézni Egerben és máshol az újságokat, folyóiratokat ahol publikált. Ez igen fáradságos munka.

Amit még tenni lehet: azoknak a tanítványaimnak, akiket az egyetemen tanítottak, adok ilyen témákat. Ágoston Juliánt kiadtam egy ciszterci kispapnak, aki az ELTE-re járt. Elmondtam, én mit csinálnék az ő helyében. Ő bólintott, de többé nem láttam. A legjobb lenne magyar szakos ciszterci kispapokat megnyerni erre a feladatra. Hisz ők talán a ciszterci anyagokhoz is jobban hozzá tudnak férni, több dokumentumot is találhatnak.

Ágoston Juliánt mindenképpen érdemes feltámasztani. Olyan tanáregyéniség, amelyik ritka. A ciszterciek most éledtek fel hamvaikból. Jó lenne, hogyha a mai emberek megismernék azokat, akik ezt az iskolát megteremtették.

Köszönjük professzor úrnak, hogy elmondotta nekünk emlékeit kedves tanárunkról. Különösen jó volt hallani, az irodalomtörténet professzorától, hogy érdemesnek tartja Ágoston Julián írásait összegyűjteni és feldolgozni.

Reméljük ezt a munkát tanítványai és utódai el fogják végezni. Verseit, írásait és munkásságának példája az újabb nemzedékek, elsősorban a ciszterci család számára jelentenek majd igazi élményt és útmutatást.

Kérjük támogasson ebben a munkánkban.

Lejegyezte: Oláh Gyula

NEM MONDHATUNK LE EGYETLEN MAGYARRÓL SEM

Halász Péter előadása a csángókról

A diáknapok egyik rendezvénye volt az az előadás, amelyet Halász Péter úr, a Duna Televízió főszerkesztője tartott a csángókról. Előadását rengeteg fotóval illusztrálta, amelyet mi – sajnos – nem tudunk megmutatni. Az előadás szövegét a téma jelentőségére való tekintettel is közzé tesszük, s ezzel olyanok is részesei lehetnek a találkozóknak, akik más programokon vettek részt. A közölt fényképet Dr. Abkarovits Endréné tanárnőnek köszönhetjük, aki szintén járt a csángók között.

Szeretettel köszöntök mindenkit az előadáson, és örülök, hogy benneteket, diákokat is érdekel a csángók története és helyzete. Nem tudom, hogy nektek mit jelent ez a szó, „csángó”, mi jut eszetekbe ezt hallva. Bevallom, hogy nekem ilyen idős koromban halvány fogalmam sem volt arról, hogy léteznek csángók. Persze, ma is vannak sokan ilyenek.

Én Budapesten születtem. Egyetemista koromban néhány orvostanhallgató barátommal elmentünk Erdélybe kirándulni, mivel nekik Marosvásárhelyről származó orvostanhallgató barátaik voltak, akik meghívták őket. Néhány esztendeig jártuk Erdély különböző részeit, a Hargitát, Gergyót, Csíket, a Gyilkos-tavat, és nagyon megszerettük a tájat, az embereket. Megismertük egy kicsit Erdély múltját, a jelenét, és minden nyáron elmentünk Erdélybe kirándulni, falut járni. Aztán, amikor végeztek ezek az orvostanhallgatók, úgy az 1960-as évek elején – az akkori a román politika értelmében, amely keverte a lakosságot: a románokat magyar vidékre hozták; végzett, magyar értelmiségieket elvitték a Kárpátokon túlra –, a mi barátaink is Moldvába kerültek különböző falvakba, orvosnak. Írtak nekünk levelet, hogy menjünk el hozzájuk Moldvába látogatni. Különben is vannak itt érdekes falvak, amelyekben magyarul beszélnek. No, el is mentünk 1961-ben vagy 62-ben ezekhez a barátainkhoz, és akkor elmentünk egy-két olyan faluba, ahol valóban magyarok éltek, magyarok laktak

Hol is jártunk? A történelmi Magyarországtól keletre, tehát a régi Etelközben, a Szeret-folyó és a Prut-folyó között, és az ezekben beömlő, a Kárpátokból eredő mellékfolyóik, mint például a Tázló, a Beszterce, a Moldva, a Kapros mentén. Itt tehát olyan magyar falvakat találtunk, amelyekben egy nagyon különös magyar nyelvet beszéltek, mint utóbb megtudtam egy nyelvújítás előtti magyar nyelvet, hiszen ők jóval a nyelvújítás előtt kerültek oda, Moldvába. Hogy mikor, azt pontosan nem lehet tudni, mert nagyon hosszú időn keresztül vándoroltak ide a magyarok, egy részük már a XIII-XIV. században, amikor még itt Kunország volt, s a pogány kunokat mentek téríteni. Aztán, mikor a vidék a magyar király hűbérterülete volt, akkor a husziták mentek ide. Aztán, az erdélyi belháborúk vesztesei találtak itt menedéket. Aztán azok a székelyek, akik a régi kiváltságaikért fegyvert fogtak, s leverték őket, bemenekültek Moldvába. Ez is egy érdekes dolog, hogy az erdélyi ember „bemegy Moldvába”, és „kijön Magyarországra”. Talán azért – gondolom én –, mert mi valamikor Ázsiából jöttük, és nekünk az a „be”, s ez a „ki”, de lehet, hogy ez egy rossz magyarázat. Mindenesetre van is egy ilyen népdal, hogy:

„Macskácskának négy a lába,
Ötödik a farkincája,
Kivel bémegy Moldovába,
Moldovának országjába.”

A Színes TARTALMÁBÓL:

A Csángókról – Megemlékezés a holocaustról

Riportok a Gárdonyi rádió műsorából:

Dr. Pisákné Balogh Éva igazgatónő az iskola épületének felújításáról

Beszélgetés az erdélyi Orotva plébánosával

Dr. Kovács Endre püspök atya és a ciszterci gimnázium

Lelkinapok : Keszthelyi Ferenc püspök atya, Makovecz Imre és Mójzes atya beszédei

VERSENYEREDMÉNYEK – HÍREK, ESEMÉNYEK

Képes beszámoló a ballagásról

No, tehát ezek a moldvai magyarok, akikkel a hatvanas évek elején megismertem, egy hallatlanul érdekes népcsoportot alkotnak. Érdekesekek és különösek elsősorban azért, mert sohasem tartoztak a történelmi Magyarország területéhez. Földrajzilag, politikailag, vallási szempontból, etnikailag elszigetelve éltek itt, ezen a vidéken az itt élő románok, tatárok szlávok, németek, lengyelek között. Mivel nem tartoztak Magyarországhoz, és mivel nem volt sem nemességük, sem polgárságuk, de még értelmiségük sem, aki kikerült közülük, anyanyelvi hagyomány, a hagyományos népi kultúra egészen a mai napig. Ez az ő számukra nyomorúság és lelki szegénységet jelent, hiszen nagyon kiszolgáltatottak, önmagukat, az érdekeiket nem tudják érvényesíteni. Nincsenek szervezeteik, nincsenek intézményeik, nincsenek sem lelki, sem politikai, sem szellemi vezetőik, de a tudomány szempontjából hallatlanul értékes és érdekes e népcsoport, hiszen azt a fajta műveltséget őrizték meg, ami a Kárpát-medencében élő magyarságra jellemző volt akkor, amikor ők innen elmentek, tehát a XIII–XIV. századtól egészen a XVIII. század második feléig. Nyelvük a nyelvújítás előtti időt őrizte meg, ha beszélnek olyan, mint ha régi kódexeink, nyelvemlékeink szólalnának meg. Dalaikban olyan balladákat tudnak, s olyan egyházi énekeket énekelnek még, amelyeket a XVI. században, mondjuk a Károli idejében énekeltek. Mi már elfelejtettük a Kárpát-medencén belül, ők azonban megőrizték, mert nem volt más, amivel helyettesíthették. Tehát a tudomány számára egy nagyon értékes, régies, archaikus kultúrát őriztek meg. Ezért jártak köztük már a múlt században is, ebben a században is. Például Domonkos Pál Péter, aki Rajeczki Benjáminnal együtt feldolgozta a begyűjtött népdalokat. Azután Kallós Zoltán, aki a táncházak zenéjét gyűjtötte össze Erdélyben és Moldvában, és még sokan mások. Olyan terület ez kulturális, műveltségi szempontból, mint amilyen a régésznek adatik meg, amikor a földbe ás, és találja meg az évezredekkel ezelőtti életnek a nyomait; vagy a paleontológusnak, aki a megtalált növényi és állati eredetű kőületekből rekonstruálja a több ezer éves növény- és állatvilágot.

Mikor én először bementem Moldvába, persze még nem túlságosan láttam ezeket az összefüggéseket, csak megkaptam annak a varázsa, hogy olyan emberek élnek ott, akik a régi olvasmányaimból, a régi történelmi regényekből megismert levegőt sugározták. S mivel akkor indult a néprajzi atlasznak a gyűjtése, s Románia nem engedte hivatalosan gyűjteni a néprajzi anyagot, Magyarországról nem igen voltak olyanok, aki bementek volna, mert nem volt akkor könnyű járni Moldvába, hát néhány barátommal együtt összegyűjtöttük a csángók között a néprajzi atlasznak az anyagát. Ettől kezdve aztán elköteleztem magam, beleszerelmesedtem, beleestem ebbe a moldvai kutatásba. Én nem vagyok hivatásos néprajzos, én agrármérnök vagyok, autodidaktaként, amatőr módon művelem a néprajzot, de így is felismertem ennek a értékét, amit ott lehet találni. Ahogy azután az ember évről évre, újra és újra elment, természetesen már nemcsak adatközlőket talált, hanem barátokat is. Kereszteltem a gyerekeiket, és összebarátkoztunk annyira, hogy szinte testvéri kapcsolatba kerültem sokukkal.

Megismertem, megismerhettem az emberi elnyomódásukat és a politikai kiszolgáltatottságukat is. Él egy népcsoport Moldvában, egy magyar népcsoport, amely a XX. század végén, Európa közepén a legalapvetőbb emberi jogait, tehát az anyanyelven való misézést, igehallgatást, a vallásgyakorlást, az iskolai oktatást, nem kaphatja meg. Azt mondhatnák, hogy ennek a moldvai csángók az okai, mert nem követelik. Csak hogyan követelje egy olyan egy közösség, amelyik még akkor került ide, amikor a Kárpát-medencén belül az a fajta magyarságtudat, – amit ismerünk vagy nem ismerünk, de mégis létezik ma Magyarországon – még nem alakult ki. Ez a tudat ugyanis nem a középkorban, hanem a felvilágosodástól kezdődött, és a reformkorban erősödött meg. Majd a szabadságharc, a kiegyezés, a millennium idején erősödött meg az a tudat, hogy mi igenis magyarok vagyunk, és hogy erre többé-kevésbé érdemes büszkének lenni, mert ez értéket jelent. A moldvai csángók mindezt nem ismerik, még azok is csak úgy hozzávetőlegesen, akik a legutóbbi időkben, a XVIII. század végén, a mádéfalvi veszedelemkor Székelyföldről menekültek be Moldvába. Ezeknek egy része aztán feltelepedett Bukovinába, 157 év múlva pedig hazajött, és ma itt él Magyarországon, Tolna és Baranya megyékben. Közülük sokan ott maradtak Moldvában, de ők is iskola és pap nélkül immáron kétszáz éven keresztül.

Tehát egy politikailag nagyon kiszolgáltatott népről van szó, amely nem is igen tudja azt, hogy ő valójában mi is. Ha megkérdezzük egy moldvai csángót, hogy ő milyen nemzetiségű azt mondja, hogy ő katolikus. Mert őt ez különbözteti meg a környezetében élő ortodox, görögkeleti vallású románoktól. Azt, hogy magyarok, nagyon kevesen tudják, esetleg a mádéfalvi veszedelemkor kikerültek. Ők hallhatják a nagyszüleiktől, hogy az ő őseik magyarok voltak. Az az érdekes, hogy azok közülük, akik elvesztették az anyanyelvüket, mert iskola, pap nélkül a moldvai csángók kétharmada már nem tud magyarul, ők sem tekintik magukat románoknak, román az ortodox vallású. Egy kicsit olyan ez, ha belegondolunk, mint az észak-írországi helyzet. Az észak-írek túlnyomó többsége nem tud írül, angolul tud csak, tehát az ír nacionalisták angolul lázítanak az angolok ellen. Mivel ők katolikusok és nem anglikán protestánsok, ezért tudják, hogy ők nem angolok, ha nem angolok, akkor írek. No, a csángók idáig nem jutottak

el, mert ők még csak azt tudják, hogy nem románok, de hogy mik lennének igazán, azt még nagyon kevesen ismerték fel.

Az elmúlt tíz esztendőben mióta Romániában is történt egy s más, azóta a moldvai csángók is elkezdtek magukat szervezni, elkezdtek felismerni, hogy konjunkturális előnyöket lehet szerezni, ha ők magyaroknak mondják magukat. Több százan Erdélybe jöttek tanulni, s talán százan Magyarországra is eljutottak. Persze nem valami nagy magyarság tudatból, inkább anyagi előnyök miatt, de mégis kell lennie érzelmi azonosságnak, mert nem véletlen, hogy melyik szülő meri elküldeni a gyereket Erdélybe tanulni. Ugyanis a pap ki akarta átkozni, a tanfelügyelő csúfolta, az iskolaigazgató megszegényítette az otthon maradó testvéreit, tehát ellenállást kellett legyőzni. Én optimista ember vagyok, s úgy gondolom, hogy az Erdélyben, s részben Magyarországon magyarul tanuló csángó diákokból lesz majdan egy eleinte nagyon vékony, és nagyon kezdetleges értelmiségi réteg, akik között lesznek olyanok, akik felvállalják ennek a népcsoportnak az érdekeit, s így a népcsoport egy részét meg lehet menteni a magyarság számára.

Tehát a moldvai csángók kutatása egyrészt tudományos ismereteket ad, amit ők őriznek, meg kell menteni a magyar tudomány számára; másrészt politikai feladat, hogy a magyarság számára megmentsük azokat, akiket lehet, hiszen nem vagyunk olyan sokan a világban. Szétszóratva 15 millióan vagyunk, nem mondhatunk le egyetlen magyarról sem. A moldvai csángókról pedig még azt sem tudjuk, hogy hányan vannak. Ugyanis hivatalos román statisztikákban ők nem léteznek. 1932-ben volt az utolsó olyan népszámlálás, ahol tudomásul vették, ha valaki magyar anyanyelvűnek, vagy magyar nemzetiségűeknek vallotta magát. Akkor talán 36 000-en voltak. Azóta „magyar” rovatot a népszámlálók nem használnak, aki ne tán azt akarná, hogy magyarként tartsák nyilván választ ceruzával írják be, majd kiradírozzák. Tehát hivatalosan Moldvában ma nincsenek magyarok, legfeljebb Erdélyből ilyen-olyan munkára ideiglenesen ott lakók lehetnek. Homályos becslések alapján Moldvában körülbelül háromezrezer római katolikus él a jászvásári (Jasi) püspökségnek a nyilvántartása szerint. Ez a háromezrezer római katolikus mind magyar vagy magyar származású. Egy részük, becslések szerint hatvanezer vagy nyolcvanezer – én hajlok arra, hogy talán százezer – tud magyarul beszélni. Mint azonban mondtam, az a magyar beszéd sem olyan magyar beszéd, amit mi használunk. Azt a nyelvújítás előtti nyelvet, amely jórészt alkalmatlan arra, hogy a XX. század végén a világban és körülöttük történő dolgokat kifejezzék. Mert addig míg arról van szó, hogy a beteg lovat hogyan kell gyógyítani, hogy mit fog vetni a kertbe, hogy hogyan ünneplik a húsvétot, addig nagyon jól ki tudják magukat fejezni az őseiktől örökölt magyar nyelven. Amikor arról van szó, hogy hol dolgozik, hová utazik, mit vásárolt az áruházban, már csak román szavakkal tudja magát kifejezni, mert erre már nem ismer magyar szavakat.

Ilyen állapotban vannak ma a moldvai csángók, de az elmúlt tíz esztendő bizakodóvá tett. Újságjuk van ma már a moldvai csángóknak, és Bákóban egy olyan szervezetük, amely kezdetlegesen és nehézkesen, de mégis csak mutatja, hogy valamelyest elindultak abba az irányba, hogy legalább egy részük visszatérjen a magyarságához.

Addig pedig gyűjtjük amit, s amíg lehet. Most erről szeretnék néhány diát bemutatni, hogy szemünkkel is lássuk ezt a világot. De még előtte elmondom, ami most jutott eszembe az igazgatói irodában. Milyen nap is van ma? Ma van „zabáló csütörtök”. A csángók szerint húshagyó kedd előtti csütörtökön – közeledvén a nagybőjthöz, amit a moldvai csángók elég szigorúan vesznek – fantasztikus zabálás visznek végbe. Levágják a tyúkok egy részét, bárányt ölnek, de ez nemcsak egyszerű gasztronómiai élvezet. Hanem egy kultikus valami is. Az elkészült ételekből a szegényeknek is adnak, mert az a hitük szerint a halottaknak szolgál, tehát a halottak lelki üdvéért van, illetve az ő leendő lelki üdvükért, mert a halottak abból hagynak húst. S ha már itt vagyunk a húshagyónál, elmondom egy nagyon érdekes legendájukat. Ezt a legendát eddig csak náluk, és a gyimesi csángóknál jegyezték le. Az ortodoxoknál vasárnapkor van húshagyó, a katolikusoknál pedig kedden. A moldvai csángók azt mesélik tehát, hogy annak idején Szent István, mások szerint Szent László csatában volt, és nem tudott hazaérkezni időben, hanem megkésétt, és pont vasárnap érkezett haza, és már nem tudott húst hagyni, tehát ünnepélyes körülmények között elhagyni a húst. Kérte tehát Istent, mások szerint Jézus Krisztust vagy a római pápát, hogy engedje meg, hogy még ő is hagyjon húst. Így hosszabbodott meg a farsang két nappal a csángóknak, de az ortodox románokra ez nem vonatkozik.

Most tehát elindulunk a régi Etelközbe. Meg kell mondanom az igazság kedvéért, hogy az elmúlt harmincöt esztendőben, amióta én odajárok, nagyon sokat változott ott a helyzet. Amikor én elkezdtem – a hatvanas évek közepén – a falvakban még mindenki viseletben járt. Nagyrészt azt már elhagyták.

A csángó falvaknak az a jellemzőjük, hogy nem vonalzóval tervezték, hanem ezek a falvak szórványként, úgynevezett halmazként jöttek létre. Egy-egy völgyben néhány ház vagy házcsoport található. Rendszerint kiirtották az erdőt, a bojár földesurak még kiváltságot is adtak nekik. Ilyen falu például Csíkfalva. Az elnevezés is mutatja, hogy az alapítók melyik székely székből származtak. Legnagyobb falujuk Bogdánfalva a Szeret partján. Érdekes, hogy a románok is a magyar elnevezésből származtatják. Állítólag, mikor Mátyás király és az akkori moldvai fejedelem, Stefancel Mare, azaz Nagy István közösen harcoltak a török ellen, egy kimerítő nagy csata után a két uralkodó odaérkezett a folyó partjára. Mátyás király lova belegázolt a vízbe, és jó nagyot ivott a folyóból, mire Mátyás király megállapította, hogy a lova nagyon szereti ezt a vizet, és így maradt a folyóra a Szeret név.

A csángókapuk nem olyanok errefelé, mint a székely kapuk. A székely kapunak más rendszere van, tömöttebb, egy remekmű, amihez csak elemeiben hasonlítanak a csángók által emelt kapuk. A házak és a kapuk tetejét is fenyőfából hasított zszindellyel fedik. A házak általában lábasházak, vagyis nagy kövekre gerendákat tesznek, és abba ácsolják bele a háznak a szerkezetét, amit aztán vagy sárral, vagy deszkával falaznak be. A ház pitvarában, azaz ereszből jobbra is, balra is nyílik egy-egy lakószoba, amit odálynak mondanak. A tüzelő helynek pedig szóba a neve. A zszindely helyett már az ötvenes években – mikor elvették az erdőt – bádogot, azaz Esztalin-bádogot kezdtek használni, ami Sztálin nevének csángósított változata volt a mássalhangzó-torlódás miatt. A házakon nincs kémény. A füst „lábakon” megy a padlásig, azaz a hiúig.

A szobákban, tehát az odályokban a falon fából készült kanalak, kalánok lógnak. A tiszta szobában

a falakon maguk szőtte textilanyagokkal, „falravaló szőttesekkel” találkozhatunk. – Ha az ember egy kicsit elábrándozik, akkor úgy gondolhatja magát, hogy egy ázsiai nemezjurtában van. – A szőttesekre még kisebb kendőket aggatnak fel, különösen így van ez olyan háznál, ahol eladó sorban lévő leánygyermek van. Minden leánynak, mikorra eladó sorba jut, meg kell, hogy legyen az eszréje, ami egy textilkollekció. Megvan, hogy mennyi lepedő, mennyi falravaló, mennyi párna, mennyi huzat, stb. Ez nagyon praktikus dolog, mert a férjhez menés után az asszony elkezd szülni, szül hat-nyolc gyereket, s ez idő alatt neki nincs ideje szövögetni.

Az állattenyésztésből élnek sokan, elsősorban juhot tartanak, ezeket a juhokat nyáron kiadják esztenára, ahol a juhokat tartják és fejik. A kifejt tejből, az ebből készült sajtból és ordából, azaz a sajtból készült túróból a beadott juhok arányában részesednek a családok. A juhoknak nem kell bőséges legelő, nagy ellátás, de a húsát, gyapját is fel tudják használni, tehát nagyon gazdaságosan tartható. A másik nagyon jellegzetes állatuk a méh. A cukrot nádméznek mondják, és cukor helyett mézet is használnak. Sok helyen kaptárakban, sőt fából készült köpükben tartják a méheket.

Azokban a falvakban, amelyek közel esnek a Kárpátokhoz, és van bennük fenyőfa, fazsindelyeket készítenek, illetve hasítanak. Körülbelül 40 centis tönköket vágnak le, és ezeket aztán elkezdik – mint a tortát – szeletelni. Azokban a falvakban, ahol fűzfa van, kosarat fonnak.

Korábban minden faluban, ma már csak Gorzafalván van fazekasság. Természetesen a mindennapi használatra készítették a különböző formájú eszközöket. De piacra is készültek belőlük.

A 70-es években még előfordult, hogy a nők a mosást a patakokban végezték, és lúgot használtak. A mosás úgy történt, hogy nagy edényben, kondérban feltették a ruhát, hamut szórtak rá, és forró vizet öntöttek a kondérba. A forró hamus víz kioldotta a piszkot a ruhából, a ruhát utána levitték a patakba, és kitisztázták. Ma már szappannal mosnak, de még nagy ritkán előfordul, hogy a falra való nagy szőnyeget a patakban mossák. A patakban való mosás sok helyen közösségi esemény is. A mosásnál használt szappant egyébként az állatok elhullásával vagy leölésénél keletkezett zsiradékból főzik ki. Ez lehet, hogy számunkra elképzelhetetlen, de az évszázados paraszti kultúrában semmi nem mehetett kárba, és igyekezek, amit csak lehetett, maguk előállítani.

A ruházat is házi készítésű volt, s nem a felvevő gép kedvéért öltöztek fel népviseletbe. Nekik ez a mindennapi viseletük. A fiatalok már újabban bolti ruhát is használnak, de az idősebbek a maguk szötte ruhát viselték. Még sok faluban csattog a szövőszék, az osztóváta. A kisgyerek amint elkezdi járni, karrincába dugják, és lepelszoknyát adnak rá., ami egy téglalap alakú ruhadarab, és rátekerik a gyerekre. Felülre pedig hímes inget adnak rá. Ez a klasszikus moldvai csángó viselet, amihez még hozzátartozik a fejen hordott kerpa, amit már a hatvanas években sem hordtak. A nyakban pedig színes gyöngyökből és régi pénzekből készült lánc, a derékon pedig a bernésznek nevezett öv. Az ünnepi viselet természetesen díszesebb, mint a hétköznapi, és érdekes, hogy a viseletek mintázatában falvakként eltérés ill. sajátosság van. A falvankénti sajátosságokat megtaláljuk a kalotaszegi viseletben is. Ez a faluhoz való kötődést, a közösségbe való tartozás felvállalását jelenti. Amikor tehát levetik e viseletet, azaz kivetkőznek, ebből az identitásból is elhagynak. Sokan azt gondolják a csángók viseletét látva, hogy romános jellegű a viseletük, de ők tévednek, mert a csángók viselete egy általános közép-európai jobbágyviselet, amit Erdélyben inkább a románok őriztek meg, Moldvában pedig a csángók. Ebből is látszik, hogy a kisebbség mindig hagyományörzőbb, mint a többség.

Néhány szót mondanék még az ünnepekről. Újesztendő napján volt a hejgetés, ami olyan, mint a nyugat-magyarországi regölés. Az általános zajkeltésre használt eszközökkel a rossz szellemek elűzését, és az egész évi egészséget, jó termést kívánták biztosítani. Virágvasárnapon barkát szentelnek, azaz dinkót. A megszentelt barkát a szobában nagyon előkelő helyre, rendszerint a szentkép mellé teszik, és ha beteg az állat vagy a gyerek, ezzel füstölnek, vagy éppen itatják meg. Ha megesznek egy ilyen barkát, a torkuk is megjavul. Ha jön a nagy idő, azaz a vihar, megszentelt dinkót vagy gyertyát égetnek, hogy elkerülje a környéket a zivatar. Húsvétkor tojást írnak batikolásos technikával. Hosszasan lehetne beszélni a lakodalmas szokásokról, hiszen a leány kikérésétől kezdve rengeteg szokásuk van. Például a lakodalmas menet elé vizet öntenek, ami a termékenység-varázslás egyik formája. Elkötik láncsal az utat, és csak akkor engedik el őket, ha megfelelnek bizonyos találós kérdésekre. Az élet másik jeles eseménye a halál. Moldvában háztól temetnek, ez nem népszokás, hanem a szegénység jele., mert nincs ravatalozó. A halottat nyitott koporsóban viszik, és keleties szokásként csókolgatják.

A pusztinai templom, arról nevezetes, hogy az egyetlen templom Moldvában, ami Szent István magyar királynak van szentelve. Korábban négy volt, de mára csak ez maradt, ami nem véletlen, mert a pusztinaiak a mádэфalvi veszedelemkor menekültek el, éppen úgy, mint a bukovinai székelyek. A magyarságtudatuk erősebb, amit az is igazol, hogy nemcsak a templomuk átszentelését akadályozták meg, hanem az oltárképen is Szent István királyunk látható, amint felajánlja a Szent Koronát Szűz Máriának. A templomaik nem építészeti remekművek ugyan, általában a múlt század második felében építették, de mostanában új templomokat emelnek. Moldvában a katolikus egyháznak rengeteg pénze van, ugyanis sikerült elhitetni még a Vatikánnal is, hogy ők missziós tevékenységet folytatnak, és a katolikus vallást terjesztik az ortodox vallásúak között. Valójában éppen a római katolikus magyar csángókat románosítják el, és így lesz egyre több román római katolikus Moldvában. Az utóbbi tíz esztendőben több mint negyven templomot építettek; hatalmas, emeletes parókiákkal. Így aztán nagyon sok olyan falu van, ahol már csak a temetők árulkodnak arról, hogy valamikor abban a faluban csángó magyarok éltek. A moldvai csángók minden esztendőben eljárnak a csíksomlyói búcsúba. Sok ilyen hely kellene a Kárpát-medencében, ahol a magyarság össze tudna gyűlni, s találkozhatnának azok, aki összetartozónak vélik és tudják magukat.

Köszönöm szépen, hogy meghallgattak.

HOGY AZOK A SZÖRNYŰSÉGEK A JÖVŐBEN NE TÖRTÉNJENEK MEG... Székely Gábor megemlékező előadása a holocaustról

Székely Gábornak hívnak, 1968 óta élek Pesten, de húszéves koromig Egerben éltem. A családom 1840-ben költözött Egerbe. Nem vagyok tanár – ugyan annak készültem, mert ennek az iskolának a pedagógiai tagozatára jártam –, nincs előadói gyakorlatom, ezért nézzétek el nekem előadói gyengéseimet.

Először egy kis történelmi visszatekintést kívánok adni. Még Magyarország nincs is, de a Kárpát-medenceében, Pannóniában már jelen vannak a zsidók. A római légiókkal és telepésekkel érkeznek a területre. Ezt igazolja többek között az a síremlék, amelyen rajta van a hétágú gyertyatartó, a zsidóság ősi jelképe. A hatágú csillag csak néhány száz évvel ezelőtt került a zsidó jelképek közé, általában inkább negatív megkülönböztető jele lett. A hétágú gyertyatartó egyébként a szentélyben meglévő örökmécsesnek a jele.

Aztán sokáig csend, majd Szent István korában újra találkozunk a Kárpát-medencében feltehetően kereskedelemmel foglalkozó zsidókkal. A magyar királyok általában türelmesebbek a más vallásúakkal szemben, mint a nyugat-európaiak, főleg a spanyolok. Így a zsidó telepések, iparosok szívesen tartózkodtak az országban, nem egy közülük a királyi udvarnál pénzügyi vezetőként is tevékenykedett.

A török hódoltság alatt is jelentős zsidóság maradt meg, mert a törökök muszlin vallás sokkal türelmesebb volt a más vallások iránt. A törökök számára az adó beszedése volt a legfontosabb. Így elég nagy zsidó közösségek maradhattak meg. Ilyen volt például Budán, ahol megmaradtak a templomok.

A törökkor után is még változatlanok a viszonyok, Magyarország sokkal türelmesebb, mint a nyugati területek.

1840-ben kap letelepedési engedélyt Egerbe Schwarcz István nevezetű családfő a családjával együtt. Ő nekem a dédapám. – Korábban Csány nevezetű faluban, a nagybirtokos védelme alatt próbáltak élni. Ellátták azokat a kézműves, kereskedői feladatokat, amikre mások nem voltak képzetek, illetve nem értettek. Általában örményekkel és görögökkel dolgoztak együtt. – Bőrgyárat alapított, magyarul tímárságot csinált a Rác-hóstyában, tehát a mostani „lilaiskola” környékén. Ebből éltek, és volt még itt a posta területén egy gőzmalmuk. Az egészen jól ment, mert császári szállítói címet is kaptak 1896-ban.

Egerben 1843-ban alakult meg a hitközség, ekkorra jött össze annyi zsidó család, hogy megalakulhatott a közösség. A zsidó vallás szertartásainak jelentős részéhez legalább tíz férfi szükséges. Hamarosan építettek Egerben egy templomot. A Hibay Károly utcában mostanában újítyják fel. Amikor kicsi lett, még két templomot építettek a Kossuth Lajos utcában. Az egyik még áll, azt hiszem bútorüzlet van benne, a másik pedig az Unicornis szálloda helyen volt.

A zsidóság 1849 óta – akkor volt az emancipációs törvény – egészen 1920-ig teljes egyenjogúságban élt. Európai szinten is először Magyarországon hozták meg a numerus clausus-ról szóló törvényt, ami annyit jelentett, hogy az iskolai felvételnél korlátozták a zsidók felvételi arányát. A törvényt főleg a műszaki és az orvosi egyetemeken tartották be elsősorban. Ennek hatásaként a magyar zsidóság gyermekeinek jelentős része csehországi és nyugat-európai járt. Ilyenre Egerből is volt példa. A haszna az volt, hogy világlátott egyetemet végzett emberek jöttek vissza, de nyilván joghátrányt szenvedtek.

1920–38 között a törvényhozásban nem jelentkezett az antiszemitizmus, de az egyetemi ifjúságnál és a lumpenrétegeknél megfigyelhető ez a gondolkodás. Az első zsidó törvény, ami a zsidóknak a gazdasági életből való kiszorításának a céljából született, 1938-ban volt, ami az akkori európai szinthez képest viszonylag enyhének mondható. A törvény bizonyos szakmákban 20%-os részesedést engedélyezett a zsidók számára. Az ország lakóinak 6%-a volt egyébként zsidó, de a nyitott szakmákban jelentősebb volt a zsidók aránya.

1939-ben meghozták a második zsidó törvényt, amely már bizonyos foglalkozásokból – újságírástól, tanítástól, közalkalmazottságtól – kizárja a zsidókat, és ez már nyilvánvalóan jelentős joghátrányokat jelentett. 1941-ben volt a következő ilyen jellegű törvénykezés, ahol tilalmazták a zsidókkal kötött házasságot, nemi kapcsolatot is. 1942-ben a honvédséggel kapcsolatban hoztak tiltó törvényeket. 1944-ben, a német megszállás után rendszeresítették a munkaszolgálatot, és gettósították a zsidókat. Április 16-án pedig Kárpátaljáról megkezdték a deportálásukat. A nyár folyamán, hat hét alatt elvittek 450 000 zsidót koncentrációs táborba, akiből kb. a 10% jött vissza. A munkaszolgálatos zsidókkal és a budapesti gettóból a Dunába lőttekkel együtt lesz a 600 000 magyarországi zsidó áldozat.

Egerben 1944-ig kb. 2 000 zsidó élt, a város a mai nagyságának a fele volt, hiszen kb. 30 000-en laktak. Ugyanakkor Eger a maga lakosságával jelentősebb városa volt az akkori országnak. Eger érsekség volt, és szellemi központ. Megvolt a mai főiskola elődje, a Líceum, amely általában jogi diplomát adott. Három középiskolája volt, a ciszter és a Dobó, mint két fiú gimnázium, és volt egy leánygimnázium, az angolkisasszonyok gimnáziumaként. Volt egy polgári iskola, a mai kettes iskola, amely el volt választva egy fiú- és egy leányszárnyra. Az édesanyám odajárt.

Nos, az egri zsidó lakosság teljesen belegyökeredett a város lakosságába, mindenféle foglalkozású zsidót találunk, de főleg a pénzügyekkel foglalkoztak és kereskedők voltak. A boltok a fő utcán és a Dobó tér környékén voltak. Édesapám textil- és méterárú üzlete a mai Raiffeisen – bank épületében volt. A nagyapám a Meszes-közben – az egyes iskola környékén – tartott fenn un. „parasztboltot”, ami lényegében mezőgazdasági üzlet volt. Általában az emberek hitelre vásároltak, s a boltos is hitelre szerezte be az áruit, tehát nem volt jelentős a pénz forgalma. A környék falvai – például Egerbakta – nagyon szegények voltak. A város egyetlen ipari nagyüzeme a dohánygyár volt.

Az egri zsidóság maga körül élénk közösségi életet teremtett. A templomok megépítése után egy zsidó iskolát, amit jesivának hívnak, és egy nagyon szép temetőt építettek valahol a Szvorényi út végén, ami még ma is megvan. Az egyéb kulturális intézmények közvetlenül a II. világháború előtt jelentek meg. A zsidó gyerekek – főleg a vallásosabbak – járhattak a már említett iskolába, de járhattak az állami iskolába is. Az apám is ilyen iskolába járt, a „halaspiaciba”, de délutánonként el kellett járnia a vallásoktatásra, a „héderbe”. A középiskolákba az jelentett problémát, hogy szombaton is járni kellett és írni, amit a zsidó vallás tilt. Az édesanyám így a polgáriba járt, ahol az oktatási törvény megengedte, hogy nem kell írni. Az én apám 1928-ban, harmincévesen nősült, nem volt nagyon vallásos, s így az én két lánytestvérem az kisasszonyokhoz járt. 1944-ben a gyerekeket kizárták az iskolákból, a zsidókat a mai Dobó utca környékén kialakított gettóba telepítették, mivel amúgy is ott laktak, és a zsidó törvények szerint szombaton nemcsak dolgozni nem szabad, hanem közlekedni sem, legfeljebb 2000 láb távolságra. Innen vitték el tehát őket főleg Auschwitzba.

Az út olyan volt, hogy kb. nyolcvan embert tettek be egy marhavagonba, egy zárt szekrényű vasúti kocsiba. Három napi hideg élelmet vihettek magukkal, vizet talán kaptak, és egy vödör volt az egyéb szükségletekre. A magyar zsidók 90–95 %-a Auschwitzba került – Győrből és Debrecenből kerültek zsidók Ausztriába –, ahol a cél a fizikai megsemmisítésük volt. Az embereket kettéválasztották munkaképes és nem munkaképes zsidókra, de a döntő az volt, hogy mennyi munkaképes emberre volt szükségük. Aztán le kellett, hogy vetkezzenek, azt mondták, hogy zuhanyozni mennek, behajtották őket egy zárt helyre, és egy ciklon B nevezetű mérges gázzal meggyilkolták őket. A gáz kristályos anyag volt, levegővel érintkezve légneművé vált, és két-három perc alatt több száz embert meg tudott ölni. Utána döntően elégették az embereket, ezért is nevezzük holocaustnak, ami eredetileg görög kifejezés, és tűzáldozatot jelent.

Magyarországon mindig zsidó holocaustról beszélünk, de ez így nem igaz, mert volt egy létszámában nem ilyen jelentős cigány holocaust. A zsidók alapvetően polgári, azaz jogkövető magatartást tanúsítottak, és megkönnyítette a megsemmisítésüket, de a cigányságról ez nem volt elmondható. Később is kezdtek a cigányság deportálásához, így már nem volt elég idejük, mert közeledett a front.

A visszakéült zsidók főleg nők, gyerekek és öregek voltak. A férfiakat főleg munkaszolgálatra hívták be, s viszonylag többen jöttek vissza mint a deportálásokból. Egerbe néhány százan kerültek vissza, de a környező falvakba már nem költöztek vissza. A felborult nemi arányok miatt megnőtt a vegyes házasságok aránya. Egészen 1950-ig viszonylag élénk zsidó élet folyt Egerben, de akkor a vallásos zsidók ekkor elmentek Egerből, az iskola átköltözött Jeruzsálembe, ma is ott működik. A kialakuló szocialista társadalomban nem tudják gyakorolni a vallásukat. 1957-ben megint volt még egy disszidálási hullám, s így alig maradtak zsidók Egerben. A maradók között volt az én családom is. Az öregek elhaltak, s 1979–80 körül már nem jött össze az a tíz zsidó férfi, aki kell a szertartásokhoz. Így bezártak a templomok, majd eladásra kerültek, s egyetlen működő intézmény maradt a temető, ahol néha-néha van temetés, és egy évben egyszer az egri gettó felszámolásának a napján tartunk egy gyász istentiszteletet.

Ez a története nagyjából az egri és a magyarországi zsidóságnak.

Ha az előadással kapcsolatban van kérdésetek, szívesen válaszolok rájuk.

Miért történt mindez a zsidósággal? Miért nem engedte Anglia be a Palesztinába visszatelepülni akaró zsidókat?

Az antiszemitizmus kialakulásának nagyon sok oka van. Nyilván van a vallásból eredő antiszemita megnyilvánulás is. A későbbi antiszemitizmus egyik gyökere pedig az, hogy nem ismerik, ami óvatosságot, inkább ellenszenvet kelt. Én azért is jöttem, hogy ismerjük meg egymást, s így sokkal kisebb lesz antiszemitizmus. Volt egy időszak, amikor Angliába nem éltek zsidók, s mégis megszületett antiszemita jellegű mű. W. Shakespeare: A velencei kalmár című műről beszélek. Ő nem is látott zsidót, s a hiedelmekből merítette az anyagát.

Az egész világ szembefordulása egy bonyolult kérdés, mert Bulgária nem engedte elvinni a zsidóságát. Románia összegyűjtötte, de nem gyilkoltatta le és nem engedte elvitetni. A dán király miatt a dán zsidókra nem lehetett felvarratni a sárga csillagot, mert közölte a német megszállókkal, hogy akkor ő is felteszi. A 30–40 000-es közösségből csupán háromszázat vittek el, mert egy éjszaka átvitték a zsidóságot Svédországba. Abban az időben elég jelentős számú zsidót mentettek meg. Volt egy svéd diplomata, Wallenberg nevét már biztosan hallottátok, s aztán volt egy pápai nuncius, volt egy olasz üzletember, aki spanyol menlevelekkel nagyon sok zsidót mentett meg.

Az antiszemitizmus kialakulásáról pedig hát egy új órát kéne kezdeni.

A másik kérdés szintén messze vezet, hiszen el kellene mondani Közel-Kelet egész történelmét. Nagyon röviden csak annyit, hogy a zsidóság az I. század végén diaszpórába kényszerülnek Palesztinából, ahol a VI. század körül megjelennek az arabok, és Nyugalomban élnek a XX. század elejéig. Több ok eredményeként a zsidók ekkor kezdenek nagyobb tömegbe visszavándorolni, amit a helybéli arab lakosság már nem tudott feldolgozni. Ezért adták ki az angolok az un. „Fehér Könyv”-et, amelyben korlátozzák a betelepülők számát.

De ennél érdekesebb, hogy Svájc miért nem fogadott be zsidó menekülteket, és miért adott vissza. Mindenesetre azért elmondható, hogy az akkori Európának még mások voltak az információs csatornái. Esetleg arról tudhattak, hogy 1941-ben a németek zsidókat gyilkolnak, de Hitler alapvető terveivel nem biztos, hogy mindenki szembesülni tudott.

A zsidóság ma világ pénzügyeinek egyik irányító csoportját alkotja. Az egymás gondjainak a megélése, átélése segítene egymás megismerésében, elfogadásában, azaz a zsidóság segíthetne abban, hogy a Magyarország a pénzügyi tartozásaitól megszabaduljon. Az életszínvonal emelkedése, a zsidóság támogatása harmonikus együttélést teremthetne a zsidóság és a magyarság között.

A magyarsággal szemben a Kárpát-medencében, legutóbb Szlovákiában súlyos kijelentéseket tesznek. Ha Magyarországon ilyen kijelentéseket megfogalmaznának a zsidósággal, vagy más kisebbségekkel szemben Európában órák alatt óriási felháborodás lenne. Kérem tehát a zsidóságot, hogy ezeket a dolgokat is tegyék szóvá. Ha együttesen felemeljük hangunkat jobban elfogadhatjuk egymást.

Az első kérdés nehéz, és én nem is tudok erre mit válaszolni. Csupán annyit, hogy vannak olyan pénzemberek, akik ösztöndíjakat létesítettek tehetséges magyarországi fiataloknak, hogy külföldön, de itthon is tanulhassanak. Ilyen üzletember például a Soros György.

A második kérdésre pedig csak azt tudom mondani, hogy minden kisebbséggel szolidárisnak kellene lenni. Minden emberben erősíteni kell a másikkal szembeni elviselő lépcségét. De igazából erre a kérdésre sincs válaszom.

Milyen útravalót tud mondani a mai fiataloknak azért, hogy azok a szörnyűségek, amiről beszélt a jövőben ne történjenek meg?

Egyetlen dolog, legyenek nyitottak. Fogadjátok el, hogy van más is. Én úgy gondolom, hogy a világ erre felé megy. Csak a nyitottság segít abban, hogy együtt tudjunk élni. És jól fogunk együtt élni.

RIPORTOK A GÁRDONYI RÁDIÓ MŰSORÁBÓL

Dr. Pisákné Balogh Éva igazgatónő az iskola épületében folyó munkákról

A riportot készítették **Szabó Edit és Takács Barbara 10.D** osztályos tanulók.
A cikkben közölt fényképet dr. Abkarovits Endréné tanárnő készítette.

– Az elmúlt évben jelentős változások történek az iskola falain belül, ezek nagy horderejű munkálatok voltak, és ezekről a munkálatokról szeretnénk, ha beszélne nekünk. Az lenne az első kérdésünk, hogy mi volt a legsürgetőbb feladat 1997 szeptemberében?

– 1997. szeptember 1-től ötven év állami irányítás után ismét a ciszterci rend lett az iskolánk fenntartója. Sajnos, az elmúlt évtizedekben nem gondoskodtak megfelelően az iskolaépület karbantartásáról, felújításáról. Az átadás időpontjában omladozó falak, elavult s életveszélyessé vált víz-, elektromos- és fűtésrendszer jellemezte az épületet. Így az átadás után az épület felújításával, rendbetételével kellett a cisztercieknek megkezdni a tanítómunkát. A legsürgetőbb feladat az épület fűtésrendszerének korszerűsítése volt. Azok, akik 1997 előtt jártak az iskolánkba, még emlékeznek arra, hogy ősztől tavaszig télikabátban ültek tanulóink a tantermekben, mert csak 10–12 °C hőmérsékletet tudtunk biztosítani. A gázkonvektorok jelentős része életveszélyes volt, tehát fenyegette az iskolát a gázrobbanás veszélye is. Így elsőként a fűtésrendszer korszerűsítését kellett megoldani, amelyet két ütemben, azaz két éven alatt tudtunk megvalósítani. Most már az egész épületben korszerű, biztonságos és kellemes hőmérsékletet adó központi fűtés van.

– Milyen váratlan problémák merültek fel?

– Váratlan problémák mindig akadnak. Ilyen nem várt probléma volt például a víz-hálózat rendbetételénél, hogy olyan csőtöréseket is feltártak az udvaron, amelyekre nem számítottunk. Egy ilyen csőtörés következtében ki kellett cserélni az udvaron levő vízvezetési hálózat egészét rendszerét. Ezzel egyidejűleg újítottuk fel az épületben található mosdó és WC helyiségeket is.

A régi épület tetőfelújítása során derült ki, hogy két tartógerenda oly mértékben elkorhadt, hogy egy kiadós hóesés alkalmával bármikor beomolhatott volna a tető, amely a mennyezetet áttörve emberéletet követelt volna. Így sürgőssé vált a tartógerendák megerősítése és a tető felújítása

– Milyen fejlesztések fejeződtek be az elmúlt négy év során?

– A már említett felújításokon túl átalakítottuk és teljesen felújítottuk tornatermi öltözőket. Valamennyi tantermet átfestettünk, amelyre már hosszú idő óta nem került sor. Sikerült az elmúlt évben a régi épület földszinti folyosó falainak nedvesedését speciális víztaszító készülékek elhelyezésével és lélegeztető vakolat alkalmazásával megszüntetni, a kopott, foltozott burkolatot kicserélni. A mára már a sötét nedves omladozó földszinti folyosó fényt, és a múlt méltóságát sugározza. A régi épület kollégiumi udvar felőli homlokzatát is teljes felújítottuk, az összes nyílászárókat kicseréltük. A fenti munkálatok mellett kialakítottunk egy-két szak-

tantermet is. 1997-ben sikerült egy nagyon korszerű nyelvi laboratóriumot is átadni. A kémiai előadót is teljesen fel tudtuk újítani.

Felújítottuk a régi épület lépcsőházát, amely ma már az iskola épület legszebb része. Az első emeletet is átfestettük, bár a teljes rekonstrukciója még nem fejeződött be. Kicsértük a régi épület elektromos hálózatát, a régi alumínium vezetékeket rézdrótra cseréltettük, és kiépítettük az épületben is az internet hálózatot.

– *Mi jelentette igazgató nő számára a legnagyobb sikert a felújítások során?*

– Nekem a legnagyobb sikert a nyelvi laboratórium kialakítása jelentette, mert annak létrehozása teljes egészében pályázati pénzekből, szakképzési hozzájárulásból történt. A pénzügyi források megteremtését a pályázatok sikerét és ezáltal a laboratórium kialakítását személyes szívügyemnek és sikeremnek tekintetem. Bízom benne, hogy kollégáim és tanulóink jól tudják hasznosítani a nyelvtanulás során a korszerű technika által adott lehetőségeket.

– *Most is folynak munkálatok a már említett romos épületnél. Mi lesz ennek az épületnek a funkciója a felújítása után?*

– A függőkert melletti romos épületet is szeretnénk felújítani, hiszen most városképi szempontból is úgy néz ki, mint háború utáni bombázások utáni épület. Jelenleg folyik az épület feltárása, a régi vizes vakolatokat már eltávolítottuk. Sajnos, az egész épület oly mértékben nedves, hogy a nedvességmérő műszerek közel az értéket mutatják a falak nedvesedésének mérésekor, mint egy vödör vízben. Ebben az évben egyelőre az épület további nedvesedését és a falak kiszáradását próbáljuk megoldani. Az elkövetkező években szeretnénk ebben a jelenleg még romos épületben három tantermet, a nyelvi lektoroknak egy szolgálati lakást, a tetőtérben pedig két vendégszobát kialakítani. Ennek az épületnek a kialakítása több időt vesz majd igénybe.

– *Honnét tudja igazgató nő előteremteni a munkálatok anyagi fedezetét?*

– Ennek az anyagi fedezetét kilencven százalékban az állami normatíva biztosítja. Az iskolák finanszírozását az állam úgy végzi, hogy tanulói létszám után a költségvetési törvényben meghatározott normatívát biztosít. Ezt még kiegészíti a vatikáni megállapodás alapján egy hatvan százalékos kiegészítő normatíva is.

Az iskolánk fenntartója, Dr. Zakar Ferenc Polikárp zirci főpát úr a tanulói létszám után járó alap és kiegészítő normatívát eddig száz százalékosan biztosította az iskolának, tehát nem osztott újra saját iskolái között, bár ezt megtehetné. Mivel a mi iskolánk egy nagy létszámú iskola, és a tanári létszám nincs felduzzasztva, nincsenek túlzott csoportbontások, ilyen módon a normatívának csak egy részét viszi el a tanároknak kifizetett bér és az intézmény működési költsége, így eddig maradt pénz a felújításokra. Ezt az összeget tudjuk költségvetés alapján a főpát úr jóváhagyásában felhasználni.

A kisebb felújításokra, átalakításokra pedig rengeteg pályázatot kell írni. Írok én magam is, de a kollégáim is. Egy-egy videó vagy televízió vásárlását ebből fedezzük.

– *Milyen tapasztalatai vannak az elvégzett renoválásokkal kapcsolatban?*

– Elég jó tapasztalataim vannak. Nekünk van egy beruházónk Csuhány Béla építészmérnök személyében. Ő az, aki a munkát szervezi, kivitelezeti és mindenféle engedélyeztetést intéz. Ilyen szempontból az iskolavezetésnek kényelmes dolga van, mert egy szakmailag igen jól képzett, lelkiismeretes beruházónk van, időközönként vannak kisebb problémák, de ezeket mindig orvosolja a beruházó.

– *Nem rég járt iskolánkban a főpát úr, mi volt az ő véleménye a felújításokról?*

– Köszönetét fejezte ki, és az ő véleménye alapján a négy ciszterci iskola közül ez az egyetlen iskola, amelyik eddig még a saját erejéből tudott felújításokat végezni. Úgy ítéli meg, hogy eddig a legnagyobb felújításokat az egri iskolában végeztek. Tehát ő maximálisan meg volt ezzel elégedve.

– *Sajnos, hiábavaló fáradozásnak tűnik a munka, ha felelőtlen, neveletlen, kulturálatlan diákok megrongálják az iskola berendezéseit. Mekkora kárt okoznak ezek a rongálások? Hogyan lehet ezen rongálások ellen védekezni?*

– Azt tapasztalom, hogy a felújított épületrészekben azért kisebb a rongálás, mint a korábbi elhanyagolt, lepusztult épületben volt. Nem vagyok persze teljesen megelégedve, mert előfordul, hogy a tanulói mosdókban és WC-kben leszedik a csaptelek egy részét, vagy rongálások következnek be. A lépcsőháznál, amelyet nagyon szépen kifestettünk, átalakítottunk, már bizonyos elhasználódásokat, kisebb firkálásokat láttam. Ezeknek nem örülünk. Úgy oldottuk ezért meg a beruházásokat, hogy figyelembe vettük azt is, hogy ide diákok járnak, akik közül nem mindenki angyal. Részben lemosható, üvegszálás tapétákkal borítottuk le a folyosó falait. A mosdók hiányzó részeit pedig igyekszünk azonnal pótolni, ha pedig a tettest megtaláljuk, kifizetjük vele az okozott kárt. Tehát mindenféle rongálást a tanulókra fogunk áthárítani, de a hibákat ki fogjuk javítani. Nem engedhetjük, hogy lepusztuljon rongálások által az épület.

– *Az iskolavezetésnek milyen tervei vannak még a felújításokban a már említett romos épület átalakításán túl?*

– Ha megnézzük az épületet, akkor láthatjuk, hogy még jó néhány éven keresztül van mit csinálnunk. Ebben az évben kicsit visszafogottabban tudunk építkezni, mert az elmúlt évben nagyon erőltetett volt a beruházás, a kifizetéseink még erre az évre is áthúzódtak.

Tervezzük a régi épület földszinti folyosójának, a 27-es és 28-as tantermek előtti részének az átvakolását. A két tantermet teljesen fel kell újítani. Ez azt is jelenti, hogy az udvari szintet kicsit mélyíteni kell, mert a nedvesedésnek az egyik oka az is, hogy az udvar évtizedek alatt feltöltődött, és a falak innen nedvesednek.

Ezenkívül az új épület első és második emeletén a tanulói szekrények cseréjét szeretnénk megoldani, ami szintén jelentős összeg lesz. Most nyertünk egy pályázaton 6 millió forintot arra a célra, hogy a tantermekben a szekrényeket, a székeket és az asztalokat teljes egészében lecseréljük. Az öt-hat tanterem bútorzatának cseréjére lesz elegendő a pályázati összeg. Ezeknek a tantermeknek a padlózatát is felújítjuk, ún. malmóleum padozatúak lesznek, olyanok, mint a földrajz előadóteremben van.

Távlati terveink között szerepel a tornaterem nedvesedésének a megszüntetése, és a teljes átfestése is. Tervezzük az iskola régi bejáratának a visszaállítását is. A régi bejárat a Bródy Sándor utca felől volt, ehhez át kell alakítanunk a templom melletti teret is – ami most pihenő park, de az iskola területe –, falat kell húzni az utca felé, mert ha nem tesszük, fennáll az a veszély, hogy diákjaink az órák közötti szünetben a „Jó barát”-ba mennének. Természetesen az új épületben a mostani bejáratot meghagynánk, de az épület külső vakolását is el kell végeznünk. Különös tekintettel az ablakok cseréjére, mert azok a nagy ablakok lassan már statikailag életveszélyessé válnak.

Hosszabb távon tervünk egy tornaterem építése, hiszen egy tornaterem nyolcszáz diáknak nem elegendő. Ebben az a legnagyobb probléma, hogy nem tudjuk, hogy hová tudnánk építeni a hely szűke miatt. Fontos lenne a belső udvar burkolatát is felújítani.

A régi épület színpadi termének a felújítását mindenképpen szeretnénk elvégezni, mert az igen rossz állapotban van. Erre már több éve gyűjtögetünk pénzt, főleg pályázatokból. Pillanatnyilag három–négy millió forintunk van erre, de a legutolsó árajánlat a terem felújítására tízmillió forint volt. A felújításhoz csak azután lehet hozzá kezdeni, miután a romos épület most folyó munkálatai teljesen befejeződnek, és az ott kialakított tantermekben már tudunk tanítani. A színpadi terem valóságos színpadi teremmé, a régi megfogalmazás szerinti díszteremmé alakítanánk át.

Ami ősztől biztosan megtörténik, az a harmadik számítógépes terem kialakítása oly módon, hogy az új épület földszinti folyosójának legutolsó termét összenyitjuk az orvosi rendelő melletti kis teremmel.

Én úgy gondolom, hogy a fenti munkálatok még jó néhány évig lekötik az iskola anyagi forrásait, és sokat kell még dolgozni ezért, hogy ezek a tervek megvalósuljanak. Mindehhez számítunk a szülők és pártolónk anyagi segítségére, alapítványi felajánlásaira és a szakképzési hozzájárulásként jelentkező támogatásokra is. Ezek nélkül az előbb említett munkák egy részét nem tudtuk volna elvégezni. Ezúton is köszönöm az eddigi és az ez utáni támogatásokat. Az elmondottakból bizonyosan ti is, szüleitek, hozzátartozóitok is érzik, hogy az iskolánknak juttatott támogatás elsősorban a ti érdeketeket szolgálja. Célunk, hogy diákjaink jól érezzék magukat iskolánkban, és ehhez a külső feltételeket is maximálisan igyekszünk megteremteni.

Köszönjük szépen a beszélgetést, és kívánjuk, hogy a tervek valóra váljanak.

György Balázs, az erdélyi Orotva község plébánosának látogatása

2001. április 4-én iskolánkba látogatott György Balázs úr, az erdélyi Orotva község plébánosa. A látogatás előzményéről *Hevesi László* tanár úr – aki egyben Nagytálya község polgármestere is – a következőket mondta:

Mi, nagytályaiak már régen szerettünk volna a magyar lakta területeken testvérközségeket, mert úgy gondoltuk, hogy az csak egy jelszó, ha a miniszterelnök kijelenti – már amelyik kijelenti –, hogy ő lélekben tizenötmillió magyar miniszterelnöke. Az emberek egymás közötti kapcsolataitól lehet meg e kijelentést tartalommal. Mivel Fodor János igazgatóhelyettes úr a Magyarok Világszövetségében is dolgozik, az ő segítségével kerültem kapcsolatba az orotvai iskola egyik tanítójával. A tavalyi évben egy-egy látogatással már kialakítottuk a kapcsolatot., amelynek folytatása a plébános úr mostani látogatása.

A kint tartózkodásunk alatt fantasztikus élményekkel gazdagodtunk. Az a közösség, ami Orotván még megvan – sajnos – számunkra, magyarországiak számára már régen elveszett. Három nap alatt is megtapasztaltuk az emberi közösség melegét, az őszinte barátságot, amelybe jó volt megmerítkezni. A két találkón én magam is nagyon sok mindent át kellett, hogy értékeljek magamban. Nagyon nagy öröm az is, hogy a plébános úr itt lehet közöttünk.

A plébános úr látogatását kihasználva *Kiss Evelin* és *Tábi Annamária* 11.D osztályos tanulók riportot készítettek.

– *Egy kicsit mutassa be azt a helyet, ahol hivatását teljesíti!*

– A gyulafehérvári egyházmegyében gyergyószentmiklósi főesperesi kerületnek egy kicsi községe Orotva. Egy csodálatos környezetben található, mi azt mondjuk, hogy ez Gyergyó Svájca. Lakóinak száma

650, mind magyar és mind katolikus. Elő falu, mert nemcsak idősek vannak a lakosok között, hanem arányosan vannak gyerekek, fiatalok és felnőttek is.

Én is úgy gondolom, hogy a két település, a két egyházközség lakóinak nagy öröm ez a kapcsolat. Igyekszünk megtölteni tartalommal, közös programokat szervezünk. Most azt szeretnénk, ha a felnőttek mellett a gyermekek között is élővé válna a kapcsolat. Ezért gondoltunk arra, hogy levelezőtársakat keresünk közöttük. Most viszem majd haza a címeiket, és a már elkészített szép rajzokat, valamint az orotvai óvodának, iskolának ajándékozott könyveket is.

– *Miből élnek ott az emberek?*

– Az emberek elsősorban gazdálkodásból élnek, eddig az erdei munka is sokat jelentett számukra, mert néhány évvel ezelőtt egy nagy széldöntés volt, s hatalmas erdőségeket döntött ki a szél. Ezt faipari vállalatok felvásárolták, és helyi munkásokat alkalmaztak, de mostanra ez a munkalehetőség már megszűnt. Tíz éve zárt be a helyi uránbánya is, szerencsénkre nagyon gyenge sugárzású urán volt. Sok ember a bánya után jó nyugdíjat kap, s mellette gazdálkodnak. Persze vannak olyanok is, akik nem helyben dolgoznak, hanem valamely építőipari vállalatnál vállalnak munkát.

– *Mennyire lehet összefogni az embereket?*

– A hívek hallgatnak az egyházra. Érződik viszont az egyházközségen, hogy nincsenek régi hagyományok, mert csak húsz éve különálló egyházközség. Addig csak a szentmiséket tartották, és a szentségeket szolgáltatták a kijárópapok, s nem foglalkoztak a helybeli lakosokkal, s ez a mai napig érződik. A templomi látogatottság átlagosan húsz százalék körüli. Most, június 29-én lesz a templomnak a felszentelése, mert az ősszel derült ki, hogy a templom még nincs felszentelve. Az a pap, aki a templomot építette, meghalt, egy másik pap építette a tornyot, és már senkinek nem jutott eszébe, hogy a templomot fel is kellene szentelni. Így most kerül erre sor. Tehát egy szép, modern templomunk van.

– *Miért választotta a papi hivatást?*

– Azért választottam a papi hivatást, mert egész kisgyermekkorom óta istenhívő vagyok. Tizenkét éves koromban pedig elhatároztam, hogy ha vállalom a papi hivatást, akkor nagyon komolyan akarom csinálni. Ezért nagyon sokat imádkoztam is, hogy így legyen.

– *Mi jelenti a legnagyobb nehézséget a hivatásának gyakorlása során?*

– Én az életemet úgy rendeztem be, hogy ne legyen magánéletem. A papi hivatás az életem. Azt szoktam mondani, hogy a hivatásom papnak lenni, a hobbym pedig a lelkipásztorokodás. Így a legnagyobb nehézséget mindig a szolgálati helyek változása jelenti, mert ilyen áthelyezéseknél mindig újra kellett kezdeni, hiszen én szeretem a saját elképzeléseim szerint alakítani a dolgokat. Tehát minden új helyen türelmesnek kellett lennem. Az én életem a legkülönlegesebb helyzeteket és eseményeket hozza össze. Például szeretném elmondani, hogy amikor a jogosítványomért gyakoroltam, az oktatóm elcsodálkozott, hogy más gyakorlónak nem jön össze ennyi rendkívüli helyzet a vezetés gyakorlása közben. Én viszont élvezem ezeket a kihívásokat.

– *A szocialista rendszer mennyire befolyásolta az Ön papi pályáját?*

– A szocialista rendszer a mi időnkben, ha a pap csak a vallásos kérdésekkel foglalkozott, már nem jelentett nehézséget. Akkor jelentkeztek a nehézségek, ha valaki túl nemzeties dolgokat művelt: énekelte a székely himnuszt vagy a magyar himnuszt, vagy ha magyar történelmi könyveket tartott. – Nekem volt egy ilyen könyvem. Még gyerekkoromban egy kedves, szerzetes nővértől kaptam, úgy kellett rejtegetnem, mert ha megtalálják nálam, biztosan megverték volna érte. – De én tudtam a határt, és nagyon élveztem azt a részét a veszélynek, hogy ugrathattam a rendőröket. Amikor engem elhívtak beszélgetésre, olyan dolgokat mondtam nekik, hogy „Tudják én minden nap találkozom Istennel!”, rám néztek és ámuldoztak. Aztán volt, mikor felkínálták, hogy ha én beállok „bedolgozónak”, hozhatok Magyarországról könyveket. Én erre azt mondtam, hogy „Én tudom, hogy nem lehet hozni, és én nem hozok.” Persze, tudtam, hogy úgyis annyit hozok, amennyit akarok, de így ugrattam őket. Én tehát mindig megtartottam azt a határt, így aztán soha semmi bajom nem történt. Szerveztünk gyerekeknek táborát egy plébánián, a plébánia előtt egy nagy fekete autó megállt, és addig állt ott, míg mi észre nem vettük, hogy ők ott vannak. Azt akarták ezzel jelezni, hogy „mi mindenről tudunk, figyelünk”. Én pedig lelkiismeretesen tettem a dolgomat, nem félttem, hogy ezeket megtudják. A 70-es évek végétől már csak azt nézték, hogy nemzetieskedünk-e.

– *Nehezebb a dolga egy papnak Erdélyben, mint Magyarországon?*

– A pap feladata mindenütt ugyanaz. Magyarországon talán azért nehezebb a dolguk a papoknak, mert egyre kevesebben vannak, terheltebbek, és több a munkájuk. A magyarországi helyzet olyan, mint a nyugati országokban élő papok helyzete. Nálunk, Erdélyben még nem tartunk itt. A hivatás nálunk is kezdett már csökkenni, de mi reméljük azt, hogy nem jutunk el a magyarországi szintre, hanem egy kis hullámvölgy után lesz elegendő hivatás.

– *Milyen arányban választják Erdélyben a fiatalok a papi hivatást?*

– Azt tapasztaljuk, hogy a mai világ nem kedvez a hivatásoknak. A kilencvenes évek elején még volt úgy, hogy ötvenen jelentkeztek a gyulafehérvári teológiára, mára ez jelentősen csökkent. Én is benne leszek a hivatásgondozó bizottságba, mert azt mondjuk, hogy Isten ad papi hivatást, de azt gondozni kell. Ha egy

fiatalember elhatározza, hogy pap lesz, de látja a fiatalok életét, olyan barátai lesznek, s olyan közösségekbe jár, el fog satnyulni a hite, el fog tűnni belőle a hivatás. Fel kell mutatni, hogy a vallásos fiatalok is tudnak közösséget alkotni, közös programokon részt venni, az életet így is lehet élni. S a növendék megerősödik hitében: ezekért az emberekért érdemes papnak lenni.

– *Milyen erős az erdélyi emberek hite Istenben, mondjuk a magyarországi magyarokhoz képest?*

– Mi azt mondjuk szaknyelven, hogy van „öntudatos” keresztény, és van „hagyományos” vallásosság. Az utóbbi kifejezés azt jelenti, hogy egy faluban lakom, mindenki ugyanazt csinálja, vasárnap reggel harangoznak, délelőtt ha nem megyek ki a szomszéd azt mondja, hogy :”Te otthon maradsz, amikor templomba kéne, hogy legyél?”. Tehát a hagyomány az, amely elviszi az embereket a templomba. Ha kikerül ebből a közösségből, már nem megy el a templomba, mert már nincs szomszéd, aki megkérdezze, hogy miért nem volt templomban. Tehát nálunk, Erdélyben a hagyomány az embereket még vallásosnak tartja, legalább is mi azt hisszük, hogy vallásosnak tartja. Magyarországon ott, ahol vallásosak az emberek, már tudatosak, vállalják a keresztényi életet, tehát nem a hagyományból, hanem az eszmeiségből fakad a kereszténység. Kevesebben vannak, de értékesebbek. Mi azt szeretnénk, ha ezt a hagyományos vallásosságot kisebb hullámvölgygel segítenénk át az öntudatosabb keresztényi életbe.

– *Az erdélyi szegénység mennyire befolyásolja az emberek Istenhez fűződő kapcsolatát?*

– A világon mindig a szegény emberek a vallásosabb emberek. Úgy érzik, hogy semmi másuk sincs, csak Isten. Egyszer, még a változások előtt Párizsban prédikáltam az ottani magyaroknak, és ott olyasmiket mondtam, hogy csodálkozva hallgattak. Akik előttem jártak ott, azt mondták el, hogy „ez nincs”, „az nincs”, „ez a bajuk”, „az a bajuk”. Én pedig nekik arról beszéltem, hogy a legnagyobb vigasztalás számunkra az, hogy Isten velünk van.

– *Most a Húsvétra készülés negyven napja, Nagyböjt ideje van. Mit jelent Ön és hívei számára a böjt ideje?*

– Az én számomra a böjt azt jelenti, hogy valamit teszek megtagadásképpen. Nem szoktam televíziót nézni, de elhatároztam, hogy a Nagyböjtben még annyit sem nézek. Mi csak a Duna tv-t és a Magyar 2-est tudjuk nézni néhány külföldi adás mellett abban a kis völgyben, román televíziót nem. Szóval elhatároztam, hogy csak a híreket nézem meg, mászt nem. S mikor felálltam a készülék mellől, arra gondoltam, hogy most böjti időben több időm lesz imádkozni. De az is egy böjti vállalás, hogy eljövök ide Nagytályára, és próbálok beszélni az itteni híveknek Istenről. S így kerültem most ide, ebbe az iskolába.

– A hívekkel pedig mindig tartottunk lelki gyakorlatot a szent időkben. A fiatalokkal pedig a hittan órán a stigmatizáltakat vettük végig, arról beszélgettünk.

– *Mennyire más a katolikus ünnep Erdélyben, mint Magyarországon?*

– Nagy ünnepeken nekem otthon, tehát Erdélyben kell lennem. Az ünnepek hagyományosak, egyik-másik helyen az egyik legnagyobb ünnep a húsvét hajnali eledelszentelés. Nem tudom, hogy itt mennyire él ez a szokás. Ez azt jelenti, hogy húsvét hajnalán mindenki előkészít egy szép kosarat, amibe sült bárányhúst, kalácsot, főtt és piros tojást tesz, szép csipkés terítővel letakarja, elviszi a templomba. Az eledelszentelési szertartás során pedig megszentelik. Aztán otthon reggeliként ezt a megáldott ételt fogyasztják el. Arra kell vigyázni, hogy ne ejtsék el az ételeket, a maradékokat ne dobják el. A megmaradt csontokat eltűzelik. A másik ünnep a házszentelés, ami azt jelenti, hogy január elsejétől minden helységben a pap végiglátogat mindenkit, és megáldja a házakat, elbeszélget a híveivel. Nagyon szép, de nagyon fárasztó szokás.

– *S milyen a húsvéti ünnepkör megünneplése?*

– A húsvéti ünneplés Virágvasárnap kezdődik. Nekem sikerült elérnem, hogy a gyerekek ne egyszerűen barkával jöjjenek, hanem készítsenek valamilyen alakzatot, általában szívet vagy keresztet formáznak, amire lehet széles pántlikát is kötni. Nagyhétben a régi szokás szerint végig szoktuk énekelni a Lamentációkat, Jeremiás próféta síralmait. Nagycsütörtökön délután aztán megkezdődnek a szertartások, és tartanak Húsvét harmadik napjáig.

– *Mennek-e a harangok Rómába?*

– Igen, mennek. Ez azt jelenti, hogy Nagycsütörtök estétől egészen a feltámadási szertartás dicsőségéig a harangok nem szólnak. Ilyenkor nagy faládákkal jeleznek, ezt kerepülésnek mondják.

– *Az Ön közösségében mennyire él a locsolkodás szokása?*

– A mi vidékünkön csak illatosvizekkel locsolkodnak, de vannak olyan falvak a Nyárad mentén, ahol a lányokat csak vízzel locsolják meg. A község egy hidegebb vidék, a levegő is, a víz is hidegebb, és így a legények jobban vigyáznak a lányokra, féltik őket.

– *S hímes tojást kapnak-e a legények?*

– Nem, de megalakult egy ifjúsági szervezet, és a tagokkal megegyeztünk, hogy ezt a szokást elkezdjük. Magyarországon vettem könyveket, ezek alapján fogunk próbálkozni. Én hiszem azt, hogy ha a lányok arra járnak, meg tudjuk majd nekik mutatni, hogyan készül Orotván a hímes tojás.

György Balázs atya ma iskolánk tanulóival is beszélgetett. Ezen találkozások alapján milyennek látja az itteni diákokat?

– Három osztályban voltam, s a beszélgetések kezdeti nehézségei után rengeteg kérdést tettek fel. Úgy éreztem, szeretnének választ kapni ezekre. Lehetőséget kell adni nekik, hogy következmények nélkül szavá tehessék problémáikat. Szóba kerültek a mai vallásosság fontos kérdései is. Látszik rajtuk, hogy nyitottak minden szép és jó befogadására. Sok csillogó tekintetű fiatalal találkozhattam.

Mit üzen a magyarországi fiataloknak?

Hiszem, hogy Isten nagyon szereti őket. Érdemes megpróbálni azt az életmódot, amit Isten elvár a fiataloktól, és akkor én hiszem, hogy sokkal több örömben, békében és vidámságba lesz részük.

Köszönjük szépen a beszélgetést.

Beszélgetés az aranymisés dr. Kovács Endre OCist, püspök atyával

2001. április 15-én tartotta aranymiséjét dr. Kovács Endre Gergely OCist médiái c. püspök, általános érseki helynök, templomigazgató a szent Bernát templomban. Ezen alkalomból és ezúton is Isten áldását kérjük Püspök atyára, kívánunk neki egészséget, és kérjük, hogy ezután is támogassa az iskolánkat, az iskolánkban folyó munkát.

E jubileum alkalmából kértük meg Püspök atyát, hogy beszéljen az elmúlt ötven évről. A riportot Balázs László és Rédey Tamás 10. D osztályos tanulók készítették.

– *Dicsértessék a Jézus Krisztus! Az első kérdésünk a Püspök atya fiatalkorára vonatkozik. Úgy tudjuk, hogy idejárt középiskolába, az egri Szent Bernát Ciszterci Gimnáziumba.*

– Igen, 1938-tól – 1946-ig jártam itt a nyolc gimnáziumot, és itt is érettségiztem. Utána beléptem a ciszterci rendbe, ott kaptam meg a Gergely nevet, és három éven át tanultam Zircen. 1949-ben felkerültem a pesti tanulmányi házba, s jártam a Pázmány Péter Tudományegyetem Hittudományi Karára. 1950-ben volt a szerzetesrendek szétszórátása, június közepén bennünket is elvittek a tanulmányi házból Pásztóra. A nyarat kényszertartózkodási helyként Pásztón töltöttem, rendőri felügyelet mellett. Szerzetesek hivatalosan tehát már nem létezhetek. Az egyházmegyék vettek át bennünket, a mi évfolyamunk nagyobb része a fehérvári egyházmegyébe került, én Egerbe. Itt szentelt fel Czapik Gyula érsek úr 1951. április 8-án. A primiciámat éppen 1951. április 15-én a ciszterci templomban mondtam, és ennek az évfordulóján volt az aranymisém ugyanebben a templomban. Egy évre én még visszamentem Budapestre továbbtanulni, hatod évre. Utána hittudományi doktorátust szereztem, és akkor az egri egyházmegye szolgálatába álltam.

1952-től – 1958-ig Miskolcon a Martin-telepen voltam káplán. 1958-tól – 1960-ig Egerben a székesegyházban. 1960-ban bekerültem a szemináriumba spirituálisnak, lelki vezetőnek és teológiai főiskolai tanárnak. 1975 januárjában nevezett ki a Szentatya médiái címzetes püspökké és egri segédpüspöknek. 1975. február 6-án volt a püspökké szentelés Budapesten. Ezután még egy ideig itt voltam Egerben. 1980-tól – 95-ig Miskolc-Mindszenten voltam plébános, majd visszajöttem Egerbe, s azóta itt vagyok az érsekségen. Az érsek úrnak vagyok az általános helynöke, helyettese; mint nagyprépost pedig a káptalannak a vezetője.

– *Mit jelentett a szocializmus éveit Magyarországon ciszterci szerzetesnek lenni?*

Mivel a jövőnk teljesen bizonytalan volt, 1950 nyarán több növendék – köztük Mózses atya is – átszökött a határon, és a tanulmányaikat külföldön folytatták. Igaz, hogy az egyházmegyék átvették a szerzetesek egy részét, de a következő évben állami részről mindig szigorították a ténykedésüket és alkalmazásukat az egyházon belül is. Magyarországon a rendtagoknak nem lehetett még kapcsolatot sem tartani egymással, hivatalosan nem találkozhattunk, mert azt már államellenes összeesküvésnek minősítették. Az 1980-as évek elejétől kezdve már tarthattunk Zircen összejövetelt Szent Bernát napján. Ezek nehéz idők voltak, hiszen 1948-ban államosították az iskolákat – akkor az iskolák 60%-a egyházi iskola volt. (1950-ben visszaadtak a katolikus egyháznak nyolc gimnáziumot, hatot a fiúk, kettőt a leányok számára.) –, 1949 karácsonyán letartóztatták Mindszenty hercegprímást, 1950-ben volt – mint már említettem – a szerzetesrendek szétszórátása. A papoknak azt engedték meg, hogy a templomban misézhetnek, prédikálhatnak, kiszolgáltathatták a szentségeket, de az iskolában már lemorzolták a hitoktatást. Külön be kellett iratkozni az iskolában a hittanra. Az iskola igazgatójának be kellett jelentenie a hittanra járó tanulók névsorát, aztán a szülőket a munkahelyükön megfenyegették állásuk elvesztésével, hátrányos megkülönböztetéssel, ha gyereke hitoktatásra jár. Ha valaki foglalkozott ifjúsággal, például ministránsokkal, vagy elment a fiatalokkal kirándulni már államellenes cselekedettel vádolták, ami internálással járt, vagy börtönbe csukták. Ez a veszély állandósult, a papoknak nagyon vigyázniuk kellett, de így is nagyon sok pap került börtönbe.

– *Püspök atya sokat tett azért, hogy meginduljon a gimnáziumunkban is a nyolc évfolyamos képzés. Kérjük beszéljen erről!*

– Gondolom, tudjátok, hogy létezik a Ciszterci Diákszövetség. A gimnáziumban érettségizettek alapították meg ezt a szövetséget, de a szocializmus éveitől ez sem működhetett. Amikor 1990-ben újra lehetett alapítani, engem választottak meg a diákszövetség egri osztályának elnökévé. Mi többször beszélgettünk erről egymás között, jeleztük az iskolavezetésnek, hogy főleg a nevelés szempontjából előnyösebb a nyolcosztályos gimnázium. Így valósulhatott meg az előző esztendőben a nyolc osztályos gimnázium. Fontos dolog számunkra is, de a diákok számára is, hogy már 11 éves korban kerülhet az egyházi iskolába. A zirci főpap úrral is beszélgettünk, s elindulhatott a szervezés. Természetesen a képzés programját jóvá kellett hagyatni. A heves Megyei Főjegyzőnél többször jártam ebben az ügyben.

– *Visszatekintve az ötven évre, mi az, amire szívesen emlékezik?*

– 1951-ben sokan mondták – személy szerint nekem is –, hogy a papságnak nincs jövője. A Rákosi-korszakban azt hangoztatták, hogy az egyháznak húsz-harminc éve van még hátra, mert a vallás meg fog szűnni a társadalomban. A Kádár-korszakban aztán már egy hosszabb együttéléstről beszéltek.

Az egyik alapvető élmény az volt számunkra, fiatal papok számára, hogy hiába próbáltak meg mindent, a vallás megmaradt a fiatalok lelkében is. Mindig voltak ministránsaink, hittanosaink, elsőáldozóink, tehát megtapasztaltuk, hogy az mögött isteni erő van. A gyerekek és a fiatalok is példamutatóan viselkedtek: amikor például az iskolában egyszer elmaradt az utolsó óra, és várni kellett a hittan foglalkozás kezdetére, a gyerekek nem mentek haza, hanem jöttek értem, hogy kezdhessük hamarabb a foglalkozást, vagy máskor az iskola igazgatója a hittan foglalkozás idejére mozit szervezett, a gyerekek többsége a vetítés helyett hittanra jött, mert úgy döntött, hogy számukra az fontosabb.

– *A rendszerváltás után tapasztalja-e Ön, hogy a mai fiatalság kicsit érdektelenebb a hit megélésében, például a misékkal kapcsolatban?*

– Sajnos, tapasztalom. A fiatalság és a hívek egy része az elmúlt évtizedek kapcsán ha nem is a hitetlenség, de a közönyösség állapotába jutott. Nem lelkesednek eszményekért, az egyház tanításáért, elvárásaiért. A nyolc osztályos gimnázium erre is megoldás lehet, mert a diákok hamarabb ismerik meg a hitünk igazságait., jobban bekapcsolódnak a gimnázium légkörébe, persze sok múlik a diákokon is.

– *Miért Húsvét vasárnapján volt Püspök atya aranymiséje?*

– Ez véletlen, mert annak idején a Húsvét utáni második vasárnapon szenteltek bennünket pappá, úgy gondoltam, hogy az aranymise jól kapcsolódik Húsvét ünnepéhez. A keresztény papság sajátos jellegű. Mert valójában egyetlen főpap van: Jézus Krisztus. A mi papi feladatunk Jézus Krisztus papi munkájának folytatása. Húsvétkor, amikor Krisztus feltámadt és megdicsőült, nyilvánvalóan az Ő papsága még jobban előtérbe kerül. Amint ezt én prédikáltam is: Krisztus papságának a kereszt az oltára. Ezen áldozta fel önmagát Nagypénteken, és dicsőült meg Húsvétkor.

– *Püspök atya idejárt középiskolába, ezen emlékeiből tudna-e felidézni kedves tanárát, diáktársát, vagy olyan emléket, amit szívesen megosztana a mai diákokkal?*

– Mi jól éreztük magunkat a gimnáziumban. A ciszterci rendben megvolt a családi szellem, mély emberi kapcsolat fejlődött ki a tanár és a diák között. A tanáraink szigorúak voltak, de már a szünetekben a folyosón vagy más találkozásainkban mindig emberi módon tudtunk velük elbeszélgetni. Nem volt merev válaszfal a tanár és a diák között, hanem egyfajta barátság is létrejöhett közöttünk. A tanáraink kimondottan és tudatosan a diákokért éltek, hiszen ez volt a hivatásuk. Szerzetes tanárok voltak, akik itt éltek a rendházban. Feladatuknak tekintették az ifjúság nevelését, erre tették fel az életüket.

A másik pedig az, hogy az osztályok nagyon összetartottak. Most készülünk az 55 éves osztálytalálkozónkra, ami mutatja az akkori barátságok őszinteségét, tartósságát. Ez fakadt abból is, hogy nyolc éven át jártunk ugyanabba az iskolába. Innen fakad az iskolához kötődésünk is.

– *Ezek szerint a ciszterci rend jobban szeretne szerzetes tanárokat az iskolában?*

– Akkor is voltak civil tanárok is, nem volt ilyen különbségtétel. Mi őket is szerettük.

– *Milyen volt akkor iskolába járni? Milyen volt akkor például a fegyelem?*

– Volt egyfajta fegyelem, amely a vallásos életre vonatkozott. Most havonta van egy-egy mise osztályonként, akkor tavasszal és ősszel – igaz nem kötelező jelleggel – minden nap voltak diákmisék. Ezen kívül voltak lelki napok is.

Nagy fegyelem volt az órák pontos kezdetében és az órának a megtartásában. A tanárt csendben kellett várunk, az órán figyelniünk kellett. A csínyek elkövetőivel – mert hisz mindig voltak és lesznek is – nem mindig egyforma szigorral jártak el. A tanárok különbséget tudtak tenni a diákcsinny és a romlottságot mutató magatartás között. Ritkán fordult elő, hogy komolyabb fegyelmi vétség volt az iskolában. A büntetés ilyenkor az eltanácsolás volt. A gimnázium tartott egy mércét, amihez mindenkinek igazodnia kellett. A mérce magasabb volt, mint manapság. Például moziba csak az osztályfőnök engedélyével lehetett elmenni. A diáksapka viselése kötelező volt. Nemcsak tanárainkat, hanem egymást is tisztelgással köszöntöttük.

– *Hányan jártak az iskolába akkoriban?*

– Általában hatvanas létszámmal indultak az osztályok, és emlékszem olyan osztályra, amely hatvanas létszámmal is érettségizett. Ez azért történhetett mert a negyedik osztály után, akik nem bírták a gimnáziumot, elmentek, viszont jöttek helyettük a kispapjelöltek. Párhuzamos osztályok nem voltak, és az iskola nyolc

osztályból állt. Az az osztály, amibe én jártam, negyven fővel érettségizett, mert a háború miatt sokan voltak, akik elhagyták az iskolát. Így tehát a tanulóknak a száma 450–460 körül lehetett. Azt is meg kell jegyezni, hogy akkor még az iskolának csak a régi része volt meg.

– *Hasonlít még valamennyire az iskola épület az akkori iskolára?*

Az iskola szerkezete változatlan, a tantermek ugyanazok, a tornaterem is lényegében változatlan. Mikor bejövök a gimnáziumba, mindig meghatódom. Érettségi találkozók alkalmával beülünk a hajdani osztályterembe, és el szoktunk beszélgetni a régi, diákkori emlékekről.

– *Élnek még a Püspök atya tanárai közül?*

– Igen. Kerekes Károly apát úr, aki bennünket nyolcadik osztályban – mint első éves tanár – görögre tanított. És él még a testnevelő tanárunk, Rédey Rezső tanár úr is.

– *Végül azt szeretném meg kérdezni, hogy annyi év után mit üzen Püspök atya a mai fiatalságnak.*

– Azt üzenem, hogy a harmadik évezred elején vagyunk, és a jövőt mindig az ifjúság építi fel. A múlt tapasztalatain okulva érezz ezt a mai fiatalság is kötelességének, hiszen a ciszterci gimnáziumból olyanok kerültek ki, akik vallásos életnek és a hazának valóban építőivé váltak. Ezt a jövőt építsék minél nagyobb felelősségtudattal.

– *További jó egészséget kívánunk a Püspök atyának.*

LELKI NAPOK A GÁRDONYIBAN

2001. ÁPRILIS 9 –10.

Nem először tartottunk az iskolánkban lelki napokat. De először történik meg, hogy az e napokon elhangzott előadásokat és prédikációkat leírva közöljük. Tesszük ezt azért, mert „a szó elszáll, az írás megmarad”. Az írásban pedig megmarad a gondolat, amelyet bármikor újra gondolhatunk. Gondolkozhatunk, beszélgethetünk róla, és észre sem vesszük, a mi gondolatainkká válnak, s megjelennek cselekedeteinkben és a minden napjainkban.

Köszönettel tartozunk érte dr. Nagy Menyhért Mózes atyának, aki meghívta az előadókat, és aki a két napon megtartotta a szentmisét. Köszönettel tartozunk az előadóknak, Keszthelyi Ferenc atyának, a váci egyházmegye püspökének, és Makovecz Imre építész úrnak. Előadásaikban lelkünkhöz szóltak. S köszönjük Kiss János és Pázmándi László 11.C osztályos tanulók segítségét is, akik a nyomtatás alapját adó hangfelvételeket készítették.

2001. április 9. hétfő

Keszthelyi Ferenc OCist, váci megyéspüspök előadása

Az egyházi év legdúsabb hetét kezdtük el a tegnapi nappal, amikor Jézus ünnepélye jeruzsálemi bevonulására emlékeztünk. Talán még a fülünkbe cseng a jól ismert egyházi ének: „Hozsanna a magasságban, Áldott, aki jön az Úr nevében.” A húsvéti misztérium megünneplése áll az egyház liturgiájának középpontjában, a lelki pásztor legszebb feladatai közé tartozik, hogy megtanítsa az embert ünnepleni. „Boldog a nép, amely tud ünnepleni” – vallja a zsoltáros. De az ember csak azt tudja őszinte szívvel megünnepleni, amit a magáénak érez. Ma, amikor összegyűltünk erre a lelki napra, azt szeretném, hogy egy kicsit közelebb kerüljön hozzátok legnagyobb ünnepünk, a Húsvét.

Virágoznak a fák, a madarak gyönyörűen énekelnek, bontakozik az élet a természetben. Nem tudom, hogy gondolkodtatok-e már azon, milyen jelzőket használ a Szentírás az Istenre. Az egyik leggyakoribb jelző az, hogy Isten az „élő” Isten. A választott nép számára hatalmas élményt jelentett az, hogy Isten nem fából vagy kőből faragott bálvány, hanem olyan valaki, aki él, cselekszik, aki valami jót visz végbe a történelemben. Már a teremtés története azt tanítja nekünk, hogy minden, ami van, az Isten ajándéka, és jó. Újból és újból visszatér a mondat az egyes dolgok megalkotása után: „És látta Isten, hogy jó.”

Az egyház a nagybőjti szentidőt egy prófétai jellel kezdte el: hamut hintett a hívők fejére és azt mondta: „Ember emlékezz, hogy por vagy és por leszel!” Első hallásra talán ijesztő vagy esetleg nevetésgépes ez a gyakorlat, de ha jól belegondolunk, minden ember az élet legmélyebb titkára keresi a

megoldást. Van-e egyáltalán értelme az életnek? Nagyon szeretem Szent János levelének ezeket a mondatait: "Ami kezdettől volt, amit hallottunk, amit szemünkkel láttunk, amit megnéztünk és a kezünk tapintott, azt hirdetjük. Az élet igéjéről, mert az élet megjelent, mi láttuk és tanúságot teszünk róla." Minden ember őszinte vágya: boldog akarok lenni. A kulcskérdés az, hogyan lehetek boldog. Ti most abban az életkorban vagytok, amikor különösen is fontos ez a kérdés, hiszen az egész életetek jövőjének a kulcsa van a kezetekben. Mi keresztények rendelkezünk egy hatalmas kincssel. Tudjuk azt, hogy az élő Isten szeret bennünket, és Ő boldoggá tud és akar tenni minden embert. Istennek ezt a tervét a Biblia az üdvösség tervének nevezi. Tudunk arról, hogy nem mindenkinek tetszik ez a terv, s mindent megtesz azért, hogy azt tönkre tegye. De a találékony szeretet kitartó, s ez tökéletes módon egyedül Isten szeretetéről mondható el. Jelen van a bűn a világban, az életünkben, de ajándékba kaptuk azokat a lehetőségeket is, amelyek segítenek a bűn elleni küzdelemben. A bűn lényegét sokféle módon lehet meghatározni. Az előbbi gondolatok nyomán én úgy fogalmaznám meg, hogy a bűn az, amikor egy pillanatra nem hiszem el, hogy engem a jó Isten boldoggá képes tenni, és ekkor máshol keresem a boldogságot. Giovanni Papini Krisztus című verséből idézek néhány sort. „Nincs nekünk semmi bajunk, csak az, hogy Te hiányzol nekünk. Aki éhes, azt hiszi, kenyér után éheznek, Nem. Te hiányzol neki. Aki szomjas, azt hiszi, italt szomjazik. Nem. Te utánad szomjazik. Aki beteg, azt hiszi, egészsége hiányzik. Nem. Te hiányzol neki. Aki a szépet keresi a világban, nem tudja, hogy Téged keres, az örök Szépséget. Aki igazság vágyik, Utánad vágyik, örök Igazság után. Aki békét szomjazik, Utánad szomjazik: akiben egyedül nyugszik meg a nyugtalan szív”. Ég és föld, jólét és balsors, öröm és szenvedés. Síró és mosolygó ember. Mind utánad kiált, édes Krisztusunk! Nézd, milyem Betlehem a lelkünk! Hogy vár, hogy vár Téged. Jöjj el Uram, Jézus! Ámen.

Most csendben gondold végig, hogy életed valóban ajándék, és Isten téged is boldoggá akar tenni.

„Mindnyájan annyit értek, amennyit a szívetek ér. Krisztus azért jött, hogy megszabadítson a szeretet hamis utáztatától. Egyedül ő tudja, mi van az ember szíve mélyén. Könyörögve kérek Benneteket, teljes alázattal és bizalommal, engedjétek meg Krisztusnak, hogy szóljon az emberekhez. Nyissátok egészen szélesre a kapukat, az államok határait, a kultúra, a civilizáció, a fejlődés területén. Ne féljétek!” Az elhangzott sorokat a Szentatyától idéztem, aki 1978-as megválasztásakor mondta el azokat.

Újból és újból felteszi a keresztény ember a kérdést: mi az én helyem a világban. Eszünkbe juthatnak Jézus szavai, aki azt mondja tanítványainak, hogy ebben a világban kell élniük, de nem e világ gondolkodása szerint. A keresztényi élet hamleti kérdése nem az, hogy „lenni vagy nem lenni”, hanem az, lenni vagy tenni. Pontosabban fogalmazva meg kell tanulnunk azt, hogy mikor kell lenni, és azt is, mikor kell tenni. Mire is gondolok? Az Evangéliumban – mikor Jézus a tanítványaival foglalkozott – azt olvashatjuk: „Tanítványai vele voltak.” Ez a „vele lenni”, vagyis élő kapcsolatba lenni vele, ez mindannyiunk hívátása. Ezt pedig úgy tudjuk megélni, ha teret engedünk életünkben az Isten szeretetének, vagyis imádkozunk. Kis Szent Teréz így vall az imádságról: „Az ima számomra abban áll, hogy felledül a szívem. Egész egyszerűen az égre vetem a tekintetemet. Hálámat és szeretetemet kiáltom az Istennek megpróbáltatásban és örömben egyaránt.” Az imádság tehát egy kapcsolat megélése, a legkonkrétabb és a leghétköznapibb helyzetekben is. Jól ismert Mária és Márta története, amikor Mária ott ül Jézus lábainál, hallgatja szavait. Nővére, Márta pedig sűrög-forog, hogy finom étellel ajándékozza meg Jézust. Emlékszünk, hogy Jézus ebben a történetben Máriát dicséri meg: „Márta, Márta, sok mindenre gondod van, és sok mindennel törődsz, pedig csak egy a szükséges. Mária a jobbik részt választotta, és nem is veszíti el soha.” Nem az volt a baj, hogy Márta szolgálni akart, hanem az, hogy ebben a helyzetben Jézussal kellett volna lennie, rá kellett volna figyelnie. Az a tanulság tehát, hogy megvan az ideje az imádságnak, és megvan az ideje a munkának. Ismerjük a benedeki mondást: „Ora et labora!”. Mária szívével, Márta kezével kell szolgálni egymást. A keresztény ember feladata a világban az, hogy úgy szolgáljon, ahogy arra Jézus példát adott.

„Senkinek sincs nagyobb szeretete annál, mint aki életét áldozza barátaiért.” Vele lenni, vagyis imádkozni, vagyis szolgálni. Ez a keresztény ember életének két alappillére. Ez a szolgálat pedig nem valami elvont dolog. Egyszerűen azt jelenti, hogy odafigyelek a másokra. Időt szánok a másokkal való kapcsolatra. Merek őszinte és mély barátságokat kötni, amikor egymást építjük a közös beszélgetésekkel, együttlétekekkel. A gimnázium az a hely, ahol életre szóló barátságok születnek. Talán most még fel sem fogjátok milyen hallatlan nagy kincs egy jó barát. Ismeritek Exupérynek „A kis herceg”-ét, hol a kislány és a róka barátságát köti. A róka a következőket mondja: „Az ember csak azt ismeri meg igazán, amit megszelídít. Az emberek nem érnek rá, hogy bármit is megismerjenek. Csupa kész holmit vásárolnak a kereskedőnél. De mivel barátkereskedők nem léteznek, az embereknek nincsenek barátai. Ha azt akarod, hogy barátod legyen, szelídíts meg engem. Jó, jó. De hogyan? – kérdezte a kis herceg.

Sok, sok türelem kell hozzá. – felelte a róka. Először leülsz szép tisztelt távolba tőlem. Úgy, ott a fűben. Én majd szemem sarkából nézlek. Te pedig nem szólsz semmit. A beszéd csak a félreértés forrása. De minden áldott nap egy kicsit közelebb ülhetsz. Majd egy kicsit később ezt mondja a róka: Te egyszer és mindenkorra felelős lettél azért, amit megszelídítettél.”

A mi édes Jézus Krisztusunk boldoggá akar tenni bennünket. De azért nekünk is kell tenni valamit. Most a boldogságokról szólok hozzátok. „Boldogok, akik tudják miért élnek, mert akkor azt is megtanulják majd, hogyan éljenek. Boldogok, akik összhangban vannak önmagukkal, mert nem kell szüntelenül azt tenniük, amit mindenki tesz. Boldogok, akik csodálkoznak ott is, ahol mások közömbösek, mert örömmel teli lesz az életük. Boldogok, akik tudják, hogy másoknak is lehet igaza, mert békesség lesz körülöttük. Boldogok, akik nevetni tudnak önmagukon, mert nem lesz vége szórakozásuknak. Boldogok, akik meg tudják különböztetni a hegyet a vakondtúrástól, mert sok zavartól kímélik meg magukat. Boldogok, akik észreveszik a diófában a bölcst, az asztalt és a koporsót. És mindháromban a diófát, mert nem csak néznek, hanem látnak is. Boldogok, akik lenni is tudnak, nemcsak tenni, mert megcsendül a csendjük, és a titkok tudóivá válnak. Leborulók lesznek, és nem kiborulók többé. Boldogok, akik mentség keresése nélkül tudnak pihenni és aludni, mert mosolyogva ébrednek fel, és örömmel indulnak újtukra. Boldogok, akik tudnak elhallgatni és meghallgatni, mert sok barátot kapnak ajándékba, és nem lesznek magányosak. Boldogok, akik nem veszik túl komolyan önmagukat, mert környezetük megbecsüli őket. Boldogok, akik figyelnek mások hívására anélkül, hogy nélkülözhetetlennek hinnék magukat, mert ők az öröm magvetői. Boldogok, akik komolyan tudják venni a kis dolgokat, és békésen a nagy eseményeket, mert messzire jutnak az életben. Boldogok, akik megbecsülik a mosolyt, és elfelejtik a fintort, mert újtuk napfényes lesz. Boldogok, akik jóindulattal értelmezik mások botlásait akkor is, ha naivnak tartják őket, mert ez a szeretet ára. Boldogok, akik gondolkodnak, mielőtt cselekednének, és imádkoznak, mielőtt gondolkodnának, mert kevesebb csalódás éri őket. Boldogok, akik el tudnak hallgatni, ha a szavukba vágnak, ha megbántják őket, és szelíden szólnak, mert Jézus nyomában járnak. Boldogok, akik mindebből meg is tudnak valósítani valamit, mert szebb lesz az életük.

Megköszönöm nektek, hogy hallgattatok, hogy nem csicseregtetek, mint 1937-ben itt a székesegyházban nagybőjti gyónásra készülő kis elemisták, a Líceum érseki elemi iskolának a tanulói. És ez a csicsérgés hallatszott, és kinézett a hitoktató atya a gyóntatószékből, s meglátta, hogy ki beszél. Aztán odaszólt annak a fiúcskának, akit észrevett: „Te majd a sarokban fogsz térdelni a hittanórán!” Az a kisfiú én voltam.”

Megáldalak benneteket! Legyen az Úr előtted, hogy megmutassa mindig a helyes utat. Legyen melletted, hogy ölelő karjával védjen. Legyen mögötted, hogy alattomos támadásoktól is megvédjen. Legyen alattad is, hogy kimenthessen az ellened vetett csapdákból. Legyen benned, hogy megvigasztaljon szomorúságaidban. Legyen körülötted, hogy minden bánatot felfoghasson. Legyen fölötted szüntelen áldásával. Így áldjon meg téged a mindenható és irgalmas Isten, az Atya, a Fiú, és a Szentlélek.

2001. április 10. Kedd

Dr. Nagy Menyhért Mózses atya bevezető gondolatai.

Kedves Diákok! Ritka alkalom, hogy ilyen nagy megmozdulást tudunk megvalósítani. Ezt mondtam Makovecz úrnak. Megtöltjük a Bazilikát, élő szívekkel és nagy érdeklődéssel. Mi idősb generáció tagjai szeretnénk elképzelni azt, hogy mi lesz a XXI. század, amely Ti vagytok. Ti vagytok az Egyháznak a Holnapja, Ti vagytok a magyarságunknak a Reménye, Ti vagytok Magyarországnak az Ifjúsága. Ezekből a szívekből – nem kőszívekből –, hanem élő szívekből képzeljük mi el a Jövönket, Ezért kértem meg a világ egyik legjobb, leghíresebb építészét, hogy jöjjön el, és mondja el nekünk – mint keresztény ember – hogyan is képzelet el ő a jövő bazilikáját, katedrálisát. És hogyan hallgatja ő a mai ifjúságnak a szívverését.

Nagyon kedves diákok, nagyon kedves tanárok, nagy szeretettel köszöntöm, és mutatom be Makovecz Imre urat, aki a következő néhány percben ál munkának egy részét megvalósítja, és beszél a mi jövőnkéről.

Makovecz Imre előadása

Én nem tudok elvonatkoztatni a helytől, számomra zavarba ejtő és megrendítő ebben az épületben megszólalni. Az épület minősége, és az épület szentsége miatt. A másik pedig az, hogy ennyi gyönyörű gyerekek beszélni ritkán adatik meg egy vén embernek. Természetesen legszebbek a lányok; a fiúkról pedig mondjanak véleményt a lányok.

Nem tudok elvonatkoztatni az időtől, mert Nagyhét van. Történelmünknek legnagyobb eseménye zajlott le kétezer éve ilyenkor. Egy olyan esemény, amelyet a mai napig nem értünk. Próbálunk felkapaszkodni arra a színvonalra, – ha nem is értjük, de képesek legyünk megélni azt, ami az emberiség talán legnagyobb álma –, hogy az ember képes legyen átalakulni, és hasonlónak tudjon válni a Teremtőhöz. Az a názáreti, aki annak idején bejárta Galileiát – ahonnan származott – végül is a théfán végezte. Ott, ahol korábban a kígyó. Az a kígyó, amelyik az Élet fájára nem juthatott fel, de a Tudás fájára igen. És így lett a názáreti Jézus az utolsó Ádám. – az első Ádám után az utolsó Ádám. S ezzel a különös átalakulásával, egy rituális királygyilkosság áldozata lett, de harmadnapon feltámadott. A rettegő tanítványok bezárt szobájában a falon átment, és azt mondta: „Éhes vagyok, adjatok enni!” És azt hiték, hogy kísértet. Amikor látta, hogy kételkednek, azt mondta: „Nyúljatok bele a sebeimbe!” Ez egy abszurd történet, egy szélsőségesen avantgard, abszurd történet, amivel az emberiség a mai napig valójában nem tud mit kezdeni. Csak igyekeznek. Mindent kitalál, mágiázik, globalizációzik, amit akartok. De valójában befelé elindulni, és egy belső átalakulást, egy felépítést, egy belső fölépítési folyamatot megélni csak a kivételes személyiségek tudnak. De mi, sokan, csak igyekszünk.

Amikor azt kérdezték egy amerikai kollégámtól, hogy mondjon már valamit arról, hogy milyen lesz a jövő építésze, azt mondta, hogy az ott van az iskolákban és az egyetemeken, ott lakik bent, az emberekben, mint a leendő növény a magban. Tőlem ne kérdezzétek, én már megcsináltam azt, a mit tudtam. Ha a jövőről, méghozzá a megváltás jegyében elgondolt jövőről kellene beszélni, és azon belül pedig arról, hogy milyen lesz holnap az építészet, és egy templom; én is csak azt tudom mondani, hogy kérdezzétek meg saját magatokat, mert én már megcsináltam azt, amit tudtam. Abban azonban továbbra is biztos vagyok, hogy minden templom az Isten háza. Én már építettem néhány templomot, és mindig arra vártam, hogy majd ha kész van, és majd ha megszólal az ének, és ha elhangzik az első megszentelt ige, akkor majd valami módon megjelenik az Úr a házban. És rá kellett jönnöm, hogy csak rajtunk keresztül tud megjelenni. Sőt, még megkísértett az a gondolat is, hogy az a sok küszködés, a pénzügyi, a technikai, az emberi konfliktusokból szövődött küszködés, ami egy épület felépítése során lezajlik; az a dráma, amelynek keretében folyik egy építkezés; az a zűrzavar, az a por, a kosz és a fokozatos épülés egy eszme szerint, egy organizmus szerint, az volt maga az Úr, aki közénk költözött, míg építkeztünk. Élő kövekből kell felépülnie a templomoknak. De a családi házaknak is. Mindennek, amiben lakunk, hiszen háznak nevezzük azt a papi köntöst is – causanak – amelyet fölött a pap. Sőt, testünket is felismerhetjük úgy, mint Isten házát, amelyet kegyelemmel élhetünk meg, arra a néhány évtizedre. Mert egyszer – és nem tehetünk róla – ide megérkezünk, és aztán innen el kell menni. És ezalatt az idő alatt valahogy gazdálkodni kell a mindennapjainkkal, minden perccel, mert az a miénk. Addig a miénk, ameddig itt vagyunk. És ahogyan jöttünk, úgy el is megyünk.

Azt az építészeti stílust, amelyet én képviselek itt Közép-Európában, szerves építészetnek hívják. Mi ennek a lényege? Az a lényege, hogy az épület alja nehéz legyen, és természetes anyagokból készüljön. Mintegy a földnek a folytatása legyen. És ami rákerül, a tető, az pedig úgy nézzen ki, mintha az égből ereszkedne alá. Hogy találkozzon az ég és a föld. És ezen a limesen, ezen a vékony kis rétegen, ahol a föld és az ég találkozik, ott járkalunk mi. Ott élünk. És a mi szemünkön át itt látja a föld saját magát. Ez a dolog lényege. A jövő temploma csak olyan lehet, amelyikben az ég és a föld szerelmesen találkozik. Egy szétszakított világban nem lehet élni. Szociálisan sem, elszegényedett tömegek és pofátlan elítelt kettészakított társadalmában ugyanúgy nem lehet élni, mint akkor, ha eltávolítják tőlünk az eget, vagy eltávolítják tőlünk a földet. A jövő katedrálisai tehát szimbiózisok lehetnek az égnek és a földnek, ha úgy tetszik a sötétségnek és a világosságnak. Ősi fogalmak ezek, Hermes Izmegisztoz, egy ősi egyiptomi azt mondta, hogy ami fönt van, az van lent; ami lent van, az van fönt is. Az építészetnek ez az alapvető mondanivalója.

Ha a Húsvétra gondoltok, arra gondoljatok, amit Krisztus mondott: „Ierombolom, és három nap alatt felépítem”. A tanítványok nem tudták, hogy nem a saját testi mivoltára gondol, hanem a saját testének kozmikus méreteit, égből jövő szubsztanciáját magasabbra emelte, mint azt a tudást, amely a föld bitoló fejedelmének a birtokában van, a materializmust, az anyagelvűséget.

Befejezésül pedig kérem, engedjétek meg, hogy felolvassak egy szöveget, a saját szövegemet, de úgy gondoltam ide való.

„Mit ér a keresztény és magyar ember?

A koncepciók, a rendszerek kompromittálódásának korszakában élünk. A rendszerek válsága történelmi érvényességeket, emberi, szellemi és erkölcsi értékeket semmisít meg. A személy, a nemzet, a munka, a család, az öregség, a gyermek, a természet mind-mind áldozatnak tűnik, a nagy erőegyensúly áldozatának. A hatalmak egyre arcátlanabbak, arrogánsabbak és egyre merevebbek. Kis országban és nagy birodalmakban egyaránt. Ebben a korban az egyház, a haza óhatatlanul a civil társadalom romjain épült hadi társadalom rendszere alá kerül, és mint szervezet elveszti erejét.

Gondoljuk csak meg! Nemzetköziség, egyetemesség, erkölcs, hazaszeretet – ezekhez a fogalminkhoz keserűségek, csalódások, tartalmi hiányok, legyintések társulnak. E fogalmak, melyekért valaha lelkesedtek, az emberek életüket áldozták, mártírjai, hősei voltak ezen fogalmaknak, ma ki nem legyint és fordul el, ha erről hall beszélni. Ne is emlékezzünk megaláztatásainkra, a gúnyra, a verésre, behívásokra és elbeszélgetésekre! Nevetségessé tett papokra és Hamvas Bélákra, Bibó Istvánokra, Akácós Andrásokra, ne emlékezzünk! Minek! Inkább tegyünk fel néhány kérdést magunknak, vagy inkább így: vannak-e kérdéseink, melyekre választ kellene adni valakinek. Nem a hatalomnak kellene a kérdéseinkre választ adni. Nem várhatunk választ, és ne is várjunk választ se honnan kívülről. Se lelki, se testi gyám, atya ne jelentkezzen! Úgy kellene a születésre és a halálra választ kapnunk vigasz és ideológia nélkül, hogy ne odázzuk el a kérdést.

Mást se hallunk negyven éve, hogy bűnös nemzet vagyunk, kérjünk bocsánatot, nézzünk magunkba, és lássuk meg a bennünk szunnyadó szörnyeteget, a nácit, hogy ezt még időben elhallgattassák bennünk. Gyanúval éljünk önmagunkkal szemben, mi bűnösök. Gyónjunk! Igaz, a születésre és a halálra kellene gondolnunk inkább, ami mindannyiunk, mindannyiunk osztályrésze. Kiválasztottaké, szenteké, bűnösöké egyaránt. Kortársainkra, a velünk élőkre kellene gondolnunk, ők az igazi honfitársaink egy időben, egy hazában, és ebben vonulunk, születünk, élünk és hullunk el kivétel nélkül. Felbukásunk ennek a világnak a felszínén, ez a létünk vet fel kérdéseket, az élet minőségére, és nem másra. Nem hipotézis értékű előtt- és utánkoncepciók izgatnak bennünket, hanem a jelen minősége. Ebben maradtunk magunkra. A jelen minőségét pedig nem lehet tanítani, azt élni kell. Élni kellene, hogy el ne vegyék tőlünk, hogy fel ne használják ismeretlen praktikákra. Élni ismeretek nélkül lehet ugyan, sőt ismeretek helyett mások gondolataival, jól megszerkesztett gondolathálóval borítva még jobban is lehet élni. De saját életet élni, a saját élet ismeretkatedrálisának lassú, jó időben épített falai teteje nélkül csak hazátlanul, kiszolgáltatott kóbor kutyaként lehet. Az ismeretet mindig az öregebb adta a fiatalabbnak. Miért? Mert csak így lehet, és másképpen nem lehet! Kik az öregebbek? Elsőként a szülők, másodikként az idősebb testvér, harmadikként a nagyszülők, és csak azután – időben és fontosságban is – a felnőtt példakép. Majd – mikor eljött az ideje –, a példaképek jelentősége megnő, a többieké átalakul, és végre felépülve a belső ember, rátalál a neki való eszmékre, cselekvési és viselkedési alaptípusokra. Önmagával egylínyegűnek érezve a környezetet, amelyben és amelyért él. Így az öreg szülő, az öreg példakép, az öreg haza, az öreg kontinens az ember természetes sajátja lehet, amely igényli és megköveteli az aktivitást, a birtokbavételt, az újat, a gyermeket, a jövőt.”

Ebben és kizárólag ebben a növekedési folyamatban mi a kereszténység? Minden bizonyonnyal szélsőséges avantgard eszme és élet. Hogy értem ezt? Mit mond a názáreti Jézus? Minden, ami bennünk és környezetünkben van, az halott. Új életet kell támasztanunk magunkban és környezetünkben. A halottak temessék el a halottat. Csak a Krisztusban, a Fölkentben, a kozmikus Emberistenben meghalt és feltámadott ember él, senki más. A törvényt, mint testet be kell tölteni. Inkarnációnk tárgya, és nem célja a törvény. És ha arra gondoltok, hogy az élet előttetek áll ismeretlenül, gyönyörűen, tele izgalommal, tele jelenleg félreértésekkel, félelmekkel. Félelem a szerelemtől, félelem az elszakadástól, félelem a bizonytalanságtól és a tájékozatlanságtól, akkor gondoljatok arra, hogy megvan a lehetőség. És bocsánat, hogy egy civil ember mondja, Krisztusban megvan a lehetőség egy belső feltámadásra, az élet világos áttekintésére, hogy megkülönböztessük az élő a holttól, hogy valóban világossá váljon mindannyiunk számára, hogy új nap és új föld, ami feladatunk és célunk, nem pedig a katasztrófa felé futás, a természet értékeinek és energiájának elhasználása, és annak a környezetnek a tönkretétele, amely tele van élettel és szépséggel. Szívvel kívánom, hogy mélyen a szívetekben készüljete fel a feltámadásra!

Dr. Nagy Menyhért Mózes atya záró gondolatai.

Kedves Makovecz úr! Hálásan köszönjük ezt a néhány szívhez szóló szót. Köszönjük, hogy emlékeztetett arra, hogy van egy zseni, egy géniusz, a fiatalság géniusza. Van egy magyar géniusz, és van egy keresztény géniusz: feltámadunk, és ezt hirdetjük a világnak. Hirdetjük, hogy van feltámadás és remény, és ti vagytok a holnap reménye és feltámadása. Ámen.

A lelki nap szent misével folytatódott, amelyben Dr. Nagy Menyhért Mózes atya prédikációjában a következőket mondotta:

A mai Evangélium Jézus történetének egyik legabszurdabb jelenete. Tessék elképzelni azt, hogy a tizenkét apostol – akik most már évek és hónapok óta követték Jézust – közül egy elárulja Jézust. És igazában ő adja meg azt az alkalmat, hogy Jézust kivégezzék. Jézust keresztre feszítik. Hát nem abszurdum az, hogy egy tanítvány, – akiben Jézusnak megvolt a hite, és bizalma – elárulja Jézust.

Krisztusban Kedves Testvéreim!

Mi, keresztények nagyon, de nagyon hasonlítunk Júdáshoz. Mi is gyakran eláruljuk Krisztust. Ti, fiatalok azért, mert nagyon fiatalok vagytok, és nem emlékeztek. Az idősebbek meg azért, mert Magyarországon ez a mentalitás nem alakult ki, ami a nyugati világban – főleg Amerikában – a hatvanas évek elején úgy kellett ehhez hozzászoknunk. Azt mondták, hogy Isten halott. God is dead! Nem azt mondták, hogy Isten meghalt, hanem azt, hogy halott. Ez nekünk teológusoknak és filozófusoknak nem meglepetés. Mi tudtuk azt, hogy ez a kifejezés igazában Nietzsche-től jött. Nietzsche-nek volt ez a gondolata, hogy Isten halott. Őt eltemetjük, de örökre.

Nagyhét keddjén ezen Evangélium után fölteszem a kérdést. Számunkra Isten halott-e, vagy meghal? Néhány perccel ez előtt használtam azt a kifejezést, hogy bennetek, fiatalokban megvan a fiatalság géniusza. Igyekszünk nektek megmagyarázni, hogy van egy magyar géniusz, van egy nemzeti géniusz. Mindenki próbálja megtalálni a saját lelkiismeretében a választ. És van egy keresztény géniusz is bennünk. Mi tudjuk azt, hogy ma is megvan a bűn, a rossz, az a szemét, amit úgy elhítenek a levegőben, ami állandóan azt szeretné hirdetni, hogy Isten halott. A mi zsenink azt mondja, hogy Isten feltámad, és feltámadt. Természetes, hogy a világ olyan lesz holnap, amilyenné ti lesztek. A mai világ ilyen, talán mi vagyunk érte a felelősek, idősb generáció? Mindenki felelős érte. Hanem ezt a keresztény géniuszt egy kicsikét ápolnunk kell. Hogy amikor kimegyünk az utcákra, és utazunk, és tapasztalunk, és tanulunk mindig meglegyen bennünk az a gondolat, hogy a keresztény géniusz az egybe esik Jézus feltámadásával. Igyekezzünk ezt nemcsak átélni, hanem ebben megtalálni örömünket, és a francia azt mondja, hogy „raison d'être”, életünknek a célját. Hogy azért építettek a múltban, hogy nekünk legyen. Mi azért építünk ma, hogy holnap legyen. Legyenek szép dolgok, legyen kereszténység, legyen szabadság, legyen barátság. A tegnapi három „b”: boldogság, barátság, és béke. Mi építjük a holnapot, és adjunk hálát Istennek, hogy az ő feltámadásával segít bennünket felépíteni ezt a szép holnapot. Ámen.”

VERSENYEREDMÉNYEK 2000/2001. TANÉVBEN III. rész

Sport

A ritmikus gimnasztika területi döntőjében *Tóth Eszter* 11. D osztályos tanuló a II. helyet szerezte meg. Testnevelő tanára: Bóta Mariann tanárnő.

Országos Aerobik Diákolimpia döntőjében Gyetvai Renáta 11. B osztályos tanuló a 9. helyen végzett. Testnevelő tanára: Bóta Mariann tanárnő.

Országos Diákolimpia ritmikus gimnasztika területi döntőjében Kazincbarcikán *Tóth Eszter* 11. D osztályos tanuló a II. helyen végzett, és bejutott az országos döntőbe. Testnevelő tanára: Bóta Mariann tanárnő.

Országos Diákolimpia kézilabda VI. korcsoportjának a az iskolánk leány kézilabda csapata a városi és a megyei versenyben egyaránt a II. helyet szerezte meg. A csapat tagjai Szavas Zsófia és Vráskó Jolán 9. K, Németh Klára 10. A, Ludányi Andrea 10. B, Dankos Aranka, és Papp Gabriella 11. B, Nagy Mónika 11. C, Birinyi Petra és Nagy Nóra 11. D, Szilágyi Petra 11. K, Bukta Zsuzsa 12. B, Koska Erika 12. K osztályos tanulók. A csapat felkészítője Bóta Mariann tanárnő volt.

Országos Diákolimpia kézilabda V. korcsoportjának a az iskolánk leány kézilabda csapata a városi versenyen a II., a megyei versenyben egyaránt a III. helyet szerezte meg. A csapat tagjai Tóth Erika 9. A, Molnár Zsuzsanna 9. B, Szarvas Zsófia 9. K, Emődi Kinga, Keresztes Anna, Kövesdi Linda és Németh Klára 10. A, Nagy Éva 10. K, Papp Gabriella 11. B, Nagy Mónika 11. C osztályos tanulók. A csapat felkészítője Bóta Mariann tanárnő volt.

Magyei 4,5 km-es futóversenyen Oláh Péter 11. B osztályos tanuló a III. helyen végzett. Felkészítő tanára Némethy László tanár úr.

Atlétikai városi versenyen	100 m-es síkfutásban	Németh Klára	10. A oszt.	III. hely
		Csiernyik Csaba	11. C oszt.	I. hely
	800 m-es síkfutásban	Papp Gabriella	11. B oszt.	I. hely
		Nagy Gábor	11. B oszt.	I. hely
	800 m-es síkfutásban	Molnár Krisztián	9. K oszt.	I. hely
	távolugrásban	Németh Klára	10. A oszt.	I. hely
Felkészítő tanárak Némethy László tanár úr				

Atlétikai megyei versenyen	400 m-es síkfutásban	Oláh Péter	11. B oszt.	II. hely
		Molnár Krisztián	9. K oszt.	IV. hely
	800 m-es síkfutásban	Medve Helga	9. K oszt.	IV. hely
		Oláh Péter	11. B oszt.	I. hely
		Nagy Gábor	11. C oszt.	II. hely
	1500 m-es síkfutásban	Hócza Adrien	11. K oszt.	II. hely
	3000 m-es síkfutásban	Hócza Adrien	11. K oszt.	I. hely
	távolugrásban	Németh Klára	10. A oszt.	I. hely
	magasugrásban	Németh Klára	10. A oszt.	I. hely
		Szarvas Zsófia	9. K oszt.	II. hely
Felkészítő tanárak Némethy László tanár úr				

Kolacskovszky emlékversenyh

Várkút térségében 2001. április 21-én megrendezett tájékoztató emlékversenyen iskolánk négy csapattal vett részt. Ifjúsági kategóriában Nagy Zoltán 11. D osztályos tanuló a II. helyen végzett, míg Juhász József – iskolánk volt tanulója – és Gyurkó Máté 11. D osztályos tanuló a III. helyen értek célba. Felkészítő és kísérő tanár Csák György tanár úr volt.

Elsősegélynyújtó verseny

A Magyar Vöröskereszt Területi Szervezete által szervezett elsősegélynyújtó versenyen iskolánk csapata a II. helyet szerezte meg. A csapat tagjai voltak Csuha Rita, Gyökér Petra, Kiss Mónika, Kovács Nóra Szuromi Katalin Tamás és Nikoletta, 9. E osztályos tanulók voltak. A csapat felkészítését dr. Mezei Éva végezte el.

Helytörténeti vetélkedő

2001. március 12-én tartották meg a városi helytörténeti vetélkedőt a Dobó István Gimnáziumban, ahol a Pádár Eszter, Szirmai Adrienn 9. B, és a Lehoczki Balázs, Szabó László 9. D osztályos tanulókból álló csapat a IV. helyet szerezte meg. A felkészítő tanárak Kelemenné Oravecz Júlia tanárnő volt.

Történelem verseny

A Középiskolások Országos Történelem tantárgyi Versenyének megyei fordulójában Vass Zoltán 10. D osztályos tanuló a II., Holló Albert 9. A osztályos tanuló a 7. helyen végzett. Felkészítő tanáruk Kovács Ottó tanár úr volt.

Matematika verseny

A Mátrafüreden megrendezett Palotás József Emlékversenyen Rakamazi Richárd 12. C osztályos tanuló a III., Bessenyei András 12. C osztályos tanuló V. helyen végzett. Felkészítő tanáruk Csák György tanár úr volt.

Német nyelvi versenyek

Iskolánk német nyelvi előadói versenyében dicséretben részesült Kuzsella Szilvia, Nagy Nóra és Sutina Melinda 9. A, és Kocsis Orsolya 10. A osztályos tanulók. A versenyben Szabó László 9. D osztályos tanuló az I. helyen, Nyilas Adrienn 9. B osztályos tanuló a II. helyen, Koncsik Anita 11. D osztályos tanuló a II. helyen végzett. A versenyben résztvevő tanulók felkészítő tanárai dr. Patkó Györgyné, dr. Rák sándorné, Bozóné Tóth Gabriella tanárnők voltak.

A Langwest Nyelvtúdió által megrendezett Tehetségkutató Tanulmányi Versenyén német nyelv II. kategóriájában az országos döntő 7. helyén végzett Vincze Tamás és Pálkovács Zófia 5. C osztályos tanulók. Felkészítő tanáruk dr. Patkó Györgyné tanár nő volt.

A gyöngyösi Berze Nagy János Gimnázium által megrendezett német nyelvi megyei szépkiejtési versenyen iskolánk tanulói közül Nyilas Adrienn 9. B osztályos tanuló a 10., Szabó László 9. D osztályos tanuló a 11. helyen végzett. Felkészítő tanáraik dr. Patkó Györgyné tanárnő volt.

Angol nyelvi verseny

A Langwest Nyelvtúdió által megrendezett Tehetségkutató Tanulmányi Versenyén angol nyelv IV. kategóriájában a középdöntőig jutott Kis Sarolta 12. A osztályos tanuló. Felkészítő tanára Hardie-né Molnár Erika volt.

Szavalóversenyek

A magyar Költészet Napja alkalmából megrendezett József Attila Szavalóversenyen Szepesi Adrienn 12. E osztályos tanuló megyei különdíjban, Antal Gabriella 12. E osztályos tanuló jutalomban részesült. Felkészítő tanáruk dr. Nagy Andorné tanárnő volt.

A Németh László Vers- és Prózamondó Versenyen Várady Nóra 10. K osztályos tanuló a II., Sata Bánfi Ágota 11. K osztályos tanuló a III. helyezést ért el. Felkészítő tanáraik Tóthné Török Anna, Lapinskasné Máté Erika tanárnő volt.

A XI. „Anyám fekete rózsza” Magyar nyelvű Nemzetközi Versmondó Találkozón Várady Nóra 10. K osztályos tanuló különdíjat kapott. Felkészítő tanára Tóthné Török Anna tanárnő volt.

Tehességgondozó Országos Verseny

A Hajdú-Bihar Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Társulat Országos Leveleős Tanulmányi Versenyén újságírás tárgykörében Juhász Júlia 11. E osztályos tanuló a VI. helyen végzett. Szaktanár Loboczkyné Hársasi Ibolya tanárnő volt.

Tanulmány pályázat

A Németh László Társaság Országos Középiskolai Tanulmány pályázatán Szilágyi Petra 11. K osztályos tanuló III. díjat nyert. Király Gyöngyi 11. K osztályos tanuló emléklapot kapott. Felkészítő tanáruk Lapinskasné Máté Erika tanárnő volt.

Lyka Károly művészettörténeti Verseny

Gyuris Boglárka 12. C osztályos tanuló a „A váci egyház”-ról írt dolgozatával az országos lista 16. helyén végzett. Felkészítő tanára Fodor Jánosné tanárnő volt.

OSZTV

Kiss Dóra 12. E osztályos tanuló pedagógia és pszichológia tárgyak OSZTV döntőjében a 22. helyen végzett. Felkészítő tanárai Kovács László és Mogyorósi Zsolt tanár urak voltak.

OKTV

Az OKTV idegen nyelvű Filozófia Verseny második fordulójára behívást nyertek iskolánkból a következő tanulók: *Püspöki Nóra*, *Sumi Nikolett*, *Szecső Karola* 12. A, *Matajszt Gerorgina* 12. B osztályos tanulók. Felkészítő tanáruk Varga B. János tanár úr volt.

Filipcsényi Norbert 12. B osztályos tanuló az OKTV Filozófia tantárgy magyar nyelvű döntőjében a 17. helyezést érte el. Ezzel az eredménnyel mentesül az érettségi vizsga alól és jeles osztályzatot kap. Felkészítő tanára Varga B János tanár úr volt.

Rakamazi Richárd 12. C osztályos tanuló az OKTV Matematika tantárgy II: kategória döntőjében a 31-57. helyezést érte el. Ezzel az eredménnyel mentesül az érettségi vizsga alól és jeles osztályzatot kap. Felkészítő tanára Csák György tanár úr volt.

HÍREK, ESEMÉNYEK

Német vendég

A Katolikus Pedagógiai Intézet magyar és német iskolák képviselői számára 2001. március 4-5-én találkozót szervezett, melynek célja a testvériskolai kapcsolatok kialakításának elősegítése volt. Gimnáziumunkba Arnold Stracke úr, az olpei St. – Franziskus – Gymnasium tanára látogatott el.

A tanulók és a tanárok létszáma a két gimnáziumban nagyon hasonló, mert az olpei iskola 55 tanára közel 1000 diákot tanít. Az iskolának két kórusa, öt röplabdacsapata, két zenekara van. Kiterjedt testvérkapcsolati hálózattal rendelkezik, mert évek óta tartanak kapcsolatot egy szentpétervári egy wiluni (Lengyelország) és a thüringiai Worbis egyik gimnáziumával is.

Bízunk abban, hogy hamarosan felvehetjük a kapcsolatot az olpei gimnáziummal, hiszen a német nyelvtanulás szempontjából nagyon fontos tanulóink számára a közvetlen kapcsolat, a diákcsere.

A beszámolót dr. Szabóné Kállay Ágota készítette.

Műalkotások

Újabb művészeti alkotásokkal szépült az iskolánk. Ez év februárjában Fodor János igazgatóhelyettes úr ajándékozott egy Szent Bernátot ábrázoló domborművet az iskolának., amelyet a régi épület lépcsőfordulójában helyeztek el.

Az iskola vezetése úgy döntött, hogy a lépcsőfordulót további művészeti alkotásokkal fogja ékesíteni. Igazgatóhelyettes úr javaslatára a magyar történelem kiválóságainak domborművei méltó díszei az iskola ezen részének. A megbízatást Kiss István szobrászművész kapta meg, aki elkészítette az alkotásokat. Így kerülhetett fel Árpád fejedelemtől készült dombormű, nagy királyaink közül Szent Istvánnak, Szent Lászlónak és Hunyadi Mátyás királynak, az erdélyi fejedelmek közül Bethlen Gábornak és II. Rákóczi Ferencnek, valamint a XIX. század két óriásának, Széchenyi Istvánnak és Kossuth Lajosnak fából készült arcképe.

Úgy ítélhetjük meg, hogy a felújítással megszépült lépcsőforduló a Szent Bernát képpel és a most kihelyezett történelmi alakok képeivel méltó díszévé vált iskolánknak.

A fényképet dr. Abkarovits Endréné tanárnő készítette.

Művészeti bemutató

2001. május 5-én *Pálfi Zoltán* és *Tunyogi Péter*, az egri Gárdonyi Géza Színház művészei a Magyar Nyelve Hete alkalmából iskolánkban előadást tartottak. Műsorukon több egri iskola diákjai is részt vettek. A két előadó maga válogatta össze a verseket. A repertoárban szerepeltek ismert költők ismert versei mellett kevésbé ismert költők még kevésbé ismert költeményei is. Így hallhattuk Arany János Walesi bárdok című költeményét, de Heltai Jenő Szakácskönyv című versét is. Az előadó művészek a válogatás során törekedtek a műfaji sokszínűség megvillantására is.

Úgy gondoljuk, hogy ez az előadás méltó volt a Magyar Nyelv Hetének szellemiségéhez, átérezhetjük, milyen csodálatos is a mi nyelvünk. Reméljük, hogy az előadással hagyományt teremthetünk és évről évre ilyen formában ünnepelhetjük meg a legfőbb kincsünket: a magyar nyelvet.

A beszámolót Nagy Katalin és Szabó Orsolya 11. D osztályos tanulók készítették.

Érseki szentmise

2001. május 10 - én az egri székesegyházban mi,sét celebrált dr. Seregély István érsek úr az egri katolikus iskolák tanárainak és tanulóinak.

A szentmise végén iskolánk tanulói közül a következő diákjaink vehettek át emlékkönyvet és dicsérő oklevelet az érsek úrtól:

Szecskó Karola 12.A osztályos tanuló. Négy éven át kitűnő tanuló,1999-ben a Soros Alapítvány Középiskolai Ösztöndíj Programjának keretében öt hetet tölthetett az USA-ban.2000-ben a Hajdú-Bihar Megyei TIT Országos Tanulmányi Versenyén első helyezést ért el magyar irodalomból. Féléven át szerepelt a Magyar Katolikus Rádió hittanórák műsoraiban.2001-ben bejutott az angol nyelvű filozófiai OKTV második fordulójába.

Tóth Eszter 12.A osztályos tanuló. Jeles tanuló,1999-ben az Europa At School nemzetközi rajzpályázaton Diploma-díjban és éremben részesült. Angol nyelvből 2000-ben és 2001-ben is bejutott az OKTV második fordulójába. A Pázmány Péter Katolikus Egyetem által meghirdetett tanulmányi versenyen angol nyelvből első helyezést ért el, ezzel felvételt nyert az egyetem angol nyelvi szakára.

Bessenyei András 12. C osztályos tanuló. Négy éven át egyenletesen jó teljesítményt nyújtott. Keresztény ifjúhoz méltóan példamutató magatartást tanúsított. Számítógép-kezelő és felhasználói versenyeken éveken át jelentős sikereket ért el. 2001-ben az országos döntő negyedik helyezettje lett.

Gyuris Boglárka 12. C osztályos tanuló. Jó tanuló, szerény, példás magatartású, hívő katolikus. A Lyka Károly Művészeti Versenyen a váci székesegyházról készített pályázatával bejutott az OKTV második fordulójába, ahol elért eredménye alapján az országos rangsorban a 16. helyezést ért el. Szabadidejében népi táncol, és iskolánk 5. osztályos gimnazistáit is tanítja néptánra.

Juhász Tamás 12. C osztályos tanuló. Négy éven át jó tanulmányi eredményt nyújtott, magatartása szerény és példamutató. Rendszeresen ministrál az iskolai szentmiséken. Két éven át sikeresen szerepelt a földrajz OKTV második fordulójában.

Rakamazi Richárd 12. C osztályos tanuló. Tanulmányi eredménye, magatartása példás. Kiváló matematikus, aki számos városi, megyei és országos versenyen eredményesen szerepelt. Ebben az évben bejutott a matematika OKTV döntőjébe.

Fábri Mónika 12. E osztályos tanuló. Négy éven át kiemelkedő szorgalmú és példamutató magatartású tanuló. Számos iskolai, városi és megyei irodalmi versenyen szerepelt eredményesen. A magyar Katolikus Püspöki Konferencia jubileumi pályázatán országos ötödik helyezést ért el. A tehetségkutató és képességfejlesztő országos versenyen irodalomból első helyezett lett.

Szepesi Adrienn 12. E osztályos tanuló. Kiemelkedő szorgalmú és példamutató magatartású tanuló. Számos iskolai, városi és megyei irodalmi versenyen eredményesen szerepelt. Megyei első helyezett volt az Édes Anyanyelvi Versenyen és országos döntőbe jutott. A tehetségkutató és képességfejlesztő országos versenyen magyar nyelvből első és második helyezést ért el.

A gimnáziumi galéria vezetői, Kis Dóra, Polgár Éva, Tóth Barbara és Tóth Karola 12. E osztályos tanulók. Négy éven keresztül lelkiismeretes, pontos munkájukkal segítették az iskolai galéria és az állandó kiállítások, megemlékezések létrehozását. Szabad idejüket áldozták az iskola szépítésére, ötleteikkel példát mutattak társaiknak a keresztény erkölcs vizuális megformálásában. Tanulmányi eredményük és magatartásuk valamennyiüknek kiváló és példás.

Ballagás 2001

2001. május 12 - én volt a 12. évfolyamosok ballagása iskolánkban. Az ünnepség a Himnusz eléneklésével vette kezdetét, majd Kormos Zsanett 12. B osztályos tanuló Kipling: Ha című költeményét szavalta el.

Dr Pisákné Balogh Éva igazgatónő ünnepi beszédében a következőket mondotta:

Kedves Búcsúzó Diákok! Kedves Szülők, Nagyszülők! Kedves Vendégeink! Kedves Kollégáim!

Szeretettel köszöntöm Önöket a Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnázium és Szakközépiskola ballagási ünnepségén. Engedjék meg, hogy külön tisztelettel köszöntsem Dr. Kerekes Károly zirci apát urat, Pásztor Gyula urat, a Polgármesteri Hivatal képviselőjét, Juhász Ferenc atyát, a Szent József Kollégium igazgatóját, dr. Nagy Menyhért Mólyzes atyát, a Szent Erzsébet Kollégium igazgatóját, Dr. Csank István urat, a Ciszterci Öregdiákok képviselőjét, valamint Hegedüs Gábor urat, a Közoktatási Iroda munkatársát.

Kedves Ballagó Diákok!

Iskolánk legrégebbi hagyománya, hogy minden évben egyszer májusban megszólal az iskolai harang, amelynek hívó szavára a végzős diákjaink még egyszer utoljára végigmennek az alma mater falai között. A ballagás minden diákunk számára, így számotokra is egyszeri és megismételhetetlen

A ballagásról is dr. Abkarovits Endréné tanárnő készített felvételeket.

ünnepély. Ünnepély, amelynek üzenete, hogy végérvényesen véget értek a gimnáziumi évek.

A búcsú megható perceiben felidéződnek az itt töltött évek sikerei és kudarcai, a diáknapok rendezvényei, az osztálykirándulások, a csodálatosan szép karácsonyi koncertek, a dolgozatíráások izgalmas percei. Ti ahhoz a korosztályhoz tartoztok, akik tanúi voltok a ciszterci iskola újraindulásának, az épület megújulásának. Részesei voltatok egy formálódó, keresztény-katolikus iskola tanító munkájának. Négy éven át ciszterci diákok voltatok. De most búcsúztok és elmentek, mert az időtök lejárt.

Holnaptól már nem kell házi feladatot írnotok, nem kell készülnötök a másnapi órákra, nem kell felelni, dolgozatot írni. Holnaptól már az élet teszi fel majd a kérdéseit, és ezekre a kérdésekre már nem a tankönyvekben találjátok meg a helyes választ, hanem sokkal inkább a szívetekben, a lelketekben és a józanságotokban.

Bízom benne, hogy az elmúlt évek alatt megtanult sok-sok ismeret, képesség és tudás megérlelődött Bennetek. És megtanultátok legfontosabbat is: az élni tudás ismeretét. Sohase felejtsetek el azonban Pál apostol szavait: „Ismerhetem az összes titkokat és mind a tudományokat, hitemmel elmozdíthatom a hegyeket, ha szeretet nincs bennem mit sem érek.”

Kedves Szülők, Kedves Vendégeink!

Ebben az évben 156 diákunk vesz búcsút iskolánktól. Ők 156-an 156 egyéniség, akik különböző energiával és akarattal, de tették a dolgukat. Valamennyien helytálltak az elmúlt évek során. A végzős diákjaink tanulmányi átlaga 4,16. Huszonöt tanulónk kitűnő eredménnyel fejezte be a középiskolát, negyvenegy tanulónk középfokú, öt tanulónk felsőfokú nyelvvizsgát szerzett a gimnáziumi évek alatt. A számtalan versenyeredmények közül a teljesség igénye nélkül hadd emeljem ki Szecsó Karola, Tóth Eszter, Koncz Edina, Dobróka Tamás, Püspöki Nóra, Kaibás Gábor 12. A osztályos, Filipcsényi Norbert 12. B osztályos, Bessenyei András, Gyuris Boglárka, Juhász Tamás, Rakamazi Richárd 12. C osztályos, Fábri Mónika, Szepesi Adrienn 12. E osztályos tanulókat

Köszönöm a kedves szülőknek, hogy támogatták munkánkat, amely olyan, mint a kertészé. A palántát a szülők hozzák. Az iskola másra nem vállalkozhat, csak arra, hogy fölneveszti. Megmunkálja a földet körülötte. Öntözi, hogy gyökerei táplálékot kapjanak. Félretolja, lenyesi a környezetéből mindazt, ami meggátolná, hogy a növekedéséhez elengedhetetlenül szükséges fény elérjen hozzá. Olykor meg, ha erős a szél, a felnövekvő hajtást karóhoz köti, hogy derékba ne roppanjon. S egy idő után elveszi mellőle a karót, s ettől kezdve aggódva figyel, most már távolabbról, vajon olyanná nőtt-e fel, amilyennek szerették volna. Aggódva figyel, hogy majd önállóan is megkapaszkodják, hogy egyenes törzssel álljon, hogy megnyugtató, életet sugárzó legyen.

Kedves Búcsúzó Diákok!

Az élet kapujában álltok, és a következő napokban már kemény megpróbáltatások, feladatok várnak Rátok. Legyetek erősek és kitartóak! Legyetek mindig készek arra, hogy megfeleljetek mindenkinek, aki csak kérdezi, hogy mi az alapja a Benneteket eltöltő reménynek! Legyetek tudatában annak, hogy Bennetek van a remény, mert a Tiétek a jövő! De legyetek tudatában annak is, hogy a Tiétek a felelősség, hogy milyenné lesz a jövő! Legyetek jó keresztények és jó magyarok! Legyetek hálásak szüleiteknek, hogy felneveltek Benneteket, és mindig mellettetek álltak. Búcsúzóul kívánok Nektek sikeres érettségi, felvételi vizsgát! Kívánom, hogy teljesüljenek céljaitok és vágyaitok! Útravalóul a következő intelmekkel búcsúzom Tőletek:

„Ügyel a gondolataidra, mert azok szabják meg szavaid!
 Ügyelj a szavaidra, mert azok szabják meg tetteid!
 Ügyelj a tetteidre, mert azok szabják meg szokásaid!
 Ügyelj a szokásaidra, mert azok szabják meg jellemed!
 Ügyelj a jellemedre, mert az szabja meg életed!”

Ballagásotok alkalmából őszintén kívánom, hogy legyen áldás azon az úton, amelyen ma elindultok!

Isten veletek!

Dr. Kerekes Károly ny. zirci apát úr rövid beszédében felhívta a ballagó diákok figyelmét arra, hogy EMBER módjára kell leélni az életet, mert csak ez méltó az egri Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnázium végzős tanulóihoz.

Pásztor Gyula úr búcsúztató gondolatai után Juhász Ferenc atya megáldotta az életbe most lépő diákjainkat.

Az itt maradó diákok nevében **Koncsik Anita 11. D osztályos tanuló** búcsúztatta a ballagókat. Idézte Jonh Wayne szavait: „A holnap az élet legfontosabb eseménye. Éjfélkor tisztán köszönt be. Tökéletes, amikor megkapjuk, és a rendelkezésünkre áll. Újból és újból reméli, hogy tanultunk valamit a tegnapiunktól.”

A ballagók nevében **Szecskó Karola 12. A osztályos tanuló** búcsúzott el az iskolától, a tanároktól és a diáktársaktól. Emlékeztette diáktársait arra, hogy „*Igyekezetünk mellett szükségünk volt tanáraink lelkiismeretes munkájára s arra a tudásra, melyet önzetlen áldozatkészséggel adtak át nekünk. A tizenkettedikesek nevében köszönöm Nekik, hogy segítettek megismerni önmagunkat és a világot, neveltek emberségre, a tudás és a lelki értékek megbecsülésére.*

Megköszönjük szüleinknek, hogy hozzá segítettek bennünket ahhoz, hogy eljussunk az érettségi vizsgáig, és közülünk sokan egyetemeken, főiskolákon folytassák útjukat.

Meggyőződésem, hogy kitartó munkával, igaz hittel és emberséggel bármilyen akadályt le tudunk győzni.

Kedves Diáktársaim!

Tőletek is ennek jegyében búcsúszom, „ Ne csak álmodd az életed, hanem éld az álmodat!” Azt kívánom, hogy sikerüljön minden álmunkat valóra váltani!

Ballagás 2001.

A ballagási ünnepségen került sor a Gárdonyi – díj és a Gárdonyi Alapítványi - díj átadására is. A végzős diákok közül Gárdonyi – díjban részesült **Szecskó Karola, Tóth Eszter 12.A osztályos, Bessenyei András, Gyuris Boglárka, Rakamazi Richárd 12. C osztályos, Kis Dóra, Tóth Barbara és Tóth Karola 12. E osztályos tanuló.** A tanárok közül pedig **Fodor Jánosné** és **Koczok Mária** tanárnők voltak a díjazottak. Az alapítványi díjban **Fábrí Mónika** és **Szepesi Adrienn 12. E osztályos tanuló** részesültek.

Az ünnepség a Szózat elhangzásával ért véget. A ballagó diákok pedig a Gaudeamus éneklésével végigjárták az iskola folyosóit, tantermeit. Egy-egy szál fehér szegfű letételével búcsúztak el a Szent Bernát Templomban, és talán a szemük sarkában megcsillant egy-egy könnycsepp is...

100 ÉVE SZÜLETETT TOBÁKOS KILIT

1974. április 7-én, virágvasárnap délelőtt ¼11 órakor csendes, szelíd halállal távozott az életből egy csendes, szelíd szerzetestanár: Tobákos Kilit Pál.

1901. május 7-én született Nagy-idán, a hajdani Abaúj megyében, amely ma Szlovákia területén fekszik. Népes, buzgó katolikus család állt a háta mögött: édesapja – 13 gyermek atyja – tekintélyes, jómódú gazdálkodó, bírónak; anyai nagybátyja a budapesti egyetem hittudományi karán az egyházjog professzora – két ízben az egyetem rektora is –, majd egri prépost-kanonok. Ő tanította Egerben, a ciszterci gimnáziumban a Tobákos család négy legidősebb gyermekét, köztük – 1911-től – Pétert és Pált, a két ikerfiút.

Életútjuk az 1910-es évek második felében elvált, hogy negyven egynéhány év múlva 1950-ben, válságos körülmények között, újra összekapcsolódjon. Mindketten a papi hivatást választották: Péter az egri főegyházmegegyébe kérte felvételét, Pál pedig 1917. augusztus 11-én öltötte magára a novíciusok fehér ruháját. „Kilit” szerzetesi néven 1921. július 12-én tett egyszerű, majd 1924. július 12-én ünnepélyes fogadalmat.

Teológiai tanulmányait a Rend budapesti hittudományi főiskoláján, egyetemi tanulmányait a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem bölcsészeti karán végezte s latin és görög nyelvből szerzett középiskolai tanári oklevelet. 1924. július 20-án szentelte áldozópappá Lorenzo Schioppa érsek, pápai nuncius.

Igazi tennivalójával – a fiatalok tanításával és nevelésével – tartósan tulajdonképpen csak 1930-ban találkozott, Egerben. A felszentelésétől eltelt 5 év mozgalmas volt a fiatal paptanár számára. Felszentelése után nyomban Előszállásra került, ahol kápláni teendőket látott el. 1925–26-ban mint gyakorló tanár tanított a rend székesfehérvári gimnáziumában, de súlyos betegsége miatt több hónapig szabadságon volt. Ezt követően az előszállási jószágkormányzóság központi irodáján dolgozott segéd-számvevőként. A tanári katedrához 1926-ban került vissza a Rend budai Szent Imre gimnáziumában, de lelkipásztori teendők újból elszólitották 1928-ban, ezúttal Hercegfalvára. Ez a kitérő 1930-ig tartott.

Első budai működése idején – 1943-ban majd visszatér ide – a Szent Imre gimnáziumban még az első „nagy” nemzedék tanított. Az itt töltött néhány év, az itt megélt magas szintű szellemi környezetben az idősebb, tapasztaltabb tanárokat körülvevő testvéri melegsége oldotta a fiatal, pályakezdő tanár kezdeti bátortalanságát. Egerben

már szaktárgyaiban alapos, hivatása gyakorlásában éretten komoly tanárt ismertünk meg.

Életének legjelentősebb és legboldogabb szakaszát egri tanári éveit töltötték ki 1930. és 1943. között. Egerbe kerültekor nyomban egy első osztályt kapott, akiket gondosan és szeretettel elvezetett a „felsős” lét kezdetéig. 1934 szeptemberében azután újra egy 60 fős, megszeppent gyereksereget vezetett első Veni Sancte-ra osztályfőnökként. Ezt az osztályt már végigvezette az érettségig, s a nyolc év lehetőséget adott – ugyan nem csillogó és hivalkodó, de – megkapó és megbízható pedagógiai képességének kibontására.

Osztálya – az akkori társadalom keresztmetszetére jellemzően – földbirtokosok, katonatisztek, jegyzők, tanítók, kishivatalnokok, iparosok, kereskedők stb. gyermekeiből állt, akik tovább tagolódtak olyan csoportokra, mint bejárók, Foglaristák, Jegyzősök, stb. Mindezek ellenére sikerült osztályát egymást elfogadó, szükség esetén egymást segítő, osztálytársi, esetenként baráti közösségé alakítania.

Nyitott, barátságos, de csak ritkán kitérő egyéniségében volt valami kedvesen közvetlen, ami hozzáférhetővé tette számára az alsós diákok gyermeki lelkét. (Nem véletlen, hogy diák pasztorizációban is a kisebbeket kereste: prédikációi, az általa vezetett lelkigyakorlatok nekik szóltak.) Órái változatosak, magyarázatai világosak, számonkérésben, ha nem is túl szigorú, de következetes, lelkiismeretes volt. E mellett napról-napra tudott pl. gombfocizni kis tanítványival és közöttük teljesen felszabadultan érezte magát.

Természetesen változtak pedagógiai eszközei is a „felnöttebbé” válással párhuzamosan. 1934 és 1938 között a Gimnázium sportkört vezetője – 1934–39-ben még cserkésztsízt is – volt, szervezője az iskolai és iskolák közötti futball versenyeknek. A gimnázium 1935/36 évi Értesítője szerint „az úszókeretet Tobákos Kilit és Varga Bennó r. tanárok gondozták fáradhatatlan buzgósággal. A kedvelt futball és verseny-atléтика művelőit is Tobákos Kilit r. tanár nevelte és vezette lelkesedő szeretettel.” Ugyanezzel a lelkesedéssel látta el 1934-től 1943-ig a Sakk-kör tanárelnöki feladatát is, tanítva komolyodó diákokat és sokszor sakkozva velünk.

A rend azon tanárai közé tartozott – és ez tette kiváló osztályfőnökké – akik képesek voltak közösséget teremteni. Ehhez a képességhez az egyéniségébe beépült alapokat nyilvánvalóan Nagyidáról hozta, a családból, ahol a szülők és a sok gyermek valódi közösséget alkotva élt.

Ezt a képességét kamatoztatta diákjai körében is, akikkel személyes kapcsolatot tudott teremteni. A gombfocimérkőzések és a futballmeccsek, a sakkozás és az együttjátszás örömei, a „madarak és fák napján” évről-évre a Bükkbe, vagy a Mátra-aljába szervezett jó hangulatú osztálykirándulások éppúgy a közösségszervezés eszközei voltak, mint az elfogulatlanág, a kivételezés kizárása diákjai megítélésében. Sikertelenség, hogy diákjai bíztak benne, hozzáfordultak, ha valamilyen csínytevés miatt veszedelem fenyegetett, s az őszinteségért cserébe bízhattak abban is, hogy segít lecsendesíteni a hullámok háborgását.

A teljesítést következetesen számon kérő, ugyanakkor családi melegséget sugárzó nevelés módszerével „Tobákos Úr” nyolc év alatt felnevelt egy hozzá és egymáshoz is ragaszkodó, egyéniségekben színes összetételű és mégis testvériesen összetartó nagy családot. Ez a nagy család, ez volt az ő igazi életműve.

A szétszóratás után, az igen nehéz évtizedekben a családtagok összetartottak, ahol csak kellett segítették egymást és hűségesek maradtak „családfőjükhöz”, tanításához. Harminckét éven át minden évben többször is meglátogatták – különösen életének utolsó négy évében, pannonhalmi magányában – és jelenlétükkel, ajándékaikkal segítették, vigasztalták.

1943-ban áthelyezték a budai Szent Imre Gimnáziumba. Az egri Szent Bernát Gimnázium az 1942/43. évi Évkönyvében így búcsúzik el tőle: „Tobákos Kilit 12 és fél évet töltött intézetünknel. Ez idő alatt nyugodt kedélyével, derűs lelkiületével tanártársai és tanítványai szeretetét egyaránt megnyerte. Szoros tanári munkája mellett szívesen vett részt az ifjúsági sport vezetésben és sok szeretettel irányította éveken át a Sportkör működését. Buzgó lélekkel és kiváló eredménnyel végzett munkájára az intézet mindenkor hálás emlékezettel gondol vissza.”

1943 és 1946 között tehát ismét a budai Szent Imre Gimnáziumban tanított, felsőbb osztályfőnökként. Egykori itteni tanítványai megbecsülő szeretettel ma is emlegetik, főleg azért, mert a háborús idők sok nyugtalansága között tudatosan törekedett osztálya lelki összetartozásának, belső öntudatának elmélyítésére.

Tanári pályafutása 1946-ban fejeződött be. Négy évig még a pásztói rendházban élvezhette a Rend melegét, a rendház gondnokaként, és a hozzátartozó 70 hold birtokkezelőjeként. 1950-ben azonban körülötte is összeomlott adigi világa.

A Rend feloszlata után újra az őt életbe indító közösség, a család szerveződött köré. Testvére Péter, Feldebrőn plébános, vele lakott haláláig édesanyjuk, a háztartást egyik

nőtestvére vezette. Itt talált otthon ő is, ahol testvére mellett káplánként – a kántori feladatot is ellátta. Péter testvérenek 1962-ben bekövetkezett halála után – nem egészen egy évig – Vizsolyban volt kántor, majd 1962–1970 között Nagyfügeden. Itt élt szerény körülmények között – most már csak hűgával együtt – a földes kis kántori lakásban. Itt vett végső búcsút hűgától is, akit súlyos betegségében odaadón ápolt. 1969-ben lábtörést szenvedett, de hosszas kórházi kezelés után felgyógyulva, nagy erőfeszítéssel és nemes áldozatkészséggel látta el, amíg csak tudta kántori teendőit. Plébánosához meleg, baráti kapcsolat fűzte, mindig jól megértették egymást.

Nagyszámú vérszerinti rokonságának együttesében mindig hűségesen ápolta és élvezte az együvé tartozás melegét, örömeit. Magára maradvá, nagyon-nagyon megviselt testi állapotában is vállalni merté és tudta bonyodalmas utazások fáradalmait, hogy találkozhassek testvéreivel és azok családjával.

Szülőfaluját, a Felvidéket nagyon szerette, sokszor emlegette, földijeit számon tartotta. Velük éppúgy, mint tanítványaival kitartó és állandó volt szeretetteljes kapcsolata.

A pannonhalmi Szociális Otthonba 1970 július 2-án költözött be. Itt csendes, visszavonult életet élt, szívesen elüldögélt a főmonostor belső udvarán a napsütötte padon, és imádkozott már-már lapokra széteső kedves imakönyvből a Thesaurus Precum-ból. Máskor, a kerengőben jó társai segítségével végzett, egyre nehezkesebbé váló sétái után szívesen és elmélyülve időzött a Skolasztika-kápolnában. Amíg egészsége engedte, örömmel segített a Horarum magyartanításának munkájában, Aranyszájú Szent János beszédeinek görög eredeteiből való fordításával.

1974. március 1-én ágya mellett elesett és combnyaktörést szenvedett. Hiába operálták meg a győri Honvéd kórház baleseti sebészeti osztályán, ebből a betegségéből már nem tudott felgyógyulni. A halál közvetlen oka tüdőgyulladás volt. Egy hónap híján 73 évet élt.

Vér szerinti családja népes közössége után egy még népesebb lelki-szellemi közösség ölelte magához, hogy ott ő legyen létrehozója, alakítója szeretetre fogékony, fiatal lelkek új közösségének. Biztosak lehetünk benne, hogy az üdvözültek közössége is tárt karokkal fogadta.

Az osztálytársak – Urbán Vilmos Gusztáv és Wolszky László írásban is rögzített – visszaemlékezéseit is felhasználva szerkesztette

dr. Szalóczi György és dr. Kerekes Lajos.

DIÁKTÖRTÉNETEK – Uzoni Kovács Zsolt gyűjtéséből

Hadiérettségi

Az I. Világháború első évében a nagyfokú tisztvesztés arra készítette a Monarchia kormányzatát, hogy ezt sürgősen pótolja. A kérdést úgy oldották meg, elrendelték a katonai szolgálatra alkalmas középiskolás fiúk besoro-

lását. Ez azt jelentette, hogy az iskolaév befejeztével a fiúk bevonultak, az alapkiképzés után a tiszti tanfolyamot elvégezve az ősz folyamán már a harcoló alakulatoknál voltak hadapród őrmesteri rangban.

Az érettségit utólag lehetett pótolni. A tanintézetek iskolai szünetek idején érettségizettek. A fiúk egy-másfél

hónap szabadságot kaptak, ez idő alatt kellett felkészülniük és letenni az érettségét. Ezt nevezték hadiéretségének.

Egy idős ciszterci tanár mesélte az alábbi esetet:

Gimnáziumunkban egy ilyen hadiéretségi alkalmával a latin írásbelinél az egyik osztályteremben volt felügyelő. Az egyenruhában levő fiuk szorgalmasan végezték a vizsgaszöveg fordítását. Feltűnt neki, hogy az egyik hátsó padban ülő csak szótárát lapozgatta, nézelődött, ceruzát hegyezett, egyszóval nem kezdett hozzá a fordításhoz.

Úgy egy óra múlva valamilyen okból kifolyóan őt kihívták a tanteremből, ahova csak jó háromnegyed óra múlva tért vissza.

A legnagyobb csodálatára az előbb még lazsláló fiú fel sem nézett, úgy dolgozott. Odamenve hozzá, megdöbbenve látta, hogy már a ceruzával leírt piszkozatot másolja tintával.

Megkérdezte tőle:

- Mondd fiam, te milyen fegyverrel harcolsz?
- Géppuskás vagyok – húzta ki magát a fiú.

– *Gondolhattam volna* – mondotta a tanár – *mert rendes puskával ennyi idő alatt ezt a fordítást nem lehetett volna megcsinálni.*

Az orvosi rendelőben

1940 őszén dr. Sziklai Árpád iskolaorvos vizsgálatot tartotta magánrendelőjében. Névsor szerint kellett ott megjelenni. A mi csoportunk 15 órára volt rendelve. Az orvosi váróban volt asztal, szék és pad, – meg egy bölcső. Mattyasovszky osztálytársunk rögtön bele is mászott a bölcsőbe, amit többen elkezdtek ringatni. Mikor megunt a ringatást és ki akart belőle mászni, a többiek nem engedték. Emiatt ricsaj és nagy zajongás támadt. Ekkor az ajtóban megjelent a doktor úr. Nagy csönd támadt. Mattyasovszky kimászott a bölcsőből. A doktor úr kivette szájából a szivart, végignézett rajtunk és csak annyit mondott:

– *Signori, vegyék le a sapkájukat, Nem állatorvosi rendelőben vannak.*

ÉRETTSÉGI – HATVAN ÉVE

Napjainkban a hivatalosság azt kívánja a tanároktól, hogy forduljanak a diákhöz mint egyénhez, alkalmazkodjanak a személyiségéhez, legyen az iskolában mindenki individuum. Éppen az a hivatalosság szorgalmazza az egyénítést (Rousseau szellemében?), amelyik fél évszázada tömegintézményé tette és teszi azóta is a nevelés szervezeteit.

Nem szeretem, ha az íróasztal mellett feltalálják a spanyolviaszt. Mert it arról van szó. Szent Bernát gimnáziumában már számos tanár így próbált nevelni. Ez az igyekezet (divatos, mert idegen szóval tendencia) nem fogta át az egész nevelést, ez kétségtelen, de jelen volt, pedagógiailag számítani lehetett rá. Például az én érettségi kalandomban, a szóbelin. Minden bizottságnak így kellene vizsgáztatnia. (Nem személyes, *objektív* értékelésnek ott volt és ott van az írásbeli.)

Amikor befejeztem a magyar irodalmi feleletet, Palos igazgató úr megkérdezte, hogy mit olvastam Szekfű Gyulától. Nyomatékkal megismétlem, nem a *történelem*-felelet után kérdezte. Nem szaktárgyi érdeke volt tehát, hanem személyes: korábban egy-két beszélgetésünk alkalmával, szó esett a kiváló történészről, akinek gondolatai nagyon hatottak rám (és akit később, az egyetemen, személyesen megismerhettem). – Németből szóbelizni kellett. Vajk tanár úr elém tette a szöveget: egy lap a neves osztrák író *Mozart prágai utazása* c. regényéből.

Tudta, hogy szinte a szerelem rajongásával szerettem Mozart zenéjét. – Rássy tanár úr viszont azt tudta, hogy a fizikát nem fogja a fejem (hiába voltam jó matematikus), akár meg is bukhatnék, ám történelemből az élvonalba tartozom; tételelem azt a címet viselte: *Nagy magyar fizikusok*. Nem is kellene mondanom, hogy jelest kaptam.

Különös találat volt a latin fordítás, jöllehet ebben Vajk tanár úr nem számolt az egyéni tényezővel. Húszsoros Horatius-verset kellett fordítanom. Íratlan törvény volt, hogy az érettségén nem szabad Horatiust fordítani, mert nagyon nehéz, én meg nem tartoztam a legjobb „latinosok” közé. A készülési idő alatt elkapott a műfordítói ihlet. Egy lélegzettel lefordítottam az egész verset, olyan magyarsággal, amellyel a bizottság magyar szakos tagjai nagyon meg lehetek elégedve. (Persze nem versben fordítottam, de az antik versnek lehetséges prózai fordításuk is, ez az elfogadott olyan esetekben, amikor a célnyelv alkalmatlan az időmértékes verselésre. – A nyelvtani magyarázattól megmentett a bizottság elnöke.)

Az ilyen személyesítéshez szükség van arra a nevelői szabadságra, amelyet a szerzetesiskola akkor még őrizni tudott az egyre idegesítőbb hatalmi beavatkozás ellenére. Ma töredékesen is nehéz lenne megismételni, mert annyira irányítgatja a bürokrácia az iskolát és a nevelést.

Dr. Bán Ervin

hírek...hírek...hírek...

- **ISMÉT MEGJELENIK A GIMNÁZIUM ÉVKÖNYVE** – először, mióta ismét a Ciszterci Rend iskolánk fenntartója. Az öregdiákok – akiknek sikerült megőrizni – nagy becsben tartják a hajdani Értesítőket, Évkönyveket, ifjúságuknak kedves tanúit. A régi értesítőkből mindig megtaláltuk a Ciszterci Diákszövetségről szóló fejezetet is. Ezért kértünk most mi is helyet a Ciszterci Diákszövetség híreivel, remélve, hogy a mai diákok majd folytatni fogják a krónikát.

- **ÁGOSTON JULIÁN** tanár úrról több írást is olvashattunk újságunkban. Találkozásainkkor többször felvetődött, hogy miért annyira feledékeny az utókor, hiszen szinte alig olvashatunk munkásságáról. Rónay László irodalomtörténész professzor is arra biztat, ne hagyjuk feledésbe merülni, Ágoston Juliánt mindenképpen érdemes „feltámasztani”.

Elkezdjük gyűjteni megjelent írásait, verseit, A régi értesítő tanúsága szerint is több mint 20 lapban, folyóiratban publikált. A Vigiliában, Új Emberben megjelent írásait már összegyűjtöttük – több mint 50 vers. Kérünk benneteket, **ha kezetekbe kerül tanár úr valamilyen írása, a másolatot küldjétek el, vagy más módon értesítetek.**

Reméljük az összegyűjtött anyag majd megihlet egy „ciszterci-közeli” irodalmárt, hogy ezt az értékes életművet feldolgozza.

- **VÁCI KIRÁNDULÁS** –*Keszthelyi Ferenc OCist.* váci megyéspüspök diáktársunkat látogattuk meg ez évben is május 10-én, több mint negyvenen – sokan feleséggel. Vendéglátónk először mindnyájunkat elfuvarozott a város szélén levő, teljesen újjávarázsolt kálváriához. Ismét egy szép váci műemléket láthattunk azok közül, melyek püspöktestvérünk gondoskodása révén keltek újból életre. Közben mindnyájunknak volt valami megbeszélnivalója a házigazdával. Az emlékezések, történetek tovább folytatódtak a finom ebédnél. Búcsúzáskor *Tárkányi László* korelnök diáktársunk, köszöntötte nevünkben az aranymisés főpásztort, ki híven püspöki jelmondatához: Krisztusban mindnyájunk barátja.

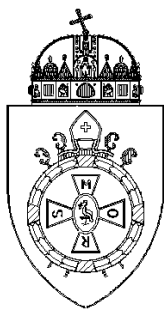

..A felvételt Bordás György diáktársunk készítette

- **AZ EGRY CISZTERCI GIMNÁZIUM RÉGMÚLTJÁBÓL** címmel olvashatunk tanulmányt testvérlapunk, a *Budai FehérFekete* húsvéti számában *Badál Ede Álmos OCist* tollából. Részletesen megismerhetjük iskolánk ciszterci múltjának első évtizedét, hisz a kezdet után 11 év múlva 1787-ben a Ciszterci Rendet feloszlatta a királyi rendelet, így a ciszterci tanároknak is el kellett hagyniuk a Rendházat. Igaz legtöbbjük Egerben maradt, s néhány évig öt „exciszterci” még tanított az iskolában.

Ha közölnivalód lenne, légy szíves írd meg vagy telefonáljál Tóth Kamill, 3300 Eger, Vallon u. 33. tel.:(36) 429 642 ill. Oláh Gyula, 1114 Budapest, Bartók Béla út 25. III. 5/A tel.:(1) 386 2295 vagy E-mail: olah@hcbc.hu– címére.

Az Egri FEHÉR/FEKETE 2001. Te Deum-i számát Oláh Gyula, a „**Színes**”-et Kovács Ottó állította össze.

EGRI *FEHÉR/FEKETE*

a Ciszterci Diákszövetség Egri Osztályának hírei
és a Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnázium és Szakközépiskola „színes” lapja

ŐSZ EGER FÖLÖTT

Halk ősz surran a vár alatt felém
hintáztat egy-két levelet a szél
a Várhegy felől száll a telihold
az Eged oldala már csupa vér

szömörcebokrok parazsán ragyog
az esti fény majd elhal odafönt
a fák hegyén s húnyó bokrok alól
az alvó városra csorog a csönd

lépni sem merek semmi koppanás
ne zavarja az éjjelt nesztelen
denevérröptű percek szárnyain
röpül az ősz s vele röpül szívem

összesúgnak a halott levelek
s kajánul néznek ők tudják miért
mintha mondanák nemrégén tavaszt
hirdetett ez is s most már ideért

Néma lesz lassan az avar a köd
paplant tereget szét Eger felett
halk ősz surran a vár alatt s a vén
falakon végigfutva fölnevet

Ágoston Julián

MINŐSÉGI OKTATÁS

Egy ciszterci kollégium igazgatójának töprengései

A „minőségi oktatás” hallatára minden pedagógus idegei felborzadnak és fellázadnak: erről a kérdésről már olyan sokat hallott, hogy a témát vagy unalmasnak találja vagy talán nem is hisz már benne. Valóban mit lehetne vagy kellene még az oktatás minőségén változtatni és javítani? Mi az, amit még nem tettünk meg? Nekünk keresztényeknek a kérdés annál is inkább aktuális, mert évtizedek alatt igyekeztek (s még mindig igyekeznek!) az oktatásból minden természetfeletit kizárni: azt tartják, hogy az oktatásban se Istennek, se erkölcsnek, se léleknek nincs helye.

Természetesen, a fent említett három értéknek a megnevezése az oktatást nem varázsolja se keresztényibbé, se erkölcsösebbé. Föltétlenül szükséges, hogy oktatásunkban legyen egy olyan történelmi szemlélet, amely tekintetbe veszi a világ folyásának értelmét (kezdetét és célját); egy olyan biológiai szemlélet, amely igyekszik megérteni az élet misztériumát; legyen olyan erkölcs, amely nem vonja kétségbe sem az idő múlását, sem az örökkévalóság istenies létét. A keresztény pedagógust – talán tudatosan is – mindig kíséri Szent Pálnak ez a gondolata, hogy „Vessétek le a régi embert szokásaival együtt, és öltösetek fel az újat, aki állandóan megújul Teremtőjének képmására a teljes megismerésig.” (Kol 3,10)

Miért van szükség a keresztény nevelésre? Ugyancsak Szent Pál emlékeztet bennünket: „Krisztus szeretete sür-

get minket, hogy kik élnek, ne maguknak éljenek, hanem annak, aki értük meghalt és feltámadt.” (2Kor 5,14–15). Ha a nevelésnek egyik fontos célja az ismeret, akkor a keresztény pedagógia a „teljes megismerést”, a tudás teljességét Jézus Krisztus és minden embernek a feltámadásában találja meg. Ennek az oktatásnak a „minőségét” igyekszik szolgálni gimnáziumunk, kollégiumunk, és minden más katolikus intézmény, amely az ifjúság nevelésével foglalkozik.

Sokan nehezen látják, hogy egy leánykollégium miben lehet keresztényibb, mint egy akármilyen más kollégium. Mindenki azt tartja, hogy a kollégisták „csak háltni járnak haza a kollégiumba”. Hanem mindaz, aki ezt állítja, nagyon téved, mert a kollégium a kollégistáknak második otthona. Sem a tanulás, sem a nevelés nem szűnik meg az iskolában; mindkettő folytatódik vagy a családi körben vagy a kollégiumban. A kollégiumi igazgatóság büszkén vallja, hogy a kollégium sok esetben talán még többet is nyújthat, mint a családi kör. Szellemi, lelki és erkölcsi értékekről lévén szó, minden összehasonlításnak megvan a gyenge pontja. De egy-két példa vagy összehasonlítás mégis megvilágíthatja állításunkat.

Amikor a kollégista a délután derekán „hazatántorog” az iskolából 6 vagy 7 esetleg 8 órás iskolai munkája után, valóban tántorog a szédüléstől. Ha teheti, mindjárt kimegy az utcára; ha nem, akkor legszívesebben „ágyának

dülne”. De a legtöbbször egyiket sem teheti meg. Olyan tevékenységeket kell tehát kialakítanunk, amelyek megvédik a fiatal kollégistákat mindkét kísértéstől és ugyanakkor gazdagítják az oktatás tartalmát. Ezért gondoltam arra, hogy a tevékenységek sorozatába bele lehetne iktatni bizonyos fajta előadásokat, pl. egy sorozat orvosi tájékoztató előadást olyan témákról, amelyekhez az igazgató és a nevelőtanárnők vagy nem értenek, vagy amelyekről nem beszélhetnek... Vannak emellett kulturális (irodalmi, ének, zene, tánc) lehetőségek is, amik még kiaknázásra várnak.

S még mindig marad, természetesen, a sport! Mivel a Rendház udvarát hosszú időn át sportpályának is használták, – amivel az udvart nem „szentségtelenítették meg”, de elcsúfították és tönkretették! – arra gondoltam, hogy egy kis pénzzel és egy marék leleményességgel fel tudnánk újítani. Ami életünket sok minden szempontból megváltoztatná, s oktatásunk nevelési munkáját és minő-

ségét is előmozdítaná. Ahelyett, hogy diákjaink az utcán keressék a szórakozási lehetőségeket, tanuljanak meg sportolni, együtt játszani, szórakozni és örülni. Senkinek sem fog megártani, ha megtanul teniszezni, kosárlabdázni, vagy éppen röplabdázni. Az egyedi és a „tömegsport” egymást váltogathatják.

S mivel egy ciszterci intézményről és annak „minőségi oktatásáról” van szó, szabad legyen megemlítenem, hogy a Rendház udvarának felújítása meghozta a Szent Bernát szobor boldog hazatérésének napját is: öt évtizedes száműzetés után a rendház (a Szent Erzsébet Ciszterci Leánykollégium) udvarát ékesíti. A száműzetésnek van egy csodálatos iróniája is: a Szent Bernát szobor hontalanságának hosszú évtizedeit a templomban töltötte! Sokan most már azt is tudják, miért kellett annak a nagy szobornak a templom egyik sötét sarkában olyan sokáig bujdosnia és várnia...

Dr. Nagy Menyhért Mózses

Találkozónk 2001-ben

60 évesek – (1933–1941) – Erdélyi Guidó osztálya május 19-én Egerben tartotta meg érettségi találkozóját.

Az 1984-ben elhunyt Erdélyi Guidó Imre tanár úr által 1934-től vezetett, s 1941-ben 59 fős, plusz egy magántanulós osztály tanulóit is alaposan megtizedelte a sors, mert már csak 22 osztálytársnak küldtem meghívót a találkozóra.

Szokásba jött, hogy néhány olyan diáktársunk is igényli a párórás együttlétet, akik ugyan nem velünk végeztek, de az előző években osztálytársaink voltak, őket is meghívtuk a találkozónkra. Megtisztelve férjük emlékét és bennünket, igényli a meghívást néhány elhunyt diáktársunk özvegye is, s így végül 26 fő volt a meghívottak száma. A találkozón megjelentek: *Bajka Imre* (Bag), *Balázs Lászlóné* (Eger), *Dávid Ernő* feleségével (Kanada), *dr. Ditrói Sándor* feleségével (Miskolc), *Fábián Béla* feleségével (Győr), *Győri János* feleségével és egyik fiával (Jászkesér), *dr. Hajnal Endre* (Budapest), *dr. Hibay György* feleségével (Eger), *Jankovics Iván* feleségével (Svájc), *dr. Kulcsár Lajos* feleségével (Budapest), *dr. László Ferenc* (Budapest), *Lénárt Zoltán* (Miskolc), *Sztraka János* feleségével (Budapest), *Szöllősy Lászlóné* lányával (Eger), *Urbán Sándor* (Budapest), *dr. Vágó László* (Szolnok).

A ciszterci templom előtti találkozást sajnos sűrű eső zavarta meg, így akkor jóformán csak a kölcsönös üdvözlésekre kerülhetett sor.

A templomban dr. Kovács Endre püspök úr rövid de meleghangú üdvözlő szavai után dr. Nagy Menyhért Mózses OCist, egri házfőnök úr, a Szent Erzsébet leánykollégium igazgatója tartotta meg a szentmisét.

Ezt követően a volt osztálytermünkbe vonultunk, ahol – sajnos tanáraink nélkül, akik már mind elhaláloztak – „névsorolvasást” tartottunk. Ennek során, megemlékezve a közelmúltban elhunyt társainkról is, előbb tájékoztatást adtam a meghívott, de betegség vagy más ok miatt távollevő osztálytársakról, akik kifejezve együvé tartozásukat, levélben vagy telefonon mentették ki magukat. Ezek: dr. Bán Ervin (Budapest), Borbíró László (Budapest), **Kenderessy István** (Franciaország), dr. Komáromy Endre (Eger), Pallavicini Károly (Bécs), **dr. Szabó Nándor** (Budapest), Sárdi Andor (Budapest) és Zalán József (Budapest). Bódi Géza (Brazília) és Pozsgay Dezső (USA) sorsáról nem kaptunk visszajelzést. E tájékoztatás után a jelenlevők adtak rövid beszámolót sorsuk alakulásáról.

A jól sikerült találkozó a Hotel Park Fehér Termében ebéddel, majd az ezt követő rövid együttléttel folytatódott és fejeződött be.

(Dr. László Ferenc)

59 évesek – (1934–1942) – *Tobákos Kilit Pál* tanár úr osztálya a nem kerek évfordulás találkozóját idén is kötetlen baráti összejövetellel tartotta meg június 9-én, szombaton, – elhunyt osztálytársunk, dr. Nagy Iván özvegye nyaralójában – Börzsönyben, Kismaroson.

A kicsiny társaság reggel vonattal érkezett a kismarosi állomásra, ahol már kerékpárral várt ránk a háziasszony Cinike. A kerékpár arra szolgált, hogy a 10 liternyi – Kerekes féle – nedűt ne kelljen 2-3 kilométeren át a 77–78 éves öreguraknak cipelni. A Börzsöny lábának rejtékén, a ciszterci nővérek monostora közelében meghúzódó vendégmarasztaló nyári lak kibővítve, felújítva várta a fáradt vándorokat. A gyalogút kevéske porát a kistályai bort megköstölve öblítettük le.

A kissé már nehézkesen mozgó egyetlen élő tanárunkat, a 88 éves Rédey Rezső bátyánkat, feleségét és leányát a veje fuvarozta ki hozzánk.

A konyhán a már korábban érkezett Szikoráné Otti és a háziasszony leánya Györgyi készítette az ebédet. Hozzájuk csatlakozott több újonnan érkezett hölgy vendég is.

Az ebénél a fedett teraszon két asztalnál 16-an foglaltak helyet. A menü: tejfeles paprikás csirke házi galuskával, uborkasalátával, hozzá száraz rizling és lágy egri leányka. Utána sütemények.

Ebéd után vidám beszélgetéssel telt az idő. 4 óra felé felkerekedtünk, élményekben gazdagodva tértünk haza, reménykedve, hogy egy év múlva valamennyien részt veszünk az Egerben tartandó 60 éves találkozón.

A találkozón megjelentek: Rédey Rezső tanár úr és felesége Mucika, valamint lányuk Eszter és vejük János (Budapest), Ócsvár Géza tanár úr özvegye Elvike (Budapest); az osztálytársak közül: dr. Kaposi Pál (Budapest), dr. Kerekes Lajos (Eger), Molnár Tamás felesége Márti (Budapest) – Tamás nem merte vállalni az oda-vissza kb. 5 km-es gyaloglást –, dr. Szalóczy György (Eger), Wolszky László és felesége Anikó (Budapest); az eltávozott osztálytársak feleségei: dr. Nagy Ivánné Cini és leánya Györgyike (Budapest), Szikora Mihályné Otti (Budapest), Wahlner Aladárné Irénke (Budapest), Érsek Dénesné Jutka (Miskolc).
(Wolszky László)

57 évesek – (1936–1944) – Falubíró Győző osztálya június 23-n tartotta találkozóját Egerben. 14-en gyűltünk össze, de hál' Istennek elég sokan adtak hírt magukról telefonon vagy levélben.

A már igazán hagyományosnak mondható diákmisén 10 órakor. Ritter Marci és Forenszki Jóska voltak a celebránsok. Marci mindig tartalmas és kedves szavakkal szól hozzánk. Most is érdekes volt a bevezetője: az 57. esztendő nem kerek jubileum, de fordítva 75 – igen, és mindnyájan ebbe a korba léptünk vagy lépünk ez évben. (Azóta kaptuk a szomorú hírt, hogy Forenszky Jóska, aki Horton, Heves megyében élt, mint nyugdíjas plébános, július végén hirtelen meghalt.

Az iskolában az emeleti kápolnából alakított osztályteremben 18-an ültünk a padokban: Balla János (Nagytálya), **Forenszki József** (Hort), Fügedi István (Budapest), Horváth Lajos (Jászapáti), Kakuk Jenő (Eger), Lieszkovszky Gyula (Budapest), Oláh Gyula és felesége Mandi (Budapest), dr. Papp János és felesége Klári (Budapest), dr. Ritter Márton (Németország), dr. Szabó Gábor (Miskolc), dr. Székely György és felesége Margit (Debrecen), dr. Szerdahelyi Ferenc és felesége Nóri (Eger), dr. Tóth Ferenc (Eger), dr. Turcsányi Tibor (Budapest). Mindenki mondott valamit az elmúlt esztendőről. Aki régebben volt találkozón, azt jobban faggattuk. Így Székely Gyurkát, akit már régen – 11 éve – láttunk. Nagy karriert futott be: akadémikus, Széchenyi díjas egyetemi tanár, ma nyugállományban. Mint mondotta jelenleg az egyetem angol nyelvű tagozatán tart előadásokat.

A beszámoló előtt a távol levőkről szóltunk. Levelet írtak, vagy telefonáltak: Dobrányi László, Erényi Tibor, Földes Menyhért, Grenda Andor, Intze István, Juhász Tibor, Lócsey Iván, Kalapos József, Mohi György, Morgós Jenő, **Németi Viktor**, aki augusztusban meghalt, Sági Lajos, Sávoly Titusz, Sávoly Miklós, Szemerédi Dénes, Versényi György.

Szóval majdnem mindenkiről tudunk valamit. Sőt Erényi Tibor beszélt Augusztinyi Bélával, s remény van hogy vele is fel tudjuk venni a kapcsolatot. Még egyszer sem kaptunk tőle hírt.

Tóth Feri szervezte az ebédet, mely a régi Foglár kert melletti Domus áruháznál volt, ahol már hagyományosan jól tartottak bennünket. Ebéd után a társaság nagy része Szerdahelyi Feriékhez ment, ahol ízes kávéit ihattunk, feleségének Norikának finom süteményeit kóstolhattuk és még sokáig beszélgettünk.
(O. Gy.)

55 évesek – (1938–1946) – Varga Bennó (I-VI.) és Károly Asztrik (VII-VIII.) osztálya június 8-án és 9-én tartotta találkozóját Egerben.

A péntek esti hangulatos vacsorán kötetlen beszélgetésben, kitűnő hangulatban idéztük fel a régi diákcsínyeket, humoros eseményeket.

Másnap a Szent Bernát templomban szentmisén vettünk részt, melyet dr. Kerekes Károly nyugalmazott apátúr, Keszthelyi Ferenc és dr. Kovács Endre püspökök, Erdődy Imre plébános celebráltak.

Hálát adtunk Istennek, hogy jóvoltából megélhettük ezt a napot, megemlékezhattunk elhunyt tanárainkról, osztálytársainkról, imádkozhattunk beteg diáktársaink gyógyulásáért.

Szentmise után iskolánkban a tablók nézegetésekor szembesültünk régi önmagunkkal nem kis derűtség közben, majd a régi osztálytermünkben Károly apátúrunk kedves és megható bevezető szavaival rendhagyó osztályfőnöki órán idéztük fel régi emlékeinket és számoltunk be családi és személyes életünkről.

Találkozón megjelentek: dr. Bereczkey Ottó és felesége, Erdődy Imre, Hargitai Emil, Keszthelyi Ferenc, dr. Kovács Endre, Madaras Sándor és felesége, Mogyorósi Ottó és felesége, dr. Molnár Béla és felesége, Pók Tibor és felesége, Póta György és felesége, dr. Sturm József és felesége, Szamosvölgyi Ferenc, Veres Tibor és felesége.

Betegségük miatti távolmaradásukat jelezték: dr. Kulcsár Kálmán, Nagy Ambrus, Nagy Emil, Szelényi János, dr. Törő Béla.

Az összejövetel a Szent József kollégiumban (Foglár) folytatódott, ahol – Juhász Ferenc igazgató úr jóvoltából – nagyszerű ebédet kaptunk. Itt külön is megemlékeztünk Szabó Zoltán Amerikában élő festőművész, volt osztálytársunkról, aki anyagilag is támogatta találkozónkat és pezsgőjével egészségére koccintottunk.

Röviden idézzük Keszthelyi Ferenc püspök osztálytársunk pohárköszöntőjéből: „Varga Bennó osztálya köszöni, hogy Apátúr elfogadta meghívásunkat és köszöntöm osztálytársaimat és szeretett családjukat. Amikor találkozunk, értjük egymás szavát, nincs szükség magyarázkodásra. Egy vérből származunk, egy család vagyunk. Gimnazista korunkban láttuk a folyosókon régebbi találkozók fényképeim az öregdiákokat. Nos ezek az öreg urak ma mi vagyunk. Milyenek

voltak tanáraink, nevelőink, gondviselőink? Nehéz lenne végig felsorolni nevüket. Főleg is, hiszen a szívünkben élnek. Most is emlékeznek ránk, imádkoznak értünk, mi sem felejtjük el őket. Most itt még találkozunk, újra és újra, aztán többé már nem válunk el...”
(Pók Tibor)

52 évesek – (1941–1949) – június 9-én tartották találkozójukat Egerben. Az egy napra tervezett összejevetel időpontja egybeesett az 1946-ban érettségizettekével, akik a 10 órakor kezdődött – általuk szervezett – szentmisét velünk megosztották. Ezért ezúton is köszönetet mondunk.

A misét dr. Kerekes Károly ny. apátúr, Keszthelyi Ferenc és dr. Kovács Endre püspökök és osztálytársunk Zsurkai János celebrálták. A mise keretében név szerint emlékeztek meg a meghalt diáktársainkról. Sajnos a névsor már nagyon hosszú volt. A mise után a két osztály közösen nézte meg a volt rajzterem előtti folyosón levő tablókat. A mi osztályunk is pótolni tudta az elveszett eredetit és ezzel teljesebbé vált a tablósor.

A találkozón részt vettek: *Barta I. Alfonz, Bene István, Bőjthe László, Fikár László, Haffner Ferenc, Homonnay Tibor, Kovács Jenő, Lakatos István, Póta Béla, Pozder Miklós, Szedlacek József, Székely György, Szemző Gyula, Varga Béla, Zsurkai János.* Többen családostól voltak.

A mise és iskolalátogatás után virágot tettünk a ciszterciek sírjára, majd a Szépasszonyvölgyben, az érettségi bankett helyén levő étteremben ebédeltünk, beszélgettünk nagyon jó hangulatban a délutáni órákig. Megállapodtunk, hogy jövőre ugyanígy, ugyanitt találkozunk és reméljük újabb távozók nélkül.
(Póta Béla)

50 évesek – (1943–1951) – osztályfőnökük öt éven át *dr. Ágoston Julián* volt – június 16–17-én tartották találkozójukat Egerben. Ez az osztály öt évet járt a Szent Bernát gimnáziumban, hatodikat a Gárdonyiban, a hetedikben a Dobó István gimnáziumban végeztünk.

A szervezők: *Bartha István Gömöri József, Kovács Béla és Valuch István* voltak, akik május 28-án kelt körlevelükben pontosan tájékoztattak arról, hogy kik jelentkeztek erre a jelentős évfordulón rendezett találkozóra. Az alábbiak küldtek igenlő választ: *Bartha István, Bene Attila, Bogdán Kálmán, Czapek József, Deák Sándor, Demeter László, Csányi László, Csikvári István, Kilián István, Farkas István, Gödl Károly, Gömöri József, Gulyás Andor, Jéger Károly, Jobbbágy Aladár, Kádár János, Kakukk Mátyás, Kárpáti Jenő, Kocsis Antal, Kovács Béla, Magyarai Béla, Marczis Demeter, Nagy Dénes, Papp Endre, Petróczky Károly, Rácz László, Rozgonyi László, Szabó Endre, Tóth Andor, Ujvári Ernő, Valuch István, Varga Pál és Vargha László.* A jelentkezettek meg is jelentek Egerben, Bár az első levélre valami miatt nem válaszoltak, de még is részt vettek a találkozón: *Dobó István* és *Szemző János.* Tilles Béla elfoglaltsága miatt nem tudott jönni. *Tárkányi Ráfael* ugyan levélben jelezte, hogy betegsége miatt részvétele bizonytalan, mégis megjelent. Mindannyiunk számára örömet jelentett, hogy *Beniczky Miklósné, Hegyi Gézané* és *Mátyus Viktorné,* elhunyt osztálytársaink feleségei is velünk voltak. A találkozóra meghívtuk dr. Kerekes károly apát urat és Hervay Levente OCist tanár urat. Levente atya megbetegedett, s a találkozónkon nem tudott részt venni. Károly apátúr azonban részt vett a két napos rendezvényünkön

Programunk szerint június 16-án délután 3 órakor találkoztunk a Szent Bernát templom előtt. Megvárva mindenki érkezését, a Csiky Sándor utcai bejáraton át léptünk az iskolába. Az egykori VIII. osztály termében találkoztunk dr. Pisákné Balogh Éva. igazgatóval, aki részletes beszámolót tartott a Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnázium helyzetéről, épületéről, jelenéről és jövőjéről. Mindannyiunkat kellemesen meglepett a felújított épületegyüttes, az iskola, az egykori rendház, ma kollégium és a templom épülete. A Ciszterci Rend tehát gondoskodott a négy évtized alatt meglehetősen leromlott állapotú épületek rendbehozataláról.

Vasárnap közösen hallgattunk szentmisét. A főcelebráns dr. Kerekes Károly volt, koncelebrált két osztálytársunk: *Tárkányi Ráchael* és *Valuch István.* Másik két pap-osztálytársunk – *Jéger Károly* és *Pap Endre* vasárnapi elfoglaltságuk miatt a második napon már nem tudtak megjelenni. A szentmise után közösen elfogyasztott ebéd után búcsúztunk el egymástól. Örültünk egymásnak és fájlaltuk, hogy a találkozón csak egy tanárunk tudott megjelenni. A szentmisén azonban megemlékeztünk valamennyi elhunyt tanárainkról és osztálytársainkról. Jó volt együtt lenni, s fájdalmas tudni azt, hogy búcsúzó nemzedék lévén a következő találkozón már kevesebben leszünk.
(Kilián István)

Kedves Diáktársak !

Mint újságunk színes részében olvashatjátok, a gimnáziumban „Iskolánk története 1689–1948” címmel kiállítás nyílt. Tablókon mutatják be iskolánk múltját fényképek, dokumentumok, tárgyi emlékek alapján.

Az iskola szeretné, ha 312 esztendő múltját minél jobban megismernék mai diákjai is, ezért kéri a volt diákokat, hogy egy állandó iskolatörténeti kiállításához emlékeiket, főleg **tárgyi emlékeket, fényképeket, könyveket,** küldjék el az iskolának.

Sokan őrzünk ilyen emléket, és örömmel tehetünk eleget a felhívásnak.

VENI SANCTE 2001

2001. augusztus 28-án délután újra benépesült az iskola. A régi és új diákok töltötték meg a termeket, az udvart, majd átvonult az iskola diáksága és a tanári kar a Bazilikába. Pontban 16 órakor megkezdődött az ünnepi szent mise, a Veni Sancte. A Bazilika hatalmas tere is szűknek bizonyult az iskola 801 diákja, 64 tanárja és a számtalan vendég és szülő számára.

Dr. Nagy Menyhért Mózses atya celebrált szentmisét, amelynek végén *dr. Pisákné Balogh Éva* igazgatónő a következő szavakkal nyitotta meg a 2001/2002-es iskolai évet.

Kedves Diákok!

Mi vártunk benneteket, készültünk, mint ahogy a vendég érkezésére is készülünk.

Szeretném nektek bejelenteni, hogy ettől a tanévtől kezdve Varga B. János tanár úr igazgatóhelyettesé lett kinevezve. Megnyugtatom osztályát, hogy osztályfőnöki teendőit továbbra is ellátja.

A nyáron tovább folytattuk az iskola felújítását, szépítését. Kialakítottunk egy újabb számítástechnikai szaktantermet, így már négy korszerű szaktanteremben összesen 64 számítógép áll az oktatás rendelkezésére. Az új épület második emeletén valamennyi tanterem berendezéseivel együtt újjávarázsoltuk. Sikerült a földszinti rövid folyosó és az ott levő két tanterem teljes felújítása is. Kérlek benneteket, hogy fegyelmezett magatartással továbbra is őrizzétek meg az iskola rendjét és tisztaságát. Becsüljétek meg az építő kezek munkáját, hogy az utána jövő generációk is méltó környezetben tanulhassanak.

Nevelő-oktató munkánk során ebben a tanévben is fontosnak tartjuk az idegen nyelvek, az informatika-számítástechnika oktatását, mert úgy ítéljük meg, hogy ezen tantárgyak ismereteit egy egész életen át kell tudnotok. Továbbra is biztosítjuk az 5., 6. és 9. évfolyamokon heti 2 órában az úszás oktatását és edzését. Szeretnénk elérni, hogy valamennyi diákunk jól tudjon úszni, igénye legyen a mozgásra, az egészségre.

Bár iskolánk testnevelési programja nem a versenysportot helyezi előtérbe, de örömmel tölt el bennünket, és büszkék vagyunk arra, amikor iskolánk tanulói kiváló eredményeket érnek el. Őszintén gratulálok Flaskay Mihály 13. K osztályos tanuló országos bajnokságon elért első helyezéséhez, Hegedűs Gábor 12. K osztályos tanuló kimagasló teljesítményéhez az Európa bajnok vízilabda csapatban, Gledura Bianka és Cseh Diána 6. C osztályos tanulók kiváló úszóteljesítményéhez. Németh Klára 10. A osztályos tanuló távolugrásban, az országos döntőben a 14. helyezést érte el.

Ettől a tanévtől kezdve osztályfőnöki órák keretében a 11. évfolyamon lehetőséget teremtünk arra is, hogy diákjaink megismerjék a szociálisan és egészségileg hátrányos helyzetű emberekkel foglalkozó intézmények munkáját. Tesszük ezt azért, hogy tanulóink megtapasztalják a segítségadást az elesettekkel és a szenvedőkkel szemben. Hogy megtapasztalják a krisztusi szeretetet, hogy képesek legyenek érdek nélkül segíteni. Pál apostol szavai szerint „Nekünk erőseknek az a kötelességünk, hogy elviseljük a gyengék gyarlóságát, és ne a magunk javát keressük.”

Kedves Diákok, Kedves Szülők!

A mai nappal 241 diák kezdi meg tanulmányait a Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnáziumban. Szeretettel köszöntöm az 5. és 9. évfolyamos tanulókat középiskolai tanulmányaik megkezdése alkalmából. Mostantól egy új környezetben, új követelményeknek kell megfelelniük. Azt kérem tőletek, hogy legyetek kitartóak és türelmesek, ne csüggedjétek az első sikertelenség után, a küzdés és az újrakezdés erőt ad majd nektek az akadályok leküzdésére. Sohasem feledjétek Pál apostol szavait. „Jót cselekedve nem csüggedünk, mert annak idején aratni fogunk, ha kitartunk”.

RIPORTOK A GÁRDONYI RÁDIÓ MŰSORÁBÓL

Beszélgetés Varga B. Jánossal, iskolánk új igazgatóhelyettesével

A riportot *Hegedűs Anett* és *Veszelszki Enikő* 10. D osztályos tanulók készítették.

Varga B. János tanár urat, mint iskolánk fizika tanárát nem szükséges bemutatni, de mint új igazgatóhelyetteset igen. Kérem, beszéljen kinevezéséről.

A nyári szünetben szólt nekem az igazgatónő, hogy szeretne velem beszélni. Akkor mondta, hogy szívesen venné, ha én segíteném a munkáját. Ez a meglepetés erejével hatott, kicsit gondolkoznom kellett, mert nyilván más munkát kell egy igazgatóhelyettesnek végezni. A tanításból ki kell vonulnia, mert a kötelező óraszám csupán négy óra. Én nem szívesen szakadnék el teljesen a tanítástól, mert úgy gondolom, hogy az a legjobb, amikor órát kell tartanom. Úgy lehet jól érzékelni a problémákat, ha köztetek vagyok, s az órai munka nélkül jobban eltávolodik a tanár a diáktól. Ezeket megbeszéltem igazgatónövel, és így sikerült tíz órát elvállalnom. Mindezek után úgy gondoltam, hogy megpróbálom.

Most aztán valóban tapasztalhatom, hogy teljesen más jellegű munkát kell végeznem. Először is rendet kellett teremtenem a könyvek és dokumentumok között a szekrényekben. Szívesen csinálom, s remélem, hogy sikerül majd mindenki meglegedésére elvégezni a feladatomat.

A továbbiakban arra lennének kíváncsiak, hogy mikor és hol született tanár úr?

Nagyon messziről jöttem ide, mert Kapuváron születtem. Már középiskolásként elkerültem otthonról, Pannonhalmán érettségiztem, az egyetemi diplomámat Debrecenben szereztem fizika-filozófia szakon. A gyakorló tanítást a Dobóban végeztem, de az első munkahelyem 1994 óta ez a gimnázium. Anyukám mindig mondja, hogy egy kicsit közelebb kellett volna mennem, de hát így hozta a sors.

Régi iskolájában milyen volt a tanár-diák kapcsolat?

Ez a régi iskola a pannonhalmi bencés gimnázium volt. Ott más jellegű volt az oktatás mint itt, mert szombaton is tanultunk. Több osztálytársam nem ért volna haza a hétvégeken, ezért a szombati szabadnapokat egyszerre adták ki. Mivel az iskola bentlakásos volt, reggel az osztályfőnök ébresztett, este ő oltotta el a lámpát. Ha valamilyen problémánk volt a nap bármely szakában hozzá fordulhattunk. Itt ez kivitelezhetetlen. Nem azt mondom, hogy nem lehetne, de az iskola szerkezete nem ez mutatja számunkra. Nem biztos, hogy ők szakmailag többet tudtak adni nekünk, de emberségből, viselkedésből, elkötelezettségből, elhivatottságból többet tudtak adni. Ennek a gimnáziumnak is nagyon jó a szakmai felkészültsége, a vallásosságot kellene előtérbe helyezni már az iskola jellegéből fakadóan is. De nem szavakkal, hanem igazából: tettekkel és magatartásformákkal. Ott is erről volt szó. Az ottani tanárok szerzetes tanárok voltak, nem volt családjuk, szűk közösségben éltek, és az egész életüket arra tették fel, hogy tanítsanak, gyerekekkel foglalkozzanak. Kirándulásokat, nyári táborokat szerveztek. Nagyon odafigyeltek a szabadidő eltöltésére is. Persze ott, Pannonhalmán az apátság egy zárt világ, a bezártságot fel kellett oldani rengeteg kirándulással, változatos sportolási lehetőségekkel. Nyilván a mi esetünkben ez nehezebb, a tanároknak saját családjuk van, az iskola egy város közepén sokkal nyitottabb, a tanulók jelentősebb része helybéli vagy bejáró. Másképpen kell megvalósítani ugyanazt.

Miért választotta a tanári pályát?

Amikor negyedikes gimnazista voltam mindenképpen műszaki pályára szerettem volna menni, de mindig nagyon jól éreztem magamat, amikor magyar órára kellett mennem. Sokszor jobb eredményeim voltak magyarból, mint a reál tárgyakból, de mégis matematikából és fizikából felvételiztem. Először gépészmérnök szerettem volna lenni, de nem vettek fel az egyetemre. Mikor a második felvételimre készültem, akkor ötlött fel bennem a tanári pálya lehetősége. Nem voltam én akkor ebben olyan biztos. Hogy mégis tanár lettem, az egyetemen alakult ki. Ott ért meg bennem ez az elhatározás.

Milyen benyomást kelt tanár úrban az iskola vallási jellege?

Amikor én ide kerültem, 1994-ben már folytak az átadás-átvételi tárgyalások. Szerettem volna, hogyha ugyanolyan légkörbe kerülök, mint voltam középiskolás koromban. Úgy látom, hogy ez a légkör most kezd kialakulni. Viszont azt nem szeretném, ha erőszakkal próbálnának e kérdésben lépni. Úgy gondolom, az idő megoldja ezt a kérdést. Úgy vélem, hogy előbb-utóbb olyan tanulók jönnek ide, akik e szempontból elkötelezettek, s az iskola ezeknek a tanulóknak segíteni tud. Persze az is szép feladat, ha valaki nem vallásos és az iskola hatására vallásos lesz. Megkeresztelkedik, bérházik, templomba jár. Az iskolának nem csak oktatnia kell, hanem nevelnie is. Ebben a világban a nevelés is nagyon fontos. Fontos dolog lenne az is, hogy a délutánjaitokat meg tudjuk szervezni, hogy érdekeltté tegyünk titeket abban, hogy ide bejöjjetek. Ha ti a szabadidőtöket semmittevással vagy rossz társaságban töltitek, hiába dolgozik az iskolában a tanár, mert a környezet félórán belül leépíti az iskola egész napi munkáját. Ez a mai világban nehéz feladat, de meg kell próbálni.

Mi a véleménye tanár úrnak az itt tanuló diákokról?

Nekem nagyon fáj az, hogy a tanuláson kívül a tanulók nem tartózkodnak az iskolában. Tudom, mi tanárok is felelősek vagyunk ezért, hiszen nem tudunk olyan programokat csinálni, amelyekkel maradásra bírjuk a diákokat. Én nevelőként dolgoztam a 212-esben is egy évet, s látom, hogy az itteni diákok sokkal kreatívabbak. Ezt mutatja a diáknapok programja is. Ezt a kreativitást kellene növelni az elkövetkezőkben.

Ön mit változtatna a házirenden?

A házirend a diákönkormányzat és a diákok által elfogadott, ha változtatni akartok rajta, tegyetek javaslatot, s mi ezeket a javaslatokat megpróbáljuk beépíteni. Én személy szerint nem változtatnék, mert úgy gondolom, hogy abban sarkalatos pont, amelyet vitathatok nincs. Vagy van? Úgy vélem, az iskolába időben meg kell érkezni. Egy munkahelyen a munkát nem lehet úgy elkezdni, hogy 8.00-kor beesek, az órai munkára elő kell készülni. Nem érdemes értékes nyakláncokat, gyűrűket hozni az iskolába. Lehet, hogy ez egy kicsit konzervatív, de nem válik az károtokra, ha kicsit visszafogottabbak lesztek. A körömfestésnél is a ríktó, az ujjanként változó színek már nem túl szerencsés megoldás.

Mit újítana még fel a tanár úr az iskolában?

Sok mindent fel kellene újítani az iskolában, de mint látjátok, szépen fejlődik az iskola. Mindenképpen szükséges volna a fizika eszköztárát fejleszteni. A tárgy jellege is azt kívánná, hogy kísérletezzünk, de nincs módunk, mert a fizikaszertárunk muzeális jellegű eszközöket tartalmaz. Igazgatónő is megfogalmazta ezt az igényt, s az idei évtől a fizikaszertárra is egy kicsit több pénz jut. Folyamatban van a romos épület felújítása, s terveink között szerepel a díszterem rekonstrukciója, hiszen ott van az elsők avatóünnepsége, a negyedikesek gombavatója.

Tehát egy szép, reprezentatív termet kellene ott kialakítani, hogy az ünnepek jellegéhez méltóak legyenek a körülmények. De természetesen előadások megtartására is alkalmassá válna így a terem. Ezek talán a legfontosabbak, de csinálni kellene egy irattárat, fel kell újítani az osztálytermeket is.

Mit tart tanár úr a nemzeti alaptantervről?

A nemzeti alaptanterven nyugszik a kerettanterv, míg a nemzeti alaptanterv egységeket próbált megfogalmazni, a kerettanterv tantárgyakra lebontva fogalmazza meg a követelményeket. Bizonyos szempontból jó a kerettanterv bevezetése, bár a tanároknak több munkát ró. A kerettanterv irányt mutató dokumentum. Mi az az ismeret, aminek biztosan benne kell lenni, s ennek függvényében meg kell fogalmazni a helyi tanterveket. Fontos jellemzője még, hogy meghatározza az óraszámokat is, és biztosítani igyekszik az iskolák közötti átjárhatóságot, azaz azt, hogy a tanuló nagyobb gondok nélkül tudjon iskolát változtatni, ha ez szükségessé válik valamilyen ok miatt. Be fogják vezetni a kétszintű érettségit, ami azt jelenti, hogy van egy középszint, és van egy emelt szintű érettségi. S ez az emelt szintű érettségi válthatja ki majd a felvételi vizsgát. Aki most indult a kilencedik évfolyamon, így fognak majd érettségizni. Ami probléma lehet a kerettantervvel, hogy az óraszámok lecsökkentek, de felvételi és érettségi követelményrendszer most nem változott meg. Nyilván ez a változtatás még várat magára, hogy az összhang megteremtődjön.

ÚJ TANÁRAINK...

LEHOCZKY ERIKÁnak hívnak, idén szeptembertől tanítok olasz nyelvet az iskolában, jelenleg végzős hallgató vagyok a Pécsi Tudományegyetem olasz tanszékén. Örülök a lehetőségnek, hogy ebben az iskolában taníthatok, az első benyomásaim a diákokról nagyon kedvezőek voltak. Szeretném, ha jó kapcsolatunk a továbbiakban csak erősödne, hiszen sokáig szeretnék még itt tanítani.

PRÁZMÁRI ÉVA vagyok. Egerben születtem, és jelenleg is itt élek. Tavaly végeztem az Eszterházy Károly Főiskola matematika-számítástechnika szakán. Idén szeptembertől számítástechnikát tanítok ebben az iskolában a gimnáziumi osztályokban és az ötödéven. Szeptemberben megkezdtem tanulmányaimat az Eötvös Lóránd Tudományegyetem informatika szakán levelező tagozatán.

VARGÁNÉ KOPASZ RÉKA vagyok. Viszonylag korán, 8 éves koromban döntöttem el, hogy tanár leszek. Ezt a döntésem azóta sem bántam meg. Döntésemben szerepet játszott édesanyám példája, aki gyógypedagógus, illetve kiváló tanáraink a 2. sz. Gyakorló Iskolában és a Gárdonyi Géza Gimnáziumban. Az egyetem elvégzése után a Szentgyörgyi Albert Általános Iskolában tanítottam földrajzot. Gyermekeim – a 8 és fél éves Ábel és az 5 és fél éves Abigél – születése után az ÁNTSZ heves megyei intézetében kezdtem dolgozni laboratóriumi biológusként. Közben rájöttem, nem bírom elviselni, hogy nemzedékek nőnek fel anélkül, hogy nevelésükhöz bármi közöm lenne. Így ettől az évtől egykori gimnáziumomban tanítok, és ez nagyon nagy öröm számomra

FEDICS MIKLÓS vagyok. 2000-ben végeztem az Eszterházy Károly Főiskola rajz - vizuális kommunikáció szakán. A tanítás mellett jelenleg is folytatok alkotótevékenységet, elsősorban festményeimmel, grafikáimmal veszek részt országos tárlatokon, kiállításokon.

NAGY MARIANN könyvtáros. A Dobó István Gimnáziumban érettségiztem. Mindig szerettem a könyveket, könyvtárakat, és igen korán elhatároztam, hogy könyvtáros leszek. Elképzelésem sikerült, számomra örömet jelent a könyvtár, és hivatásomnak tekintem.

Régóta foglalkozom Radnóti Miklós költészetével, szeretem a verseit. Ennek eredményeként a költőről készült könyvem a Petőfi Irodalmi Múzeum kiadásában jelent meg. Jelenleg angolul tanulok, és nagyon szeretek utazni.

Örömmel kezdtem a tanévet iskolánkban. Közel állnak hozzám a gyerekek, és bízom abban, hogy gyakran találkozunk a könyvtárban, s együtt fedezzük fel a könyvek csodálatos világát...

ORTUTAY PÉTER a becsületes nevem, és ungvári, kárpátaljai gyerek vagyok: Ez azt jelenti, hogy magyarnak születtem, de aztán átmenetileg, úgy negyven éven át, a nagy Szovjetunió „büszke polgára” lehettem. 1984-ben települtem vissza édesanyám szülővárosába, Budapestre. Diplomát még az ungvári egyetem angol nyelv- és irodalom szakán szereztem. Egyetemi doktori fokozatot viszont már az ELTE Bölcsészkarán angol nyelvészetből. Budapesten kezdtem tanítani az Arany János Gimnáziumban. Mielőtt tanár lettem volna, dolgoztam, mint újságíró, tolmács és fordító, és voltam szovjet katona is három évig, meg futballista. Aztán főiskolán tanító tanár Egerben, illetve előtte még Budapesten. A főiskoláról mentem nyugdíjba, 1998-ban. Három nagy fiam van. A legidősebb harminchárom éves. A legkisebb most honvéd, a középső Attila itt, a Gárdonyiban érettségizett. Két unokám is van: egy kisfiú és egy kislány.

AGYAGÁSI DEZSŐ történelem-ének-zene szakos tanár vagyok. Történelemtanári képesítésem a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemen szereztem, míg ének-zene stúdiumaimat az egri tanárképző főiskolán végeztem. A Gárdonyi Gimnáziumba – úgy érzem – „haza” érkeztem, mivel a 80-as években már majd 10 éven keresztül tanítottam. Érettségi vizsgaelnökként is többször megfordultam az intézetben. A középiskolás korosztály rendkívül közel áll hozzám, két fiam is nem régen érettségizett, ők ma már egyetemisták. Ebben a tanévben az ének-zene tantárgyat oktatom, emlémem, inkább több mint kevesebb sikerrel.

NAGY GYULÁNÉ vagyok. Teológiai tanulmányaim befejeztével kapcsolódtam be a katekézisbe. Seregély érsek úr megbízásából 1994 óta az Eszterházy Károly Főiskolán hittanár szakos hallgatókat tanítok. Emellett a Ciszterci Gimnáziumban óraadó tanárként folytatom a hitoktatást.

.....

HÍREK, ESEMÉNYEK

A Petőfi Rádióban

2001. szeptember 8-án sugározta a Petőfi Rádió „Sulishow” műsorát. Még a tavalyi tanévben rögzített műsorban iskolánk „nevezetes” tanulói szólalhattak meg. Úgy mint *Kaibás Gábor 12. A*, *Flaskay Mihály 12. K*, *Juhász Júlia 11.E*, *Antal Anett 10. A*, *Budai Ferenc 9. E* osztályos tanulók.

Iskolatörténeti kiállítás

2001. szeptember 21-én a „Kulturális örökség napjai, Magyarország 2001. szeptember 22-23” keretében a gimnáziumban „Iskolánk története 1689 –1948” címmel kiállítás nyílt.

Az ünnepélyes megnyitón Fodor János igazgatóhelyettes úr köszöntötte a jelenlévőket, a megjelent vendégeket. Az iskolai kamarakórus Kovács Beáta tanárnő vezetésével elénekelte az Örömodát, Sata Bánfi Ágota elszavalta Remenyik Sándor Templom és iskola című versét, majd a kórus a „Kell még egy szó” című dalt énekelte el.

Az első emeleti folyón paravánokban és tablókban a több mint háromszáz éves megélt iskola „kincsei”-t tekinthette meg a közönség. Láthatóak voltak az első fellelhető évkönyvek fénymásolatai, az első érettségiző osztály (az 1851-52-es tanév) eredményei, kották, versek az 1860-as és '70-es évekből, fényképmásolatok 1902-ből, érettségi tablókép 1915-ből, fényképek és dokumentumok az 1930-as évekből. Statisztikai adatsorokat is böngészhetett a látogató a Szent Bernát Gimnázium éveiből, de megcsodálhatta a fizikai, a földrajzi és a biológiai szertár egy-egy muzeális darabját is. A kiállítás kapcsán az is kiderült, hogy a könyvtárunk egy aranybánya is lehetne, hiszen csodálatos és értékes könyvek rejtőztek eddig ott. Ezen könyvekből is sikerült néhány darabot bemutatni.

A csodák közül talán a legnagyobb, hogy évtizedes rejtőzködés után – a Szent Bernát templom sekrestyéjéből – visszakerülhetett az 1927-ben felszentelt iskolazászló. A zászló gobelinteknikával készült oldalán „az ország integritásáért az Egyház az iskola és az állam együttműködését tárja elénk”, jelmondata: „In omnibus glorificetur Deus”. A másik oldalon a Rend, Magyarország és Eger városának címere látható „Szent Bernát Gimnázium, Eger” felirattal. A zászlót „özv. Kráhl Józsefné készítette, s öntetlen szeretettel adományozta az intézetnek. A jótéteményt, hogy szíve gyermekét nevelte az Alma Mater, e nagy jótéteménnyel viszonzta.”

A kiállítás céljáról Kovács Ottó tanár úr, a kiállítást rendezője megnyitójában a következőképpen szólt:

...„Lehet, hogy a fókusz-

ba állított korszakokról is töredékes, néhol talán hiányos és homályos lesz az a kép, amely a látogatóban kialakul a kiállítás megtekintése során. Mentségemre szolgáljon, hogy több mint háromszáz éves iskola teljes történetének a bemutatása évek munkáját venné igénybe. Talán évről évre, szorgos munkával a hiányosságok még pótolhatók lesznek, lehetnek. Most csak a kezdeti lépések megtételére volt módom és lehetőségem....

Ha csupán egyes korszakokat, azokat is talán homályosan villantja fel a kiállítás, a maga szerény módján, joggal kérdezhetné bárki, hogy nem kellett volna-e várni még néhány évet, és egy teljesebb iskolatörténetet mutathatunk volna meg?

Én úgy gondolom, hogy nem.

Nem, mert a mai diákságban is kell, hogy tudatosuljon: azon ritka szerencsések közé tartoznak, akik történelmi falak közé járhatnak iskolába. Az iskola ebben a tanévben kezdte meg a 312. tanévet, és lassan kétszáz évesek lesznek azok a falak, amelyek naponta befogadnak minket. Ezek az adatok önmagukban is büszkévé kell, hogy tegyék a mai diákságot!

Nem várhattunk, mert a mai diákságnak is éreznie kell, hogy az a szellemiség, amely e falak között évszázadon keresztül jelen volt, és hatott; ma újra kopogtat, birtokba veszi jogos tulajdonát, beköltözött. De elevenen hatni csak akkor tud, ha a ma diákja szívvel és lélekkel azonosul azzal a szellemiséggel, amelynek alap gondolatát Szent Bernát így fogalmazta meg: „Csak égni, kevés; csak csillogni, hiúság. Lángolni és világítani – ez a tökéletesség!” Ebben az eszméiségben kell, tehát hogy kezdet fogjanak a hajdani tanárok, és diákok a mai tanárokkal és diákokkal. Ahhoz, hogy e kézfogás megtörténjen, hogy egymásra találjon a múlt és a jelen, meg kellett teremteni ezt a kiállítást. Nem várhattunk.

S most már a mai diákok és tanárok szíven és lelkén, a mindennapok munkájában dől el, hogy megértették-e a kiállítás üzenetét.

VERSENYEREDMÉNYEK A 2000/2001. TANÉVBEN

IV. rész

A Középiskolai Matematika Lapok országos pontversenyében a 2000/2001. tanévben kiemelkedő eredményt értek el a C-jelű matematika gyakorlatok megoldásában *Rábai Orsolya 9. B, Juhász Anikó 10. C, Rakamazi Richárd* és *Bessenyei András 12. C osztályos* tanulók. A B-jelű matematika feladatok versenyében *Rakamazi Richárd 12. C osztályos* tanuló ért el kiemelkedő eredményt. A felkészítő *Csák György* tanár úr volt.

ÍGY ÍRUNK MI

Servus – Szervusz!

Reggeli didergésbe burkolózva baktatunk kislánnyal az óvoda felé a Széchenyi utcán. Szemből csapatostul hömpölyögnek a gárdonyis diákok, tanárok.

Sok-sok évvel ezelőtt anyukám engem hozott végig ugyanezen az útvonalon, és nyomkodta a kezem, ha „köszönni kellett” – mert ő már tudta, amit akkor én még csak tanultam, hogy: azt úgy illik. Most én vagyok az anyuka, és én is nyomkodom Anna kezét. Csakhogy azóta azt is tudom már, hogy nemcsak azért, mert azt úgy illik... Harminc év alatt nem csupán én változtam meg. Azelőtt természetes volt az utcán a köszönés, egymás köszöntése: a fejbiccentés, a kalapemelés, a „tiszteletem XY úr/bácsi!”, a „kézcsókom”, és még sorolhatnám emlékeimet.

Ma csak nagy néha röppen fel egy-egy „csókolom”, „Jó reggelt!”, jobb esetben „Jó reggelt, tanárnő!”. Ezek mint jóleső napsugarak ülnek meg szívemen, - lám, van még, akivel egy helyre tartozunk.

Ötéves gyermekek arra tanítom, hogy az összetartozás minimális kifejezési lehetősége, hogy nem megyek el az ismerősök mellett szó nélkül. Én valahányszor kimondom: „szervusz” – tudatom mélyén megmozdul valami, ami rokonságot tart a latin eredetivel: „servus humillius”, és töredékében bár, de mégiscsak átélhetem, hogy „szolgálni kívánlak”, mert csak így kerek a világ.

Nekünk, akik a Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnázium polgárai vagyunk, fokozott felelősségünk van. Odafigyeléssel, kicsi lehetőségünk nyílik a reggelek (napok) szeretetteljesebb indítására (folytatására), ha az ismerős tekintetet megkeresve, határozottan köszöntjük egymást. Ajándékozunk meg egymást és magunkat is azzal az örömmel, hogy nem mondunk le egymásról, merjük kimondani a napszaknak és alkalomnak megfelelően: „Jó reggelt kívánok!”, „Jó napot kívánok!”, „Szervusz!”

Bagi Emese tanárnő

Részese voltam egy igazi ásatásnak

A nyár elején hirdette meg az egri Dobó István Vármúzeum, hogy a karácsondi és a ludasi határban zajló ásatásaihoz munkásokat keres. Mivel a régészet, a régészek munkája, a múlt mindig is érdekelt, jelentkeztem. S így részese lettem egy igazi ásatásnak!

Mint ahogy a történelemkönyvben le volt írva, úgy elevenedett meg előttem a régészek munkája. Kijelölték a területet, s azon belül a 4×4-es hálót. A kijelölt területet rétegről rétegre nyestük le, aprólékosan, figyelmesen, hogy a régmúlt legapróbb részlete se kerülje el a figyelmet. Sokszor volt a munka nehéz és eredménytelen, mert nem találtunk semmilyen hasznosítható leletet. Mi a szerencsének és elődeinknek köszönhetően nem hiába aszal-tuk magunkat a hőségben: kelta sírokat találtunk. Bronzkori leletek is kerültek elő a föld mélyéből. (A régész nagy feladata az, hogy a talált leletet meghatározza, korban azonosítsa. Nehéz pontosan megmondani a cserépedényről, hogy a milyen korban használták.)

Nagyon érdekes, hogy a kelta harcosokat legörbített kardokkal temették el, hogy ne jöjjenek vissza a túlvilágról. A cserépedényekben megkristályosodott mézet is találtunk. Szinte hihetetlen, hogy több ezer év óta megmaradtak a földben ezek a tárgyak! Arra is rájöttünk, hogy a sírokba virágot is tettek a halottak hamvai mellé. Meglepő volt az is, hogy már akkor is - 2500 éve – elhamvasztották a halottakat, a hamvakat pedig cserépedényben temették el. Az előkelők sírjaiban bronz övcsatot, fibulát - bronz ruhatűt -, fülbevalót, karperecet találtunk.

Nagyon örülök, hogy megismerhettem a régészek fáradságos munkáját, s ezáltal saját tudásomat is gyarapíthat-tam.

Holló Albert 10. A oszt.

Egy természetvédelmi tábor élményei

A „Földtani Örökségünk Egyesület” minden évben pályázatot hirdet gimnazistáknak, melyben a természetvédelemmel és a geológiával kapcsolatos témákról várnak munkákat. A beküldött pályázatokat értékelik, és az első tíz helyezett felvételt nyer az ELTE geológus szakára. E tanulók a következő húsz helyezettel együtt részt vehetnek egy nyári „jutalomtáborban”.

Én „Üledékföldtani és rétegtani megfigyelések a novaji homokbányában” címmel írtam pályázatot. A 200 pályázó közül nem kerültem be az első tíz helyezett közé, de pályamunkámat három különdíjjal is jutalmazták, és meghívást kaptam a táborba. A Bükki Nemzeti Park rejtéki kutatóháza várt bennünket, ifjú természetvédőket. Két húszágyas szobában volt a szállásunk, de tetszés szerint aludhattunk sátorban vagy a szabad ég alatt is.

Az első nap természetesen az ismerkedésé volt tréfás játékok keretében. Este a tábortűz mellett került sor a pályázat ünnepélyes díjkiosztására. A résztvevőket a szponzorok adományaikkal halmozták el: hátizsákot, hálózsákot, sátrat és sok más értékes és hasznos dolgot kaptunk.

Másnap egy kiadós gyalogtúra és egy elmés vetélkedő után már kellőképpen összeszoktunk ahhoz, hogy este a fáradságunk ellenére is jól mulassunk a Bauxit együttes zenés-táncos multságán. Így aztán nagyokat aludtunk másnap a Rudabányára menő buszon, de megérkezve már frissen megtekintettük a „Rudapithecus Hungaricus” lelőhelyét, és érdeklődve hallgattuk a kutatók beszámolóját az ásatásokról. Az ebéd bográcsgulyás volt, majd megmártóztunk a bányatóban, és ásványokat is gyűjthettünk. Hazafelé benéztünk az ércbányászati múzeumba, és meglátogattuk az egri pincéket is. Korán lefeküdtünk, mert másnap kétnapos fennsíki túrára mentünk volna, ha nem zuhogott volna az eső. Az eső miatt csupán négyórás számháborúzást játszottunk, s ezen úgy eláztunk, hogy még másnap is csak a ruháinkat száríthatgattuk. Közben pihentünk és nagyokat beszélgettünk. Este azonban már a szabadtűzi palacsintasütőversenyen, a gólyalábfutáson, a gyorsasági sátorverésen és a kötélhúzáson mulattunk sokat. Részt vehettünk egy „Legylen Ön is milliomos!” vetélkedőn is.

Számomra a legemlékezetesebb nap a hetedik volt, mert ekkor a zeolit és az opál birodalmában, a Zempléni-hegységben jártunk. Éjszaka pedig tájékozódási akadályversenyen vettünk részt. Az, aki nem ismerte a térképet és az iránytűt, már az első percekben elveszett, és csak a reggel talált haza. Ám az sem járt jobban, aki tudott ugyan tájékozódni, de rosszul oldotta meg a feladatokat, s így tévedt el. Volt olyan, aki a mocsárban hagyta az egyik cipőjét. Engem és csapatomat megkergetett egy vaddisznó.

Rendeztek még „rejtéki olimpiát”, ahol tollasozás, focizás, pirospacsizás és számháborúzás volt műsoron. Előadást tartott a legérdekesebb kutatóútjairól dr. Juhász Árpád, az ismert geológus, sőt geológusnótákat és dalokat is tanított nekünk. Voltunk Lillafüreden, ahol megnéztük az Anna-barlangot, Miskolctapolcán, hol óriási fürdést rendeztünk. Volt még táncos, zenés búcsúest, és egy búcsúkirándulás, ahol a tábor környéki barlangokat, víznyelőket vettük szemügyre. Ennyi emlékezetes program és felejthetetlen kilenc nap után hosszas és szomorú búcsúzkodás következett. A tábor véget ért, de azóta már volt két „utótalálkozónk” Nyírmedpusztán és Pilismaróton. Úgy érzem, a táborozásokon tagja lettem egy nagy családnak, amelyet a természetvédelem ügye tart össze. A természetvédelem pedig minden embernek a szívére kell, hogy legyen, mert a természet körbevesz minket, benne élünk, s rajtunk múlik, hogy milyenné tesszük, hogyan bánunk vele.

Busák Péter 13. K oszt.

Pyskaland, Duitsland, Alemania

Igen, ez mind Németország, legalábbis a csoporttársaim anyanyelvén. 2001 nyarán ugyanis az Izland, Hollandia, Bolívia, El Salvador, Argentína és Magyarország alkotta „Gruppe 8” (8-as csoport) négy hetes állami ösztöndíjat nyert Németországba. Ennek előzményeként a PAD-nak (Pedagógiai Cserediák Szolgálatnak) írtunk német pályázatot, s az első helyezettet jutalmazták ezzel a jutalomúttal. S ezután nem maradt más dolgunk a csomagoláson és az izgalmon kívül, mint várni 2001. június 28-át, mellyel életünk talán eddigi legnagyobb élménye vette kezdetét.

Már a repülőút alatt is próbára tették rátermettségünket, valamint tájékozódási képességeinket, mert az átszállásokat – amiből volt egy-kettő – teljesen egyedül kellett lebonyolítani.

Két világ határán

(Még jó, hogy akadt köztünk olyan, aki tudott németül.) A szervezéssel különben nem volt gond, hisz még arra is ügyeltek, hogy az egyes országok diákjai – a kísértést elkerülendő – csak más anyanyelvűekkel legyenek egy szobában, ezzel is biztosítva a német nyelv állandó használatát. Ez olyan „jól” sikerült, hogy a végén még németül álmodtunk, sőt mi, magyarok is németül beszéltünk egymással.

Az utazás két részre oszlott. Az első két héten Nürnbergben egy családnál laktunk, a második két hétben pedig végiglátogattuk – illetve megpróbáltuk végiglátogatni – Bonn, München, Berlin nevezetességeit.

De a legjobb az volt az így töltött időben, hogy olyan embereket ismerhettem meg (csoporton belül és kívül) a közös programok alatt, akikkel más körülmények között valószínűleg sohasem találkoztam volna; s olyan élményeket élhettünk át, mint hógolyózás nyár közepén Németország legmagasabb hegycsúcsán, a Zugspitzén, a közös „áldogálás a berlini falon”, vagy éppen a sátorozás a Brombachsee-nél.

Ahogy telt az idő, egyre inkább éreztük, hogy tényleg egy csoport, sőt egy csapat vagyunk, és hogy összeköt minket az a tény, hogy mindannyian idegenek voltunk Németországban, és a honvágy leküzdésében segít, ha nemcsak saját magunkkal vagyunk elfoglalva. Így megtanultunk odafigyelni, vigyázni másokra, sőt a legjobb tudásunk szerint segíteni is, ha kellett. Például a müncheni olimpia helyszínén, Halleban a jégpályán, amikor is majdnem mindenki először viselt korcsolyát a lábán. A hógolyózás izgalmában pedig már teljesen eltűntek a nyelvi határok. Rengeteget beszélgettünk az élet szinte minden dolgáról, vagy éppen egy kiállított képről, történelmi dokumentumról. Az ilyen spontán beszélgetésekkel, vitákkal sokkal többet tanultunk egymásról és egymástól, mint ha lexikonokat bújtunk volna.

Sok társammal tartom a kapcsolatot e-mailen keresztül, így is lehetőséget teremtve arra, hogy tovább beszélgethessünk vagy éppen vitázzunk azokról, amit ott, Németországban láttunk. De azt is tudom, az a hely – „Deutschland” – nem pusztán nyelvgyakorlási lehetőségként marad emlékeink között, hanem összekapcsolódik a barátsággal, a másik megértésével, és azzal az érzéssel, hogy mindig lesz mit tanulni a másik embertől.

Koncsik Anita 12. D oszt.

Anyanyelvi tábor

2001. augusztus 21-től, immáron 20. alkalommal rendezték meg Győrött a hagyományos, Kazinczy Ferencről elnevezett anyanyelvi tábort, amelyre a magyar belföldi és határon túli diákokat várták. Idén is, mint már korábban 19 alkalommal, szép számmal gyűltek össze a Kazinczy Ferenc Gimnázium kollégiumában fiúk, lányok egyaránt. Ez az intézmény ad otthont az évente megrendezett Szép magyar beszéd versenynek is.

A program első ránézésre nagyon sűrűnek és fárasztónak tűnt. Minden nap 4-5 előadást hallottunk, és mind tömény nyelvtan... Többen is kételkedve álltak a programkiírás előtt: „Hát tényleg ez az, ami kell nekünk így nyár végére?” Ez kellett! Megtiszteltetés és felejthetetlen élmény volt hallgatni híres professzorok, Kazinczy-díjas tanárok előadásait, és élveztük is ezeket azért, mert mi magunk is részt vehettünk rajtuk. Játékos feladatokkal keltették fel figyelmünket, érdeklődésünket az adott téma iránt, így játszva tanultunk. Szívesen hallgattuk Kovács László tanár úr beszámolóját a kisebbségi nyelvhasználatról, aki Somorjáról, Szlovákiából érkezett hozzánk. Megtutuk tőle, miért hívják náluk a mustárt korcsicának, a pótkocsit vlecskának a magyarok. Ismereteket szereztünk a helyes légzés- és beszédtechnika alapfeltételeiről, játszottunk a mondatokkal Kerekes Barnabás tanár úr segítségével, aki a „Beszélni nehéz” című rádióműsor vezetője. Tanultunk helyesen hangsúlyozni mondatokat, és hallhattunk olykor kacagató s olykor már fájdalmasan rossz mondattagolást egyes rádióműsorok vezetőitől, riportereitől, melyeket magunk javítottunk ki. Deme László professzor úr előadásában szó volt a szöveg értő és értető tolmácsolásának helyes megoldásairól „Szöveg és hangzás” címmel. Vadász Anna, szintén Kazinczy-díjas tanárnő retorikára és helyes nyelvhasználatra tanított minket. Más alkalommal képet kaptunk a beszéd és magatartás összefüggéseiről, a viselkedésről és a környezethez való alkalmazkodásról. Híres emberek szónoklataiba pillanthattunk bele, egy kicsit másképp, mint általában, a szavak titkát keresve...

Estéknként a tábor vezetői szórakoztató programokat rendeztek nekünk. Gitárkísérettel énekeltük kedvenc dalainkat, kipróbálhattuk színészi, koncentrációs képességeinket, alkalmazva az előtte tanult beszédtechnikát. Különböző hangszínen beszéltünk, játszottunk a hangunkkal. Máskor rábaközi és dunántúli néptáncokat roptunk az udvaron késő éjszakáig, majd népdalokat énekeltünk. Egyik délután ellátogattunk Pannonhalmára is, az apátság épületeit látogathattuk végig. Számunkra a legérdekesebb a könyvtár volt. Külön megtiszteltetésnek vehettük, hogy lehetőséget kaptunk némely könyv közeli megtekintésére is. Óvatosan, félve és nagy izgalommal vettük kezünkbe a több száz éves, idő közben megsárgult könyveket. Eredetiben olvashattuk Kazinczy kézzel írott leveleit, belelapozhattunk helyesírásunk alapelveinek legelső nyomtatott kiadásába is. Hatalmas szótárokat tekinthettünk meg. Ez mindannyiunk számára felejthetetlen élmény volt.

Utolsó nap megrendezték számunkra az „Édes anyanyelvünk” és a „Szép magyar beszéd” címet viselő versenyeket, amelyeken minden táborlakó részt vehetett, és kipróbálhatta képességeit, illetve gyakorolhatta a tanévben megrendezendő versenyekre. Búcsúestünkön izgalmas nyelvi vetélkedőn vehettünk részt, és a határon túli diák-társaink műsorát csodálhattuk. Ez a hét tele volt mesés élményekkel, kellemesen eltöltött napokkal, és örökké tartó barátságok köttettek a magyar nyelvet szerető és ápoló diákok között. Hiszen ez az, ami mindannyiunkban közös: az anyanyelv.

Zagyva Diána 12.D oszt.

DR. PATAKI VIDOR NYOMAI...

Száz éve született tudós tanárunkra emlékezünk

Pataki tanár úr egy kedves budai tanítványa, *dr. Pataky Barnabás* gyűjtötte össze nagy tisztelettel és hozzáértéssel tanár úr „nyomait”, – a róla szóló írásokat. Budai diáktársunkat mi egriek is jól ismerjük, hisz sokan megkaptuk tőle és örömmel olvastuk Pataki tanár úr Magyar Történelem könyvét, melyet fáradhatatlan szorgalommal ő gondozott, kiadott, terjeszt, s végez minden munkát, ami egy könyv életéhez szükséges.

Amit ez az írása sugall, nekünk egri öregdiákoknak is szól: tudós tanárainknak ne csak emlékét őrizzük szívünkben, hanem az írásaikat, az irodalomban és a tudományban továbbható munkájuk „nyomait” is gyűjtsük össze. Ehhez a munkához újságunk is szeretne segítséget nyújtani, arra kérve az egri öregdiákokat, hogy e téren ne restelljenek „tollat ragadni.”

Abban, hogy Vidor tanár úr bennünk nyomot hagyott, senki nem kételkedik, elég a különböző (főleg egri és budai) Fehér-Feketéket böngészni, hogy erről megbizonyosodjunk. Úgy gondoltam azonban, hogy az olvasmányaimban eddig talált „nyomokat” is érdemes csoportba gyűjteni, talán nem is annyira – jogos, de steril – nosztalgia igényünk kielégítésére, mint inkább egy összefoglalás elkezdésére. Ennek a végét sem látom, hiszen hasonló gyűjtemények más tanárainkról is elképzelhetők és indokoltak lehetnének, különös tekintettel a szemtanúk s a források számának vésszes de törvényszerű apadására. Arról nem is beszélve, hogy az itt megemlített szemelvények biztosan nem merítik ki a Vidorra irodalmi művekben megemlékezők sorát. (Nekrológokról itt nem emlékezem, bár pl. a Műemlékvédelemben és a Vigiliában tartalmas, meleg megemlékezéseket lehetett találni.)

Az egyebek között régészeti tevékenységet is folytató *Zsolnay László* (*Hírünk és hamvunk*, Magvető, 1986) Vidorról, mint „néhai jeles barátjáról” emlékezik meg, amikor az egri múzeumi tevékenységének színhelyét idézi: „e ’múzeum’ tartozéka volt az egri vár és annak kazamatarendszere is, amelyet még a 30-as években tárt fel néhai jeles barátom, Pataki Vidor János, akkoriban egri cisztercita történelemtanár. És tanártársai meg az egri diákok” (568. old.)

A szintén meglehetősen kacskaringós pályafutású *Tardy Lajos*, aki élete egy időszakában tudományos dolgozatán munkálkodva bensőséges és hosszú kapcsolatot ápol a levéltárak kutatóterméinek hangulatával (T. L. : *Szaggatott krónika*, Szépirodalmi, 1986, 333. sk. o.), e légkör illusztrálását olyan élénken s találóan írja le, hogy az ezekben a termekben tevékenykedők lefestésének idézését nem tudom megállni:

„Furesca státusú társaság tagjai voltak ezek a tekintélyes külsejű, a tudás méltóságát és az igaz emberség szerénység sugárzó, vajmi szegényesen öltözött férfiak: javarészt a felozlatott tanítórendek szerzetesei, egy-két protestáns lelkész és a Rabbiképző Intézet egykori professzora. Ezek a harcos ateizmus korszakában nem tartozhattak sem az Országos Levéltár, sem bármely más tudományos intéz-

mény személyi állományába, s csupán az akkori főigazgató hallgatag jóváhagyásával, afféle ’free-lancer’-ek minőségében, névtelen közkonatónként állhattak a nagyérdemű kutatók és intézetek rendelkezésére, a mérsékelt-nél sokkalta csekélyebb díjazás – inkább éhbérnek nevezném – ellenében. Csodálatra méltó latinisták voltak, művelt, széles látókörű tudósok, akiknél a latin nyelvtudásához az oly szükséges fordítói leleményesség és hatalmas paleográfiai gyakorlat járult. Nem volt olyan olvashatatlannak tetsző szöveg, amellyel meg ne birkóztak volna. S ha akadt volna mégis valami probléma, akkor a filológia mezején is megnyilvánuló ökumenikus szemlélet alapján a kérdést szépen megkonzultálták egymás között, és hibás döntés sohasem született

Ezek a névtelenség homályában dolgozó öreg klerikus filoszok ma már elképzelhetetlen mértékben járultak hozzá ahhoz, hogy még a sivár esztendőkből is megjelenhettek olyan művek, amelyeknek látható szerzői az ő közreműködésük nélkül soha meg nem birkóztak volna matériájukkal, csak éppen fiatalságukkal járó feledékenységekben megfeledkeztek, egy halkán elrebegett (helyesebben apró betűkkel műveik végére odanyomott) köszönet lerovásáról”.

No de van itt személyre szóló emlékezés is.

„Pataki János – cisztercita Hiláriusz vagyis Vidor atya – ugyanezt a tudományos gályamunkát végezte, de csak a nap egyik felében, délutánjait a kórházi nagybetegek, a haldoklók lelki erősítésének, a vigasztalásnak szentelte. Erről csak véletlen szereztem tudomást, hiszen a lelkek gondozója, a szellemnek hordozója még legtörődöttebb állapotában sem volt hajlandó másokkal meglátatni, hogy ő voltaképpen mindkét végén egyszerre lánggal lobogó égő gyertya. Eger várának feltárásában, szakirodalmi feldolgozásában elévülhetetlenek érdemei – ezt ma már mindenütt elismerik –, és mint tanár oly elevenen élt egykori tanítványai emlékezetében, hogy a teljes törvényesség beköszöntével eleget tehetett Amerikába szakadt hajdani diákjai meghívásának, akik repülőjegyet küldtek számára. S talán a hazatérés öröme..., talán a mások szolgálatában leélt élet megfáradtsága (vagy a kettő együtt) okozta, hogy a tengerentúlról visszaérkezve a Ferihegyi repülőtérre rosszul lett, alig később eltávozott tőlünk.”

(A kis ténybeli pontatlanságok mit sem vonnak le ezeknek az őszinte szavaknak az értékéből.)

Tudományos szempontból nehéz fajsúlyú megemlékezést tett közzé a nemrég elhunyt nagy Árpád-kori szakértő, *Györffy György* (*Az Árpád-kori Magyarország történeti földrajza* II. kötet, Akadémiai Kiadó, 1987., 6. old.) kötetbe bevezetőjében (Vidor elhunytának évszáma nyilvánvalóan tévedés.)

„E helyütt emlékszem meg három elhunyt értékes munkatársamról, akik segítségének sokat köszönhetek. Pataki Vidor volt ciszterci tanár, jeles helytörténész (+1971) az Országos Levéltárban őrzött gyűjtemény (DI sorozat) kép-

cédulái alapján az 1000–1332. évekre a 97714. számig olyan segédletet készítettem számomra, amelynek segítségével a feldolgozandó évkör okleveleit kézbe vehettem, s bármely oklevélről van szó, mind a DI.-szám, mind a dátum alapján azonosítani tudom, ami a szövegkiadásokkal való egybevetésnél nélkülözhetetlen...”

Akiket Vidor történelemre tanított, valamennyien emlékezünk apró, névjegyformátumú céduláira, melyeket előadásai közben konzultált levett szemüveggel, hiszen az arra bolhabetűkkel írt szöveget másképpen elolvasni nemigen lehetett. Az ötvenes évek elején töltőtollam tintáját magam csináltam s erre egy látogatásom alkalmával Vidor felfigyelt, mert jó tintát akkoriban nehéz volt beszerezni, különösen ilyen „mikroírásra”, ezért – kérésére – csináltam neki is pár decit, amivel igen meg volt elégedve. Hát így segítheti a történelemtudomány haladását egy vegyész!

A legnagyobb meglepetést számomra azonban egy, kifejezetten véletlenül kezembe került könyv tartogatta: *Takács Miklós: A bélakúti/péteváradai ciszterci monostor*, Forum, Újvidék, 1989. Általam közelebbtől nem ismert szerző hatalmas irodalmi anyagra támaszkodva, nagy tudományos igényességgel, nagyrabecsülendő tömörséggel írja le ennek a ciszterci apátságának történetét. Feldolgozott anyagában az általam ismert összes magyar ciszterci történetírókat meg lehet találni: Békefi Remig, Kalász Elek, Hervay Levente és természetesen Pataki Vidor. Róla így nyilatkozik: (7. o.)

„Az 1930-as években a ciszterci rend középkori történetének megismerését egy forráskiadvány vitte előbbre. Joseph Canivez rendszerezve újraközölte a ciszterci Nagykáptalan határozatait. Ennek a magyarországi rendtartományra vonatkozó részeit Kalász Elek igyekezett munkáiiba beleépíteni (Kalász Elek: Vázlatok a magyar földön 800 éves ciszterci rend múltjából. A ciszterci Rend bajai III. Béla Gimnáziumának 1942–43. évi évkönyve.) A Nagykáptalan több rendelkezései a bélakúti/péteváradai apátságra vonatkoztak. Ezek jelentőségét elsőként Pataki Vidor ismerte fel. Ő 1942-ben jelentette meg azon tanulmányát, amely címevel ellentétben nemcsak a bélakúti/péteváradai apátság kelenföldi grangiájának a

történetét tárgyalja, hanem az apátságról is alapos elemzést nyújt. (Pataki Vidor: A péteváradai ciszterci rend közepkori Kelenföldön. A ciszterci Rend budapesti Szent Imre Gimnáziumának évkönyve. 1941–42.) Túlzás nélkül állítható, hogy e mű a monostor történetének legrészletesebb és legpontosabb feldolgozása. Egyetlen hátránya, hogy egy gimnázium évkönyvében jelent meg, és talán ez is oka annak, hogy létezéséről számos kutató nem tud. 1984-ben adták ki Hervay L. Ferenc latin nyelvű repertóriumát a ciszterci rend magyarországi monostorairól (Hervay L. Ferenc: Repetorium historicum ordinis Cisterciensis in Hungaria. Bibliotheca Cisterciensis 7, Roma 1984). E könyv egy külön fejezete tárgyalja a bélakúti/péteváradai monostort. A mű írója magálapításában nagyrészt a Pataki Vidor által kijelölt úton halad.”

Poppe Kornél (Buda 1948) hívta fel figyelmemet *Gerő László* (szerk.) *Várépítészetünk* (Műszaki, Bp., 1975) c. munkára, melynek első fejezetét éppen a főszerkesztő írta A magyar várépítés kialakulása a honfoglalás korától – címmel. Itt – röviden – arról van szó, hogy Soós E. 1912-ben írt könyvében elsőnek kísérelte meg a hazai várfejlesztés jellemzését. Ezt utána helyesen csak Pataki Vidor tökéletesítette 1932-es munkájában, melyhez Gerő csak annyit fűz: „megállapításait mi is elfogadtuk” (38. old. 6. jegyzet)

Pataki Vidor munkásságának irodalomjegyzékét *Hervay Ferenc Levente* OCist foglalta össze, mely „Az egri vár híradója” 1975. 11. számában látott napvilágot.

Valószínűnek tartom, hogy Vidor munkájával és személyével más irodalmi munkákban is foglalkoztak. Mindenesetre egy ilyen személyi és tudományos tulajdonságokkal rendelkező egyén igazán megérdemelné, hogy nyomaival mindkét vonalon arra megfelelőbben felkészültek (akár rendtársai) tovább foglalkozzanak.

Ez a legkevesebb, amivel – személyes emlékeink ápolásán kívül – Neki tartozunk.

(Dr. Pataky Barnabás Buda 1948)

hírek...hírek...hírek...

- **AZ EGYKORI CIKÁDORON** – a mai Bátaszéken – Magyarország első ciszterci monostortemplomának nemrég feltárt alapjait áldotta meg *Mayer Miklós* pécsi püspök augusztus 17-én. Az egész napos ünnepi program szent misével kezdődött, melyet *Maurus Esteva*, a ciszterci rend generális apátja celebrált *Kerekes Károly* ny. zirci apát kíséretében. A szentbeszédet *Zakar Polikárp* zirci főapát mondta. Az ünnepségen részt vettek a zirci apátság és a rendházak szerzetesei, Heiligenkreutz apátja és szerzetesei.

Részletek Polikárp főapátúr szentbeszédéből:

Az 1941/42-es év a ciszterci gimnáziumokban a háború ellenére ünnepi év volt: Cikádor alapításának 800. évfordulóját ünnepelte minden magyar ciszterci diák. Ahogy akkor mondtuk: A magyar földön 800 éves a Ciszterci Rend. Én a bajai cisztercieknél akkor második gimnazista voltam, és minden nagyon szép, jó és felemelő volt de az volt a gondunk és bajunk, hogy senki sem merete biztossággal kimondani, hogy hol is van pontosan az a cikádori monostor. Békefi Remig, mint zirci apát – negyedik elődöm – már 1894-ben az oklevelek alapján bizonyította, hogy Cikádor azonos a mai Bátaszékkal, de sokakban tovább élt a hiedelem, hogy talán mégsem így állnak

a dolgok, és bizony sok, a magyar ciszterciekkel foglalkozó könyv bizonytalankodott ebben a kérdésben. Dr. Valter Ilona ásatásai 1994-ben, amiben nekem is, akkori generális apátnak valami része volt, kimondták a végső szót. Amit pedig a ránk maradt oklevelekből Cikádorról meg lehet tudni – mindent, vagy majdnem mindent – Sümegi József igazgató úr írta meg a Bátaszékről szóló könyvében.

Cikádor első szerzetesei Heiligenkreutzból jöttek, és a ma itt van Heiligenkreutz apátja 24 szerzetesével. Az 1134-ben alapított Heiligenkreutz ma egy virágzó apátság, azzal a sajátsággal, hogy 867. évét éli, gyakorlatilag megszakítás nélkül. Ott nem pusztított el mindent a tatár és a török, még ha az oroszok tettek is némi kárt. De a 866 éve alapított apátság, kezdetben szegény volt, ugyanakkor sok volt a hívás, kevés a termőföld, és igen érthető, hogy új apátságokat alapított – 8 év alatt hármát –, harmadikként Cikádort. Az 1142-ben, 44 évvel az első ciszterci monostor alapítása után, Cikádor a 174. ciszterci monostor az apátságok kronológiai jegyzékében.

A XII. század derekán az egyik krónikaíró azt mondta – kis túlzással –, hogy a világ egy szép pillanatban arra ébredt, hogy ciszterci lett...

- **SZENT BERNÁT ÜNNEPE ZIRCEN** – Nagyboldogasszony hetében két ünnepe is volt a Rendnek: augusztus 15-én *Keszthelyi Ferenc Jeromos* OCist, váci megyéspüspök szentelte pappá *Kéri Atanáz*t. 18-án amikor Szent Bernát ünnepét tartották *Gyurczy Tibor Kamill* öltözött be noviciusnak, *Tóth Anasztáz* pedig letette első, egy évre szóló fogadalmát. Ugyanekkor újította meg fogadalmát *Czécs Dániel*, *Pop (Pap) István*, *Wirt József*, *Kondor Harding* és *Vizi Tamás*. E napon ünnepelte pappá szentelésének ötvenedik évfordulóját *Keszthelyi Miklós Vazul* zirci plébános, *Bácskai Sándor Keve* bajai házfőnök és *Arató Miklós Orbán* pécsi házfőnök. (Uj Ember)

- **A CISZTERCI RENDRŐL**, a Zirci kongregációról és a ciszterci iskolákról olvashatjuk Polikárp főapátúr sorait a *Budai FehérFekete* Veni Sancte-i számában. – A Ciszterci Rend 2000 szeptemberében tartotta szokásos ötévenkénti generális káptalanját Rómában. Ez volt az első alkalom, hogy az apátnők és néhány nővér teljes szavazati joggal vehetett részt a generális káptalanon. Az apátnők és néhány delegáta a káptalan tagjainak számát megduplázta: 123 szavazati joggal rendelkező tagot hívtak meg, akik közül 112 jelen is volt.

A káptalanon nem mondták meg hogy pontosan hányan is vagyunk a Rendben, noha világos, hogy Vietnamból kivéve kevés a hívás és a monostorok létszáma csökken. Nagy problémával küszködnek a belgiumi, holland, cseh és egyes spanyol monostorok. A Ciszterci Rend jelenleg tizennégy kongregációból áll.

A Zirci kongregáció ma három apátságból áll: Zirc, Dallas (1961-ben lett önálló jogú perjeltség, 1963-ban apátság) és a női ciszterci Kismaros (1987-ben lett önálló perjeltség a Ciszterci Rendbe inkorporálva, 1993-ban lett apátság és 1996-ban lett a Zirci kongregáció tagja). Az érdi Regina Mundi női ciszterci monostort 1965-ben kebelezte be a Szentszék közvetlenül a Ciszterci Rendbe és továbbra is a generális apát közvetlen jurisdikciója alá tartozik.

A Zirci Apátságnak jelenleg 51 fogadalmas tagja van és egy noviciusa, de négy atya Dallasban él – olvashatjuk Polikárp főapátúr 2001. augusztus 4-én adott tájékoztatásában.

A 48 Magyarországon élő rendtagból 40 pap (kettő püspök), 7 ideiglenes fogadalmas, 1 novicius.

Korban 90 felett van 3 atya, 81 és 90 között 8, 71 és 80 között 18, 61 és 70 között 8, majd jön egy 32 éves lyuk, 31 és 40 között van 6 rendtag, 21 és 30 között pedig 9. Bizony nagyon kell imádkozni sok és jó hívásért.

Iskoláinkban és kollégiumainkban összesen 3699 diák tanul:

Buda 842 diák	Eger gimn. 902 és koll. 150 diák	Pécs gimn. és koll. 927 diák	Székesfehérvár 878 diák
----------------------	---	-------------------------------------	--------------------------------

- **KÁDÁR ISTVÁN** USA-ban élő, 1948-ban érettségizett diáktársunk az amerikai Szabad Magyar Újságírók Szövetsége millenniumi pályázatán I. díjat nyert „*Szent István jelképei*” c. írásával. Szeretettel gratulálunk!

- **A SZÉPÜLŐ EGER** és kis szépséghibái – címmel beszámoló olvashattuk a *Magyar Nemzet* augusztus 25-i számában *Bőjthe Tamás* (1949) diáktársunk tollából. Mi, egri öregdiákok, megkülönböztetett figyelemmel kísérjük kedves diákvárosunkról szóló híradásokat és örülünk, ha fejlődéséről, szépüléséről kapunk hírt, különösen, ha azt egy jó tollú diáktársunktól származik.

- **HÚSVÉTI SÁNDOR** Kanadában élő, 1945-ban érettségizett diáktársunk fametszetét, kerámiáját, érmeit láthattuk Budapesten a „Kanadai Magyarok Művészete” kiállításán a Magyarok Házában. Orvosi hivatása mellett gyakorolt művészi tevékenységéről már többször is hallottunk, s most örömmel láttuk itthon is a millennium tiszteletére rendezett reprezentatív bemutatón. Gratulálunk a sokágú és jó ízléssel készült munkáihoz!

- **DR. THUMMERER FERENC** (1953) diáktársunk „*Az Eger város egészségügyéért*”- kitüntetésben részesült augusztus 20-án, melyhez mi is gratulálunk!

- **DR. SZIKLAY ÁRPÁDRÓL** (1903–1976) olvashattunk visszaemlékezést Hevesmegyei Hírlap 2001. július 28-i számában, halálának negyedszázados évfordulóján. Négy évtizeden át szolgálta városát, mi pedig mint kedves és jó kedélyű tanárunkat ismertük. 1940-től az államosításig volt az egészségtan tanára és iskolaorvos gimnáziumunkban. A Szent Bernát templomban július 28-án, halála évfordulóján misét mutattak be lelkiüdvéért.

- **DR. KOVÁCS JENŐ** állami díjas erdőmérnök, címzetes egyetemi tanár 1949-ben érettségizett diáktársunk augusztus 20-án az Országházban vette át a *Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztje* kitüntetését, amelyet az erdőgazdálkodás, az erdészet műszaki fejlesztése terén végzett, nemzetközileg is nagyrabecsült tevékenységéért valamint a természetvédelmi területek kialakításában játszott meghatározó szerepéért kapott. Ez év szeptemberében pedig a Nyugat-Magyarországi Egyetem rektora és az erdőmérnöki kar dékánja az Erdőmérnöki Karon végzett oktatási valamint szakirodalmi tevékenységének elismeréseként a *Tiszteletbeli Egyetemi Doktor* címet adományozta részére. A magas kitüntetések elnyeréséhez mi is szeretettel gratulálunk.
- **SZÉKELY GYÖRGY** akadémikusnak, 1944-ben érettségizett diáktársunknak. nemrégiben jelent meg az idegrendszer működését új szemléletben magyarázó összefoglaló műve a Brain Research Bulletin nevű nemzetközi folyóiratban „An Approach to the Complexity of the Brain” címmel. Talán érdekes lehet, ha közre adjuk diáktársunk feleségétől – dr. Fuxreiter Margittól – kapott tájékoztatást e munkáról: „A dolgozat rövid, ismeretterjesztő összefoglalásának a megértéséhez tudnunk kell, hogy az általános elképzelés szerint, ha egy érző inger az érző idegen ingerületet kelt, ez bejut az agyba és reflexet vált ki. Ilyen reflexek összekapcsolódásából áll az agy működése. Az összerendezett működésnek feltétele, hogy az ingerület mindig a megfelelő helyen váltsa ki a reflexet. Az agyban $5-6 \times 10^{10}$ idegsejt található, ami mintegy $5-6 \times 10^{14}$ ingerület átadási lehetőséget jelent. Ilyen bőség mellett mi a valószínűsége annak, hogy az ingerület mindig a megfelelő helyen adódik át? Ennek a kérdésnek a megválaszolásával foglalkozik a dolgozat, a neves amerikai közgazdász Herbert Simon komplex rendszerekre vonatkozó elvét alkalmazva az agy szerkezetére. Levezethető, hogy komplex hierarchikus rendszerek szelektív próba-szerencse útján keletkeznek. A szelektivitás lényeges elem, mert komplex rendszerben információt támaszt, vagy növel (pl. barkohba játék). Egy adott rendszer keletkezésének vizsgálatánál fontos a szelektivitás forrásainak megkeresése. Ezek általában feedback jelzések lehetnek a próba-szerencse folyamatáról és a korábban megszerzett ismeretek. Kimutatható, hogy komplex hierarchikus rendszerek lebonthatóak, továbbá, hogy az alrendszerek magatartása rövidtávon (térben, időben) egymástól független. Hosszú távon az alrendszerek összesített átlagos (aggregate) módon hatnak egymásra. Ilyen kölcsönhatásokban a részletek jelentős információvesztés nélkül elhanyagolhatók. Egy ilyen rendszer a realitást jól megközelíthető módon leírható a kölcsönhatások csupán töredékének figyelembe vételével. Számos kísérletes anyagon a dolgozat bemutatja, hogy az agy komplex hierarchikus rendszernek tekinthető, ami (és ez fontos) alrendszerekre bontható és az alrendszerek között aggregate interakció van. Tehát az egész reflex-elmélet nem igaz, a reflexek kísérleti asztalon talált műtermékek. A szelektió forrásai közül kidolgozza a külső és belső feedback jelentőségét, a korábbi ismeretek, tanulás hatását, az idegrendszer plaszticitásának szerepét és az egyes idegsejtek jellegzetes alakjának a fontosságát az idegi organizáció kialakításában. Az agy makroszkópos formája genetikai irányítás alatt alakul ki, és ezen belül a számtalan kapcsolat (ingerületek kölcsönhatása) szelektív próba-szerencse útján szerveződik. Röviden: az agy önorganizálódó komplex hierarchikus rendszer.”
- **KÖSZÖNET A NAGYLELKŰ ADOMÁNYOKÉRT!** – Diákszövetségünket támogatták adományukkal: **Gódl Károly** (1951) Koblenz, Németország **5 000 Ft**, **Györy Iván** (1947) Ansonia, CT USA **100 \$**

H A L O T T A I N K

Ács Antal Kajetán OCist, székesfehérvári házfőnök életének 83. évében elhunyt. Szeptember 3-án a székesfehérvári ciszterci templom kriptájában helyezték örök nyugalomra.

Diáktársaink, akiknek halálhíréről értesültünk:

Bordás György (1953) – Budapest

Dr. Veszprémy Dezső (1936) – Budapest

Dr. Szabó Nándor (1941) – Budapest

Forenszki József (1944) – Hort-Gyöngyös

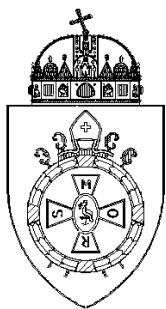
Németi Viktor (1944) – Agárd

Kenderessy István (1941) – Le Mans, Franciaország

Requiescant in pace!

Ha közölnivalód lenne, légy szíves írd meg vagy telefonáljál Tóth Kamill, 3300 Eger, Vallon u. 33. tel.:(36) 429 642 ill. Oláh Gyula, 1114 Budapest, Bartók Béla út 25. III. 5/A tel.:(1) 386 2295 vagy E-mail: olah@hcbc.hu – címére.

Az Egri FEHÉR/FEKETE 2001. Veni Sancte-i számát Oláh Gyula, a „**Színes**”-et Kovács Ottó állította össze.

EGRI *FEHÉR/FEKETE*

a Ciszterci Diákszövetség Egri Osztályának hírei
és a Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnázium és Szakközépiskola „színes” lapja

Eia vos pastorculi...

Ei - a vos pa - stor - cu - li, nunc ad cu - nas Je - su - li lae - ti ve - ni - te.
Ne - o - na - tum a - do - ra - te Je - su - lum, ne - o - na - tum a - do - ra - te Je - su - lum.
Et hi - la - ri vo - ce can - ta - te nunc Al - le - Al - le - lu - ja. A - do - ra - te Je - su - lum,
re - gem abs - que ter - mi - num. Et hi - la - ri vo - ce can - ta - te nunc Al - le - Al - le - lu - ja.

Rajeczky Benjamin a szerzetestanár Egy ciszterci tanítvány emlékei Béni Bácsiról

Rajeczky Benjamin Egerben született 1901. november 11-én. Középközlőjét a Ciszterci Rend egri kath. főgimnáziumában végezte. 1911 – 1920 között. Közben 1917/18 tanévben Zircen novícius. VII–VIII-as korában Pataki Vidorral és Tobákos Kilittel együtt „ciszterci rendi papnövendék” 1920–24 között végezte teológiai tanulmányait. 1924. július 20-án szentelték fel. 1924–26 között az innsbrucki egyetemen folytatja tanulmányait, ahol a teológia doktora lett. 1926–45 között a budai Szent Imre gimnázium tanára. Közben 1932–35 években Kodály Zoltánnál tanul zeneszerzést. 1933-tól a Magyar Énekoktatók főtitkára volt. 1945-től perjel Pásztón. 1950-től 1960-ig a Néprajzi Múzeum népzenei osztályán múzeológus. 1960–70 között az MTA Zenekutató Csoportjának igazgatója, majd megbízott igazgatója. 1967-től a Zenetudományi Intézet ny. főmunkatársa és a Zeneművészeti Főiskola zenetudományi tanszakának tanára. 1978-ban Erkel díjjal, 1990-ben posztumusz Kossuth-díjjal tüntették ki. 1989. július 2-án halt meg Pásztón, melynek temploma kriptájában nyugszik.

Születésének 100. évfordulóján szülővárosa és iskolája egész napos rendezvényen emlékezett nagy hírű szülőltjére és diákjára, mi pedig dr. Kerekes Károly ny. zirci apátúrnak az emlékülésen elhangzott nagy sikerrel fogadott előadásával.

Ajánlasként mondanám, hogy ez az emlékező tanítvány ciszterci élete ugyanúgy az egri gimnáziumból indult el, mint a nála jó 16 évvel előbb született Béni Bácsié. „Földiek” voltunk, mint ahogy ezt maga Béni bácsi fölfedezte már az első találkozásunkkor 1934 nyarán budai rendházunk udvarán, amikor hatodikos gimnazistaként mint „rendi oblátus” (afféle ciszterci aspiráns) oda bevonultam. Ő ugyanis Eger városában született, én viszont Eger város peremén, a mostani Andornaktályán láttam meg a napvilágot.

A magyar ciszterciek szóhasználatából ismerős a budai gimnáziumunk jeles esztéta magyartanárának, Brisits Frigyesnek mondása: Az emlékezés tartja össze a világot. Ezért emlékezik, és tesz tanúságot egy ciszterci tanítvány a ciszterci család egy jeles tanáráról.

Nagyszívűségéről – ami egyben Béni Bácsi páratlan pedagógiai vonzóerejének és sikereinek, közéleti tekintélyének, sőt tudományos körökben is szinte lenyűgöző elfogadottságának is talán aranykulcsa – aligha tudnék rövidebben, de egyúttal találóbban és méltóbban szólni, mint egy öt nagyon ismerő és tisztelő pásztói asszony. Úgy történt, hogy Béni Bácsi haláláról való évfordulós megemlékezésünk alkalmával, már az előadások után, alkalmi riporterként megszólítja ezt az asszonyt egy irodalmilag is számon tartott és Béni Bácsit életében holtában nagyon tisztelő jeles férfiú: „Klári néném, milyen embernek ismerte Rajeczky Béni atyát?” – És Klári

néni gondolkodás nélkül válaszolt: „*Olyan picinek... (pillanatnyi szünet után, a levegőben feszültség, majd folytatja) olyan picinek, hogy az ember szívének legkisebb zugába is belefért. De aki őt ismerte, nemcsak nagy tudására gondolok, ami vitathatatlan, hanem a nagy-nagy emberszeretetére, előzékenységére. Soha nem tudtam megelőzni a köszönésbe, pedig ugyancsak igyekeztem. Én őt csak dolgozni és imádkozni láttam. Ha beszélgettünk, mindent ki akart adni magából, szétosztogatni a lelki erejét, a benne lévő kincseket...*”

Béni Bácsi apja az egri szeszgyárban volt afféle gépészlakatos ezermester, akinek szülei viszont Miskolcra kerülhettek át Egerbe. Béni Bácsi egy unokabátyja, az 1868–72 között Egerben tanító, de már 35 évesen Székefehérvárról elhunyt Rajeczky Mátyás ciszterci tanár még miskolci születésű. Az ezermester Feri bácsit, Béni Bácsi édesapját én már Pásztón ismertem meg, amikor a szerzetesek elhurcolása után a budapesti Bernardinummunkból éppen Pásztóra deportáltak. Az öreg Feri bácsi ma is úgy áll előttem, – bár alacsony termetű volt ő is, mint fia – ahogy a háztetőn kimagasodva 80 évesen is szorgoskodva végzi az éppen akkor tetőbádogos szakmunkáját. Volt hát Béni Bácsinak szinte bölcsőtől kezdve olyan modellje ahhoz, hogy önmagától is, joggal számon kérhesse a síksándori igazember mércét: Embernyi ember vagytok-e, embernyomokat hagytok-e?

Béni Bácsi emberségéről szólva mondanivalómat a magam talán falusiasan patriarkális és tudatosan bibliás dimenzióim is vezetik, rangsorolják. Patriarkálishan az „ép testben ép lélek”, illetve az „imádkozzál és dolgozzál!” az elepnormák.

A tudatosan bibliás emberszemlélet már az értelmes, vagy legalábbis értelmesedő életkorunkban fogalmazódik meg. Mint például bennem is, amikor 12–14 éves koromban a Béni Bácsi „társszerzői” közreműködésével írt hittankönyvekből kezdtem rásejteni a Biblia sajátos nyelvére és igazi üzenetére. Mégpedig az egri gimnáziumunkban, ahol ő diákoskodott, az utolsó két osztályban már „kis-ciccerként”.

Hogyan valósul meg ez Béni Bácsi életében? Először is tehát: „Ép testben ép lélek”. Ha nem is vettem magam részt Béni Bácsi nyári táborainak, téli sí-túráinak testlelket reguláló gyakorlataiban, embert próbáló vállalkozásaiban, tudom az ott résztvevőknek már akkori és ma is lelkesítő elbeszéléseiből: Az igen! Az igazi! A Parnok úr (később: a Béni Bá’, vagy egyszerűen „a Béni”) az klassz!

Budai rendházunkban korán ébredve és a nagy kertre néző ablakunkon kitekintve hányszor láttam, fiatalabb tanárainkkal, amint tréningruhában (akkor, 70 évvel ezelőtt!) kocog, gimnasztikázik, focit rugdos Béni Bácsi. Ezek után hogyis csodálkozhattam volna, azon amit akkor hallottam róla. Felszentelése után 1924–26 között Innsbruckban, a Jezsuiták Európa-hírű Canisianum Kollégiumában képezte tovább magát nemcsak teológiában, hanem a zenetudományban is, különösen a gregoriánban. Közben nyáron rendszeresen táborozott, télen túrázott. Történt, hogy egy alkalommal rosszul érezte magát; ko-

csijuk nem volt, a több kilométeres utat a városi kórházig gyalog tette meg. A diagnózis: perforált vakbél... El ne felejtsem: indulásukkor kísérőjét kérte, hogy most ne beszéljessenek; mint kiderült, egész úton magában imádkozott. Az orvosok nem tudták, hogyan tudott ez az „olyan picike” magyar pap perforált vakbéllal ilyen hosszú utat gyalog megtenni, és nem esett össze! „Abnormis eset”!? – Beszéljünk erről józanul és alázattal. Béni Bácsiban igenis volt ilyen rendkívüli adottság is.

Hittanórái és vasárnapi homiliái nem voltak különlegesek, hacsak az nem különleges, hogy talán a komoly családi beszélgetések műfajába sorolhatnám. Semmi színpadiasság, és semmi tabu. Felső gimnazisták, ha szóvá tették a kamasz lányok különleges viselkedését, röviden, kioktató hang nélkül magyarázott. És néhány mondattal talán gyakorlatiasabban rávilágított, mint az akkortájt nagyon divatos Tóth Tihmér és Csaba Margit léptékű „felvilágosító” könyvek tucatjai. És Béni Bácsi csendes-komoly szavait nem hogy rejtett kuncogás vagy éretlen grimaszolás kísérte volna, hanem lesütött szemű befelé fordulás.

Az 1934-es első személyes találkozásunk óta mindig éreztem és csodáltam Béni Bácsiban azt a karizmat, különleges isteni ajándékot, ami végül is az 1950-es szétszórásunk és nekünk az akkori budapesti Bernardinummunk mintegy 20 főnyi közösségének éppen Pásztóra történt deportálása napjaiban tudatosodott bennem igazán, és fogalmazódott meg egyetlen mondatban: *Béni Bácsi mindig megtalálta a megfelelő szót és eltalálta a megfelelő hangot,*

Tanúja lehettem annak, hogy az akkori idők nyelvzavarában és zürzavarában is hogyan tudott mindenkivel emberszót érteni és emberhangot eltalálni. A legnehezebb helyzetekben is. Persze lehet, hogy Kodály személyes tekintélye védte. Hiszen ő munkatársaként Pásztóról mindig szabadon utazhatott Budapestre. Így hiteles információt hozhatott szétszórta rendtársainkról is.

Ezidőtájt ismerte meg édesapámat is, aki a maga módján egyszerű falusi földművesként ugyanolyan egyenes szavú és szívé magyar ember volt, mint Béni Bácsi – a maga módján. Első pillanattól kezdve mintha csak édesestvérek lettek volna. (Édesapám úgy nagyjából annyival volt idősebb Béni Bácsinál, mint én önála.) Legemlékezetesebb és talán utolsó együttlétünk volt falunkban egy „sok szép nótát fújó” és cimbalmot is szinte művészien megszólaltató, szintén falunkban élő özvegy nagynénéméknél volt, akit az egész falu egyszerűen csak „a kedves Róza” néven emlegetett. Béni Bácsi elemében volt, természetesen a kedves Róza is. Édesapám egy kicsit elérékenyült, mikor Béni Bácsi búcsúzóul „a Laci Bácsi nótáját” (édesapámét) kérte kedves Rózától, természetesen cimbalom kísérettel.

Énekeltünk... Lehet, hogy nagyon elfogult vagyok, de állítom, – nagyon szép volt.

Dr. Kerekes Károly OCist

SZERZETESSÉG

Ne gondoldj most a bölcs tibeti boncra,
ki jóval Krisztus előtt jámbor Buddhaként
már sok ezred magával vonult kolostorba,
kis bögréjébe várva fél marék rizsét.

Esszénusokra, Kumrára se gondoldj,
ez egyik sem volt még valódi szerzetes
keresztény szemmel; – de mindről csak jót mondj,
mert törekvésük biztató volt és nemes. –

De Szentlélektől átitatva lenni,
hogyan Fiát, Krisztust lássa bennünk az Atya,
és tudjunk végre úgy egymásra lelni,
hogyan együtt legyünk Isten élő temploma...

Így kezdődött a szerzetesség nálunk
az egyiptomi nagy szent remeték nyomán,
„nálunk”, az Egyházban, kik sziklán állunk,
a szikla Krisztus, ki nekem szent Regulám!

Mert szerzetesség nincs Szabályzat nélkül,
mely éjt és nappalt szentül, józanul beoszt:
szegényen, tisztán, engedelmes szívvel
az igaz szerzetes csak ezt kövesse most!

Szeressen elmélkedni síri csendben,
legyen a buzgó imádságnak mestere,
minden munkáját úgy végezze rendben,
hogyan teljék benne Jézusunknak öröme.

Testvéreit szeresse, legyen jó „szer”
jó gyógyszer, fűszer, ékszer, jó élelmi szer
illatszer, égi vígságot hozó szer...
A szerzetes ezért mindent szeretni mer:

Kék eget, földet, napot, holdat, éjet,
madárdalt, erdőt, felhőt, szivárványhidat,
szentháromságos Istent, ember-szívet,
mindent, mit Isten áldott Lelke átitat.

Egyszóval „szerként”, eszközként kínálja
magát Istennek, ő már mást nem is keres,
s mert minden emberben Istent látja,
mindnek szolgája lesz az igaz szerzetes.

Uram, fogadj el, egyéb vágyam nincsen,
porszem vagyok, de áldott arcod rám ragyog;
nem kérek semmit, te vagy minden kincsem,
csak ezt dobogja szívem: szerzetes vagyok!

Mindenestül Istené vagyok!

Kerekes Károly

Ágoston Julián hagyatékáról...

Rónay László, az ELTE professzora írja az Új Emberben, – Ágoston Juliánra való emlékezés kapcsán –
„milyen sokat köszönhet a magyar művelődés és lelkiség a paptanároknak, akik mellest jeles költők, irodalomtörténészek voltak.” Újságunkban meg biztat bennünket:
„Meggyőződésem, hogy rendkívül tehetséges volt irodalmárnak is. Ágoston Julián a ciszterci rendnek olyan ékesége, hogy érdemes vele foglalkozni. ... Első feladat: összegyűjteni írásait.”

Ezen felbuzdulva kerestem Ágoston Julián tanár úr „nyomait”. Eljutottam 90. évében járó testvérehez Ágoston Gézához, aki Újpesten él. Tőle tudtam meg, hogy az 1969-ben elhunyt tanár úr hagyatékát unokája, Ágoston Zsolt rendezte és adta át 1991-ben Károly apátúrnak. Zircen Levente atya azután készséggel rendelkezésre bocsátotta a gyűjteményt, benne találtam több mint száz vers gépelt másolatát

Felkerestem a „leletmentő” unoka-unokaöccsöt, Ágoston Zsoltot is, aki a gödi piarista szakiskolában tanár. Újpesten lakik felségével és 3 éves kislányával, márciusra várják az ikreket. Kedvesen fogadott s megmutatta a családban összegyűjtött újabb Julián-hagyatékot, melynek rendezését már csaknem befejezte. Ezt is a Zirci

Apátság levéltárának kívánja adományozni. Ebben Julián atya újabban megírt versei – néhány kézzel írott is – és többek között az 1940.-ben érettségizettek kidolgozott magyar tételei találhatók.

Elmesélte, hogyan lett ő a hagyaték „gondozója”. 1969-ben, Julián atya halála után a Raktár utcában – ahol Julián tanár úr elég sivár körülmények között lakott – található minden iratot egy vulkánfibre bőröndbe gyömösöltek, és a Krisztina körúton levő lakásba vitték, ahol akkor Julián öccse és családja lakott. Évek múlva innen került át Ágoston Imréhez, Julián atya unokaöccséhez, a Ferenc körüti lakásba, a kis szoba galériájába, a „padlásra”. Itt maradt érintetlenül és csak 20 évvel Julián atya halála után, a lakás átrendezésekor talált rá Zsolt. Julián halálakor ő még csak 5 éves volt, de a családban sokat hallott nagybátyja irodalmi tevékenységéről, Nagyon megörült, mikor a madzaggal átkötött vulkánfibre bőrönd tartalmát megismerte. Több mint fél éven keresztül rendezgette és hét dossziéba gyűjtve adta át Károly apátúrnak.

Köszönjük ezt a lelkes, értékmentő munkáját Zsoltnak, aki nemcsak a családjának, hanem a Ciszterci családnak is nemes szolgálatot tett.

O. Gy.

AZ EGRI SORTÚZ

56. dec. 12-én, a ciszterci rendház előtt, a város főutcáján egy iszonyatos dráma zajlott le. Valóságos vérfürdőt rendezett 40–45 karhatalmista. Géppisztolyból golyózáport zúdítottak a járőrökre, dolgaik után igyekvő nőkre, férfiakra. Néhányan holtan estek össze, sokan súlyos sebekkel fetrengtek az úttesten. Aki tehette, fejvesztesen menekülni próbált. Mások igyekeztek a magatehetetlen sérülteket támogatni a kórházba.

Több sortűzet hajtott végre akkoriban a karhatalom a városokban és falvakban, így Mosonmagyaróvárott, Salgótarjánban, Miskolcon, Tiszakécskén (repülőgépről).

Az egri sortűz azonban talán a legalávalobb volt valamennyi között teljes váratlanságánál fogva. A sortűzeknek egyetlen indítóoka volt: a politikai bosszúállás. A forradalom által megbuktatott, és az önmaga által kompromittálódott pártapparátus szadista bosszúja.

Sebész szakorvosként dolgoztam a kórházban, amikor a kétségbeesett embertömeg betódult hozzánk. Néhány „pufajkás” még ott is a nyomukban. Leírhatatlan annak a kétségbeesett menekülésnek az emléke, amelynek tanúja voltam. Napokon keresztül küzdöttünk közel 30 ember életéért, tehetetlenül hallgatva a sebesültek jajkiáltozását és átkait.

Ezekre a sortűzekre, az egri vérfürdőre is 33 évig a teljes elhallgatás kötelezettsége borult, még szöbáhozni is tilos volt, börtön járt érte. Negyven év múltával indult meg valamiféle hatósági vizsgálat, amely véget nem érő halogatások folytán azóta sem fejeződött be. Nincs tette

sem felelőse ennek a tömeggyilkosságnak, noha az elkövetők közismertek még ma is a városunkban.

A forradalmat követő megtorlás iszonyatosan embertelen volt. Több száz embert, fiatalokat végeztek ki bírósági komédiák – „osztálybíróság!” – alapján, több tízezret zártak börtönökbe évekre.

Majd 1991–92-ben jött egy tragikomikus fordulat: minden bírói ítéletet sem misnek nyilvánított az a bíróság, amely hozta azt. Ártatlanul halt meg és ült mindenki!!! – „Na és ?!”

Az éveken keresztül folytatott szadista megtorlás azonban előidézett egy másik, ez ideig helyrehozhatatlan nemzeti tragédiát is. Miután ártatlan embereket megfosztottak az életüktől és a szabadságuktól, és miután 200 ezer magyart menekülésre kényszerítettek. Mindezeket túl évtizedekre feldúlták a társadalmi egyensúlyt, a nyugalmat és a békés egymásmelletti életet.

A társadalomban olyan katasztrófális helyzet alakult ki, hogy mind a mai napig társadalmi csoportok gyűlölik egymást, nem tudnak megbékélni. Azt hiszem keserűen tapasztalhatjuk mindannyian, hogy a legértékesebb emberi vonások veszttek oda: a türelem, a belátás, a megbocsátás, a tisztesség, az egymáshoz intézett jó szó. Óriási erkölcsi értékek semmisültek meg és még sok más érték.

A mai fiatalságnak lesz elsősorban lehetősége és kötelessége, hogy a társadalmi megbékélést, az emberség értékét helyreállítsa.

Dr. Tóth Ferenc

56-os Szövetség regionális elnöke, ciszterci öregdiák

POLITIKUS, AKI CISZTERCI DIÁK VOLT

BARANKOVICS István (1906–1974), a magyar kereszténydemokrácia kiemelkedő személyiségének az Egyesült Államokból hazatért hamvait december 13 án temették el a Fiumei úti temetőben. Egri diák volt, 1917–1925 között járt a ciszterci gimnáziumba, ahol ma már emléktábláját is láthatjuk. – Dr. Bán Ervin diák-társunk írásával emlékezünk meg róla.

Több mint fél évszázada eltűnt a magyar országgyűlésből az ellenzék – teljes negyven évre. Az 1947-es választások után Rákosi megkezdte az ellenzéki pártok lefegyverzését. Nagy „munka” volt, mert a t. Házban erős, eleinte számarányában is igen jelentős ellenzék foglalt helyet. Ám 1948 végére már csak egyetlen nem kormánypárti testület maradt meg, a Demokrata Néppárt. December elején vezetője, Barankovics István nagy beszédet mondott az Országgyűlés ülésén; köntörfalazás nélkül felsorolta a hatalom demokráciaellenes vétségeit, a szabad szó elhallgattatását, a hatalmi visszaéléseket. Ez volt az utolsó nyílt ellenzéki hang az országos politikában. Kevéssel utóbb Rákosi magához rendelte a Néppárt elnökét, és részletesen elmondta neki, mit

követel tőle. (A krónikás szerint beszélgetés közben nem mert tárgyalótársának a szemébe nézni.) Természetesen a Néppárt feloszlata került szóba, de Rákosi közölte, hogy ennek az általa megjelölt formában és menetrend szerint kell történnie, és csak akkor, amikor ő majd megadja a jelet. Barankovics értelmesen viselkedett, alig mondott ellen a kényúrnak, de nem vállalt kötelezettségeket. Láta, hogy már vége mindennek, nincs cselekvési lehetősége. 1949 elején átszökött Ausztriába. Onnan feloszlatta a pártját – „kicslezte” Mátyást, aki kénytelen volt jó arcot vágni a kudarchoz.

Barankovics egri ciszterci diák volt, a Szent Bernát Gimnázium tanulója. Diák-társamnak tartom, jóllehet évek óta érettségizett ember volt már, amikor én tízéves kisfiúként ebbe az iskolába beiratkoztam.

A drága emlékü *Rássy Paulin* bácsi még emlékezett rá. Egy beszélgetésünk során elmondta: kritikus gondolkodású, öntudatos fiúnak ismerte, aki nem félt a véleményét kimondani. (Emiatt nem mindenki szerette.)

Ő, mint egykori tanára, szívesen és szeretettel gondolt rá.

Dr. Bán Ervin

KARÁCSONYI KONCERT

Meghívó

Az egri Gárdonyi Géza
Ciszterci Gimnázium és Szakközépiskola tantestülete és tanulói szeretet-
tel meghívják Önt

2001. december 13-án 17 órakor

a Szent Bernát templomban tartandó

karácsonyi koncertjükre.

A karácsonyi koncert műsora

Glória	Kicsi gyermek (Farkas Ferenc feldolgozása)
Ó gyönyörű szép	Fel nagy öröme (Volly István gyűjtése)
Áldott éj	Ó szép fenyő
Les Anges dans nos Campagnes	Vivaldi: Siciliano
(fr. karácsonyi ének)	Händel: Ária variációkkal
Francesco Soto: Új csillag..	This little Babe
J. S. Bach: Menüett a G-dur szvittből	Karácsony hajnalán
F. Schubert: Ave Maria	Ave Maria

Vezényel: Kovács Beáta

Zongorán kísér: Árvainé Kovács Krisztina

Előadók: Kelemenné Oravecz Júlia (ének),

Boros Hajnalka (cselló), Újlaky Andrea (hegedű), Budai Ferenc (klarinét),
valamint a gimnázium Leánykara és Kicsinyek kórusa.

Zongorán kísér: László Éva, orgonán kísér: Urbán Péter

„... HA ÚJRA KELLENE VÁLLALNI, ÉN ÚJRA VÁLLALNÁM...”

Az 56-os szövetség és a Magyar Demokrata Fórum Heves Megyei Szervezete Elnökének,
Nyerges Andor úrnak a megemlékezése 1956-ról

Tisztelt Igazgató Asszony! Tisztelt Mózses Atya! Tisztelt Tanári Kar! Kedves Diákok!

Gondolkodtam, hogy ünnepi beszédet mondjak-e, vagy saját élményeimet osszam meg veletek. Az igazgató asszony azt mondta, hogy az utóbbit válasszam. Én úgy gondolom, hogy elmondom saját élményeimet is elmondom, de egy korábbi megírt beszédemből azokat a részeket is elolvasom, amelyeket szükségesnek tartom, hogy itt elhangozzék.

Köszönöm a lehetőséget, hogy én most itt beszélhetek. Itt, ebben az iskolában, ahová én ötvenegynéhány éve magam is jártam. Nagyon sok emlék köt engem ide. Emlékszem tanáraimra, akik közül már nagyon kevesen élnek, de az emléküket soha nem fogom elfelejteni. Mindenek előtt osztályfőnökömre, Károly Asztrikra, akitől tisztességet, hazaszeretetet tanulhattam. A ciszterci szellemiség végig kísért egész életemben.

Olyan ember áll ma itt, és emlékeztet az 56-os forradalom és szabadságharc napjaira, akit negyvenöt évvel ezelőtt Egercsehiben a bányászársai választottak a Munkástanács tagjává, s később annak egyik vezetőjeként hittel, tisztességgel tette a haza iránti kötelezettségét. 56 szellemisége, emléke - az előbb említett ciszterci szellemiségen kívül - adott erőt és kitartást a megtorlások, megaláztatások idején, hogy megőrizhettem tisztességemet, emberségemet.

És most idéznék dr. Antall Józseftől, Magyarország első szabadon választott miniszterelnökétől:

„1956-ról szólni felelősség, és nagyon vigyáznunk kell arra, hogy ne mondjunk közhelyeket. 1956 olyan erkölcsi, szellemi tőkéje ennek a nemzetnek, amelynek be kell vonulnia évszázadokra a magyar történelmi tudatba, mítoszvilágba, ahonnan a nehéz időkben erőt lehet meríteni. Abba a mítoszvilágba, ahol hősök, áldozatok, óriási megpróbáltatások vannak, ahonnan, mint ősforrásból meríthetünk. Ezért 1956-ra emlékezve arról kell mindig szólnunk, ami benne felemelő. Azt kell ilyen alkalmakkor megidézni, hogy azok, akik nem voltak részesei, nem élték át azokat a napokat, nem vonultak végig a Petőfi-szobortól a Bem-szoborig, a Parlamenthez, a Rádióhoz, a Sztálin-szobor ledöntéséhez, nem voltak részesei a Corvin közti, Széna téri csatáknak azok is tudják, hogy ez mit jelent. Ne afféle öreges elbeszélésnek, öregedő emberi hősködésnek érezzék az unokák, a gyerekek. Ne úgy gondolják, hogy valami olyanra emlékeztetik őket, amit ők nem tudnak utánozni, ezért sokszor hinni sem akarják, hogy ez így történt.

Hiszen honnan is tudnák, mit jelent '56? Évtizedeken át semmit, vagy csak hazugságokat szóltak 1956-ról. Illyés Gyula verséből ők is láthatják és tudhatják, mit jelent a zsarnokság. Így érthető, hogy néha a félelem elnémította azokat a szülőket, nagyszülőket is, aki tudtak volna róla mesélni. Ezért olyan fontos, hogy most amikor már lehet mondják el róla az igazságot. Meséljenek, beszéljenek róla; és az unokák, a gyerekek kérdezzenek, mert így száll a történelem nemzedékről nemzedékre tovább adva.”

Ez így igaz. S az is igaz, hogy még nincs a méltó helyén '56, mert még élnek azok is, akik a barikád másik oldalán voltak; s azok is a szabadságért harcoltak. Olyan felemelő élményben már soha nem lesz részem, mint amikor 1956. október 23-án kitört a forradalom, és öt nap múlva Nagy Imre miniszterelnök bejelentette a forradalom győzelmét, felkérte a szovjet csapatokat, távozzanak Budapestről.

Olyan örömmámorban úszott az ország, hogy szinte lebegtünk a boldogságtól, úgy éreztük minden magyar szíve együtt dobogott. Nem tudom szavakba önteni a felszabadult örömeinket. Jellemző ránk, magyarokra, hogy nem a bosszúról, hanem a jövőről gondolkodtunk. Már akkor tervezték, hogy a mártíroknak hatalmas emlékművet emelnek majd a Vérmezőre, megkezdődött a gyűjtés az elesettek családjai részére. Akkor, huszonegy évesen a munkástanács tagjaként azon gondolkodtam, hogy mit fognak cselekedni az oroszok, s azt javasoltam, hogy készüljünk fel a védekezésre, fegyverkezzünk fel. Ma már tudom, akkora hadsereggel külső segítség híján nem lehetett volna eredményesen szembeállni.

Hogy jutott el az ország 1956-hoz?

Amikor felszámolták a ciszterci rendet és a gimnáziumot - amely egy nagyon demokratikus és patinás iskola volt - a diákságot szétszórták. Én a Dobóba kerültem, kitűnően elvégeztem a gimnázium első osztályát. 1951 őszén a második évet kezdtem meg, amikor matematika órán szólt az osztályfőnököm, hogy menjek fel a tanáriba. A tanáriban egy tanár sem volt, az irodasegéd adta át indexemet - amibe be volt írva a Megyei Tanács Oktatási Bizottság határozata -, és közölte azonnal el kell hagynom az iskolát. Eltávolításom oka valószínűleg az volt, hogy a tanáriban egy tanár sem volt, az irodasegéd adta át indexemet - amibe be volt írva a Megyei Tanács Oktatási Bizottság határozata -, és közölte azonnal el kell hagynom az iskolát.

núleg az, osztályidegennek minősítettek, mivel édesapám kisiparos volt. A gimnázium igazgatója, az osztályfőnököm a tanárok közül senki nem volt hajlandó személyesen átadni ezt a szégyenteljes határozatot.

Tizenhat évesen elmentem dolgozni Ózdra segéd munkásnak. Két év után az Egercsehi bányüzemhez kerültem, s ott dolgoztam csillás beosztásban. Mint bányász, levelező tagozaton folytathattam a gimnáziumot a Dobóban a régi tanárainnál, majd leérettségiztem. 1956-ban már műszaki beosztásba kerültem, így ért engem a forradalom.

Aki nem élt a Rákosi-rendszerben, az nem tudja igazán, hogy milyen volt. Erőszakos téveszesítés, akik a belépési nyilatkozatot nem írták alá, legtöbbször megverték. Mindenféle kényszerítő eszközt felhasználtak, hogy kicsikarják az aláírást. Az ország közben nagyon elszegényedett, be kellett vezetni a jegyrendszert. Sztálin halála után, 1953 nyarán Nagy Imre lett a miniszterelnök, aki megszüntette az internáló táborokat, és szabadabban lélegezhetett az ország népe. Szűk két évig, mert ekkor Nagy Imrét leváltották, és újra visszatért a korábbi politikai gyakorlat. Az értelmetlen és hosszú gyűléseken ütemesen kellett tapsolni, ha a szónok kiejtette Rákosi, Sztálin vagy a párt nevét. Voltak vezénylők, akik figyelték, hogy ki meddig tapsol, és milyen lelkesen, s ha valaki hamarabb abbahagyta, mint az elnökség tagjai a tapsot, megjegyezték, s mint megbízhatatlan reakciós retorzióra számíthatott.

1956-ban a Kossuth-klubban, a Petőfi körben már nagy viták folytak, amelyekről néha a rádió is beszámolt. Majd a kivégzett Rajk Lászlónak és társainak újratemetése következett, ahol elmondták a kommunista vezetők, hogy soha többé nem fordulhat elő törvénytelenység. Ezután végleg menesztették Rákosi Mátyást, és kinevezték Gerő Ernőt első titkárnak. Az elégedetlenkedő egyetemi ifjúságnak így nyílt alkalma tüntetést szerveznie október huszonharmadikára. Ezt a tüntetést hol engedélyezték, hol visszavonták. Végül engedélyezték, de este Gerő Ernő a Rádióban már mindent visszavont, és fasiszta csöcseléknek nevezte a felvonulókat.

Én ezt a beszédet Egercsehiben a könyvtárban hallgattam végig, és meg voltam győződve arról, hogy ha ezt a tüntetők hallották, fegyveres tüntetés lesz. És így is lett. A rendőrség nem lőtt a tömegbe, a felkelők mellé állt, csak ávósokat. Ők voltak a Rákosi-rendszer legkegyetlenebb és leghűségesebb kiszolgálói. Gerő a megszálló szovjet csapatokat kérte fel, a forradalom leverésére. A tüntetők és Budapest népe ekkor már fegyvert szerzett, és megkezdődött a szabadságharc. Egercsehiben testvéremmel elhatároztuk, hogy felmegyünk Budapestre, és mi is harcolni fogunk. Erre nem került sor, mert október 28-án Nagy Imre - akit a tüntetők követelésére neveztek ki miniszterelnöknek - bejelentette, hogy győzött a forradalom, a szovjet csapatokat kivonják Budapestről és megkezdődnek a tárgyalások az ország elhagyásáról. Ehelyett özönlöttek befelé érkeztek a legmodernebb T-54-es harckocsikkal felszerelt szovjet csapatok. Körülvették Budapestet s a nagyobb városokat. A hazaáruló Kádár János a törvényes kormány minisztere a szovjetekhez szökött. A magyar tárgyaló küldöttséget Maléter Pállal együtt letartóztatták a szovjetek. Ezután indították meg hitszegő támadásukat november 4-én hajnalban.

El kell mondani, hogy a forradalom kezdetén mindenhol megalakultak a munkástanácsok, nemzeti bizottságok, amelyek az öngazgatást a kezükbe vették. Egercsehiben, ahol a bányüzemben kb. ezren dolgoztak, a munkástanács kezébe került az irányítás, de senkinek sem görbült meg a hajszála sem. Az eltávozott kommunista igazgató helyett az addigi alelnököt kineveztük a munkástanács új elnökének, a titkárt pedig az alelnöknek. A titkári funkciót - november 4-e után - nem vállalta senki, elvállaltam én, a legfiatalabb.

A november 4-i szovjet támadás és bevonulás csak a fegyveres ellenállást verte le, a helyi közigazgatás továbbra is a munkástanácsok, a nemzeti bizottságok kezében volt december közepéig. Nem a Kádár-kormányt, hanem a Budapesti Munkástanácsot ismertük el legális hatalomnak. Ezért kellett sortűzeteket provokálniuk, békés tüntetőkre lövetni, hogy megfélemlítsék a lakosságot. Megkezdődtek a kihallgatások. Behívták a munkástanácsok és a nemzetőrség tagjait, akiket nagyon megverettek a jelenlévő karhatalmistákkal. Én is sorra kerültem - bár készültem rá - csodák csodája engem nem bántottak. Ennek oka valószínűleg az volt, hogy jó futballista voltam. A bányába is azért vettek fel. Ekkor kezdődtek az újra bevezetésre kerülő NB-III-as osztályozó mérkőzések s ha verést kapok nem biztos, hogy tudtam volna játszani. Persze, ehhez kellett egy olyan sportkört elnök, akinek az unokatestvére Kádár János személyi titkára volt, s az ő akaratát mindenki tiszteletben tartotta. A kihallgató tisztnek - aki egy őrnagy volt -, így is nagyon sok eszköz volt a kezében, hogy megtörjön. Kihallgatásaim alatt sok mindennel meg is próbálkoztam. Főleg arra akart rávenni, hogy legyek besúgó, III/III-as ügynök, írjam le, hogy ki mit csinált, mit mondott a forradalom alatt. Én a saját védelmem érdekében megtanultam szó szerint Kádár Jánosnak 1956. október 30-ai beszédét, amelyben a korábbi hibákról és a dicsőséges forradalomról beszélt. Ezt idéztem a vallató tisztnek, és azt mondtam, hogy „Ha Kádár elvtárs ilyeneket mondhatott, és tévedhetett; mit vár egy képzetlen csillástól.” Én nem írtam alá, a III/III-as nyilatkozatot, azt mondtam: a tükörbe szeretnék nézni évek múlva is. A kihallgatások alatt a nevem: „Maga mocskos kis ellenforradalmár...” volt, nekem pedig „Őrnagy úrnak” kellett szólítanom a vallató tisztet. A futballtudásom miatt megúsztam a sok éves börtönt is, büntetésből újra csillás beosztásba kerültem 1961-ig.

Bányamérő segédként megtanulhattam a bányamérés alapjait. 1961-ben bányamérőként műszaki állományba kerültem. A következő évben sikerrel felvételiztem a Miskolci Műszaki Egyetemre, de jobbnak láttam ha a geodéziánál maradok, ezért tanulmányaimat a Székesfehérvári Főiskolán fejeztem be. Mivel az

MSZMP-be nem léptem be, a bányamérés bizonyos védelmet jelentett, mert nem lehetett azonnal helyettesíteni. 1974-től bányamérési csoportvezetőnek neveztek ki. 1978-ban, huszonöt évi szénbányászat után a recski mélysínt bányaüzembe kerültem. Az ország legmélyebb ércbányájában tizenkét évet dolgoztam, nyugdíjazásomig. Nagyon sok kritikus helyzetet éltem át, harminc évig a bányamentő csapat tagja is voltam, nagyon sok bevetésen vettem részt. A bányába tulajdonképpen kényszerből kerültem, ennek ellenére, akár hiszitek, akár nem, én a bányát, a bányászokat nagyon megszerettem.

A ciszterci szellemiség 1956 megtanított arra, hogy állandóan képeztem magam. Mindig naprakész voltam politikából, figyelemmel kísértem, mi történik a világban. Bíztam abban, hogy eljön majd egyszer az a nap, amikor a megszállószovjetek elmennek. És ez a nap, amiért '56-ban küzdöttünk, elkövetkezett. Nagyon boldog voltam és vagyok, hogy megélhettem. Nagyon nehéz volt tisztességesen élni, közel negyven évig másodrendű állampolgárként élni, de azt mondom, hogy megérte. Ha újra vállalni kellene, én újra vállalnám.

Megtörtént a rendszerváltás, és biztos vagyok, hogy Magyarország, amelynek ilyen szorgalmas népe van, boldogulni fog a jövőben. Nagyon örültem, és megtiszteltetés volt számomra, hogy önkormányzati képviselőként támogathattam a Gárdonyi Géza Gimnázium visszaadását a Rendnek, ahol újraindulhat a ciszterci szellemű magas szintű oktatás.

Beszédem közben elgondolkodtam, tizenegy évvel a rendszerváltás után hol vannak azok a filmek, regények, amelyek hitelesen szólnak '56-ról, a „pesti srácokról”. Hol vannak azok az olvasókönyvek, történetek, amelyek méltón mutatják be azt a heroikus küzdelmet, hősiességet, amit a világ legerősebb elnyomó hatalmával szemben tanúsítottak?

Végül hallgassatok meg egy történetet, amely 1956. november 3-án, a forradalom mámoros napjaiban – akkor még nem tudtuk, hogy az utolsó napon – a Magyar Nemzetben jelent meg.

„A csőcselék legendája

Délelőtti harc a Rákóczi úton. Rombolt házak, tört fájukat sirató őszi levelek. Dübörög a tank. Ágyúznak. A házak mélyén mindenki rémülten lapul. Csak a legmerészebbek lesnek ki az ablakon, vannak még merészebbek is. A másik oldalon a virágkereskedés előtt két, tizennyolc-húsz éves puskás fiú rohan a legközelebbi kapu alá. E pillanatban megszólal a gépfegyver. Az egyik fiatal hős összeesik. A másik megtorpan. Az agy hirtelen nem is fogja fel mi történt. Lehajol a társához, szinte hallani amint mondja: - Pista, gyerünk, ne bolondozz! – de körül a sárgaleveleket pirosra festi a vér. A fiú kétségbeesetten emeli fel a mozdulatlan fejet, aztán ráborul, zokogva szólítgatja. Mindhiába. Barátja? Testvére? Mindkettő: harcostársa.

Most vad elszántsággal emeli fel könnyektől ázott arcát, szeme a virágokra téved. Belép a tört ablakú kirakatba, kiemel egy koszorút, ráteszi a Rákóczi út bánatos levelein nyugvó hősi halottra. Aztán a gépfegyverkattogás közben előveszi pénztárcáját, kivesz belőle egy húszast és bedobja a pultra.

Kérdezhetjük, mi volt 1956-os forradalom és szabadságharc jelentősége. Ki az örököse? Kik az örököse? Magyarországon volt egy tiszta forradalom, ahol - a második világháború után a történelemben először – mert egy kis nép fegyvert ragadni a világháború egyik győztes nagyhatalma, a kommunista szovjet birodalom harci gépezete ellen. Felkelt a nép és az ifjúság a hamis ideológia, a hazug, erkölcsstelen, embertelen diktatúra ellen. Felkelt a szabadságért, a független, demokratikus Magyarországért, az idegen elnyomás és megszállás ellen. A forradalom hatására „az elnyomott népek nagy barátjának” hirdett Szovjetunió, - az úgynevezett „béketábor” vezető ereje - kénytelen volt megmutatni igazi arcát, ideküldte félelmetes hadserégét, lánctalpaival eltiporni egy kis nemzet igazi szabadságharcát. **Ez ad világtörténelmi jelentőséget 1956-nak.** Véglegesen és visszavonhatatlanul lelepleződött a világ szemében a vörös kolosszus imperialista, jogtipró, elnyomó és kegyetlen arculata. Olyan sebet kapott, amelyet nem tudott többé kiheverni. Megkezdődött a nyugati világ kommunista pártjainak belső eróziója és politikai tévesztése. Ezt igazolta többek között Albert Camus a világhírű francia filozófus, író, amikor így írt a magyar forradalomról: *„...A legázolt, bilincsbe vert Magyarország többet tett a szabadságért és igazságért, mint bármelyik nép a világon az elmúlt húsz esztendőben. Ahhoz, hogy ezt a történelmi leckét megértse a fülkét betömő, szemét eltakaró nyugati társadalom, sok magyar vérnek kellett elhullnia...”*

Ezek olyan cáfolhatatlan tények és igazságok, ami alapján kimondhatjuk 1956-os forradalom és szabadságharc egyetlen igazi örököse a magyar nép és a magyar ifjúság. Az ifjúság még nem vette át ezt az örökséget (ez nem az ő hibája), még nem tudatosult eléggé, hogy a forradalom egyik kezdeményezője és zászlóvivője a magyar ifjúság volt. Történelmi távlatra csak olyan hittel, bizalommal és összefogással biztosíthatjuk népünk, nemzetünk létét és felemelkedését a Kárpát-medencében, mint amellyel az ifjúság harcolta meg a forradalmat.

Ez '56 üzenete mindannyiunknak. Ennek szellemében és hitében hajtsuk meg fejünket 1956 forradalmának és szabadságharcának minden áldozata előtt, akik elesetek az utcai harcokban az útközetekben, akik a sorban állásnál váltak áldozattá, akiket gyilkos sortűz ölt meg, és akikkel a hóhér végzett, vagy a keserű börtönévek rövidítették meg életüket.

„... NINCS PARDON. SEM ALKOHOL, SEM DROG ...”

Dr. Szigethi Anna megyei addiktológus szakfőorvos, pszichológus előadása a drogról.

Igazán kényes téma az, amiről most beszélünk kell, hiszen a drogfogyasztás világszerte terjedő probléma. Magyarországon először a hatvanas években jelent meg a drogfogyasztás mint társadalmi jelenség. A rendszerváltás után, amikor kinyíltak a határok, megnőtt a drogok behozatalának a lehetősége.

Heves megye nem tartozik az ország legfertőzöttebb területei közé, a közepesen fertőzöttek között találjuk. Ez azt jelenti, hogy míg országos átlagban 12-13 kezelt drogbeteg jut tízezer lakosra, Heves megyében 6. Ennek több oka is van. Nem tartozunk az ország fő közlekedési útvonalába. Nincsenek nagy ipari centrumok, nincsen nagyon nagy munkanélküliség, s a megye északi részén – ahol nagyobb a munkanélküliség – nincsenek olyan lehetőségek, nincsen annyi fiatal, amely a drogok elterjedését biztosítaná. Le kell szögezni, hogy mindezek ellenére Heves megyében minden drogfajtahoz hozzá lehet jutni. Nem nagyszámú a főiskolai hallgatóság, viszont sok középiskola van, és ez az a korosztály közvetlenül veszélyeztetett.

Lehet azt is mondani, hogy bizonyos korosztályra, bizonyos drogfogyasztási szokások jellemzők. Általában a középiskolás korosztályokban a marihuánát, a „füvet” fogyasztják. A diszkó világához hozzátartozik az anfetamin, metanfetamin készítmények fogyasztása.

Országos felmérés alapján elmondható, hogy a tizenhat éves populációban 15-16% a kábítószer legalább egyszer már kipróbálók aránya; a diszkóba járó tizenhat éveseknél ez 25%! Lehet, hogy a valóság ennél rosszabb, mert én találkoztam olyan szavahihető fiatalokkal, akik azt mondták, hogy az osztályában jó, ha kettő nem próbálta még ki a kábítószer valamelyik fajtáját! Más felmérések eleve 20-60 % közé teszik a droggal kapcsolatba kerültek arányát! Többnyire húsz év felett válik jellemzővé a heroin. Természetesen ez nem kőbevésett. A „szegények drog”-jának nevezik a szerves oldószereket és mákból készített főzeteket, amelyek lényegében a drogokat „helyettesítő” anyagok. Amíg nem lehetett „igazi” drogokhoz jutni, addig volt elterjedt, illetve ahogy emelkedik a drogok ára, úgy növekszik az ezekkel élők száma. A többszörösen hátrányos helyzetben lévő fiatalok esetében nagyon elterjedt ennek a használata. Lehet, hogy ebben az iskolában, ebben a szellemiségben, védettebbek a gyerekek, de én óva intem Önöket, ne gondolják azt, hogy ezek a gyerekek el vannak zárva a világtól. Nem kell magyaráznom Önöknek, hogy ez a korosztály már attól is veszélyeztetett, hogy ilyen fiatal. Ez már veszélyeztető tényező. Ebben a korban jellemző a fiatalokra, hogy próbálnak, kísérleteznek, ellenkeznek a felnőttek világával. Ez a „csak azért sem” állapot, amely különböző szinten és módon jelenik meg, de egyetlen fiatal sem mentes ettől.

A kamaszkorban lévő fiatalról szoktuk mondani, hogy „szétesik a személyisége”, ekkor rakja össze a felnőttkori énjét. A felnőtteknek való megfelelést gyerekesnek véli. Keresi azokat a példaképeket, amelyekből majd felépítheti új önmagát. Ebben a korban azt gondolják, hogy csak az az egyetlen igazság létezik amit ők ismernek, vagy az, amit a barátaik mondanak. Megváltozik a viselkedésük, az öltözködésük, megváltoznak a szokásaik. A lelki problémákat is kísérhetik ilyen jelenségek. Mindezek olyan változásokat okozhatnak, amelyek nehezen különböztethetők meg a drog okozta változásoktól. Ahhoz kell a tapasztalat, hogy észrevegyék, ha a jelenség több, mint egy kamaszkori változás. Ha halmozottan és tartósan negatív jelenségeket látunk, már felfigyelhetünk a tanulóra. Ilyen a tartós teljesítménycsökkenés, a rendszeres figyelmetlenség, megváltozó baráti környezet, visszahúzódtabbá válik, a gyerek anyagi helyzetéhez nem illő öltözködés vagy tárgyhasználat. Fontos a szülőkkel való kapcsolat, mert mindezeket a szülők megerősíthetik. A kábítószerekhez eszközökre van szükség, a kábítószereket senkinek nem adják ingyen, ezért fizetni kell, illetve azért a terjesztőnek fizetnek. Tehát a hirtelen bekövetkező romlás, de javulás is gondolkodásra készíthet. Én nem tudok ebben a városban olyat, hogy terjesztésért diákot rendőrségi eljárás alá helyeztek volna, de ez is megeshet.

A drogfogyasztáshoz konkrétan kapcsolódó viselkedési változások közé tartozik a sápadtság, könnyezés, lesóványodik, „folyik az orra”, akkor is ha nem beteg, testnevelési órákon a fizikai teljesítménye gyenge, órán elbambul, elalszik. Mindezek a jelenségek a korosztályhoz kapcsolható drogok utóhatásainak a következménye, hiszen a diszkóban felfokozott, határtalan érzés után a szervezet szükségszerűen meggyengül. A techno zene szorosan hozzátartozik a diszkóhoz, és a drogfogyasztáshoz. - Lehet áruklodó jel ennek a zenének a kizárólagossá válása is. – A drog hatására 4-5 órára a szervezet szinte vész helyzetbe

kerül, erős lesz a szívdobogás, fokozódik a teljesítőképesség, erős lesz az egyéni mindenhatóságba vetett hit. A zene percenkénti 120-140-es üteme megegyezik a vészhelyzetben lévő ember szívverési ütemével, tehát a zene és a szer kölcsönösen előidéznek az extázist. Ezt kíséri még a fokozott folyadékvesztés, kiszáradás; illetve pótlási igény.

A marihuána hatására euforikus állapotba lehet kerülni. Felszabadultabbak lesznek, nagyobb az alkotókedvük, amíg a szer hat. Ezért van az, hogy sok művész él ezzel a lehetőséggel. Tipikus, markáns közvetlen utóhatása nehezen felfedezhető. Viszonylag lassan alakulnak ki a személyiséget megváltoztató következmények: bizalmatlanság a környezetével, visszahúzódás. Viszont e szernek erős, közösségben ható kultusza van, amelyhez eszközökre van szükség. Ezek pedig a szülőnek jobban feltűnhetnek. Leggyakrabban a cigaretta sodrásához használatos kellékekről, illetve magáról az anyagmaradványokról van szó.

Felnőtt korban az ember eldöntheti, hogy mit csinál, hiszen elvileg fel tudja mérni cselekedeteinek következményeit. A kamasz azért nem tud dönteni, mert nincsen meg az élettapasztalata. Ebből fakad a veszélyeztetettsége is. Ezért nincs pardon. Sem alkohol, sem drog.

Mit lehet csinálni akkor, ha észlelnék valamilyen jelenséget? A gyerekekkel való közvetlen viszonyon múlik az, hogy mit lehet vele megbeszélni. Egy pedagógus is megmondhatja a gyerekeknek, hogy „aggódok miattad”. Felajánlhatja a maga vagy szakember segítségét. A szülőnek elmondhatják az aggályait, egyeztetetik a jelenségeket, segítséget, szakembert javasolhatnak. Ilyen szakember lehet a házi orvos, a védőnő, iskolaorvos, pszichológus, aztán a Kolozsvári úton található RÉV - ambulancia, én magam, vagy a munkatársaim is nagyon szívesen segítünk. Előfordulhat olyan eset, hogy sem a gyermek, sem a szülő nem akar orvoshoz, szakemberhez fordulni. Ebben az esetben is fordulhatunk orvoshoz, de azt az érintettnek meg kell mondani.

Talán ebben az iskolában több lehetőség is van arra, hogy a tanulóknak értelmes célt tudjanak adni. Olyan lehetőséget nyújtani, amellyel a kalandkereső igényeiket, fantáziájukat ki tudják elégíteni. Mert ha nem tesszük, megteszik azok, akikkel a tanulók találkoznak, és nem biztos, hogy a gyerekek tudnak válogatni, ki a megfelelő példakép, a minta. Azonban hangsúlyozni kell, hogy a legveszélyesebbek a saját kortársai. A diákok egymástól tanulják a legtöbbet, a jót is, a rosszat is. Külön meg kell említeni, hogy éppen ezt felhasználva a kortársoktatók segítsége nagyon fontos. Amikor a vele egykorútól a saját stílusában hallja meg ennek a problémának a súlyosságát. Az ilyen kortárs csoportoknak nagyobb a hatékonysága, mint a tudományosabb, a felnőttek által elmondott előadásoknak. Hitelesebb a fiatalok számára ezek az információk. Hitelesnek hatnak még az elrettentő példák, kiállítások vagy dokumentumfilmek, azonban nem szerencsés, ha pozitív példát mutatunk be. Ebből ugyanis azt szűrik le a fiatalok, hogy nem olyan veszélyes ez, hiszen ki lehet ebből gyógyulni. Nem azt a kint és gyötrelmet veszik észre, amin átment az illető. S még valami: a nem tudás nem óv meg a bajtól. Természetesen van esélye annak, hogy a felvilágosítással kedvet csinálunk, de sokkal nagyobb az esélye annak, hogy nem ismerik a következményeket, és belemennek. A tájékozottabb ember tudása mindig felelősebb magatartással jár. Természetesen azt is tudni kell, hogy ha mi nem tájékozottak, féligazságokkal és tévtanokkal, hazugságokkal tájékoztatni fogja más.

A kérdésnek persze sokkal nagyobb holdudvara van, hiszen fontos a mintát adó művészek, mint Konrád György véleménye, vagy Császár Előd esete. A doppingszereket használó élsportolók vagy éppen a testépítők cselekedetei. Külön beszélgetést igényelne a törvénykezési, a rendőri, a bírói gyakorlat milyensége, egyenetlensége. Bárholnan közelítjük is meg a problémát a tájékoztatás fontosságát, az egészséges életmódra nevelést és ennek a lehetőségének a megadását nem kerülhetjük meg. Arra kell nevelni, hogy ha bajom van, ha szegény vagyok, ha szerelmi bánata van, ne az jusson eszébe, hogy az alkoholhoz, a droghoz nyúljon. Mindenesetre hozzá kell fogni a kérdés kezeléséhez, mert a probléma az elkövetkező években súlyosbodni fog. A most elfogadott kormányprogram is a megállítást és nem a megszüntetést fogalmazta meg céljául. Előfordulhat, hogy ezt az iskolát is el fogja érni, s szembesülni kell a problémával. Lehet, hogy egy rózsaszínűbb befejezés stílusosabb lett volna, de akkor csak áltatnánk magunkat.

RIPORTOK A GÁRDONYI RÁDIÓ MŰSORÁBÓL

Beszélgetés dr. Leibinger Jánosnéval, a Katolikus Pedagógiai Intézet igazgatóhelyettesével és dr. Csernyiné Szincsk Iboldával, a Katolikus Pedagógiai Intézet szakértőjével.

A riportot *Medve Helga*, *Szécsi Gabriella* és *Lőrincz Nikolett*a 10. D osztályos tanulók készítették.

Szeretném megkérni Önöket, hogy mutakozzanak be!

Dr. Leibinger Jánosné vagyok, a Katolikus Pedagógiai Intézet igazgatóhelyettese. 2000-től dolgozom az intézetben, és szaktárgyi szakértő vagyok fizikából, s így kerültem ebbe a programba. Korábban huszonöt évig tanítottam a budapesti Madách Imre Gimnáziumban.

Dr. Csernyiné Szincsk Iboldának hívnak, a debreceni Svetits Katolikus Gimnáziumból jöttem, és szakértő vagyok matematikából.

Hogyan jutottak el az iskolánkba?

Dr. Leibinger Jánosné: Az elmúlt tanévben a Katolikus Pedagógiai Intézetet megbízta a Fenntartói Konferencia azzal, hogy dolgozzon ki egy olyan programot, amely alkalmas arra, hogy a katolikus iskoláknak az ellenőrzését és értékelését végrehajtja. Nagyon fontos ugyanis, hogy a fenntartó ne csak létrehozza és működtesse iskoláit, hanem megfelelő színvonalú tanítást is biztosítson az intézményekben. Ezért alakult egy szakértői csoport, akik kidolgozták ezt a programot. Utána egy felkészítés következett, amelyben a vizsgálatba bevont tanárok – pontosabban a szakértői névjegyzékben szereplő kollégák, tehát a szakértők – megismerkedtek a programmal, a vizsgálat lefolytatásának módszerével, területeivel. Az így felkészített szakértők közül véletlenszerűen az Intézet kiválaszt három, akik egy-egy intézménybe elmennek, s a vizsgálatot végrehajtják.

Én azért vállaltam el, mert nagyon érdekes a program, különösen azoknak, akik sokat tanítottak. Nagyon érdekes egy olyan intézményben lenni, ahol akkor járunk először. Nem befolyásol bennünket semmi. Nem tudunk, sőt nem is kell, hogy tudjunk előzetesen az iskoláról bármit. Eljövünk, és itt a három ember ezalatt a két és fél nap alatt egy benyomást szerez az intézményről. S ennek alapján készítenek egy húsz-harminc oldalas jellemzést. Ez nagyon érdekes! Lehet, hogy diákszemmel ez nem tűnik olyan érdekesnek, de nekünk az. Van benne kihívás. Van benne izgalom, hiszen mi is izgulunk, hogy sikerül-e megtalálni azokat a dolgokat az intézményben, amelyek a legnagyobb értékek, és esetleg azokat a kitörési pontokat, ahol még lehetne valamit javítani.

Dr. Csernyiné Szincszák Ibolya: Én azért vállaltam el, mert nagyon érdekel a munka. Én hiszem azt, hogy ellenőrzés, értékelés nélkül az ember nem végezhet komoly munkát. De nem végezhetnek az iskolák sem. A másik ok pedig az, hogy ez a munka rengeteg tapasztalattal jár, amelyet majd a saját munkámban hasznosíthatok.

Milyen benyomásokat szereztek eddig az iskolánkról? Mit tapasztaltak a Gárdonyiban?

Dr. Leibinger Jánosné: Az igazi vélemény, az a húsz-huszonöt oldalas munka körülbelül egy hónap múlva érkezik meg a legelső változatban, de már most is van véleményünk. Amint beléptünk, az ember már gyűjti az információkat, és sok minden érdekeset észrevesz. Az egyik ilyen, amit már látunk, hogy a gyerekek nagyon nyitottak. Nyitottak egymás iránt, nyitottak az iskola irányában is. Őszintén mondanak véleményt, akár tegnap a diákönkormányzati ülésen kérdeztük őket, akár óralátogatások után a szünetekben. Azt gondolom, hogy a keresztény ember őszinteségével próbáltak minden kérdésre válaszolni. A másik, amit tapasztaltunk a szülőkkel való beszélgetésben, hogy ők is elégedettek az iskolával. Azért hozták ide a gyerekeket, amiért mi is gondoltuk, tehát a keresztény értékek és a jó, magas színvonalú tanítás-nevelés miatt.

Dr. Csernyiné Szincszák Ibolya: Az elhangzottakon kívül még rám nagy hatással volt az, hogy tudtam, nagy létszámú a gimnázium, de nem érzem zsúfoltnak az iskolát. A tanulók fegyelmezettek, szeretik az iskolájukat, és jól érzik itt magukat.

Mi az, amiben változnunk kell nekünk, diákoknak?

Dr. Leibinger Jánosné: Ez nagyon nehéz kérdés még most a vizsgálat közben. Az ember mielőtt bármit is javasol, többször végiggondolja, hogy mit is mondjon. Még holnap is itt leszünk, még lesznek tapasztalataink, és a javaslatainkat igazán az írásos dokumentumban lehet majd olvasni. Viszont el tudom mondani, hogy maradjatok továbbra is vidámak, fiatalosan nyitottak, és szeressétek az iskolátokat.

Dr. Csernyiné Szincszák Ibolya: És legyetek hálásak azért, amit az iskolában megkaptok. Legyetek hálásak az igazgatóknak, a tanároknak és a szülőknek, akik idehoztak benneteket!

Amikor Önök diákok voltak, voltak-e ilyen mérések?

Dr. Csernyiné Szincszák Ibolya: Amikor én jártam iskolába, még osztályvizsga is volt, ahol az év végi jegyet kaptuk meg. Bent ült a szakfelügyelő, bent ültek a szülők is. Tanárként viszonyt szaktárgyi ellenőrzést éltem meg. Egy hónapig ültek a szakfelügyelők az iskolában, és mindenféle vizsgálatot elvégeztek.

Dr. Leibinger Jánosné: Természetesen én is emlékszem a diákveimből vizsgálatokra, szakfelügyelői látogatásokra, de rám mint diákra mély benyomást nem gyakoroltak.

Önök diákként hogyan élték meg a vizsgákat?

Dr. Csernyiné Szincszák Ibolya: Én nagyon félttem. Izgulós típus voltam és rendkívüli módon félttem.

Dr. Leibinger Jánosné: Rám nem nagyon hatottak azok az ellenőrzések. Egy azonban biztos: a mi vizsgálatunk más. Mi a fenntartó megbízásából vagyunk itt, mi nem azért jöttünk, hogy hibákat találjunk. Nincs előírva nekünk, hogy jót is mondjunk meg rosszat is. Mi segíteni akarunk az intézményeknek abban, hogy a saját értékeléseiket vagy megerősítsük, vagy a külső értékeléssel összevetve egy egységes képet alakítsanak ki magukról. Az nagyon fontos ma, hogy egy iskola elmondhassa magáról, hogy egy külső, független bizottság rólunk ezt és ezt állapította meg, hogy ez az iskola egy minőségbiztosított intézmény. Ezt elolvashatják a szülők is. Nem volt benne az eredeti programunkban, hogy ti riportot készíttetek velünk, de mi nagyon örülünk nektek, mert ti hírvivőként elmondhatjátok a többieknek, hogy ezen az ellenőrzésen nem

görcsben kell ülni a gyerekeknek. Elmondhatjátok társaitoknak, hogy ez az ellenőrzés arról szól, hogy milyen ez az iskola, mennyire jó, miért jó idejárni; arról szól, hogy miért alakult így a Gárdonyinak a sorsa, ahogyan alakult. Ez nemcsak nekünk érdekes, hanem nektek is, mert ez rólatok szól.

Dr. Csernyiné Szincsa Ibolya: Az így kialakított vélemény megerősítheti az iskola helyét a városban, növelheti önbizalmát, nőhet a szülők között az iskola elfogadottsága.

Diákkorukban mit tartottak Önök a legfontosabb diákerénynek?

Dr. Csernyiné Szincsa Ibolya: Ez nagyon váratlan és nagyon nehéz kérdés. Ezt még talán nem is fogalmaztam meg magamban. Viszont azt tudom, hogy már diákként is nagyon elítéltem a puskázást. Én ezt soha nem diákcsínynek tartottam, hanem becsületbeli ügynek. Aki puskázott, a becsületén ejtett foltot. Így tehát a tisztességet fontosnak tartottam.

Dr. Leibinger Jánosné: Ez nekem is nehéz kérdés. Én úgy gondolom, hogy nincsenek külön diák és külön felnőtt erények. A diák is ember, és neki is ugyanazokat az erényeket kell gyakorolnia, mint a felnőtteknek kell.

Mennyire más a mai oktatási rendszer, mint az Önök diákéveiben?

Dr. Leibinger Jánosné: A legnagyobb különbséget én abban látom, hogy a szellemiség teljesen más. Az én hajdani iskolámban mindenkinek mindenről ugyanazt kellett gondolni. Természetesen nem gondolta azt, ezért egyfajta kettősségben kellett élnie. Például a történelem tanárunk elmondta, hogy csak babonás öregasszonyok hisznek Istenben. Ha ma ezt mondaná egy tanár, valószínűleg lenne olyan diák, aki elmondaná, hogy olyan tudósok is vannak, akik hisznek Istenben, ráadásul az Egyház tanításában a babonáság még bűn is. Akkor mi pedig hallgatunk, mert nem volt értelme, hogy szóljunk. Ezt ma már a gyerekek nem tudják elképzelni sem. Az a jó, hogy ti már az iskolában is otthon lehettek. Minekünk ez nem adatott meg. Az a korszak egy őszinteség nélküli időszak volt.

Dr. Csernyiné Szincsa Ibolya: Az a korszak tudománytalanabb korszak is volt. Máshol kitalált dolgokat akartak nálunk megvalósítani, s ezek igazságtartalmát nem volt tanácsos megkérdőjelezni. Persze ezt egy diák önmagától nem is tudta volna, legfeljebb a családi légkör hatására.

Utolsó kérdésként arra kérem Önöket, hogy mondják el, amit úgy gondolnak, hogy fontos, de a beszélgetésünk során nem esett róla szó.

Dr. Leibinger Jánosné: Én elmondanám, hogy mi is családayak vagyunk, nekünk is vannak gyerekeink. Az én legkisebb gyermekem éppen egy ciszterci gimnáziumnak a tanulója. S öröm volt nekem, hogy egy olyan iskolába jöhettek, amely ugyanannak a fenntartónak az iskolája. Örültem annak is, hogy megismerkedhettem egy egri iskolával.

Dr. Csernyiné Szincsa Ibolya: Nagyon örülök, hogy felvállaltam ezt a munkát, mert nagyon sok tapasztalatot szereztem, amit majd hasznosítani tudok a saját munkámban.

Dr. Leibinger Jánosné: Ha mi is kérdezhetünk, én megkérdezném, ti hogyan éltétek, élitek meg ezt a vizsgálatot. A másik kérdésem pedig az, hogy ti hogyan találtátok ki ezt az interjút.

Helga: *Mi egy humán faktos osztályba járunk, és még szeptember elején elosztottuk, hogy ki milyen interjút fog készíteni. A tanárnő említette, hogy lesz ilyen vizsgálat, és mi hárman arra vállalkoztunk, hogy elkészítjük ezt az interjút.*

Dr. Csernyiné Szincsa Ibolya: Ti mennyit tudtatok erről az egész vizsgálatról?

Helga: *Október elején írtuk dolgozatot, s akkor mondták a tanárok, hogy novemberben jönnek majd az iskolát ellenőrizni is, de pontosabban nem tudtuk.*

Dr. Csernyiné Szincsa Ibolya: A riport miatt is izgultatok jobban, vagy a vizsgálat egésze miatt?

Gabriella: *Is-is. De legjobban azért izgultunk, mert mi ketten - Niki és én -, csak most szeptemberben kerültünk ebbe az iskolába.*

Dr. Csernyiné Szincsa Ibolya: Hogyan fogadtak benneteket a többiek?

Nikoletta: *Én úgy gondolom, hogy engem személy szerint hamar befogadtak. Hat-nyolc osztálytársammal már most jól megértjük egymást, de nincs olyan osztálytársam, akít nem kedvelnék az osztályban.*

Gabriella: *Engem is mindenki kedvesen fogadott. Mivel kollégista vagyok, a szobatársaimmal vagyok szorosabb kapcsolatban. Az osztálytársaim elmondják, hogy az osztály tavalyhoz képest sokkal egységesebb, meghittebb, és mindenki jól érzi magát ebben a közösségben.*

Önök Debrecenből, Budapestről érkeztek. Van-e érezhető különbség a debreceni, a budapesti és az egri diákok között?

Dr. Leibinger Jánosné: Én nem látok különbséget.

Dr. Csernyiné Szincsa Ibolya: Én látok. Nálunk nincsenek fiúk.

HÍREK, ESEMÉNYEK

Cserkészverseny

Huszonötödik alkalommal rendezték meg 2001. október 6-án a Berva-völgyi Cserkészparkban a Dr. Lénárt János emlékversenyt. A Heves Megyei Természetbarát Szövetség, a Bükki VM SE és a 212. Sz. Bornemissza Gergely Cserkészcsapat által szervezett természetjáró és akadályversenyyel a résztvevők a főtítkárukra, a kiváló pedagógusra, a cserkészek pedig kerületi vezető tisztjükre emlékeztek.

A versenyen jelen volt Nagy József, az Országos Szabadidősport Szövetség elnöke, valamint a névadó Zoltán nevű fia, aki röviden ismertette édesapja életútját, pedagógiai munkásságát. A rendezvényen Felsőtárkány, Erdőtelek, Hatvan, Gyöngyös, Salgótarján, Kazincbarcika és Eger csapái vettek részt, összesen 176 versenyzővel.

Iskolánkból mindhárom kategóriában indultak csapatok, és a következő eredmények születtek:

A gyermek kategóriában 11 csapatból a *Bozsik Csilla, Szilágyi Szandra* és *Szabina* összeállítású csapatunk a 3. helyen végzett.

Az ifjúsági korosztályban 16 csapat indult, s a *Juhász Anikó (11. C), Bircsár Ágnes, Kemény Katalin, Prokai Krisztina, Tóth Eszter (12. D)* 2. helyen végzett.

A felnőtt kategóriában 12 induló csapatból 4. helyezést szerzett a *Szilágyiné Békési Zsuzsanna, Varga B. János, Némedy László, Csák György* és *Péter* alkotta csapat.

Sajnos, a csapatainknak nem sikerült első helyezést szerezni egyetlen kategóriában sem. Iskolánk azonban nem maradt kupa nélkül, mert a legnagyobb létszámmal kivonuló csapatként – 43 fő – megkapta a Magyar Szabadidősport Szövetség elnökének különdíját.

A verseny külön élménye volt az utóbbi két évben hagyományossá vált bográcsos. Míg a csapataink a Bükk lankáit és csúcsait járták, addig a főzöbrigád – *Kovács Ottóné* tanárnő irányításával – bográcsban készített ebédet. S mikorra a csapatok visszaérkeztek már készen volt a gulyás. S az ebédet az elfáradt és kiéhezett versenyzők az utolsó falatig annak rendje s módja szerint tisztességesen meg is ették. A csontokból pedig Köves Eszter tanárnő Artúr nevű kutyája kedvére lakmározhatott.

Csák György koordináló tanár

„Életet az éveknek”

2001. szeptember 26-án Gyöngyösön, a Mátra Művelődési Központban az „Életet az éveknek” Klubszövetség megyei rendezvényén iskolánk a 12. E osztály tagjaiból álló zenekara vett részt. A *Danyi Szilvia, Forgács Gabriella, Hegedűs Judit, Józsa Melinda, Kis Diána, Murányi Kitti, Papp Ágnes Veronika, Porteleki Tamara, Proks Barbara, Sike Ágnes, Sólyom Ildikó* és *Válóczy Bernadett* alkotta csapat évek óta, tehát immár negyedik éve rendszeresen fellép ezeken a rendezvényeken. Az idei találkozónk Erdélyből és Szlovákiából is érkeztek hagyományörző csoportok.

A zenekar többéves munkáját a rendezők oklevéllel köszönték meg. A lányok pedig azt is sajnálják, hogy jövőre már nem vehetnek részt a következő találkozón.

Intézményellenőrzés

2001. október 17-19 között komplex intézményellenőrzés és –értékelés zajlott le iskolánkban. Ezt a vizsgálatot A Katolikus Pedagógiai Szervezési és Továbbképzési Intézet (KPSZTI) rendelte el, és *dr. Leibinger Jánosné* vezető szakértő, *dr. Csernyiné Szincskó Ibolya* és *Balaskóné Hummel Margit* szakértők végezték el. Ez a vizsgálat része az ország összes katolikus iskoláit érintő intézményellenőrzés és –értékelési vizsgálatnak. A vizsgálat az intézmény teljes átvilágítását tűzte ki célul. Az értékelés a KPSZTI programjában meghatározott területekre terjedt ki. A vizsgálat zárásaként értékelő jelentés készült. A látogatás végzetével a szakértők egy 27 oldalas összegző dokumentumot készítettek, amelynek az egyes részterületekről szóló rövid értékelését közöljük.

1. Az intézmény erőforrásai. Az iskola legmeghatározóbb erőforrása a nevelőtestület és a vezetőség. A tanári kar felkészült, megfelelő végzettségű pedagógusokból áll, akik valamennyien elfogadják a katolikus értékrendet. Az egyházi iskolává alakulás hosszú folyamatában az elmúlt három év még nagyon rövid idő, mégis e tekintetben is jelentős eredményeket értek el. A tantestület, a szülők és diákok egybehangzóan 60%-ban jelölték meg a hiteles katolikus szellemiség jelenlétét, de örömdetesnek tartják, hogy a tendencia erősödik. Ugyanakkor több pedagógusban még mindig működnek az önkormányzati idők gátlásai, rejtve maradnak a bennük élő értékek.

A vezetők felkészültek, tehetségesek, szorgalmasak. A munkavégzésben maguk is elől járnak. Az iskola igazgatója sikeresen használja ki a külső és belső kapcsolatokban rejlő lehetőségeket, eredményesen vezeti az iskolát. A városban működő közoktatási intézményekkel élő a kapcsolat.

A fenntartó példamutatóan segíti az intézményt. Személyes kapcsolatot tart az iskola vezetőjével és a pedagógusokkal is. Biztosítja az intézmény szakmai önállóságát, ugyanakkor szívesen segít a stratégiai döntések meghozatalában. Az iskolavezetés kapcsolata a fenntartóval példaértékű, mert mindkét irányban bizalomra épül.

A diákok és a szülők elismeréssel nyilatkoznak az iskoláról.

Az épület megfelelő, de hiányzik az olvasóterem, és nem elegendő a jelenlegi (szabvány alatti) tornaterem. Az iskolavezetés és a fenntartó egy új tornaterem megépítését tervezi, ami valóban jó megoldást jelent a jövőben. A felújítás folyamatos, és még hosszú évekig eltarthat. A már elkészült épületrészeket igényesen alakították ki.

Gazdasági szempontból az intézmény működése stabil. A magas tanulólétszám, a kevés csoportbontás biztosítja a megfelelő bevételt, így a költségvetés kiegyensúlyozott. A bérgazdálkodás jó.

2. Az intézmény stratégiája. A pedagógiai program a katolikus értékrendre épül, az iskolai élet minden területére kiterjed, a törvényi előírásoknak megfelel. Hosszú távú célként az iskola ciszterci útra való visszavezetését jelöli meg, hogy méltó utóda legyen elődjének. A távlati cél eléréséhez szükséges lépéseket jól tervezik. A célok elérésének módja is kialakult. A helyes elvek és célok szerinti nevelés meghozta eredményét, az iskola egy nagy mélypont után fokozatosan fejlődik, a beiratkozott tanulók száma nő. Az egyházi jelleg további erősítése javára válik majd az iskolának.

3. Vezetés és szervezeti kultúra. A többfunkciós intézmény egységes pedagógiai célkitűzéseit a pedagógiai program fogalmazza meg. A vezető minden dolgozótól elvárja a szervezettel, annak céljaival való elkötelezett azonosulást. A célok megvalósításában jelentős szerepet kapnak a szakmai munkaközösségek is. Az iskola büszke hagyományaira, arra, hogy az egykori egri Ciszterci Gimnázium utóda lehet jogi és erkölcsi értelemben egyaránt. Ugyanakkor megtartotta az elmúlt évtizedekben viselt nevét, mert tovább akarta hasznosítani az elmúlt évek haladó hagyományait is. Az iskolai élet területén végzett kiemelkedő munkáért adott Gárdonyi díj, amelyet diák és tanár egyaránt kaphat, szépen fejezi ki a közös értékrendet.

Az ellenőrzés során egyértelműen kiderült, hogy az igazgató hiteles vezetője beosztottjainak. Pedagógustársai körében végzett kérdőíves mérés alapján megismerhettük a tantestület pozitív véleményét.

4. Az intézmény kulcsfolyamatai. Az iskolában a folyamatok megfelelően szabályozottak, ellenőrzöttek.

A nevelés és a tanítás jó színvonalon zajlik. A tanári kar egységesen alkalmazott igényességgel és bátrabb követelményállítással a nevelés területen további eredményeket érhetne el. A tanórákon ismerik a kollegák a motiváció jelentőségét. A tanulók aktivitásán érdemes lenne javítani. Ezen a területen talán célravezető lenne a legmegfelelőbb, legeredményesebb módszer kiválasztásának tudatos alkalmazása. A frontális foglalkoztatás helyett esetenként más, célravezetőbb munkaszervezés.

A tanórán kívüli foglalkozások a helyi igényeket megfelelő szinten kielégítik.

Az étkeztetés megoldott, bár a gimnáziumnak nincs saját étkezdéje, átjárnak a szomszéd kollégiumba, ahol a körülmények megfelelőek.

Az adminisztráció pontos, jól követhető.

Az aktuális pályázatok az iskolavezetés mindig eljuttatja a megfelelő szakmai munkaközösségnek, akik élnek a pályázási lehetőségekkel. Ennek eredménye a pályázati cél elérésén túl a közösségi gondolkodás, a tantestületi innovatív szellem fejlődése is.

5. Eredmények, az intézmény fejlődése és perspektívái. Az iskolai statisztikai adatok egy jól működő iskola életét tükrözik. A versenyeredmények egy-egy kiemelkedő teljesítményről tanúskodnak. A továbbtanulási arány megfelelő. Ennek is köszönhető, hogy a partnerek elégedettek. Az iskolában folyó munka legfőbb jellemzője a tervszerűség és az átgondoltság. A tanárok örömmel, elhivatottsággal végzik munkájukat.

Külső erőforrások bevonásával jelentős előrelépések történtek a személyi és tárgyi feltételek tekintetében. Az intézmény megtalálta a helyét az egyház és a város oktatási életében.

Ciszterci diákká fogadom...

2001. október 20-án iskolánk dísztermében az ötödik és kilencedik évfolyam tanulói ünnepre készülődtek, hiszen ezen a napon fogadta be őket iskolánk közössége. Ezen a napon tették le fogadalmukat, s váltak ciszterci polgárokká.

Az ünnep dr. Loboczkyné Hársas Ibolya tanárnő által szerkesztett „Ki van jelölve a helyed” című műsorral kezdődött, amelyet iskolánk főleg hatodikosokból álló színjátszó csoportja adott elő. A mozgásra épített, ismert és kevésbé ismert verseket, szemelvényeket a 11. E osztályból Jaskó Ildikó és Pálok Timea 12. E osztályból Józsa Melinda, Kiss Diána, Sike Ágnes, Pintér Ildikó és Porteleki Tamara éneke kísérte.

A műsor után iskolánk igazgatónője, dr. Pisákné Balogh Éva a következőket mondta:

Kedves Diákok! Kedves Kollegáim! Kedves Vendégeink!

Engedjék meg, hogy megköszönjem dr. Loboczkyné Hársas Ibolya tanárnőnek és az iskola diákszínjátszó csoportjának ezt a műsort, amellyel benneteket, mint leendő ciszterci diákokat köszöntöttek.

Iskolánknak szép hagyománya, hogy azon a napon, amikor az 1956-os forradalom és szabadságharc hőseire emlékezünk, az ötödikes és kilencedikes diákjaink fogadalmat tesznek. Fogadalmat tesznek arra, hogy méltó örökösei lesznek az egykori ciszterci diákoknak, méltó utódai lesznek a ciszterci szellemiségnek,

a ciszterci értékeknek. S bízom benne, hogy ez a mai fogadalom nem marad pusztába kiáltott szó, hanem a mindennapokban, a nehéz helyzetekben is egy belső irányítóként fog szolgálni, amely mindig megmutatja számotokra az igazat, az értékeset és a szépet. Bízom abban is, hogy - az itt eltöltendő négy, illetve nyolc év alatt gyarapodva tudásban, emberségben, szeretetben - tovább tudjátok majd ezeket a kincseket adni, mert Szent Bernát szavaival nem elég égni, világítani kell. Nektek kell ezt a nemes feladatot majd betölteni azért, hogy ez a világ jobb legyen, hogy nemesebb legyen! Én bízom benne, hogy ti mindent megkaptok útravalóként ahhoz, hogy jól tudjátok világítani, hogy ti legyetek a „világ világossága”. Becsüljétek meg az értékeket, és minden igyekezetetekkel azon legyetek, hogy mindazt a jót, azt a nemeset és azt a szépet, amit itt, az iskolánkban tanulni lehet, azt mind megtanuljátok! Legyetek ebben elsők, és legyen hitetek is, mert ez fog nektek erőt adni akkor is, hogyha felhők, vagy a sötét viszonyok nem engednek benneteket világítani! Én kérek benneteket, hogy ciszterci diákokhoz méltóan éljétek! Legyen bennetek öntudat és büszkeség, hogy mi mások vagyunk! Mi ciszterci diákok vagyunk! Ez is fontos útravaló lesz számotokra az elkövetkező napokban, hónapokban, de én tudom, hogy az egész életetekben is azzá lesz.

És most arra kérek benneteket, hogy álljatok fel, tegyétek kezeteiket a szívetekre, és mondjátok a fogadalom szövegét, amelyet Pádár Krisztina, a diákbizottság titkára fog nektek olvasni.

Én..... a Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnázium és Szakközépiskola rendjét mindenben megtartom, az iskola keresztény, katolikus értékrendjét elfogadom, és ennek szellemében élek. Szüleimet, tanárait, az iskola dolgozóit, diáktársaimat tisztelem, rájuk szegységet nem hozok. Szorgalmasan tanulok, képességgel mindenkor a tudás megszerzésére törekszem. A ciszterci rend és az egyház hagyományaihoz, és hazánkhoz mindenkor hű leszek. Isten engem úgy segéljen!

Most pedig arra kérek benneteket, hogy az első sortól kezdődően sorban egyenként gyertek ide, mert szeretnék egyenként benneteket két szimbólummal és egy kézfogással ciszterci diákká fogadni. Az egyik jelkép a Biblia, amelyet azért adunk nektek, hogy sokat olvassátok. Ez lesz a segítség egész életetekben. Legyen mindig ott veletek, mert minden nehéz helyzetben megtaláljátok a választ benne, csak értően olvassátok. Ha a Bibliába belelapoztok, az első oldalon megtaláljátok iskolánk fenntartójának,

DDr. Zakar Ferenc Polikárp zirci főapát úrnak az útravalót is. Az ő ajándéka ez a Biblia. Azt hiszem, nemes gesztus, hogy minden évben az elsős diákjait Bibliával megajándékozza. Olvassátok ezt az útravalót is nagy-nagy szeretettel!

A másik jelkép, amelyet szeretnénk nektek átadni, az iskola jelvénye, a ciszterci jelvény, amelyet viseljétek büszkén, mert ez a jelvény jelenti számotokra, hogy ti ciszterci diákok vagytok, ti egy nagy közösséghez, hozzánk tartoztok.

Az ünnepélyes kézfogásra 39 ötödikes és 192 kilencedikes tanuló vonult fel. Majd igazgatónő így folytatta: Most engedjétek meg, hogy még két diákot – mintegy ötven év után – ismét ciszterci diákká fogadjak, hiszen mindkét vendégünk egykoron ciszterci diák volt. Azt hiszem, hogy ők nagyon sokat tudnának arról mesélni, milyen sokat kaptak ettől az iskolától. Én szeretném most őket ismét ciszterci diákká fogadni, s megkérem őket, hogy fogadják el tőlünk ezt a két szimbólumot. Ők életükben már igazolták, hogy azok az értékek, amiket itt ebben az iskolában kaptak, valóban irányítóként szolgáltak egész életükben. Szeretném megkérni Nyerges Andor urat, és Tóth Kamill urat, hogy vegyék át jelképeinket.

Az ciszterci öregdiákok nevében Nyerges Andor úr a következőket mondotta: Nem győzők hálát adni azért az igazgató asszonynak, hogy ma engem meghívott erre az ünnepségre. Nem tudok meghatottság

nélkül beszélni, amint végignéztam az új ciszterci diákokon, akik most fogadalmat tettek. Eszembe jut az, hogy ötvenöt évvel ezelőtt így nézhettem ki én is ciszterci diákként. Igazolhatom, hogy végigkíséri életemet az a ciszterci szellemiség, ami bennünket csak megérinthetett, mert iskolás éveim alatt oszlatták fel a rendet. Olyan útravalót kaptunk osztályfőnökünkötől, Károly Asztrik atyától, amely segített egész életemben a nem kis nehézségek elviselésében.

A másik hatással az 1956-os forradalom és szabadságharc volt rám, amelynek tevékeny részese voltam, mint az egercsehi bányász munkástanácsának egyik vezetője. A megtorlás, a megaláztatás idején ez a ciszterci szellemiség erőt adott, hogy a másodrendű állampolgárság éveit el tudjam viselni. Én azt kívánom, hogy ebben az iskolában kapjátok meg azt az útravalót, amit mi is megkaptunk, s ez át fog segíteni titeket az elkövetkező évek nehézségein, mert az élet küzdelem, amelyet csak tisztességesen lehet, szabad és kell végigcsinálni.

S végezetül Nagy Menyhért Mózses atya útravalóul néhány nemes gondolattal látta el az iskola új polgárait:

Kedves Igazgatóasszony! Nagyon Kedves Új Ciszterci Diákok!

Azt hiszem, majdnem mindenki tudja, hogy majdnem negyven esztendő óta éltem kint Amerikában. Nagyon sok szép emléket őrzök a lelkemben. Az egyik legszebb az, amikor először láttam azt a híres San Francisco-i hidat, az ún. Golden Gate Bridge-et, az Arany Kapu Hídját. Amikor az ember fölé a Golden Bridge-nek a közepébe, akkor látja igazán, hogy a tenger felett lóg a levegőben a két part között. S néha megtörténik az, hogy a híd felső része kimagaslik a ködből.

Ma ünnepélyes fogadalmat tettetek. A legünnepélyesebb fogadalmunk a keresztség, s utána egyes részeit ismételtetjük. Hogy mit igyekezünk a fogadalommal megtenni? Én úgy képzelem el, hogy az ünnepélyes fogadalom olyan, mint egy arany híd. Minden része nehéz. A házasság nehéz, a szerzetesség nehéz, a diákélet nehéz, mindig mindent végig kell küszködni. Hanem igyekezünk az élet folyamán felépíteni a saját „Golden Bridge”-ünket, arany hidunkat, ami átvezet a kezdettől a végig; az alfától az ómegáig. Ámen.

Remélem, hogy a mai nap szimbóluma megmarad a lelketekben, és remélem, tudni fogjátok, hogy mit jelent az, hogy fogadalmat tenni valamine.

Testvériskolai kapcsolat

2001. október 29. és 31. között dr. Pisákné Balogh Éva igazgatónő, Fodor János igazgatóhelyettes, dr. Szabóné Kállay Ágota és Rák Sándorné tanárnők az olpei St.-Franziskus Gimnasiumba (Észak-Rajna-Wesztfália) látogatottak.

Vendéglátóink nagy szeretettel fogadtak, s megbeszéléseink során nyilvánvalóvá vált, ők is készek arra, hogy kölcsönös előnyökön alapuló cserekapcsolatot létesítsenek gimnáziumunkkal. Mint igazgatónő többször hangsúlyozta, fontos, hogy a német és a magyar diákok megismerjék a másik nép értékeit, kincseit, kultúráját és a hétköznapokat is, hiszen – remélhetőleg a közeli jövőben – együtt fogják építeni a közös Európát.

A gimnázium vezetése és tanárai lehetővé tették számunkra, hogy óralátogatások során megismertethessünk a tanulókkal városunkat és iskolánkat. A tanulók részéről nagy érdeklődés mutatkozott, főleg azokban az osztályokban, ahol Arnold Stracke úr, az olpei gimnázium tanára, már korábban lelkesen mesélt márciusi hivatalos látogatása, majd júliusi családi nyaralása során szerzett személyes tapasztalatairól és élményeiről.

Előreláthatóan 2002 februárjában kerül sor az olpei gimnázium igazgatóságának vizontlátogatására, majd júniusban érkehetnek először olpei diákok Egerbe.

Dr. Szabóné Kállay Ágota tanárnő

A drogról

2001. november 5-én dr. Szigethi Anna megyei addiktológus szakfőorvos, pszichológus tartott előadást a iskolánk tanári karának a drogról. Mi azonban úgy gondoljuk, hogy az elhangzottakat meg kell ismerniük a diákoknak is. Ezért az előadás szerkesztett szövegét közöljük.

Emlékműsor

2001. november 11-én ünnepi műsorral emlékeztünk meg dr. Rajeczky Benjámin születésének 100. évfordulójáról.

Előadások a Gárdonyiban

A TIT Bugát Pál Egyesülete a Magyar Tudomány Napja alkalmából – immár hagyományá nemesítve – rendezvénysorozatot szervezett iskolánkban. Ezen hagyomány kifejezése volt, hogy ez alkalomból iskolánk megkapta a TIT elismerő oklevelét. – Az előadók az egri Eszterházy Károly Főiskola tanárai voltak, a hallgatók pedig a város több középiskolájából kerültek ki. A „régizikai”-nak nevezett előadóteremben november 13-án és 14-én a következő előadásokra került sor:

Biológiai fegyverek? Mikrobiológia – géntérkép és klónozás. Előadó: dr. Naár Zoltán docens, Biológiai Tanszék.

A rendkívül érdekes előadásban időrendben haladva követhettük a mikrobiológia fejlődését egészen napjainkig. A teljesség igénye nélkül álljon itt néhány érdekes adat az előadásból:

- 1869-ben felfedezték a dezoxiribonukleinsav (rövidítve:DNS) elnevezésű vegyületet, amely a sejtmagban helyezkedik el. Ekkor még különösebb jelentőséget nem tulajdonítottak neki.
- 1953-ban James Watson és Francis Crick meghatározták a DNS molekula kettős spirál szerkezetét. Ez a dolgozat, amely a huszas évek közepét taposó Watson doktori disszertációja is volt egyben, Nobel díjat ért a két kutatónak. A kutatás folyamatát James Watson: A kettős spirál című könyvében is leírta, amit az irodalmi Nobel díjra is jelöltek.
- 1959-ben került sor az első kromoszóma-eltérések felfedezésére. Az első ilyen betegség a Down-kór volt, amit a 21. kromoszóma triszómiája okoz. Ez azt jelenti, hogy normális esetben a sejtmagban a 21. kromoszómából kettő van, egy apai és egy anyai eredetű, míg a Down-kóros embereknél három.
- 1973-ban kezdték a klónozás első kísérleteit. Ez persze nem új az emberiség történetében, hiszen teljesen megszokott és általános mezőgazdasági technikák, az ivartalan szaporítási módok mindegyike - a földieper indáról történő szaporítása, a mogyorógalgy leszűrésével történő új bokor létrehozása, a dug-hagyma elültetése- mind gyakorlatilag klónozás.
- 1976-ban jegyezték be az első biotechnológiai céget Amerikában. Így megindult a tudomány eredményeinek ipari hasznosítása. Számos szabadalmat jegyeztek be olyan termékek előállítására /gyógyszerek, tisztítószer, mosószer, élelmiszerek, élelmiszeripari alapanyagok /, melyeket biotechnológiával állítanak elő. Előállítanak így festéket, műanyagokat, papírt, mosószeret, bőrcipőket,
- 1977-ben felfedezték az eukarióta sejtekben az intronokat. Ezek olyan DNS szakaszok, amelyek nem határoznak meg fehérjét. Ez azért lényeges, mert a baktériumok prokarióta szervezetek, így DNS-ük nem tartalmaz intronokat. Tehát, ha eukarióta DNS darabot baktériumba akarunk beépíteni előfordulhat, hogy teljesen összezavarodik a fehérjeszintézis, hiszen az intronok értelmetlen információit is át akarja a sejt fehérjébe írni.
- 1981-82-ben létrehozták az első transzgenikus (idegen eredetű) DNS darabot hordozó muslicát és egeret.
- 1983-ban azonosították az első betegséget okozó gén helyét a kromoszómán. A gén bázissorrendjének meghatározásán a világ hat híres laboratóriumában 58 kutató dolgozott.
- 1987-ben elkészítették az első genetikai térképet. Ez egy ún. fizikai térkép volt, amely a 3,2 billió bázispár közül a mérföldköveket jelöli ki. (Olyan térkép, ami csak a hegyeket tartalmazza)
- 1990-ben kezdték meg az emberi géntérkép megrajzolását. Ez a Human genom project, amit meglepő módon nem az USA Egészségügyi Minisztériuma hívott életre, hanem az energiaipar. Az atomenergia emberi egészségre gyakorolt hatásainak vizsgálatához ugyanis elengedhetetlen az egészséges ember géntérképének ismerete. Ezzel egyidőben beindult a géntérkép előállításának etikai, törvénykezési, és társadalmi vonatkozásainak vizsgálata.
- 1992-ben megalkották a második generációs géntérképet, amit leginkább egy város metróterképéhez hasonlíthatnánk. Ekkor született egy olyan megállapodás, hogy a géntérkép kutatási eredményeit naprakészen, mindenkinek ingyenesen hozzáférhetővé teszik.
- 1993-ban elkészült az ember fizikai géntérképe.
- 1994-ben engedélyezték az első génmanipulált élelmiszer forgalomba hozását. Ebben az évben publikáltak egy részletesebb fizikai géntérképet, amin már több, mint 15 ezer mérföldkövet jelöltek ki.
- 1995-ben a társadalmi hatások vizsgálatának részeként az USA-ban elnöki rendelet tiltja meg, hogy a munkavállalás során figyelembe vegyék a géntérképet. Szintén ebben az évben befejeződött a Haemophilus influenzae baktérium géntérképének leírása. Ez a baktérium 1.830.000 nukleotidot tartalmaz. A legkisebb baktérium 470 gént tartalmaz, tehát legalább ennyi gén szükséges egy sejt önálló működéséhez. A vírusok kevesebb gént tartalmaznak, ez magyarázza élősködő életmódjukat.
- 1996-ban befejezték az egér fizikai térképét. Ez azért volt jelentős eredmény, mert az egér genomja 85%-ban megegyezik az emberével. Ettől az évtől tilos az életbiztosítások kockázati megállapításainál figyelembe venni az egyéni genetikai információkat. Ebben az évben publikálták, hogy a DNS-ről 280.ezer ponton történik átírás. Ettől az évtől indul a részletes emberi géntérkép megalkotása.
- 1998-ban genetikai tesztek szabványosították, és az ember génjeiből 30.000-et meghatároztak. Befejezték az eukarióta fonálféreg géntérképét.
- 1999-ben kezdték a 22. (legkisebb) emberi kromoszóma nukleotid sorrendjének meghatározását. A kutatás automatizált technológiával, számos laboratórium kooperációjával folyt.

- 2000-től mindenki számára elérhető a genetikai információ. Amennyiben leírják egy kromoszóma bázis-sorrendjét, azt 24 óra múlva megismerheti a világ. Több, mint 2000 laboratórium kooperációjának eredményeként sikerült az ember 21. kromoszómájának nukleotid sorrendjét azonosítani. Ebben az évben befejezték az ecetmuslica genetikai anyagának meghatározását.
- A tervek szerint 2003-ra befejezik az ember és az egér genetikai információjának leírását. Tudni fogjuk, hogy a 3.2 billió nukleotid milyen sorrendben helyezkedik el az egyes kromoszómákon. Ez az adathalmaz 200 átlagos vastagságú telefonkönyvet töltene meg. A sorrendet tehát tudni fogjuk, de hogy ez valójában mit jelent, az még hosszas és fáradságos kutatómunka eredményeként fog majd kiderülni.

Ipari forradalom. Előadó: Dr. Mózes Mihály egyetemi tanár, Történelem Tanszék

Az ipari forradalom választja el a tradicionális társadalmat a modern kortól. Olyan komplex jellegű változás ez, amely az ipar forradalmától a társadalom szerkezetének változásán keresztül a gondolkodás átalakulásáig hat.

Iparforradalma több korszakra osztható. Az I. és a II. korszak a gimnáziumi tankönyvekben lényegében végigkövethető. A III. szakasz a gazdaság a tengeren túli prosperitása, azaz fogyasztási cikkek tömeggyártása: autó, műszálgártás. A II. világháború után az USA tovább virágzik, s kirajzolódik egy új szakasz, a tudományos-technikai forradalom, amelynek két szakasza van: 1945-73. közötti, a nukleáris korszak, ahol a vezető ágazat a nukleáris technika és technológia. Ez az atomfegyver, a hidrogénfegyver kora, a rakéta-, az űr- és a lézertechnika kifejlesztése. 1973-tól vezető ágazattá válik a mikroelektronika, informatika.

Ahol mind a négy növekedés bekövetkezik, ott kialakulnak a középosztály társadalmak. Ez alkotja a nyugati demokráciák társadalmi talaját. Ezen jön létre a két párti vagy a két koalíciós rendszerű politikai változásgazdálkodás. Az egyik pólus a konzervatív, nemzeti pólus, a másik a szociálliberális pólus. Ahol nincs meg mind a négy hullám, ilyen Németország és a tőle keletre eső terület, ott torlódott szerkezetű társadalomra épül. Politikai lehetőségek: polgári demokratikus forradalom, szocialista forradalom, jobboldali, preventív jellegű forradalom, amely eljuthat a fasizmusig.

Nemzetiségi kérdés a XIX. századi Közép-Európában. Előadó: Dr. Kiss László főiskolai tanár, Történelem Tanszék.

A „hosszú XIX. században” két nagy megoldásra váró történelmi feladat van. Az egyik a polgári átalakulás, a másik a modern, polgári nemzet. Ennek a két folyamatban ideológiáját a liberalizmus és a nacionalizmus alkotja. Az első az egyén szabadságát hangsúlyozza, míg a másik a közösség jogait. Ugyanakkor a nacionalizmus befelé egységesít, kifelé elkülönít.

Míg Nyugaton a nemzetfejlődés egy belső szerves fejlődés eredményeként a polgárosodás végső állomásaként jelenik meg a nemzetet, „Államnemzet” valósul meg, amelyben az állam és a nemzet határai egybeesnek, nincs külön elnevezése az állampolgárságnak és a nemzeti hovatartozásnak. Közép- és Kelet-Európában pedig nemzetteremtés, nemzetcsinálás zajlik le, azaz egy értelmiségi csoport a nemzet ébresztését végzi el. Ennek mintáját adja a német Herder, aki megfogalmazza a kultúrájában élő nemzet fogalmát, hiszen a területiális közösség nem létezik. És ez a nemzet teremtheti meg a „nemzetállam”-ot, amelynek keretei között léteznek más közösség tagjai is. Így válik szét az állampolgárság és a nemzetiség fogalma. A gondolat politikai megvalósulását pedig a XIX-XX. század viharos történelme jelenti.

Magyarország az önkényuralom korában. Előadó: Pap József tanársegéd, Történelem Tanszék.

1867-ben fejeződik be 1848. Az 1848-as törvényes forradalom eredményeként Magyarországnak sikerül nagyfokú önállóságot kiharcolnia a birodalmon belül. A probléma az, hogy nem rendezik pontosan a birodalmon belüli helyzetét. Hogyan fog kommunikálni a közös ügyekben. A magyar politikai elitben Kossuth és köre úgy fogja fel, hogy a kapcsolat perszónaluniós, az udvarban centralizációs elképzelésnek is vannak hívei. 1848 nyarán még hajlandóak egymással tárgyalni a kérdéstről, de a liberális körök nem tudnak megegyezni. A katonai körök 1847-es állapotra akarnak visszatérni, ők verik majd le a forradalmat. S egyre nagyobb befolyást szerez az udvari kör, amelynek meghatározó tagja Schwarzenberg, aki centralizált önkényuralmi birodalmat képzel el.

Már 1848-ban gond a pénzügyi kérdés, mivel a magyar kormány nem hajlandó átvállalni az osztrák államadósságot. Kossuth katonákat hazahívó szövege lényegében lázadásra buzdító felszólítás, amelyet Lenkey teljesít is, nem kis bonyodalmat okoz Mészáros Lázár hadügyminiszternek, hiszen ez lényegében a Pragmatica Sanctio megszegése. Ilyen lépés is az önálló külpolitikai kapcsolatok megteremtésére tett kísérlet Frankfurtban és Párizsban. Jellasics támadása nemcsak a magyar liberalizmus elleni támadás, hanem az osztrák kormány elleni támadás is. Ekkor küldi az osztrák kormány tárgyalni Lamberget Magyarországra, hogy a harcoló feleket kibékítse, de tárgyalás helyett a felheccelt pesti nép felkoncolja. Így nem marad más, mint a katonai megoldás, majd az 1851 utolsó napjaiban megszűnik az alkotmányosság is.

Az önkényuralmi, centralizált birodalom 1859-ben pénzügyi és politikai válságba kerül. A kibontakozás egyik lehetősége, kiegyezés 48-as alapon, ezt képviseli Deák. A másik az osztrák liberalizmus centralizált birodalma, a harmadik pedig a konzervatívok föderatív elképzelése. Ferenc József kipróbálja előbb a kon-

zervatívok, majd a liberálisok elképzelését. A magyarok mindkettőt elutasítják. Így maradnak meg a magyar liberálisok, akik a birodalomban akarnak maradni, mert meggyőződésük, hogy az önálló ország nem állhat meg. A két félnek meg kell, meg kellett egyezni.

Oroszország a XIX. században. Előadó: Dr. Gebei Sándor tanszékvezető, egyetemi tanár, Történelem Tanszék.

Oroszország a XIX. században is meghatározó Európa történelmében. A korszak elején a napóleoni háborúkban szerepe meghatározó. I. Sándor cár 1807-ben a tiltsi békében lényegében vallási alapon felosztja Európát Napóleonnal. Majd az 1812-es francia hadjárat után „megmenti” Európát. Így gondolta ezt maga I. Sándor, de így gondolják ezt a bécsi kongresszus államai is. Ez azt is jelenti, hogy rá is telepszik Európára. Adja a katonaságot, míg az irányítás valójában az osztrák kancellár, Metternich kezében van.

Oroszország megmentő szerepe állandósulni látszik, hiszen beavatkozik az 1820-as években a görögök függetlenségi harcába. Ez a háború már a keleti kérdés része, amely tulajdonképpen az 1768-74-es orosz-török háború folyamodványaként keletkezett. E háború tétje a krími tatár kánság feletti uralom, amelyet végül Oroszország szerzett meg. A két hatalom közötti újabb terület a Balkán, ahol főleg szláv, s kizárólag pravoszláv vallásúak élnek, akiknek testéért és lelkéért az orosz cár a felelős. Erre vetítődik rá a meleg-tengeri kijárat gazdasági és katonai igénye. Ez már kizárólag nagyhatalmi kérdés. Ez vezet el a görög felkelés elhúzódásához, majd a görögök függetlenségéhez. A török-orosz konfliktusoknak van egy másik, nem kevésbé véres területe is: a Kaukázus.

Ez a missziós szerep folytatódik 1830-31-es lengyel felkelésnél, majd 1849-ben Magyarországon. Szent Szövetségi felhatalmazással vonul be a kétszáz ezer orosz katona Paszkievics vezetésével, akinek már szinte gyakorlata van a rendteremtésben.

Óriás a csalódás a krími háborúban elszenvedett veresége miatt. Kitiszítottak érzik magukat. Kitéltják az orosz flottát az Égei-tengerről. Oroszország elfordul Európától, s Közép-Ázsiában és a Távol-Keleten kárpótolja magát. Itt területeket és gazdasági potenciát szerez.

Bemutakozó kiállítás

2001. novemberének közepe óta látható a folyosón *Tóth Judit 9. K* osztályos tanuló rajzaiból néhány.

Életrajzából kiderül, hogy három éves korában édesanyja Indiába, egy pályázatra elküldte a rajzát, és ezzel nyerte élete első ezüstérmét. Zenei iskolába, és rajzsakkörre járt, legszívesebben portrékat szeret készíteni, – hetedikes korában megyei első helyet nyerte el a tanulmányrajz kategóriában –, de szívesen készít linómetszeteket, és rézkarcokat is.

Mezőkövesden a gimiben és a városi galériában volt már kiállítása. Rendszeresen részt vett a Szolnoki Művészkörről nyári programokon, már kétszer hívták a macedóniai Monmartra, és kétszer szerepelt németországi kiállításon is, és alkotótáborban is részt vett. 2001 tavaszán pedig a japán Yokohamában megrendezett Kanagawa ünnepségen nagydíjat kapott. Képző- és iparművészeti pályázatokon többször nyert már arany-, ezüst-, és bronzminősítést. Legutóbb, szeptemberben Zánkán vehetett át az Országos Gyermekek Képző- és Iparművészeti Pályázaton elért teljesítményéért bronz diplomát.

2000-ben képeivel illusztrált egy gyermekverseket tartalmazó kötetet, és Veörös Jolán SM: Michaela nővér vallásos versei című kötete is az ő rajzaival jelent meg.

Az elsős évfolyamok bemutatkozása

2001. november 30-a nevezetes nap volt az elsős diákoknak, mert iskolánk hagyományának megfelelően be kellett mutatniuk, mit tudnak, miben tehetségesek, mire képesek a színpadon. Minden osztályból kiváló zenészek, énekesek, táncosok és színészek adtak változatos és színvonalas műsort, és nem egyszer sikerült elkápráztatni a nagy számú nézőt. Először az 5. C-sek műsora szórakoztatta a megjelenteket. Őket abc sorrendben követték a kilencedikes osztályok.

Fuvolások az 5. C-ből

Brahms ütemére a 9. A-ban

Show a 9.B-ben

Koronázás a 9. D osztályban

Dalol a 9. E osztály

Az osztályok műsorai után a tanulók a tornateremben megrendezett „ismerkedési bálón” szórakozhattak és ismerkedhettek egymással. Sajnálatos, de a felsőbb éves tanulókból nagyon kevesen vettek részt ezen a rendezvényen

A 9.K osztály most is jól érzi magát

Karácsonyi lelki napok a Gárdonyiban

Dr. Nagy Menyhért Mózses atya szervezésében és irányításával 2001. december 17-én és 18-án karácsonyi lelki napokat tartottunk a négy évfolyamos osztályok tanulóiinak a Szent Bernát templomban. Mindkét napon *Huszár Géza Lőrinc* atya, a pécsi Nagy Lajos Gimnázium igazgatóhelyettese és tanára tartotta a foglalkozásokat a Szent Bernát templomban, és a foglalkozások között *Urbán Péter* úr, a Bazilika karnagya orgonált.

Az 5. és 6. osztályoknak az iskolában a „régizsákos”-nak nevezett előadóban volt a rekollektív, amelyet *Juhász Zoltán* atyának, a Bazilika káplánjának és a Deák Ferenc úti Római Katolikus Általános Iskola tanára tartott. A foglalkozásokat közös éneklés és betlehemezés tette emlékezetessé, amelyet *dr. Loboczkyné Hársasi Ibolya* tanárnő tanított be.

Mind a két helyen szentmisével zárultak a foglalkozások. A lelki napokon elhangzottakat az iskola évkönyvében szándékozzuk megjelentetni.

Gombavató

2001. december 19-én volt iskolánk végzős évfolyamán tanulóinak a hagyományos ünnepsége a gombavató. Ebben az évben az eddigi hagyománnyal szakítva az „Ifjúsági Ház” színpadán mutatták be az osztályok a műsoraikat nagy-nagy érdeklődés mellett. A gombavató műsoráról beszéljenek a Csák György tanár úr által készített fényképek.

12. B osztály

12. C osztály

12. D osztály

12. E osztály

12. K osztály

Koszorúzás

Iskolánk tanulói közül a 10. évfolyam tanulói vettek részt a kollégium előtti téren az 1956. december 12-i egri sortűz áldozatainak emlékére rendezett ünnepi megemlékezésen és koszorúzáson.

Adományozás

Az iskolánk tanárai és tanulói csatlakoztak a pápai felhíváshoz, és 2001. december 11-én szigorú böjtöt tartottak. A böjt „megtakarítását” a bélapátfalvi Idősek, Fogyatékosok Otthona és Módszertani Intézetének ajánlották fel. A felajánlás összegéből egy videokamerát vásároltak, amelyet 19-én a szociális otthon lakóival közösen megrendezett bensőséges ünnepen adták át, amelyen az iskola énekkara karácsonyi koncertet adott.

VERSENYEREDMÉNYEK A 2001/2002. TANÉVBEN

I. RÉSZ

Angol nyelv

Az Angoltanárok Nemzetközi Szervezete által meghirdetett „Nyelvtanulás, nyelvoktatás diákszemmel” angol esszéíró pályázaton iskolánkból két tanuló, Szabó Viktor 12. K és Kozma Zsófia 13. K osztályos tanuló bejutott az ország legjobb 12 tanulója közé.

A szóbeli fordulót a budapesti Fazekas Mihály Gimnáziumban rendezték, melyen Szabó Viktor III. helyezést ért el. A döntőről TV-felvétel is készült. Felkészítő tanárunk: Csákváriné Veréb Valéria.

Földrajz

A „Földtani Örökségünk Egyesület” minden évben pályázatot hirdet gimnazistáknak, melyben természetvédelemmel és geológiával kapcsolatos témákról várnak munkákat. A beküldött pályázatok közül az első tíz helyezett felvételt nyert az ELTE geológus szakára. E tanulók a következő húsz helyezettrel együtt részt vehettek egy nyári „juttalomtáborban”. *Busák Péter* 13. K osztályos tanuló az „Üledékföldtani és rétegtani megfigyelések a novaji homokbányában” című pályázatával három különdíjat nyert és részt vehetett a táborozáson. Beszámolóját az előző számban olvashattátok.

Sport

2001. szeptember 27-én tartották városunkban a középiskolások városi tehetségkutató versenyét, ahol *Sipeki Anett* 9. A osztályos tanuló kislabda-dobásban a II. súlylökésben pedig a III. helyet szerezte meg. *Belkovics Veronika* 9. osztályos tanuló távolugrásban a III. helyen végzett. Testnevelő: *Bóta Marianna* tanárnő.

Hócza Adrienn 12. K osztályos tanuló képviselte iskolánkat a Duatlon Gála országos versenyén, mivel a Hatvanban 2001. szeptember 22-én rendezett versenyt megnyerte. Az országos viadalon Adrienn a 16. helyet szerezte meg. Testnevelő tanára: *Bóta Marianna* tanárnő.

„Kegyeleti hálastaféta” elnevezésű versenyen – amelyet az aradi vértanúk emlékére szerveztek, és amelyen 2500 méteres táv – a Városi Stadionban 2001. október 5-én iskolánkból egy fiú- és egy lánycsapat vett részt. Mind a két csapat az I. helyezést szerezte meg. A leánycsapat tagjai voltak: *Szegedi Flóra*, *Sipeki Anett* a 9. A osztályból, *Balázs Ildikó*, *Mészáros Krisztina* és *Sipos Vivien* a 9. K osztályból, *Homonnai Petra* és *Nagy Vera* a 10. B osztályból, *Makay Ágnes* a 10. K osztályból, *Németh Klára* 11. A és *Bánszki Erika* a 11. C osztályból. A fiúk csapatát *Terjék Tibor* 9. D, *Némegy Tamás* 9. K, *Kovács József* 10. A, *Molnár Krisztián* 10. K, *Oláh Péter* és *Bay György* 12. B, *Csiernyik Csaba* és *Nagy Gábor* 12. C, *Magyar László* és *Malik Bálint* 12. D osztályos tanulók alkották.

2001. november 15-én iskolánk tanulói közül kiemelkedő sportteljesítményükért *dr. Nagy Imre* úrtól, Eger város polgármesterétől elismerő oklevelet vehettek át a következő tanulók: *Bocsi Gergely* 11. A osztályos, *Hegedüs Gábor* 13. K osztályos, *Keresztes Anna* 11. A osztályos és *Szabolcsi Márton* 10. K osztályos tanulók.

2001. december 10-én *Pálinkás József* oktatási miniszter a 2000/2001. tanévben elért tanulmányi munkájáért és kimagasló sportteljesítményéért *Hegedüs Gábor* 13. K osztályos tanulónknak „A Magyar Köztársaság jó tanulója – jó sportolója” címet adományozta.

Kultúra

2001. október 15-én tartották meg a városi népballada-, és népmesemondó versenyt. Az iskolánkat képviselő *Pázmándi László* 12. C osztályos tanuló megnyerte a balladamondó versenyt, *Tóth Éva* 9. A osztályos tanuló pedig a II. helyen végzett. *Juhász Irma* és *Kovács Ottóné* tanárnők készítették fel a tanulókat.

Tanulmányi versenyek

Iskolánkban lezajlottak az OKTV és más országos jellegű tanulmányi versenyek első, házi fordulói. Az első akadályokon a következő tanulók sikerrel jutottak át.

OKTV

magyar irodalom	<i>Magyar László</i>	12. D oszt.	szaktanára: <i>Kovács Ottóné</i> tanárnő
történelem	<i>Koncsik Anita</i>	12. D	<i>Kovács Ottó</i> tanár úr
	<i>Magyar László</i>	12. D	<i>Kovács Ottó</i> tanár úr
matematika	<i>Gáspár Zoltán</i>	13. K	<i>Hevesi László</i> tanár úr
	<i>Juhász Anikó</i>	11. C	<i>Békési Zoltán</i> tanár úr
német nyelv	<i>Koncsik Anita</i>	12. D	<i>Rák Sándorné</i> tanárnő
	<i>Palatics Edit</i>	12. D	<i>Dr. Szabóné Kállay Ágota</i> tanárnő
latin nyelv	<i>Koncsik Anita</i>	12. D	<i>Feketéné Kovács Ildikó</i> tanárnő
biológia	<i>Bán Edina</i>	12. B	<i>Bárdosné Greskovits Zsuzsa</i> tanárnő

Országos Középiskolai Történelmi Verseny

<i>Kovács Ákos</i>	10. K	<i>Ballagóné Csernyák Éva</i> tanárnő
<i>Holló Albert</i>	10. A	<i>Kovács Ottó</i> tanár úr

Katolikus Iskolák Matematikai Verseny

<i>Bellér Balázs</i>	5. C	<i>Kovács Beáta</i> tanárnő
<i>Katona Tibor</i>	5. C	<i>Kovács Beáta</i> tanárnő
<i>Báttonyi Zsolt</i>	6. C	<i>Kovács Beáta</i> tanárnő

ÍGY ÍRUNK MI

A diákok számára az iskola, a templom ugyanúgy közösséget hivatott teremteni, mint annak legalapvetőbb formája: a család, az otthon. Hogy ezt sikerrel teszi-e, az eredményén mérhetjük le leglátványosabban, noha ezáltal az nem helyezhető semmiféle mérlegre, és hatása sok esetben nem is érzékelhető azonnal. Mégis, meggyőződés, a jó fa gyümölcseiről ismerhető fel.

Lássuk csak, **hogyan is szolgálja az iskola diákjait?** Nap mint nap tapasztalhatjátok, hogy tanáraitok, szellemi vezetőitek táplálék gyanánt tudásuk, tapasztalataik és képességük javát igyekeznek megosztani veletek. Talán nem is sejtitek, hogy az általatok kitöltött tesztlapok összeállítása, ellenőrzése valószínűleg sokkal több időt igényel, mint az azokra adott válaszok megfogalmazása. Higgyétek el, sokat törjük a fejünket mi is azon, hogyan lehetne még értékesebben, még személyre szabottabban foglalkoznunk veletek! Mi is veletek együtt tanulunk, és haladunk a bölcsesség felé vezető véget nem érő úton. Ezért mindig örvendünk, ha érezzük munkánk megbecsülését, ha azt látjuk, értékelitek erőfeszítéseinket. Hogyan? Úgy, hogy megértitek, hogy jól esik a ti sikereiteket megtapasztalnunk egy-egy órán, félévben, versenyen, megmérettetésen. Ez kitartást igényel tanártól, diáktól egyaránt. Tanáraitok nem csupán napi nyolc órában figyelnek szakadatlan odaadással rátok, sokszor otthonról úgy indulunk és úgy érkezünk haza, hogy magunkkal hordozunk benneteket. A továbbtanulási eredmények pontosan jelzik számunkra, hogyan sikerült szolgálunk benneteket. Ez azonban csak veletek együtt megy. Ugye tudjátok, hogy egy megy egy nem is kettő, hanem mindjárt három? Ha kétségeitek vannak, legjobban, ha máris kipróbáljátok.

És mi történik Isten házában? Bármilyen meglepő is legyen, ez a hely az ember minden szükségletét képes kielégíteni. Hogyan? Természetesen a szellem szintjére kissé megemelve. Ez azonban szükségszerű, ha belegondoltok, hogy mindnyájan testből, lélekből és szellemből vagyunk. Más-más „piac” áll rendelkezésünkre más-más igényünkre. Nézzük hát a szellemi otthont! Itt meg lehet születni (újjaszületni újból és újból), lehet táplálkozni – kenyérrrel és borral és Igével, lehet tisztálkodni: a mocskot levetni, a patyolatot felöltöni, lehet egyesülni – testben és lélekből eggyé válni, és az út végén egyszer majd hazatalálni. Körülbelül így szolgál az egyház titeket.

Mivel életünk hasonlítható egy kézi szövésű kárpithoz, ahol minden külön szál egy-egy személy jelenlétét jelzi, és ahol a hátrahagyott mintázat egymáshoz való viszonyainkat tükrözi, nem árt, ha néha hátra lépünk és egy pillantást vetünk az eredményre: kinek milyen rajzot mutat a szőnyeg! Egymástól függetlenül életet nem élhetünk, fel kell ismernünk, hogy jó néhány közösséghez tartozunk. A figyelmesség és a szolgálat csak kölcsönösen működhet hosszan és eredményesen. Különben a közösség csupán részecskék kényszerű tömörülése, törvényszerű bomlása, széthullása.

Befejezésül álljon itt Weöres Sándor gondolata: „**Egyetlen parancs van, a többi csak tanács: igyekezz úgy érezni, gondolkodni, cselekedni, hogy mindenek javára legyél. Egyetlen ismeret van, a többi csak tudás: Alattad a föld, fölötted az ég, benned a létra.**”

Bagi Emese tanárnő

Pajó Beáta 12. C osztályos tanuló verseiből

Csillagfényben

Hozzám tartozol
mint Holdhoz csillagok,
mik éjjel ragyognak,
mikor rád gondolok.

Hozzám tartozol
mint tóhoz a tükre.
A szemedbe nézek,
s elveszek, örökre.

Hozzám tartozol,
mint fához árnyéka,
mint a hűvös szellő,
az őszi ajándéka.

Hozzám tartozol,
s ezt te is jól tudod.
Végül nem marad más,
csak mi a csillagok.

Eger, 2001. szeptember 13.

Nagymama

Messze vannak a csillagok?
S, ha kinyújtom a kezem,
bármit megkapok?

Szeretsz még engem nagymamám?
Ott a végtelen világnak
túlsó oldalán?

Emlékszel-e még a kis unokádra?
Hosszú sötét éjjeleken
a csillaghullásra?

A Télapóra – mit te meséltél nekem –
a kis Jézusra ragyogó,
fagyos reggeleken?

Vigyázol-e rám, s integetsz-e felém?
Tudod, így ígérted
éjnek éjjelén.

Szereted-e még a meséket, oly nagyon?
A fehér jégvirágot
a fagyott ablakon?

Könnyezel-e még, ha meghal a királylány?
S örülsz-e még, ha jön a Mikulás
óriási szárnyán?

Gyere vissza hozzám, könyörögve kérlek!
Kedves meséd nélkül
unalmas az élet.

Tudod-e, hogy én hogy szerettelek?
Ha most visszajössz,
el nem engedlek!

Eger, 2000. november 28.

Egri ciszterci diákok voltak...

A régi értesítőkből olvashattuk "Intézetünk tanulói voltak a közélet és az íróvilág jelesei közül" fejezetet. – Ennek nyomdokain, de azért egy kicsit tágitva a kört, közlünk írásokat elhunyt diáktársaink életútjáról.

Dobrányi Géza

1921–1990

Könyvtárban járva a folyóiratok polcain nézelődtem nemrég. A Fotóművészet 2001. 1–2 számát kézbe véve Dobrányi Géza nevére és arcképre lapoztam. Nagy örömet éreztem. Olyan volt, mint amikor rég hallott kedves zene szólal meg, amely mélyen fekvő húrt zendít meg bennünk.

Öt évvel járt az én osztályom fölött Dobrányi Géza, a színjeles diák. Öccse, Laci osztálytársunk volt, Zoltán hárommal jött utánunk. Tisztelettel néztünk Gézára. Áhítattal figyeltük ünnepi szónoklatát, átélt színpadi játékát. Iskolánk elve volt: diák-példaképeket is állítani elének, s erre Dobrányi Géza magasan méltó volt.

Évek múlva mozikban a diáktárs jó érzésével láttuk a színes filmek főcímén: „Színes technika: Dobrányi Géza”

A cikk, amelyről beszéltek: „Egy igényes úriember”-ként szól róla. Életútja 1921. március 1-jén, Egerben indul. Édesapja – aki szintén egri ciszterci diák volt, 1876-ban érettségizett – jogász, a város főbírája. Géza már diák korában művészien fényképezett, 1937-ben a cserkészéletet bemutató felvételeivel díjat nyert a Magyar Cserkészszövetség pályázatán. 1939-ben kitüntetéssel letett érettségije után a Műegyetem Vegyészmérnöki Karára iratkozott be, jeles diplomáját 1943-ban vette át. Munkáját a Chinoin gyógyszergyárban kezdte. Az itt szükséges különös pontosság igényességre nevelő jó iskola volt filmlaboratóriumi munkájához. A technika haladtával, különösen az ötvenes évek elején a magyar fotó- és filmiparnak is nagyot kellett előre lépnie. A filmlaboratóriumok régi szakembereinek tapasztalati tudása ehhez kevés volt. Vegyészmérnökök képességeire volt szükség. Színkapcsolás, halványítás, hívó- és rögzítő folyadékok szigorú kémhatásbeli (pH) megkötéseit csak ők teljesíthették. A modern filmhívástechnika bonyolultsága alapvetően másfajta gondolkodásmódot követelt az irányító szakemberektől. Kontrasztviszonyok beállítása, élesség és színvisszaadás problémáit kellett magas fokon megoldani. Dobrányi Géza 1951-ben a Magyar Filmlaboratórium Vállalat kísérleti laboratóriumának lett a vezetője. Megjelenése a filmszakmában – mint méltatója, Erdélyi László Attila írja – lezárt egy régi, és megnyitott egy új fejezetet. Egységbe foglalta a laboratóriumi és operatóri folyamatokat. „Az operátor elindítja, mi befejezzük. Erre csak akkor vagyunk képesek, ha azonos hullámhosszon rezgünk.” – vallotta. Ezen az elven alapult az operátorokkal való együttműködése is. Nem megrendelőinek, hanem alkotótársainak tekintette

őket. Nem a műszaki paraméterek fétise, hanem a filmvásznon megjelenő látvány állt gondolkodása középpontjában. Ebben pedig finom ízlése, látóköre, átfogó szemlélete nyilvánult meg. Szabadjon gondolnunk, hogy „otthonról”, s az iskolánkból is hozott műveltsége tette szakmájában kiemelkedővé az egykori ciszterci diákot.

A filmtechnika gyors fejlődésével, a televíziózás igényeivel még számos téren kellett a szakma magyar vezetőinek is versenyben maradniuk. Technikai fejlesztések csak beavatottaknak érthető titkairól ír a cikk szerzője, amelyekben Dobrányi Géza kitűnően, magas elismerésre méltóan állt helyt. Nyolc különféle szakmai és állami kitüntetésben – köztük 1966-ban Állami Díjban – részesült, melyekben visszaigazolva láthatta erőfeszítéseinek sikerét. Nemzetközi elismerései között, amikor a filmtechnikai szövetségeket összefogó párizsi szervezet 1989-es montreáli kongresszusán ünneplik, csak ennyit mond: „Ilyen öreg lettem?”

Publikált és oktatott. Amit megcsinált, annak minden esetben és minden részletében kifogástalannak kellett lennie. S ezt magánéletében is így tette. Megjelenése, zeneszeretete, legendás hanglemezgyűjteménye, főzési tudománya egyformán igényes úriemberhez méltóan hibátlan volt.

S a hivatalos méltatás után hadd írjak még a „mi Gézánkról”, diáktársunk egri életéből: A középiskolát 1931–39 között végezte, és a korabeli értesítők tanúsága szerint mindig „vastagbetűs” volt. 1939-ben érettségizett kitűnő eredménnyel. Nevét az értesítőkből már kis alsós korától kezdve olvashatjuk a szavalók sorában. Mint felsős, a VII–VIII. osztályban iskolai ünnepélyek szónoka, színdarabok egyik főszereplője. Nyolcadikos korában a Mária Kongregáció prefektusa és az Önképzőkör természettudományi osztályának elnöke. Sokoldalú tevékenységét jelzi, hogy a céllövészetben többször nyert díjat és megtaláljuk nevét a fényképpályázatok első helyezettjei között is. Mint cserkésztsízt érettségi után is visszatért a táborozó csapatához.

Mi, a tomatereimből a spelunkába lövöldöző kocapuskások döbbenet meséltük egymásnak céllövői képességeit: Dobrányi Géza nem céltáblába lő. Üres papírba lő bele először, s azután azt a pontot célozza...

Nyolcvanadik születésnapjának évében szeretettel és büszkeséggel emlékezünk rá.

Összeállította Mohi György

Egy révésznek ócska csónakán
Ült hat tudós. És azt beszélgették,
Hogy nincsen Isten, és hogy hisz a nép!

A csónak roppant. Szólt a vén: No lám,
Ha tudnak úszni, hát most ússzanak!
„Jaj Istenem” – kiáltott mind a hat.

Gárdonyi Géza

hírek... hírek... hírek...

- **CISZTERCI ALAPÍTVÁNYUNK** a SZJA 1%-ából 2001-ben **71 767** Forinttal részesedett. Köszönet azoknak, akik segítettek. Ebből az összegből tudjuk fedezni újságunkban megjelenő „*Színes*”-nek költségeit. Tekintve, hogy az új adóbevallási időszak már megint közeleg, aki teheti, **most is ajánlja fel az 1%-át** az alábbi adószámot feltüntetve:

Ciszterci Alapítvány Eger 19134934 – 1 – 10

- **DR. NAGY MENYHÉRT MÓJZES** OCist egri házfőnök, a Szent Erzsébet Ciszterci Leánykollégium igazgatója 2002. január 5-én ünnepli 75. születésnapját. Szeretettel köszöntjük a messze földről hozzánk érkezett Mójzes atyát, akit mi egri ciszterci öregdiákok is – sokszor élvezve kedves vendégszeretetét – szívünkbe fogadtunk. Köszönjük a diákokért végzett, a mai élethez korszerűen illeszkedő nevelő munkáját. Mindnyájan tapasztalhatjuk az intézetet és környeztetét szebbé és otthonosabbá tevő fáradozásait, amelyet Egerbe helyezése óta folyamatosan végez. Örömmel tapasztaljuk, hogy munkássága Eger városának elismerését is kiváltotta. Isten sokáig éltesse!

- **KESZTHELYI FERENC JEROMOS** OCist váci megyéspüspök diáktársunkat Pest megye díszpolgárává választották. Örülünk munkája szép elismerésének. Láttuk, tapasztalhattuk Vácot és sokfelé járva a Pest megyéhez is tartozó váci egyházmegye területén szervező munkája nyomán emelt új és felújított egyházi épületeket, tapasztalhattuk a közösségeket építő többirányú kezdeményezéseit (TV, sajtó). Örülünk, hogy ezt a fáradozását a nagyobb közösség is elismeri. És amihez mi diáktársai is szeretettel gratulálunk!

- **RAJECZKY EMLÉKNAP** – címmel a Ciszterci Diákszövetség Egri Osztálya, a Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnázium és Szakközépiskolával valamint a Petrás Incze János Kulturális Egyesülettel közösen egész napos műsorral emlékezett meg Eger város szülöttjéről az egri ciszterci gimnázium diákjáról születésének 100. évfordulóján.

A program a gimnáziumban kezdődött, ahol Rajeczky Benjamin emléktábláját koszorúzták meg. 10 órakor a Szent Bernát templomban emlékmise volt, melyet Keszthelyi Ferenc Jeromos OCist, váci megyéspüspök celebrált, dr. Zakar Polikárp zirci főpát, dr. Kovács Endre Gergely OCist, püspök, dr. Kerekes Károly ny. zirci apát, Marossy Cézár zirci perjel, Nagy György Vendel OCist, dr. Nagy Lajos pásztoi apátplébános, Czakó István, a bazilika főplébánosa, dr. Gonda Imre teológiai tanár segédletével. A kóruson a Hittudományi Főiskola kórusa gregorián misét énekelt. A homiliát Marossy Cézár zirci perjel mondta.

½12-kor az egri városháza dísztermében kezdődött tudományos tanácskozást dr. Kovács Endre, az emléknep főszervezője nyitotta meg, majd a város polgármestere, emlékülés házigazdája emlékezett Eger szülöttjéről. A tanácskozáson elhangzott előadások Rajeczky Benjaminget a szerzetest és a zenetudóst mutatták be. Az előadókat bemutatta és az előadásokat bevezette *F. Molnár Gabriella* a városi TV szerkesztője, aki a 80-as években Pásztóra kerülve személyesen is ismerte Rajeczky Benjaminget. Hallhattuk *dr. Kerekes Károlynak* „*R. B. a szerzetes tanár*”, *dr. Nagy Lajos* kanonok apát-plébános „*Paptársak voltunk Pásztón*” valamint *dr. Tar Lujza* zenetörténész, néprajzkutató „*R. B. a zenekutató, a tanár és a munkatárs*” c. előadásait.

Délután az Eszterházy Károly Főiskola előadótermében „Hazataláltam” címmel folytatódott a műsor, melyen többek között a ciszterci gimnázium kamarakórusa és versmondói is szerepeltek. Ekkor került sor *Halász Péter* néprajzkutató: „*R.B. és a csángó népzene*” c. előadására is.

Eger város, a Ciszterci Diákszövetség és volt iskolája méltó módon emlékezett meg fiáról, az egyszerű szerzetesről, a kiváló pedagógusról, a nagy tudósról.

- **SZENT BERNÁT TEMPLOM BÚCSÚJÁT** október 10-én – Borgia Szent Ferenc ünnepén – tartották. Az ünnepi misét dr. Kovács Endre püspök, diákszövetségünk elnöke celebrálta, a homiliát pedig a Zircről meghívott Lékai Jusztin atya mondta.

Templomunkat a XVIII. század első felében a jezsuiták építették és a nagy jezsuita Borgia Szent Ferenc tiszteletére szentelték fel. Bizonyára emlékezünk a főoltár fölött az imádkozó szent térdelő alakjára.

Néhány sorban érdemes megismernünk életének és működésének történetét:

Borgia Szent Ferenc a szó legigazibb értelmében királyi vérből ered. Atyai részről ugyanis VI. Sándor pápának, anyai részről pedig Katolikus Ferdinánd spanyol királynak volt a dédunokája. 1510. október 28-án született a spanyolországi Gandiában. Édesanyját már 10 éves korában elvesztette. Később nagybátyja, a zaragozai érsek udvarában tanul. Irodalmi és bölcséleti tanulmányok mellett nagy kedvvel foglalkozott lovagi gyakorlatokkal. Tanulmányai befejeztével V. Károly udvarába kerül. Ugyanerre az időre (1529) esik házassága is. 8 gyermeke született.

Egyes, véletlenül látszó események közbejötté még közelebb vitte Istenhez. Így súlyos betegsége, melyben már beszélő képességét is elvesztette, először döbbenetete rá az élet múlandóságának tudatára. Szeretett volna lemondani szolgálatáról, de a császár csak többszöri kérése után mentette fel. Barcelonában megismerkedett Szent Ignác lelkigyakorlatainak szellemével és végérvényesen a jezsuita rendbe való belépése mellett döntött. Feleségének halála után – 1546-ben – kérte felvételét a rendbe. Családi ügyeinek rendezése, gyermekei jövőjének

biztosítása hosszabb időt igényelt, ezért egyelőre világi maradt. Titokban tette le a szerzetesi fogadalmát és elkezdte a teológiai tanulmányait. 1550-ben Rómába ment, ahol II. Gyula pápa bíborossá akarta kinevezni, de feljebbvalója, Szent Ignác visszaküldte Spanyolországba. Kevéssel utána pappá szentelték. Ekkor 42 éves volt. Néhány társával kolostort alapított, itt a legtejeesebb szegénységben és önmegtagadásban élt. Prédikációi nyomán előkelő ifjak és híres tudósok léptek a Jézustársaságba. Szent Ignác megbízta négy rendtartomány ügyeinek vezetésével, és itt számos jelét adta kiváló szervező képességének. Időnként nehézségekkel kellett megküzdenie az udvar bizalmatlansága, családjában felmerülő problémák miatt. Az inkvizícióval is meggyűlt a baja egy részben tőle származó könyv miatt. 1561-ben Rómába megy, ahol először helyettesként, majd a generális halála után véglegesen is átvette a rend vezetését. Új provinciákat alapított Amerika spanyol gyarmatain, Afrikában. A pápa kívánságára már betegen Bonelli bíboros társaságában törökellenes keresztes hadjárat szervezésére Spanyolországba, Portugáliába és Franciaországba utazik. Nagy betegen tér vissza Rómába, ahol 1572. szeptember 30-án hal meg. 1671-ben avatták szentté. Holttestét először Rómában, majd a madridi jezsuita rendházban helyezték el. 1931-ben a forradalmárok a házat felgyújtották és az ereklyék elégettek.

- **MARCZIS DEMETER** Liszt-díjas, érdemes művész 1951-ben érettségizett diáktársunk hangversenye október 8-án volt Egerben, a Megyei Művelődési Központ dísztermében, az Egri Lokálpatrióta Egylet szervezésében, „Egerből indultak...” sorozat keretében. A műsoron oratórium- és operaáriák, dalok, irodalmi szonok szerepeltek. Az egyes számok között az 50 éves pályakezdésére emlékező művész dr. Renn Oszkár diáktársunkkal beszélgetett életéről, művészi pályájáról.

„Az éneklés az élet gyönyörűsége – mondotta –, nekem mindenképpen. Nálam az éneklőkedv, a népdal szeretete családi örökség. Szüleimnek szép hangja volt, édesanyámnak szép szopránhangja, édesapámnak kormos basszusa. A közös éneklések jókedvvel, vidámsággal töltötték el bennünket, és egyben erősítették a családi összetartozás érzését.

Hatodikos gimnazista koromban, 1948/49-ben kiváló énektanárom, Baló József kezembe nyomta Fischer *A pince mélyén* című dalát. «Tanulmányozd át, és a karácsonyi ünnepségen előadjuk» – mondotta. Ennek a két oktáv terjedelmű dalnak az éneklése nagy sikert hozott számomra. A döntő lökést az énekesi pálya felé az 1950-es országos tehetségkutató verseny adta meg, ahol a zsűri zeneakadémiai felvételre javasolt. Mondanom sem kell, az ének tanszaki felvételin *A pince mélyén* újabb sikert hozott, azonnal felvettek. Az akadémián Jászó Györgyné és Rösler Endre voltak tanárain. Diplomavizsgámon nagy álmom vált valóra: Verdi Don Carlos IV. felvonásából – II. Fülöp szerepét énekeltem (*Ezt az áriát mi is élvezettel hallhattuk a hangversenyen.*) Diplomám mellé ösztöndíjat kaptam Rómába, Tito Schipa Akadémiájára.

Ezután következett Pécs. Ösztöndíjasként szerződtem a színházhoz, ahol az akkor alakult operatársulat első előadásán Verdi Rigolettójának Sparafucile szerepében debütáltam. Sokat köszönhetek a Pécsi Nemzeti Színháznak. 29 évig voltam a színház vezetőénekes, négy évig pedig, 1984–88 között operaigazgatója. Pályám során hatvan szerepet énekeltem. Úgy érzem, hogy a hangi adottságom és zenei érzékenységem a Mozart-operákban érvényesült a legjobban. Szerencsésnek mondhatom magam, mert a nagy Mozart-basszus szerepeket mind elénekelhettem.”

A művész 70. születésnapján, november 29-én a Bartók rádióban is hallhattuk pályafutásának szép dalait, énekeit, ahol *Meixner Mihállyal* – aki budai ciszterci öregdiák – beszélgetett pályafutásáról.

Szeretettel gratulálunk kedves diáktársunknak! Örömmel és büszkeséggel hallgattuk szép műsorát, kedves hangját. Kívánjuk, hogy az éneklés továbbra is maradjon életének gyönyörűsége.

- **MOLNÁR JÓZSEF** festőművész diáktársunk újabb tárlatát láthattuk Budapesten a Magyar Borok Háza bemutató termében. A megnyitón dr. Feledy Balázs művészeti író méltatta Molnár József munkásságát, képeit. Idézte a művész kedves pályatársának, Nagy László költőnek egy régebbi tárlata megnyitóján mondott szavait: „*Nem kiált a vihar szívéből, nem kíván közvetlenül fordítani a sorson, embersége mégis nagyszerű dolgokra kötelezi: az öröm, a ritka áhítat átadására, amire vágyunk mindannyian.*” A tárlat megnyitóján megjelenteknek, köztük volt diáktársaknak, igazi élményt nyújtottak a kiállított művek, és megcsodálhattuk ismerős tájak és emberek igazi, érthető módon, szép színekkel és remekül komponált képeit. Isten adja, hogy a 80. évéhez közeledő művész diáktársunk újabb alkotásaiban még sokáig gyönyörködhesünk!

- **JÁSZBERÉNYI ÁGOSTON** diáktársunk a legutóbbi budai összejövetelünkkel hívott mindnyájunkat most megjelent könyvének bemutatójára, amely *Az én 70 évem* címen jelent meg. A bemutató, melyen többen diáktársai is részt vettünk, Budapesten a Magyarok Házában volt. Dr. Madarász Imre irodalomtörténész ismertette a könyvet és Hajdúk Márta TV szerkesztő mondott méltató szavakat. A népes közönség melegen fogadta bemutatkozását, melyben többek között volt magyar tanáráról, dr. Habis Györgyről is hálásan emlékezett. Szeretettel gratulálunk diáktársunknak, aki „elismerést érdemlő szinten, vérbeli elbeszélőként, valóságos regényírói talentummal megáldva” idézi fel, életútját. Mint mondotta, tovább szeretne irogatni. Várjuk az újabb kötetét.

- **MEGJELENT** az Egri Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnázium és Szakközépiskola *ÉVKÖNYVE* a 2000/2001 tanévről. Az 1997-ben újra indult egri ciszterci gimnázium első évkönyve – 53 évvel az utoljára 1948-ban megjelent, a „Ciszterci Rend Egri Szent Bernát Gimnázium és Általános Iskola” Évkönyve – óta. Mindez az iskola fennállásának 312. évében.

Iskolánk első nyomtatott Értesítője – természetesen latin nyelven – 1777-ből való. Négy oldal terjedelmű volt, csak a versenyekben győztesek neveit sorolja fel. Az 1801/2 tanévtől kezdve folyamatosan jelentek meg az *Értesítők*, (régábban így nevezték az éves beszámolókat tartalmazó könyveket, csak az 1938/39 tanévtől jelent meg *Évkönyv* megnevezéssel). Milyen szép sorozat! – mely 1948-ban szakadt meg; csak 1848/49 és 1918/19 tan évekről nem jelent meg Értesítő. 1948/49-ben már az utódiskola, az Egri Gárdonyi Géza Gimnázium adott ki Évkönyvet. A következő tanévtől az egri középiskolák átcsoportosításával a Gárdonyi G. Gimnázium megszűnik, tanuló ifjúsága beolvad a Dobó I. Állami Gimnáziumba. 1957/58-ban újra indul a Gárdonyi Géza Gimnázium 3 osztállyal. 1958/59-es Évkönyvön az Egri Állami Gárdonyi Gimnázium és Tanítóképző feliratot láthatjuk. Az Egri Gárdonyi Géza Gimnázium és Óvónői Szakközépiskola utolsó évkönyve az 1989–92 iskolai évekről 1993-ban jelenik meg. Ebben már olvashatjuk *Keszthelyi Ferenc Jeromos* OCist, akkor már váci megyéspüspök írását: *A hitoktatás és a ciszterci osztály beindítása az iskolában* címmel. Reméljük a most induló sorozat már folyamatos lesz és hű képét adja majd a megújuló, ciszterci szellemiséget egyre inkább érvényre juttató iskolában.

Ide kívánczok néhány adat az 2000/2001 tanévről:

- e tanévben indult a 8 évfolyamos gimnázium, egy osztállyal – 38-as (!) létszámmal;
- a 4 osztályos gimnázium- és szakközépiskolában tanult 753 tanuló, 24 osztályban; a levelező tagozaton 182 tanuló 5 osztályban;
- az iskolában 62 főhivatású és 6 óraadó tanár tanított.

Köszöntjük a szép kiállítású, jól szerkesztett, tartalmas könyvet, melyet bizonyára szívesen vesz kezébe a tanuló ifjúság – keresve mindenki saját nevét, eredményeit –, de mi öregdiákok is jó érzéssel forgathatjuk. Megismerhetjük a hatalmasra nőtt iskolának mindennapjairól szóló írásokat. Külön köszönet, hogy a hagyományokhoz híven megtalálhatjuk benne a Ciszterci Diákszövetség beszámolóját is. *(A 188 oldalas Évkönyv 1250 Ft-ért kapható)*

Felhívás

Hervay Levente atya iskolánk volt tanára, zirci alperjel, keresi a Zirci Apátság Újkönyvtára részére iskolánk 1914/15; 1920/21 és 1924/25 tan éveinek Értesítőit. Kéri, hogy akinek birtokában van ilyen értesítő és támogatni kívánja a könyvtárt, juttassa el a Zirci Apátságba. (8420 Zirc, Rákóczi tér 1.)

- **KÖSZÖNET A NAGYLELKŰ ADOMÁNYOKÉRT!** – Diákszövetségünket támogatták adományukkal: *Kékesi György* (1944) Toronto, Canada, **150 CAD**; *Ficzere József* (1953) Lodi, USA **20 \$.**; *Fischer (Faluhelyi) János* (1934) Wiesbaden, Németország **55 EUR**
- **ZIRCEN** a karácsony előtti héten dr. Kerekes Károly ny. zirci apátúr megáldotta a Reguly Antal szakképző iskola új kollégiumát, ahová december közepén költöztek a Zirci Apátság épületéből a tanulók. A kollégium, melyet az államtól kapott kiváltási összegből építették, 120 férőhelyes, minden igényt kielégítő intézet. Örülhetünk ennek az újabb lépésnek, mivel lassan visszakerül a teljes monostor az Apátság birtokába. A teljesen lelakott, évtizedek óta felújítás nélkül használt épületrész renoválása, átalakítása bizonyára hosszú éveket vesz majd igénybe.
- **INTERNETEN** is olvashatók vagyunk. **KAIBÁS GÁBOR**, az elmúlt tanévben a Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnáziumban érettségizett, immár kedves öregdiáktársunk, aki az ELTE hallgatója, szerkeszti és folyamatosan karbantartja – www.extra.hu/szentbernat – jelű honlapot.

Kérjük a kedves diáktársainkat, hogy a mellékelt csekken a 2001. évi tagdíjat szíveskedjete befizetni, hogy a jövőben is mindenkinek küldhessük újságunkat.

A tagdíj 1991-es „valutában” 500 Ft, ami ma 1000 Ft-nak felel meg

HALOTTAINK

Diáktársaink, akiknek halálhíréről értesültünk:

Dr. Dolinay Endre (1936) – Budapest

Szelényi János (1946) – Eger

Nyizsnányánszky Tibor (1942) – Miskolc–Eger

Dr. Szontágh Árpád (1940) – Gyöngyös

Deme János (1935) – Budapest–Ercsi

Dr. Csák (Scharpf) László (1927) – Eger

V. Gárdonyi László (1943) – Budapest

Ha közölnivalód lenne, légy szíves ird meg vagy telefonáljál Tóth Kamill, 3300 Eger, Vallon u. 33. Tel.:(36) 429 642 ill. Oláh Gyula, 1114 Budapest, Bartók Béla út 25. III. 5/A. Tel.:(1) 386 2295 vagy E-mail: olah@hcbc.hu – címére.

Az Egri FEHÉR/FEKETE 2001. karácsonyi számát Oláh Gyula, a „*Szines*”-et Kovács Ottó állította össze